

DUY - LAM

CÁI LƯỚI

truyện dài

GIAO-ĐIỂM XUẤT BẢN

Cái lưới

ĐUY LAM

cái lưới

Duy Lam

Bìa: ***Duy Lam***

Nguồn: *Thư viện Tiểu Lùn*

cái lưới

DUY LAM

NXB GIAO ĐIỂM
25/01/1965

Duy Lam tên thật là Nguyễn Kim Tuấn, sinh năm 1932 tại Hà Nội. Ông là con trai của ông Nguyễn Kim Hoàn (quản lý cơ sở xuất bản Ngày Nay – Đời Nay) và bà Nguyễn Thị Thế (em gái của Nhất Linh, Hoàng Đạo và là chị của

Thạch Lam). Ông theo học các trường Trung Học Ngô Quyền và Chu Văn An (Hà Nội).

Năm 1953, có lệnh động viên, ông tham gia quân đội, theo học Khóa 3 Trường Sĩ Quan Trừ Bị Thủ Đức. Ông đã phục vụ trong quân ngũ từ 1953 đến 1975. Cấp bậc cuối cùng, Trung tá Quân đoàn I.

Năm 1958 ông gia nhập nhóm Tự Lực Văn Đoàn của nhà văn Nhất Linh ở Sài Gòn. Ông còn là thành viên ban sáng lập và chấp hành hội Bút Việt, sau đổi tên là Văn Bút Quốc Tế Việt Nam. Đã cộng tác với các tạp chí Văn Hóa Ngày Nay, Tân Phong...

Bị giam giữ từ 1975 đến 1987 (gần 13 năm). Trong tù ông đã bị cùm tới bị thương thối cổ chân.

Sống ở Hoa Kỳ từ tháng 12-1990.

Ngoài viết văn, Duy Lam còn là một họa sĩ, ông vẽ rất sớm và mới đây có cuộc triển lãm tranh tại tiểu bang Virginia, Hoa kỳ.

Những năm tháng mới sang Hoa Kỳ theo diện HO, vợ chồng ông sống tại Orange County, Nam California, sinh hoạt văn nghệ với nhiều thân hữu địa phương. Sau đó 3 người con gái của ông đã đón ông bà về sống tại Virginia, miền Đông Hoa Kỳ. Tại đây, ông chuyên về hội họa. Căn phòng riêng của ông trưng bày la liệt các họa phẩm của ông. Do lớn tuổi trí nhớ của ông càng ngày càng giảm sút... Sau một lần bị ngã, các con đưa vào nhà thương cứu chữa. Nhưng không lâu sau đó, ông qua đời vào ngày 4 Tháng Hai, 2021 tại thành phố Fairfax thuộc tiểu bang Virginia, Hoa Kỳ.

TÁC PHẨM:

Chồng Con Tôi (tập truyện ngắn, 1960)

Gia Đình Tôi (tập truyện ngắn, 1962)

Cái Lưới (truyện dài, 1964)

Nỗi Chết Không Rời (truyện ngắn, cùng viết với Thế Uyên, 1966)

Ngày Nào Còn Đàn Bà (tập văn vui, 1967)

Lột Xác (truyện dài, 1968)

Tuyển Tập Truyện Mới (tập truyện ngắn, 1995)

Thi tập Chân Mây (thơ, 1996)

Em Phải Sống (tập truyện ngắn,
1996)

Where The Cloud Ends (cùng viết
với An Nhiên, 2007)

1

Vào một ngày mùa đông năm 19..., ông bà Hạ dọn đến biệt thự Hoàng Hôn. Trong khi ông Hạ còn mãi đốc thúc người nhà khuôn hòm xiểng đựng quần áo và những đồ dùng lật vật vào nhà, bà Hạ một mình lẳng lẳng dạo thăm một lượt tất cả các phòng.

Tuy đây là chiếc biệt thự xưa kia bà Hạ và các con thiết tha mong ước được làm chủ, nhưng mọi công việc trông nom xây cất điều đình với kiến trúc sư,

đốc thúc thợ thuyền bà đã để mặc ông tự ý lo liệu. Nếu ông cố gắng:

– Mình đến ngó qua một chút! Thợ đương xây đến phòng khách... Mình có muốn xây một chiếc lò sưởi thật lớn hay không? Đà Lạt vào mùa rét lạnh lắm đấy!

Bà chỉ lắc đầu, thờ ơ trả lời:

– Tùy mình quyết định!

Tuy bạn chỉ dẫn người nhà kê tạm những đồ đạc công kênh, ông Hạ vẫn kín đáo theo dõi những cử chỉ hơi khác thường của vợ. Ông băn khoăn tự hỏi, lần đầu tiên bước chân đến biệt thự, bà Hạ nghĩ sao về cách kiến trúc, sự sắp đặt các phòng và trang hoàng bên trong? Tự nhiên ông e ngại bà sẽ không hài lòng. Tự bao giờ ông bắt đầu quan tâm đến ý kiến của vợ?

Sau một hồi hò hét các người làm, ông thấm mệt và ngồi nghỉ trên một chiếc ghế bành rộng trong phòng khách.

Bà Hạ đang đứng trong căn phòng đáng nhẽ là phòng dành cho Di – đứa con trai thứ nhì của hai vợ chồng – quay lưng về phía ông. Cửa phòng mở, nên ông quan sát những hành động của vợ rất dễ dàng. Sau mấy phút trầm ngâm, vợ ông đặt một bức ảnh lên bàn – chắc vừa lấy ở va-li ra – lùi lại mấy bước và ngậy người ngắm nghía. Ngồi hơi xa nên ông khó nhận biết là ảnh ai.

Chợt bà Hạ đưa hai bàn tay lên ấp lấy mặt, hai vai rung nhẹ. Vợ ông khóc, ông đoán vậy, vì sống bên nhau bao nhiêu năm, ông không còn xa lạ gì lối khóc im lặng không một tiếng nức nở, đầy chịu đựng và nhẫn nhục của vợ.

Ông cảm thấy nửa như bức tức nóng nảy, nửa như lo lắng trước những cơn khóc lóc, rầu rĩ bất chợt của vợ trong những năm gần đây. Sức khoẻ của vợ ông cứ theo ngày tháng mà kém sút. Trước kia không hiểu sao ông có thành kiến vợ ông không bao giờ có thể ốm được. Từ khi lấy ông, đẻ con, qua thời kỳ gia đình tản cư và trở về Hà Nội sa sút đi, bà Hạ không lúc nào ngừng tay chân, làm lụng quần quật, xoay xở vay tiền, nhưng hiếm khi ốm.

Các con ông Hạ thường đùa mẹ:

– Mẹ không biết đau gì! Làm thế nào mẹ ốm được nhỉ?

Nhưng sau cái chết của Di, bà Hạ không còn được như xưa. Thân hình đầy đà sút hẳn, làn da không còn trắng hồng,

dáng đi chậm chạp nặng nề và đôi mắt to đã sâu lại sâu thêm.

Ông đứng dậy nhẹ nhàng lại gần vợ. Ông đến sát sau lưng mà bà không hay biết. Nhìn qua vai bà, ông nhận ra người trong ảnh là Di.

Chân ông đột nhiên chùn lại. Ông muốn lùi bước. Trong ngày theo ý ông, đầy vui vẻ và khoái hoạt này, ông không muốn nghe những lời trách móc và đối diện với khuôn mặt u tối của vợ.

Bà Hạ quay đầu lại, nhìn thấy ông. Trong một giây ngắn ngủi, ông Hạ bắt buộc phải nhìn thẳng vào cặp mắt đầy trách móc và oán hận chưa kịp che giấu của vợ.

Bà Hạ quay mặt đi lấy khăn lau nước mắt. Hai vợ chồng im lặng một phút.

Đoạn ông đằng hắng, giọng nói làm ra vẻ cứng rắn, thản nhiên:

– Mấy cái thằng phu thật đồ đốn! Mình có thấy thiếu chiếc hòm nào không?

Bà Hạ không đáp. Ông vội vã ra khỏi phòng không quay mặt lại.

Suốt trong ngày, ông tránh ngôi lâu một mình cạnh vợ. Ông tránh một trận cãi nhau giữa hai vợ chồng. Tâm tính vợ ông không còn giản dị như xưa. Bà có thể tức giận, gây chuyện với chồng gì những lý do không đâu. Một vài khi, những lời trách móc chua chát từ miệng bà Hạ thốt ra, khiến ông sửng sốt. Những nguyên nhân thâm kín nào đã biến chuyển tâm hồn vợ ông đến thế?

Sau bữa cơm tối, ông Hạ ngồi đọc

sách, bà Hạ ngồi ở divan gần bên. Thói quen đọc sách từ bao năm nay ông không hề bỏ. Chiếc biệt thự rộng yên lặng lạ lùng. Tiếng các trang sách ông dờ nghe rõ mồn một.

Một tham vọng nữa của ông Hạ đã thành sự thật: Ông hiện là chủ nhân một chiếc biệt thự lớn, đầy đủ tiện nghi. Ông không còn phải lo đến việc kiếm tiền. Hai vợ chồng có thể sống đến già mà vẫn giữ được một mức sống khá cao.

Nhưng, những căn phòng bày biện sang trọng và không người ở trong biệt thự làm giảm hẳn sự kiêu hãnh của ông. Các con ông đâu? Bên phải là phòng dành cho Tô – đứa con cả của ông bà – còn bên trái là những phòng của Lan và Di. Tại sao các con ông lại đã đều rời bỏ gia đình, cách này hay cách khác?

Bà Hạ đang mãi mê đọc mấy bức thư mới nhận được. Chắc là thư của Tô và Lan. Một chiếc ảnh nhỏ lọt khỏi mấy tờ thư, rơi xuống đất. Bà cúi xuống nhặt lên và ngắm rất lâu. Bà mỉm cười, nụ cười hiền dịu âu yếm đầu tiên trong ngày xuất hiện trên mặt bà. Bà Hạ hình như có chuyện muốn nói với ông. Ông chờ đợi, mắt không rời khỏi trang sách. Nhưng bầu không khí yên lặng trong phòng vẫn tiếp tục kéo dài.

Ông giận dữ dõ mạnh liến mấy trang sách và ho khan mấy tiếng, như muốn nhắc nhở là ông đang ngồi đây. Tại sao vợ ông không nói một lời nào? Thà rằng hai vợ chồng cãi nhau còn hơn ngồi bên nhau mà xa cách hàng vạn dặm, mỗi người theo đuổi một sự suy tưởng riêng biệt. Vợ ông không có quyền giữ riêng những thư của các con, đọc một mình.

Chúng cũng là con ông, sao bà lại quên điều đó?

Nhưng suy đi nghĩ lại ông thấy thâm trách vợ như vậy cũng có phần bất công. Thư chúng ông đọc làm chi; khi mà ông còn nhất định cấm cửa chúng, không cho phép trở về với gia đình.

Đêm đã khuya. Ông bà Hạ sửa soạn đi ngủ. Bà loay hoay mặc chiếc áo ngủ bằng hàng bông điểm những cành hoa nhỏ, cắt theo lối Âu phương, cổ áo viền đăng-ten xanh nhạt. Chiếc áo này và một chiếc khác màu hồng nhạt đều đã cũ, nhưng đi đâu bà cũng mang theo và nếu không mặc lên người thì khó mà ngủ yên giấc.

Chính tay Lan đã vẽ kiểu và may những áo ngủ đó cho mẹ. Hồi công việc doanh thương của ông thua lỗ, cả gia

đình phải sống chen chúc trong một căn nhà nhỏ hẹp không tối nào Lan không chui vào giường mẹ, nằm trò chuyện cho đến khi ông xem sách xong và kỳ kèo mẹ phải mặc chiếc áo ngủ hơi kỳ khôi cho bằng được. Lan viện cớ:

– Mẹ mặc áo ngủ con may trông quý phái lắm. Trông mặt mẹ chung quanh tóc lỏa xỏa con thú ghê.

Lan thường trò chuyện với hai anh là nó muốn luôn luôn được ngắm khuôn mặt thanh tú của mẹ nổi bật trên gối trắng và màu hồng xanh nhã nhặn của áo ngủ. Mới đây ông đã có lần cầu nhàu:

– Sao mình không vứt mấy cái áo ngủ rách nát đó đi. Để thường tôi không đủ tiền may cho mình áo mới hay sao?

Bà đáp ngay, giọng hơi sảng:

– Mình để mặc tôi...!

... Và rồi lằm bằm một mình:

– Áo mới mua dễ, nhưng ai mua được con gái.

Ông Hạ cứng họng không biết đáp ra sao.

Ông Hạ mang sách vào giường đọc thêm. Ánh đèn không làm bà khó ngủ. Hồi mới lấy nhau vợ ông chỉ ngủ dễ dàng trong bóng tối hoàn toàn, nhưng nể chồng nên cũng đã phải tập ngủ dưới ánh đèn sáng cho quen. Bây giờ trái lại nếu không có ánh đèn nhẹ, bà lại hay mê hoảng.

Bà Hạ giở tập ảnh gia đình ra xem một lúc đoạn thiếp ngủ lúc nào không biết.

Ông đặt sách xuống đùi, nhặt mấy chiếc ảnh vợ bỏ rơi xuống ngực, định cất vào ngăn kéo bàn ngủ, nhưng rồi không hiểu sao vẫn giữ chúng trên tay ngắm nghía rất lâu. Đó là những bức ảnh chụp các con hai ông bà qua nhiều thời kỳ: Hồi chúng còn nhỏ, khi đến tuổi bắt đầu lớn và cả những bức chụp mới đây khi chúng đã trưởng thành.

Hình như ông nghe thấy vài tiếng động nhỏ ở đâu đây: Có lẽ là những tiếng cười ròn rã của con trẻ, tiếng cười đùa vắng vắng, lẫn lộn với những tiếng khóc thút thít thật dễ thương.

Ông lắc đầu mạnh và tỉnh hẳn. Óc tưởng tượng vừa đánh lừa ông: Đây chỉ là một giấc mơ.

Thực tại trần trụi khiến ông choáng váng: Chỉ có ông và vợ sống lủi thủi trong

tòa biệt thự này, hai vợ chồng già và cô độc.

Dẫu ông muốn hay không, tất cả những kỷ niệm xưa cũ, hoặc không xa lắm trong thời gian lại vụt trở về, tràn ngập tâm hồn ông. Ông thở dài, hạ cặp kính lão xuống, mắt nhìn đăm đăm vào khoảng trời tối đen ngoài khung cửa sổ. Dĩ vãng! Ông không sợ đối diện với dĩ vãng, nhưng ông đâu ngờ dĩ vãng lại có thể khiến ông xúc động đến thế.

2

Sai đoạn đầy rẫy những thay đổi quan trọng và đau thương của gia đình ông Hạ bắt đầu ngay sau khi hai vợ chồng ông và các con hồi cư về Hà Nội vào năm 194...

Hồi V.M. đảo chính, nắm chính quyền, hai đứa con trai ông – Di và Tô cũng tham sự những đoàn thể thanh niên và cũng sống ồ ạt, sôi nổi không khác những đứa trẻ cùng tuổi. Công việc làm ăn khó khăn buổi giao thời không

cho phép ông Hạ có thời giờ chăm sóc con cái về mặt giáo dục cũng như tinh thần.

Chiến tranh bùng nổ. Gia đình ông bà Hạ tản cư về quê nội cách Hà Nội khoảng gần 20 cây số. Sau gần hai năm trời di chuyển từ vùng này sang vùng khác, số tiền dự trữ cạn hết. Hai vợ chồng cũng không tìm nổi cách gì để kiếm sống nuôi một gia đình năm miệng ăn.

Tuy ông từ trước đến nay, không hề tham dự trực tiếp hay gián tiếp vào một phong trào hay đảng phái chính trị nào, nhưng vì mấy người anh ruột của bà Hạ đều là những cấp lãnh đạo trong V.N.Q.Đ., nên các ủy ban kháng chiến tại làng ông bà cư ngụ vẫn ngấm ngấm theo dõi để mắt tới mọi hoạt động dù nhỏ nhất nhất của gia đình ông Hạ. Gia đình ông bà luôn luôn sống trong sự lo

ngại phập phồng và không dám ở lâu tại một làng nào nhất định.

Cho đến ngày, ông bà Hạ dồn dập tiếp được những tin tức đen tối, người anh thứ hai của bà vừa bị V.M. bắt đem đi, anh cả – một công chức cao cấp trong chính phủ hồi Pháp thuộc cũng như hồi V.M. – cũng bị ngấm mang đi an trí và giam lỏng, còn người vợ và đứa con trai cả của anh Bằng vừa bị V.M. bắt giam cách đây mấy ngày; hai vợ chồng sau một đêm bàn bạc suy tính, đành phải quyết định tìm cách trở về thành càng sớm càng hay.

Về Hà Nội nhà xuất bản trước kia ông Hạ hùn vốn và đồng thời làm quản lý bị đốt cháy tan tành. Người chủ chết trong cuộc chiến tranh. Tạm thời ông Hạ phải nhẫn nhục làm thư ký cho một hãng buôn ngoại quốc để chờ thời cơ. Cả gia

đình chỉ còn trông cậy vào số lương quá ít ỏi của ông để sống. Đang quen với một mức sống vật chất tương đối sung túc, những sự túng thiếu không thể tránh được trong thời kỳ này ảnh hưởng đến tâm tính ông không ít.

Tuy ông cũng cố hết sức xoay xở tìm lối thoát, nhưng vốn không có, bạn hữu cũ đều thất lạc, ông đành bó tay. Làm một thư ký quèn, nhiều khi ông Hạ tưởng điên lên vì phải chịu lụy những kẻ trước kia chỉ đáng làm công cho ông.

Càng cảm thấy bất lực trong việc kinh doanh xây dựng lại sự nghiệp, ông càng trở nên gay gắt và khe khắt hơn đối với gia đình. Hễ đi làm về là ông gắt gỏng, hậm hực với tất cả mọi người – không kể một ai.

Ông Hạ luôn luôn lấy sự nghèo khổ

ra làm đầu đề, phóng đại nó lên. Ông cũng cố ý hạ mình xuống để làm nổi bật sự nhục nhã chung của gia đình.

Tuy thừa biết vợ con rất sợ phải nghe những lời lẽ thô tục, mai mỉa độc ác của ông, nhưng hễ cứ ngồi nung nấu những tư tưởng đen tối và chua chát, chỉ một lúc sau chính sự bất mãn của ông làm ông say lên và ông bật nói rất lớn. Tuy nhiên ông vẫn còn đủ bình tĩnh để chọn lựa những câu nói cay đắng và thâm thúy nhất.

– Tôi nói cho mà biết! Chưa ăn thua gì đâu. Bây giờ còn miếng cơm mà ăn là phúc lắm. Tôi thì tôi quen rồi. Từ bé tôi đã hiểu thế nào là thân phận một kẻ nghèo hèn. Nhưng nói đến đời tôi làm gì, tôi đâu có đáng kể... Sinh ra chỉ làm đây tớ và lo lắng nuôi sống mọi người. Phải! Có ai lo đến kiếm ăn bao giờ đâu

mà biết cuộc sống chật vật ra sao. Sinh ra đã được chiều chuộng, núng như núng trứng húng như húng hoa. Đã có người lo việc tiền nong... Hà! Tiền! tiền đâu mang lại hạnh phúc. Đúng lắm! Đẹp lắm! Cao thượng lắm! Chỉ đời sống tinh thần mới đáng kể. Giá tôi có hơi chút mắng mỏ đe nẹt, các ông con của tôi đã cho tôi là ác nghiệt độc tài...

– Mà thôi nói làm gì nhiều vô ích. Có ai thèm nghe tôi đâu. Đành vậy, số tôi còn phải khổ nhiều. Nhớ một cái tôi chết đi. Chết có lẽ lại may, đỡ phải lo kiếm tiền...

Ông lấy cơ nhà không đủ tiền nuôi người ở, bắt các con phải làm đủ mọi việc. Ông cũng hay nhắc đến dự định trong tương lai cắt ngang mọi việc học hành của các con và bắt chúng đi làm sớm hầu giúp đỡ gia đình. Ông nêu ngay

đời ông làm thí dụ.

– Học nhiều mà làm gì. Có bao nhiêu vĩ nhân lúc trẻ con nhà nghèo khổ nên phải làm những nghề hạ tiện làm bồi, bán báo... Tao đây cũng thế! Tao có bằng cấp gì đâu, sao ra đời ai cũng kính nể. Học như con vẹt, nhồi vào đầu óc toàn lý thuyết chỉ làm mù người đi và giảm óc phán đoán.

Ông không quên kể lại, lần này là lần thứ mấy mươi, quãng đời thơ ấu vất vả của ông. Để nêu gương khắc khổ, ông không hề nhếch miệng cười, bỏ hẳn sự ham mê mua và đọc sách báo. Những ngày lễ và chủ nhật ông cũng nhất định không đi đâu và cũng không tìm những cách giải trí không mấy tốn tiền như uống trà, sưu tầm tem thư hay hội họp với một số bạn đồng sở nói chuyện gẫu cho khuây khỏa.

Vào năm ấy, những người buôn bán rau cỏ, thực phẩm tập hợp tại bờ hồ Hoàn Kiếm, ngay cạnh ngã tư Tràng Tiền, làm thành một cái chợ lộ thiên ở ngay trung tâm thành phố. Chẳng biết vợ con ông bàn nhau ra sao, nhờ vớ được mấy bao tải lá vối và một số sách cũ, tại mấy căn nhà bỏ hoang cùng phố, Di đột nhiên trở thành một chú bé bán nước và sách ở chợ.

Các bà các cô bạn hàng dần dần quen với khuôn mặt trắng trẻo, đẹp trai của ‘cậu hàng nước’. Tính hay ngượng, Di có một lối bán hàng rất kỳ khôi. Suốt buổi chợ, Di ngồi chúi mũi vào một cuốn sách, không mảy may quan tâm đến việc bán hàng. Có khách muốn uống nước, Di miễn cưỡng múc nước chè ra bát, mắt vẫn không rời trang sách. Ai muốn trả

bao nhiêu thì trả, Di không hé miệng kì kèo.

Đôi khi, mấy bà mau mắn không muốn làm phiền Di, tự tiện lật bát, múc nước, đặt tiền trả trên giá hàng, Di cũng mặc. Tiền lãi kiếm được cũng tạm đủ để bà Hạ mua thêm ít món ăn cho bữa cơm gia đình bớt phần đạm bạc.

– Cậu hàng nước tài tử thường là đầu đề cho những câu chuyện khôi hài, cười ra nước mắt, của bà Hạ và các con. Riêng ông Hạ, ông bất mãn ra mặt trước thái độ coi việc buôn bán như một trò chơi của vợ con.

Khi số lá với dự trữ cạn hết, ông Hạ đã tưởng câu chuyện buôn bán của vợ con chấm dứt luôn ở đây; thời đến một hôm, trong bữa cơm, Tô tự nhiên đề nghị:

– Ba! Me và con định bắt đầu đi buôn kể từ ngày mai.

Ông ngạc nhiên, cau mày nghiêm khắc nhìn Tô và vợ. Bà Hạ mà định đi buôn?

– Me mày thì buôn cái gì. Từ bé đến giờ ăn sung mặc sướng, buôn bán chịu đâu nổi cực nhọc. Mà...bây giờ buôn cái quái gì lời lãi cho được. Vốn dào ở đâu?

Tô đỡ lời mẹ:

– Me đã vay được ít tiền vốn và dự định buôn rau cỏ, gạo, gà vịt ở vùng quê mang về Hà Nội bán. Mấy bà ở chợ nói rau quả hiếm, nên bán rất được giá.

Ông vặn hỏi:

– Đã xin được giấy phép chưa? Có mỗi bán không...

Trước những câu trả lời gầy gọn, đầu ra đầy của vợ và Tô, ông Hạ cảm thấy cay đắng, bức bối và thâm suy luận: “À ra thế! Vợ con ông định buôn bán vì cho rằng ông không kiếm đủ ăn cho gia đình. Tại sao vợ ông không chịu đem bàn trước với ông. Vợ ông không còn tin tưởng vào ông?”

Ông im lặng ăn. Ông biết mọi người đang hồi hộp chờ đợi phản ứng của ông nhưng ông kéo dài giây phút chờ đợi. Ông cảm thấy đầy sức mạnh. Tuy vậy, ông không phản đối và cũng không nổi giận, ngừng đầu thảo nhiên bảo:

– Được nếu mình đã tính toán kỹ càng hơn thiệt, mình cứ việc đi buôn. Càng hay! Tô chút nữa mang giấy tờ ra đây, ba viết cho lá đơn xin giấy phép thông hành.

Tất cả mọi người đều sống sốt chùng hửng. Riêng Tô, sau giây phút ngạc nhiên ban đầu, yên lặng nhìn ông dò hỏi, ánh mắt thoáng nghi ngờ.

Không ai hiểu được sự ưng thuận của ông Hạ có ẩn giấu một chủ ý thâm hiểm như thế nào.

Trong mấy tháng đầu việc buôn bán của bà Hạ có vẻ phát đạt rõ rệt. Ông Hạ là người ngạc nhiên hơn ai hết. Vợ ông thạo buôn bán? Ông tưởng vợ ông chỉ có thể là một người vợ, người mẹ kiểu mẫu. Ông tự hỏi tại sao vợ không bỏ ngõ, lầm lỡ khi phải tiếp xúc giao dịch với những con buôn quỷ quyệt.

Ông xin nghỉ việc một hôm, đi theo vợ xem buôn bán ra sao. Đi đâu ông cũng thấy vợ được mọi người vì nể một cách đặc biệt. Đứng giữa đám người buôn

bán chuyên nghiệp, vợ ông và Tô nổi bật hẳn lên. Khuôn mặt thanh tú của bà Hạ, thân hình giông giống cao hai bàn tay ngón dài chưa bao giờ phải dùng tới để khuôn vác của Tô, khiến mọi người lưu ý bàn bạc. Họ kháo nhau, phỏng đoán thêu dệt rất nhiều chuyện về bà Hạ. Nào bà là con nhà gia thế, trước chiến tranh rất giàu, tản cư về gia sản khánh kiệt nên phải buôn bán nuôi con v.v...

Họ quan sát bà, tò mò nhưng rộng lượng. Họ cười khi thấy bà vụng về hớ hênh trong việc mặc cả, thương lượng. Họ chỉ dẫn cho bà những mảnh lời của các con buôn thiếu lương tâm. Dần dần, bà Hạ cũng tìm được một số mối hàng quen.

Khi lên tàu xuống tàu, ông Hạ lưu ý thấy rất nhiều người không nề hà giúp bà bốc hàng lên hoặc dỡ xuống. Vợ ông

chỉ biết cảm ơn họ bằng những nụ cười.
Họ tỏ vẻ hài lòng ra mặt.

Một buổi tối, bà Hạ và Tô đi buôn
về, mọi người thấy mặt Tô đầy những vết
tím và trán sưng lên. Trong bữa cơm ông
hỏi tại sao, Tô đáp ngay:

– Bị ngã tàu đấy!

Bà Hạ tủm tủm cười, liếc nhìn đứa
con cả. Ông nghi ngờ vặn hỏi:

– Mình! Có thật nó ngã tàu không?
Me con mày dấu tao chuyện gì đây.

Lan sờ sờ cái bướu trên trán anh,
ngây thơ:

– Ngã tàu thời phải gãy chân tay chứ
đâu sưng trán.

Ông gắt:

– Tô! Hay ai đánh mày? Nói cho tao biết để tao còn liệu can thiệp chứ!

– Mình đừng mắng Tô! Nó bệnh cô Khanh nên bị thằng đội Tây ở đồn đánh cho đấy!

Khanh là tên một cô bạn buôn bán của bà Hạ, goá chồng nhưng còn trẻ và xinh đẹp nên hay bị tên đội Tây theo đuổi tán tỉnh. Ông Hạ vừa bực mình vừa cười thầm Tô trong bụng: Máu con ông cũng nóng và bướng bỉnh, lại hay quyến luyến gái đẹp chẳng khác gì ông hồi trẻ.

Ông mĩa:

– Anh hùng nhỉ? Gặp thằng hung dữ, có phen nó đánh cho què cũng chẳng biết kêu ở đâu. Thời này ấy mà.

Vẻ mặt Tô sầm tối, nhưng nó vẫn lầm lì không cãi lý với cha.

Công việc buôn bán nặng nhọc, sức chịu đựng của bà Hạ cũng có hạn. Bà xanh và gầy trông thấy. Tuy vậy vợ con ông Hạ vẫn nhất định đeo đuổi buôn bán.

Mấy tháng sau, số người đi buôn tăng lên, mỗi lời ít. Những con buôn khôn ngoan dần dần chuyển sang buôn đồ lậu: Thuốc tây, dầu hoả. Bà Hạ một phần không đủ vốn, một phần không có gan kiếm lời một cách nguy hiểm, nên tuy việc buôn bán rau quả chưa đến nỗi thua lỗ, ăn lạm vào số vốn, nhưng lời lãi chẳng được bao nhiêu.

Một buổi tối ông Hạ bảo vợ và Tô:

– Trước đây tôi ưng thuận để mình buôn bán là cốt ý để mình quen với đời sống chật vật. Tôi cũng thừa biết lời lãi không mấy, chẳng bỏ công. Đã đến lúc

mình nghỉ ở nhà đi thì vừa. Dạo này tàu hoả hay bị giật mình. Nhỡ một cái rồi ra hồi không kịp.

Bà cúi đầu im lặng, khuôn mặt hốc hác thoáng vẻ thấy vọng, buồn rầu. Ông Hạ đoán vợ chắc cũng đã nhiều lần cân nhắc, suy tính nên bỏ hay tiếp tục buôn bán.

Còn đương lưỡng lự chưa quyết hẳn bề nào, thời mấy ngày sau một tai nạn xảy đến cho bà Hạ, khiến bà đành nghỉ hẳn ở nhà. Tàu hoả bị giật mình và bà bị thương ở chân.

Khi Tô về báo tin xấu, ông hốt hoảng hỏi:

– Có nặng không? Me bị thương ở đâu?

Tô vội đáp:

– Không sao đâu ba ạ! Me được đưa ngay đến nhà thương và bác sĩ có nói với con chân me chỉ phải bó bột và nằm dưỡng bệnh vài tuần là khỏi.

Yên tâm và biết chắc vết thương không trầm trọng mấy, nên suốt thời gian cùng Tô đi đến nhà thương, thái độ ông Hạ nghiêm khắc và lạnh lùng.

Tô đi bên ông lặng lẽ. Cách đó hai, ba hôm, Tô đã cãi lại ông:

– Ba luôn kêu ca nhà thiếu tiền và muốn các con đi làm. Đi buôn dù không lãi nhiều nhưng cũng giúp được gia đình phần nào. Tại sao ba không chịu? Theo ý con, cứ tiếp tục đi buôn cho đến khi hoàn toàn không lãi nữa mới thôi.

Ông Hạ cũng tự biết, vì đã tỏ ra coi thường sự cản ngăn của ông nên vào giây

phút này con trai ông đành câm miệng hến. Ông cũng không cần lên tiếng trách móc, hoặc mĩa mai cay độc. Cái chân bị thương của chính bà Hạ chắc cũng đủ dạy cho Tô một bài học cụ thể và đích đáng.

Vừa bước chân vào phòng vợ ông nằm ở nhà thương, bà đã vội nói ngay, giọng e dè và ngượng ngập:

– Tôi không sao đâu, mình đừng lo. Chỉ phải nằm đây ít lâu.

Ông yên lặng. Vợ ông thu hết can đảm tiếp:

– Mình...! Tôi xin mình đừng mắng Tô tội nghiệp. Tại tôi ham mấy món lời. Và... cũng chính tôi xui nó cãi lại mình. Vả lại... Tôi vừa nhất định sẽ thôi đi buôn, sau khi ra nhà thương...

Ông đáp ngắn ngủi:

– Thế cũng phải! Đạo này mình gây đi nhiều. Lãi chẳng thấy đâu, đã thấy ốm với què.

Bà Hạ thở dài. Cặp mắt đầy thương xót hướng về phía Tô, đang đứng tựa vào thành cửa sổ nhìn ra ngoài trời, quay lưng về phía hai vợ chồng ông bà Hạ.

Sau khi bà Hạ rời nhà thương về nhà, không ai bảo ai, bà và các con đều tránh không đề cập tới chuyện làm ăn buôn bán.

Việc chi tiêu trong gia đình từ đó trở đi hoàn toàn ông Hạ nắm giữ. Vợ ông không dám phản đối. Tô và Di, dù muốn hay không, cũng vẫn phải tuân theo những quyết định độc đoán của ông về mọi vấn đề. Trong khi chờ đợi ông kiểm

cho chúng mỗi đứa một việc làm thích hợp, ông cho chúng theo học một trường trung học công lập. Tuy vậy thỉnh thoảng ông cũng không quên nhắc nhở chúng đừng quên đó chỉ là một đặc ân. Ông sẽ bắt chúng thôi học ngay, nếu chúng dám cãi lại, hoặc chống đối với ông.

3

Ông Hạ vẫn ngày hai buổi đi làm và nhẩn nhục chờ thời.

Năm năm qua. Ông Hạ xin được một chỗ làm tại một công sở. Số lương cũng tạm đủ cho sự chi dùng của gia đình. Tô và Di thay đổi hẳn. Chúng đã vượt qua tuổi thiếu niên đầy phức tạp và bắt đầu bước chân vào quãng đời thanh niên. Lan càng lớn càng xinh đẹp và giống mẹ hồi trẻ.

Hai đứa con trai ông Hạ càng lớn, ông càng chua chát nhận thấy những thay đổi trong tâm tính chúng không hợp với sự mong muốn của ông chút nào.

Riêng Di, chỉ trong có mấy năm nó đã gây cho ông bao nhiêu buồn phiền thất vọng. Di không sợ và kiêu nể ông như hồi còn nhỏ. Di không hề giấu diếm che đậy lòng oán ghét bố của hắn. Hắn không để lỡ bất cứ cơ hội nào để chứng tỏ bằng hành động, lời nói: Hắn phủ nhận trọn vẹn quan niệm sống của ông Hạ. Làm thế nào để uốn nắn Di. Đánh hay chửi mắng? Không lẽ Di đã 17, 18 tuổi cao lồng ngồng mà ông còn đánh nó như một đứa trẻ.

Ngay từ hồi nhỏ, Di cũng đã tỏ ra có một tâm hồn rất dễ xúc cảm và một óc tưởng tượng quá phong phú. Rất dễ khóc và cũng rất dễ cười. Vì không muốn con

trai tâm tính ủy mị và đàn bà nên ông Hạ hay mắng:

– Con trai gì động tí thì khóc. Mà sinh ra làm con gái đúng hơn.

– Khóc! Khóc mà kiếm được cơm ăn à? Hồi tao bằng tuổi mày tao đã kiếm được tiền rồi.

Về thể chất, Di giống mẹ nhiều hơn là bố: Đôi mắt sáng to, lông mi dài và cong, nét mặt đầy đặn và đường môi thanh tú, làn tóc mềm xõa trên trán rộng. Các bà rất ưa Di, hay nựng niu và cho quà. Thấy Di được nuông chiều quá đáng, ông bất mãn. Ông không trách vợ, đàn bà nào chẳng chiều con, nhưng ông đổ nỗi bực bội vào đầu Di:

– Con trai sao cứ quẩn lấy mẹ! Phải cứng rắn mạnh bạo chứ.

Di sợ những hành động mạnh và có tính cách áp chế. Nó hình như không thể nào hiểu nổi tại sao trẻ con lại thích hợp thành bè phái, bắt nạt và đánh nhau. Tô hay phải bênh vực Di chống lại những đứa trẻ không ưa dáng dấp như con gái của em. Khi Tô một mình đánh nhau với hai ba đứa trẻ, Di đứng ngăn người, mắt mở to đầy ngạc nhiên và cũng không hề nghĩ đến chuyện tiếp tay với anh.

Về nhà, bà Hạ lấy cồn soa bóp những vết sưng trên trán và tay chân Tô, Di còn hỏi những câu thật chướng tai:

– Tại sao chúng lại đánh anh Tô hở me? Tại sao trẻ con thích đánh nhau? Di kinh lắm! không bao giờ Di đánh ai đâu me ạ!

Trước thái độ ông cho là hèn nhát của Di, ông Hạ quát lên:

– Sao mày hèn thế? Chúng nó xúm lại đánh anh mày mà mày để mặc à? Tay chân mày để đâu...? Hừ! Nhón lên thằng Tô cho làm quan võ được. Còn thằng Di, bộ mày suốt đời chắc chỉ quanh quẩn xó nhà bám váy mẹ. À! Hay đi đóng tuồng giả làm con gái được đấy.

Di sợ những lời chế giễu cay độc của bố hơn cả bị đánh mắng. Bà Hạ lắm khi thấy ông cứ nhắm vào đứa con thứ nhì làm tình làm tội, lên tiếng bênh:

– Sao mình ác thế! Mình không biết nó khổ sở khi mình mang nó ra làm trò cười hay sao? Di hãy còn bé. Nhón lên nó khác đi chứ. Ông đáp tàn nhẫn:

– Phải thế mới được. Bé không vin, cả gãy ngành. Nếu hành hạ nó mà nó khá lên được thời cũng rất nên.

Vợ ông im lặng không cãi, nhưng ông biết bà thầm không đồng ý với lối răn dạy con cái khe khắc của ông. Vợ ông đồng ý không thực ra ông Hạ cũng chẳng quan tâm.

Càng nhớn Di càng ít nói và không ưa những trò chơi mạnh. Khi Tô 12 tuổi, ông Hạ mua cho một chiếc xe đạp. Hễ nhàn rỗi, Tô nhảy lên xe đạp đi thật xa. Mới đây, Tô còn chịu khó rửa em, nhưng sau nhiều lần thúc dục, thấy Di tỏ vẻ không thích thú những cuộc đi chơi ngoài những khoảng rộng, Tô đành đi một mình.

Di ham mê đọc sách từ nhỏ. Sách ông Hạ mua rất nhiều đủ mọi loại. Ngoài những sách viết cho trẻ con đọc, còn có những tiểu thuyết của các nhà văn hữu danh V.N. và sách dịch. Mặc dầu cấm các con đọc sách của người lớn, nhưng ông

biết Di luôn luôn lấy sách cầm ra đọc. Mảng mãi cũng không thừa.

Di còn cố ý tránh dần mặt với bố. Trừ trong những bữa ăn Di bắt buộc phải đối diện với ông Hạ, còn vào những khoảng thời gian khác trong ngày, Di tìm đủ mọi cách để có thể ngồi yên trong một xó kín đáo nào đó trong nhà, đọc sách và mơ mộng một mình.

Di tin tưởng vào Tô và coi như một người kiểu mẫu. Di cố gắng dập mọi hành động, suy luận ý hết anh, một cố gắng không mấy khi đạt được kết quả. Mỗi khi ông Hạ mắng Di mà Di không tìm được đủ lý lẽ đối đáp, Di nhìn Tô cầu cứu. Ông Hạ bắt gặp nhiều lần hai anh em nghiêm trang ngồi bên nhau, Tô giảng giải, Di lắng nghe. Dần dần thái độ của Di cũng có vẻ cứng rắn mạnh bạo hơn trước phần nào.

Thấy Di có thể dựa vào Tô, bà Hạ cũng lấy làm mừng. Yêu con nhưng không dám bênh con ra mặt vì nể chồng, nhiều lần bà chỉ còn biết than thở với con cái, sau khi chồng rời khỏi nhà.

Ông Hạ cũng hay bắt gặp ba mẹ con Di, Tô thủ thủ chuyện trò. Đôi mắt sáng lên thương yêu mẩn phục của vợ ông không rời khuôn mặt linh động của Tô. Hễ thấy ông, ba mẹ con tự động ngừng câu chuyện nói dở, trao đổi những cái nhìn kín đáo, hoặc lảng sang một vấn đề khác.

Sau khi nghỉ buôn bán, gia đình ông bà Hạ bắt đầu nợ. Vợ ông vay chỗ này một ít chỗ kia một ít, không cho ai hay biết, kể cả các con. Tiền chợ và chi tiêu lặt vặt ông giao cho bà quá ít – bà Hạ lại không phải hạng người có thể khoan

tay bất lực trước những kham khổ, thiếu thốn của những người thân.

Nếu ông biết vợ vay lãi ngay từ đầu, chắc ông đã có thể hoặc dùng uy quyền hoặc dọa nạt để ngăn cản. Nhưng thực ra ông đâu có thời giờ và tâm trí để theo dõi mọi hành động của vợ. Những tình cảm hậm hực, bi quan đã chiếm hết tâm óc ông, ám ảnh ông ngày đêm.

Bà Hạ nay sắm món đồ này, mai sửa chữa món đồ khác, mua thêm thức ăn, chăm chút cho chồng và các con. Những món nợ chồng chất mãi lên nhau. Hàng tháng, bà Hạ chỉ vay nổi tiền trả nợ lãi, còn số nợ gốc tăng vùn vụt một cách đáng sợ.

Đến hôm chủ nhà đến tận nhà đòi và làm ầm lên, ông Hạ và các con mới khám phá ra bà nợ nhiều đến mức nào.

Và từ đó trở đi chuyện nợ nần chẳng khác lửa được đổ thêm dầu, gây ra bao nhiêu cuộc cãi cọ, tranh luận giữa ông Hạ và vợ con.

Sau một thời kỳ trên bề mặt tương đối yên tĩnh, sóng gió lại xáo động cuộc sống của gia đình.

Vào một buổi sáng chủ nhật, cả gia đình ông Hạ đều ở nhà, một người khách đàn bà đến hỏi bà Hạ. Vừa trông thấy mặt bà ta, khuôn mặt bà Hạ tái nhợt nhạt. Bà vội chạy ra tiếp khách, dáng điệu lúng túng.

Bà Hạ thì thầm với bà khách những gì không hiểu, nhưng sau vài câu trao đổi, bà ta lộ vẻ tức giận, cất cao giọng nói không kiêng nể một ai:

– Thế bà nhất định không chịu trả?

Bà còn khát đến bao giờ nữa? Tôi nể lắm mới gia hạn cho bà đến buổi nay, chứ người khác thì tôi đã lôi ra cấm rồi.

Bà Hạ bối rối nho nhỏ:

– Chết! Tôi xin bà. Bà nói khe khẽ thôi chứ...! Vâng, tôi sẽ cố...

Người chủ nợ đứng phắt dậy, hai tay chống cạnh sườn, nhìn tất cả mọi người trông nhà một lượt, giọng thách thức:

– Tôi không việc gì phải nói khẽ. Tôi đến đây đòi nợ chứ không phải để xin tiền bà.

Quan sát thái độ của vợ, ngay phút đầu ông Hạ đã nghi nghi, bây giờ mới vỡ lẽ: bà này là chủ nợ của vợ ông. Bà Hạ quay đầu nhìn chồng rất nhanh, khuôn mặt sợ hãi trông thật đáng thương.

Bà nắm tay người chủ nợ, nói liều:

– Vâng! Bà cứ về đi: đến sáng mai tôi sẽ đem đến trả bà...

Người chủ nợ giật tay ra giận dữ:

– Tôi không đi đâu hết. Tôi sẽ ngồi lì đây đến hồi nào bà chạy được tiền trả tôi cả gốc lẫn lãi... Tôi tin vào lời hứa của bà để tôi chết đói rã họng ra ấy à. Hừ! Hứa với hẹn, khất ba lần bảy lượt rồi chứ phải không đâu.

Tô đứng dậy lại gần me, trán nó cau nhẹ, mắt nhìn người chủ nợ đầy khinh bỉ. Tô hỏi thẳng mẹ:

– Cái gì thế me? Có thật me nợ bà này một số tiền?

Bà Hạ ghen ngào không nói lên lời, chỉ khẽ gật đầu.

– Bao nhiêu hở me?

Bà Hạ yếu ớt đáp:

– Hơn bốn vạn!

Ông Hạ vùng đứng dậy như ngồi phải lửa. Thế này thì quá lắm! Lỗi lầm của vợ ông không thể tha thứ được. Tại sao vợ ông dám tự ý vay một món tiền lớn đến như vậy? Chắc hẳn vay tiền để các con được ăn sung mặc sướng.

Nhưng nhìn khuôn mặt răn như sành và đanh đá của người chủ nợ, sự thận trọng cố hữu của ông ghìm cơn nóng giận của ông lại. Ông phải thật khôn khéo và dò hỏi xem vợ có làm giấy tờ gì không. Nếu bị tù vì nợ, danh dự của ông, của gia đình còn gì?

Tô ngạc nhiên hỏi mẹ:

– Bốn vạn! Sao me không nói cho con biết? Mà mấy món nợ bà Bốn, bà Chi con đã đưa tiền me trả đầy đủ cơ mà?

Người chủ nợ giơ tay lên sĩa vào mặt bà Hạ, giọng chua ngoa và đe dọa:

– Gớm thật! Bà có tiền mà bà không chịu trả tôi. Bà định ăn quịt phải không? Rồi bà sẽ biết tay tôi. Con mẹ này không phải tay vừa...

Tô quay phắt lại nhìn thẳng vào mặt người chủ nợ, giận dữ.

– Tôi xin bà im ngay! Tôi đang nói chuyện với me tôi. Mà bà không cần phải nhiều lời. Chúng tôi không phải hạng người quen quịt nợ. Rồi bà sẽ được trả đầy đủ.

Người chủ nợ vừa hé miệng định làm dữ, Tô đã tiến lên một bước, giọng

cả quyết và đe dọa:

– Nếu bà mà nói thêm một câu thiếu lịch sự, tôi bắt buộc phải mời bà ra khỏi nhà. Đây là nhà chúng tôi. Nợ bà chúng tôi sẽ trả nhưng bà không có quyền làm ồn ào.

Thấy tình thế có vẻ gay go, ông Hạ vội lại gần người chủ nợ, cười rất xã giao:

– Mời bà vào trong này ngồi chơi. Xin bà yên tâm! Tuy tôi không được biết rõ về chuyện nợ nần của nhà tôi nhưng rồi tôi xin lo liệu. Tôi là chủ gia đình, có gì tôi xin chịu trách nhiệm...

Người chủ nợ còn lưỡng lự, ông vội thêm một câu:

– Chúng ta là người lớn cả! Đâu mỗi lúc mang nhau ra trước pháp luật. Gia dĩ, chắc khi cho nhà tôi vay tiền bà cũng

quên một điều là vợ các công chức không có quyền vay nợ, nếu không được chồng cho phép.

Biết gặp người thông thạo pháp luật, dù có làm âm cũng không chắc đi đến đâu, người chủ nợ theo ông vào trong nhà. Ông khôn khéo hỏi cặn kẽ về món nợ của vợ nợ gốc hiện lên đến bao nhiêu, những điều kiện trả lãi và giấy tờ làm bằng chứng.

Sau gần một giờ đồng hồ điều đình, người chủ nợ ra về.

Không khí trong gia đình trở nên nặng nề khó thở, ngay sau khi người chủ nợ rời khỏi nhà. Bà Hạ ngồi cúi đầu găm ra vẻ chăm chú khâu. Tô thì thầm trò chuyện với mẹ. Bà lắng lắng nghe, đôi mắt sâu chớp chớp, thỉnh thoảng lại thở dài. Nhưng tiếng thở dài nào ruột của

bà Hạ càng khiến ông, điên ruột. Di, từ lúc người chủ nợ bước chân vào nhà làm âm ỉ và lằng nhục mẹ, vẫn ngồi bất động ở bàn học, khuôn mặt nó nhẵn nhúm, cánh mũi phập phồng, đôi lông mày rậm nhú vào nhau.

Ông Hạ mặt hầm hầm, đi đi lại lại trong nhà. Ông thầm nghĩ: “Được lắm! Thường lệ vợ con đoàn kết thành một phe để bênh vực lẫn nhau. Lần này thử xem còn ai bênh vực nổi ai nữa hay không.”

Ông lật đi lật lại chuyện vay nợ trong đầu, nhìn vấn đề dưới đủ mọi khía cạnh, cố tìm một lối thoát khỏi tình trạng tuyệt vọng này của gia đình. Ông cũng không quên một sự kiện hiển nhiên: Vợ ông đã vay một món tiền lớn và đã lại đại đột làm giấy tờ hẫng hoi. Ông đã viện lý lẽ vợ một công chức không có quyền vay mượn tiền không có sự ưng thuận

của người chồng để làm kế hoãn binh. Nhưng ông đã phải hứa sẽ trả thành nhiều tháng, vì biết nếu người chủ nợ nhất định kiện vợ ông trước toà, tên ông sẽ bị trưng lên mặt báo. Được toà xử vô can thì không sao nhưng nếu chẳng may bị tù tội...? Ông sẽ không còn hy vọng gây dựng lại sự nghiệp một khi danh dự mang một vết nhơ khó rửa.

“Bốn vạn bạc”. Với số tiền lương của ông dù trả thành nhiều tháng, đến bao giờ mới dứt món nợ. Mà chắc đâu vợ ông chỉ nợ có món đó. Chắc chắn còn vài món nợ khác vợ ông hãy còn giấu ông.

Suốt mấy năm hể ông dự định làm gì là y như gặp khó khăn. Chưa bao giờ vận ông đen đến thế? Nhiều khi ông đâm nghi ngờ cả tài năng soay sở kinh doanh của ông. Nếu thực ông là người có bản lĩnh tại sao lại gặp hết thất bại này

đến thất bại khác. Thoạt đầu ông còn có thể đổ cho vận đen, nhưng dần dần lòng tự tin của ông bị lung lay đến tận cội rễ. Ông tự hỏi: “Đen một hai lần chứ đâu có thể đen cả chục lần. Hay có lẽ ông đã hết thời và bắt đầu già rồi?”

Ông Hạ kéo một chiếc ghế, ngồi phịch xuống. Ông giang tay gạt mạnh. Mấy chồng sách, cốc chén văng xuống đất vỡ nát. Tiếng thủy tinh vỡ làm tất cả mọi người ngừng đầu quay mặt về phía ông.

Ông bắt đầu nói, giọng như quát. Càng nói cơn giận của ông càng bùng lên.

Ông hỏi vợ:

– Thế nào! Bây giờ bà nói ra làm sao? Tôi sẵn sàng giồng tai lên nghe...! Bà vay

tiền làm gì mà nhiều đến thế? Mà tại sao bà lại dám dấu tôi...? Bà tưởng bà vay nợ thời không liên can gì đến tôi phải không? Bà nhầm to! Nếu bà không trả nổi, con mẹ chủ nợ mang bà ra toà thì rồi chính tôi, bà nghe rõ chưa, chính tôi sẽ bị trừ lương hàng tháng cho đến khi nào hết hạn nợ...

Trước những câu hỏi dồn dập, bà Hạ không biết trả lời ra sao. Tô bênh me:

– Ba hỏi từ từ, chứ ba quát lên me trả lời sao kịp.

Ông quắc mắt:

– Tao không nói chuyện với mày! Để mặc me mày trả lời...

Bị dồn đến bước đường cùng, bà Hạ cũng đâm liều.

– Tôi vay để tiêu cho gia đình... Để mua thêm cái ăn cái uống cho ông cho các con... Để may thêm quần áo cho chúng và mua sách vở chúng cần dùng... Lâu ngày nợ gốc không trả được, lãi chồng lên nhau mới nhiều đến thế.

– À! ... Thế bây giờ người ta không còn coi tôi ra cái thứ gì nữa! Tôi ngồi đây để làm gì? Tôi là phỗng đá hả? Dính đến chuyện nợ nần gỡ ra đâu dễ! Vào tù như chơi. Trời ơi! Vợ với con. Tại sao bà không cho tôi biết từ đầu? Tại sao?

Câu trả lời của vợ càng khiến ông tức giận thêm, mất hẳn bình tĩnh và tự chủ.

– Nói với ông chẳng ích gì! Ông lại la hét mà rồi con cái đói rách vẫn đói rách...

– Bà cấm tôi la hét phải không? Từ bao giờ bà cho rằng tôi không đủ sức nuôi gia đình? Bà phải nhớ tôi la hét là có lợi cho bà. Tôi lo lắng kiếm tiền vì ai? Cho tôi à? Dễ thường trong gia đình này chỉ có tôi ăn, tôi tiêu, tôi phung phí tiền bạc... Phải! chỉ có tôi ăn báo hại, báo cô...

Tô bất mãn, ngắt lời bố:

– Ba nói hơi quá! Me chúng con đâu ăn báo hại, lúc nào cũng tìm cách kiếm thêm tiền đỡ ba đấy chứ! Me chẳng đi buôn là gì?

– Đi buôn! Mà đừng nhắc đến chuyện đi buôn nữa mà tao lộn ruột. Suýt nữa què một cẳng, mà lãi đâu? Lãi đâu?

– Cứ cho là không cãi đi, nhưng ba cũng phải công nhận là me đã làm hết sức rồi...

– Tôi không cầu ai làm hết sức! Tôi chỉ mong mọi người để tôi yên. Đừng phá tôi, đừng làm nhục tôi, đừng đưa tôi đến cảnh tù tội! Nợ đến hàng chục vạn trả đến kiếp nào mới hết!

Quay về phía vợ, ông hỏi mĩa:

– Bà tưởng tôi là con trâu kéo cày trả nợ cho bà phải không?

Bà Hạ tự nhiên ôm lấy đầu, mắt nhắm lại, nước da tái xanh miệng kêu lên:

– Sao tôi chóng mặt thế này...?

Tô đỡ me nằm xuống giường. Lan chạy vội lấy nước và mấy viên thuốc cảm.

Ông còn cố nói với:

– Sao lại vác cái lo lắng vào người.
Vay nợ phải suy tính trước sau chứ...?

Hình như bị động lực mãnh liệt thúc đẩy, Di vùng đứng lên mặt nhăn nhó, ánh mắt oán ghét. Giọng nói run rẩy:

– Sao ba không thôi đi! Ba nói thế chưa hả hay sao? Ba không thấy me ốm nặng mà còn hành hạ me?

Ông Hạ hơi ngạc nhiên, nhìn Di. Thằng này điên hả? Dám hỗn cả với bố nó. Ai hành hạ gì me nó? Ông chưa kịp mắng Di, nó đã rảo bước ra khỏi phòng, không quay đầu lại.

Bà Hạ ốm dai dẳng hơn một tuần lễ. Căn bệnh của bà không rõ rệt, không hẳn ra cảm sốt, cũng chẳng phải là cúm. Người bà cứ rạc đi, mắt trũng sâu, không

ăn không ngủ được. Mặc các con thúc dục, bà cũng không chịu đi khám bác sĩ và thoái thác:

– Me khó chịu xoàng thôi mà. Mai khỏi!

Ban ngày bà tránh nói chuyện với chồng. Đêm đến nằm cạnh ông, bà hay trở mình vật vã, chốc chốc lại thở dài.

Trước đây trong đời sống vợ chồng, những lúc nằm trò chuyện trước khi ngủ là giây phút tương đối gần gũi và thân mật giữa ông bà Hạ.

Muốn biết điều gì về các con ông có thể hỏi vợ và nếu bà muốn bênh vực tranh đấu cho các con thì cũng lợi dụng được mỗi thời gian đó nêu các vấn đề gay go lên mà không e ngại ông gắt và mắng lấp đi.

Dạo này, mặc dầu ông cố ý gọi chuyện, bà cũng chỉ trả lời cho qua, đoạn nằm vắt tay lên trán mắt nhắm lại giả vờ ngủ. Ông hơi bực mình trước thái độ cách biệt đó của vợ. Vợ ông không có quyền giữ những mối lo âu riêng cho mình. Ông muốn vợ phải hỏi ý kiến, nương tựa vào ông, bám víu vào ông, trong mọi trường hợp.

Cả đêm ông Hạ nghi ngờ tự hỏi: Hay có lẽ vợ ông không còn tin cậy trông mong vào ông như xưa? Vợ ông cũng như các con, cho rằng ông là một người bất đắc chí, hết thời mà vẫn cứ tưởng mình tài giỏi.

Lần đầu tiên trong đời ông hiểu thế nào là cô độc.

Đêm này qua đêm khác vợ chồng ông nằm cạnh nhau, chia cách bởi một

bức tường thành vô hình và cùng cảm thấy bất lực như nhau trước số mệnh.

Ông có thể chịu đựng cô độc, nhưng cảm thấy mình bất lực thật là một cực hình ghê khiếp.

Trong thời kỳ bà Hạ ốm đau và dưỡng bệnh, ông nhượng bộ không hề đả động đến nợ nần. Ông kiên nhẫn đợi đến khi vợ hỏi hẩn bệnh. Tuy ông đã giao hẹn với người chủ nợ, hàng tháng sẽ thân hành mang tiền đến tận nhà, nhưng không hiểu tại sao ông lại không cho vợ hay biết sự thoả thuận đó giữa ông và chủ nợ. Hễ có tiếng gõ cửa vợ ông lại giật mình, khuôn mặt nhợt nhạt, nằm trên giường thân hình bất động và chờ đợi...

Hôm vợ gần khỏi, ông Hạ mới kể vắn tắt công chuyện nợ nần đã được giải

quyết cách nào. Bà Hạ ngồi yên, đầu cúi, không hé miệng nói một câu.

Ông Hạ tưởng với tư cách một người chủ gia đình, cố gắng thu xếp như thế là hết, không thể chê trách được. Thế mà ông linh cảm hình như các con – nhất là Di và Lan – lại còn đổ hết lỗi cho ông: Lỗi tại ông nên bà Hạ nợ nhiều đến thế, lỗi tại ông nên bà Hạ ốm đau. Sự vô ơn của các con làm ông Hạ thâm gan tím mật. Chúng đã không hiểu ông, tại sao ông còn tỏ ra rộng lượng làm chi?

Khi vợ ông khỏi hẳn và bắt đầu ăn trả bữa, ông lại mang chuyện nợ nần ra nói. Gia đình đã túng thiếu, mỗi tháng lại phải trích 2.000\$ tiền lương để trả nợ, nên các sự chi tiêu lại càng phải dè sẻn hơn. Ngay đến thuốc lá rẻ tiền ông Hạ nhiều lúc cũng không đủ tiền mua. Các món ăn quá thanh đạm ông nuốt không

nổi. Thời tiết mùa nực khiến nhà biến thành một cái hòm lớn. Hà tiện tiền điện đến nổi có cái quạt máy cũ ông cũng không dám bật lên. Ăn không được, ngủ không được, ông gầy đi và ngày càng khó tính và khe khắt.

Đêm đến trần trọc trở mình đi trở mình lại, giấc ngủ vẫn không đến: Ông Hạ dần vật vờ, nói những câu mĩa mai như róc thịt. Nằm nghe hoài những lời trách của bố, Di đang đêm ùng ùng dậy mặc quần áo, mở cửa đi đâu không biết, mặc dầu ông Hạ đe:

– Muốn chết hả! Nhà binh đang thiết quân luật, đi lơ quở lính tuần bắn chết mất xác.

Những ngày đen tối của gia đình ông Hạ tiếp tục trôi qua. Vợ ông ngày nào cũng phải nghe những lời trách móc

dai dẳng của ông, nên tâm tính thay đổi hẳn. Trước kia bà tươi tắn hay cười nói, duyên dáng không ai gặp mà không ưa mến; bây giờ ít nói, ra vào như một cái bóng, lúc nào cũng ngẩn ngơ như người bị một ác mộng ám ảnh. Nhiều lúc bà ngồi thừ người hàng giờ đồng hồ. Đôi khi ông còn bắt gặp vợ khóc một mình.

Trong câu chuyện với các con, dần dà bà Hạ đưa ra những lý luận lời lẽ hơi kỳ lạ.

Bà nhận hết lỗi về phần mình. Lỗi với chồng vì không biết thu va thu vén, tiết kiệm mọi chi tiêu để đến nỗi sợ như chúa chổm, vì buôn bán vụng về không kiếm thêm được tiền nuôi con ăn học đâu ra đấy; vì không khéo léo hòa giải mỗi người trong gia đình nên không lập được vực sâu oán hận thù ghét nhau giữa chồng và các con.

Bà lại còn bênh chồng:

– Trước kia ba đâu có thế! Tại me cả!
Các con cứ trách me đây này!

Bà còn nhắc lại hồi mới cưới nhau và có con, ông đã chứng tỏ là một người chồng người cha kiểu mẫu thương mến vợ con như thế nào. Các con bà ngạc nhiên, ngỡ ngàng. Không biết chúng có tìm ra nguyên nhân thâm kín đã khiến mẹ chúng thay đổi thái độ hay không, nhưng nể và yêu mẹ, chúng bảo nhau tạm thời tránh đề cập tới những sự “độc ác” của bố. Chúng còn cố gắng tìm đủ mọi cách giúp mẹ quên đi một phần nào cảnh buồn của gia đình. Chúng khôi hài và làm ra vẻ coi nhẹ chuyện nợ nần. Nghe những câu khôi hài của các con, bà Hạ cũng chiều chúng cười đấy, nhưng rồi sau đó buồn và lo lắng hơn.

Về phần ông Hạ, ông không chịu nổi sự khôi hài cười cợt giả tạo và không đứng chỗ đó của các con. Ông cho thế là hèn nhát và trốn tránh thực tại. Nghe chúng bông đùa về chuyện quần áo mỗi người đều cũ và mạng tứ tung, thiếu tiền ăn sáng phải ăn cơm nguội. Đi đi học phải lê một đôi giày há mồm, Tô không bao giờ có đến chục bạc trong túi v.v... Ông lộn cả ruột gan muốn tát cho mỗi đứa một cái – như hồi chúng còn nhỏ – để làm chúng tỉnh ngộ. Chúng không biết thế nào là nhục nhã hay sao mà còn cười.

Chiều đến, bà Hạ và các con thích vác chõng ra hiên trước nhà hứng gió và chuyện trò mơ tưởng những chuyện cao xa, tưởng tượng ra những thú vui mọi người sẽ được hưởng nếu có nhiều tiền. Bà Hạ mơ xây được một biệt thự ở Đà Lạt

có đầy đủ phòng cho cả gia đình, hoặc hè đến dãi dào tiền nong cho các con ra bể tắm, nghỉ ngơi. Bà còn gọi lại những kỷ niệm êm đẹp của thời con gái sống trong một gia đình khá giả.

Ngồi bó gối lẻ loi trong nhà, xa cách hẳn vợ con, ông Hạ nhiều lần tưởng chừng đang nghe một lũ người điên hay dở người trò chuyện. Mơ mộng hão huyền hoàn toàn xa lạ đối với ông.

Tuy ông Hạ xoay sở tìm được mấy chỗ làm cho Tô, giúp đỡ một ông bạn thầu khoán của ông trông nom các tù binh tại một công trường, hay làm bồi cho một sĩ quan Pháp, nhưng hễ ông đưa đề nghị nào ra, vợ ông – thường lệ vẫn phục tòng ông – đều khăng khăng phản đối:

– Thà để các con chết đói còn hơn

làm đầy tớ cho người ngoại quốc.

– Trông nom phu phen thường có kham khổ may ra. Tô còn kham nổi, nhưng đốc thúc tù binh phải đánh đập họ dã man lắm. Vả lại, nếu các bác thăng Tô một ngày kia trở về biết chuyện, tôi còn mặt mũi nào...

Cho vợ chỉ là đàn bà câu nệ, ông hỏi thẳng ý kiến Tô. Tô nín lặng. Khuyên nhủ nhẹ nhàng, mắng mỏ, Tô lơ đãng miễn cưỡng nghe. Tô đợi khi ông hết lời, buông đọc một câu ngăn ngừa:

– Con chịu thôi. Con không thể làm vừa lòng ba.

Ông nản lòng, đành bỏ cuộc. Nhưng, ông đâu ngờ Tô đã ngấm đến gặp ông bạn của bố, nhận một chân phu đốc công trại một công trường bên kia Gia

Lâm, trông nom phu mộ ở mấy làng kế cận. Trong mấy tháng liền, Tô xin nghỉ học để ‘dưỡng bệnh’, đạp chiếc xe cộc cạch qua cầu sông cái, làm việc suốt ngày ngoài nắng đến tối mịt mới trở về, ông Hạ cũng không hay biết mảy may.

Mãi đến hôm Tô hỏi mẹ trước mặt người chủ nợ:

– Con đã đưa tiền mẹ góp trả đầy đủ các món nợ bà Chi, bà Bốn rồi cơ mà...

Ông mới nghi ngờ, và sau đó tra hỏi Tô:

– Mà y góp tiền trả nợ hộ mẹ? Mà y lấy tiền ở đâu?

– Con giúp bác Phú trông nom phu bên Gia Lâm, mỗi tháng bác trả 1.200\$.

– Sao mà y không cho tao biết?

Tô nhún vai thản nhiên đáp:

– Cho ba biết thì làm sao góp được tiền trả nợ cho me.

Ông Hạ trầm nghĩ: “À ra vậy! Nó đi làm cốt để trả nợ cho me, không phải vì bị mình bó buộc.”

– Hiện thời mày còn làm với bác Phú không?

– Không! Con xin thôi ngay sau khi trả xong hai món nợ cho me.

Đôi mắt long lanh sáng của Tô soi mói nhìn bố. Tô tiếp luôn, miệng thoáng một nụ cười chua chát, khinh thị:

– Chắc ba muốn con đi làm chứ gì? Đáng tiếc, bác Phú đã tìm người thay chỗ con mất rồi. Tuy nhiên nếu ba muốn, còn cái chân bồi hay bếp gì đó ba nói đến dạo

trước, còn trống hay không? Kể ra, làm bồi cho một sĩ quan Pháp vào thời này cũng vinh dự cho cha mẹ lắm đấy chứ? Con cũng chỉ bắt chước óc thực tế của ba thuở nhỏ, đâu có gì xấu phải không ba?

Bất giác ông vung tay tát Tô một chiếc. Tô đưa tay lên xoa má, vẻ mặt đanh lại. Hắn nhìn chăm chăm vào mặt bố, môi mím chặt, những thớ thịt hai bên hàm nổi hẳn lên. Nhưng rồi hắn trấn tĩnh được, gượng gạo nói:

– Xin lỗi ba!

Tuy miệng xin lỗi, khuôn mặt Tô lại thoáng một vẻ kiêu hãnh khác lạ. Thật trái ngược, ông Hạ cảm thấy trong hai người kẻ thua trận bị lắng nhục lại là ông.

Tô ra khỏi phòng, ông Hạ vẫn ngồi trầm ngâm.

Về phần Di, Di đi về thất thường, nhiều tối không ngủ nhà. Di vẫn đi học nhưng hẳn không mấy quan tâm đến bài vở thi cử. Thứ hạng điểm số của Di luôn luôn dưới mức trung bình. Ông Hạ mắng, Di cúi đầu nghe, vẻ mặt thờ ơ, chịu đựng – một sự thờ ơ còn khiêu khích và hỗn xược gấp trăm nghìn lần những câu phản đối cãi hướng.

Tệ hơn nữa, Di hình như còn định tâm gây ra nhiều chuyện rắc rối cho gia đình, và dĩ nhiên cho chính bản thân nó.

Đầu tiên là chuyện Di gây sự và cãi bướng với một người đội cảnh sát Tây.

Hôm đó ông Hạ đi làm về chưa kịp thay quần áo thời có tiếng gõ cửa. Một người cảnh sát Việt, đứng tuổi, tóc và bộ râu ghi-đông xe cuốc điểm bạc, khuôn mặt vuông hiền lành, bước vào nhà hỏi:

– Đây có phải nhà cậu Di? Xin lỗi ông! Tôi chắc ông là ba cậu Di, vậy xin mời ông lên cầm làm giấy bảo đảm và đón cậu ấy về...

Ông hỏi Di bị bắt về tội gì, ông ta cười đáp:

– Cậu ấy đi xe không phanh lại đi trái đường. Ông đội Tây ra lệnh cho tôi bắt cậu ta vào bóp hỏi giấy tờ. Ông đội hỏi tên tuổi giấy tờ cậu ấy chẳng buồn cho biết lại còn cãi bướng:

– Tôi không có giấy tờ. Tôi không có nhà. Hỏi gì mà lắm thế!

Bị ông đội tát cho mấy chiếc cậu Di tròng mắt lên mắng:

– Đồ thực dân!

May mà ông đội không biết tiếng Việt. Rồi cậu ấy bảo tôi:

– Cụ làm ơn dẫn tôi đến phòng giam.
Tôi không trả lời đâu.

Ông ta cười tha thứ, lắc lắc cái đầu:

– Con trai thời này bướng thật! Từ
cũng chẳng sợ!

Ông Hạ cảm ơn ông đã bênh vực cho
Di. Ông đáp giản dị:

– Đâu có gì! Chẳng là tôi cũng có
một thằng con trai tính nết bướng bỉnh
chẳng khác gì cậu Di... Nó bị đạn lạc
chết hồi Tây Ta đánh nhau trong thành
phố...

Ông thở dài nhỏ nhẹ khuyên ông
Hạ:

– Tôi không muốn xen vào chuyện
dạy dỗ con trẻ của ông, nhưng có lẽ ông
nên răn dạy cậu Di bớt ngang tàng một

chút. Nhỡ ra bị nghi là Việt Minh rồi tù tội thì khổ.

Ông Hạ sượng sùng không biết đáp ra sao. Nếu trả lời người cha yêu con đó ‘ông cứ bỏ tù nó đi cho nó sáng mắt ra’, chẳng hoá ông thú nhận không những không dạy nổi con cái mà còn phải nhờ pháp luật trừng phạt để thỏa lòng oán ghét của ông.

Sau khi ông Hạ gỡ hết tài ngoại giao ra xin lỗi viên đội Tây, Di được tha. Di lẳng lặng theo ông về nhà không hề lộ vẻ biết ơn. Về đến nhà ông mắng, Di đáp gọn lỏn:

– Ba đến đón con làm gì cho mất công. Cứ để mặc con bị giam ở bóp có hơn không. Con đâu có sợ! Hay ba tiếc trăm bạc nộp phạt...?

Ông nổi giận cổ nghẹn tức chưa kịp phản ứng, Di thọc sâu hai tay vào túi, cánh môi trề xuống, buông một câu:

– Mà xin xỏ cái thằng đội Tây đó làm gì! Trông cái mặt thực dân của nó, con chỉ muốn tát chuyện cho mấy cái rồi muốn ra sao thì ra...

Bà Hạ ngồi gấn đó, hốt hoảng nhồm dậy níu chặt lấy cánh tay chồng. Ông gạt vợ ra quăng cái gối xuống đất, giọng đầy khinh bỉ:

– Bà không cần phải can. Đánh đứa con bất hiếu vô ơn này làm gì cho bẩn tay. Di! Mày đi đâu thì đi cho rảnh mắt tao...

Di không nói nửa lời, lăm lũi ra khỏi nhà.

Tô từ đầu đến cuối vẫn ngồi im lặng quan sát bố và Di không can thiệp.

Tối đến ông Hạ trần trọc mãi không ngủ được. Ông nằm vắt tay lên trán nghĩ ngợi miên man. Xưa nay ông vẫn ghét thậm tệ những tình trạng tranh tối tranh sáng.

Trong một khoảng thời gian ngắn ông đã đánh đập hai đứa con trai. Từ khi chúng bắt đầu lớn và hiểu biết, nhiều khi ông quát mắng chúng, nhưng chưa lần nào phải dùng đến chân tay. Đánh chúng là phải hay trái? Ông có thể tự bào chữa: Chúng hỗn láo và xúc phạm đến ông, đánh là đáng lắm. Nhưng một câu hỏi quái ác vẫn lờn vờn trong trí óc ông. Ông đã khổ công nuôi dạy chúng đến khi khôn lớn, tại sao chúng lại trả

ơn bằng khinh bỉ oán ghét, hoặc thờ ơ cách biệt? Dĩ nhiên đôi khi ông cũng đã tỏ ra quá khe khắt và hành hạ chúng đôi chút, nhưng cũng vì bị thúc đẩy bởi thiện ý muốn chúng nên người, đầy đủ bản lĩnh đối chọi với đời. Ông đâu có sống chỉ vì đồng tiền. Sở dĩ ông say mê với tham vọng làm giàu là khổ vì đồng tiền quá nhiều trong thời thơ ấu và tuổi thiếu niên, ông không muốn vợ con ông nhục nhã trong cảnh nợ nần nghèo túng. Các con và kể cả vợ ông không chịu hiểu cho ông điều đó. Mà thực ra có ai chịu tìm hiểu tâm sự thâm kín của ông đâu?

‘Vợ và các con ông không chịu tìm hiểu ông!’ Tất cả những chuyện rắc rối trong gia đình đều phát xuất từ đấy mà ra. Đã vậy, tại sao ông không giải thích cho họ hiểu? Các con ông lớn rồi, óc

phán đoán cũng đủ vững vàng để phân biệt phải, trái. Gặp cơ hội thuận tiện ông sẽ giải thích cho cả gia đình hiểu tâm sự của ông.

4

Sau hôm bị bố đánh, Di bỏ nhà đi đâu ba, bốn hôm không về. Ông Hạ vịn vào sự vắng mặt của Di, hoãn ít lâu ý định giải thích cùng mọi người trong gia đình. Thực ra ông cũng chưa quyết định hẳn; hễ định mở miệng thổ lộ những tư tưởng thâm kín là y như có một sức mạnh vô hình chặn họng ông. Sau năm hôm vắng mặt Di trở về nhà. Suốt trong bữa cơm chiều ông Hạ trò chuyện với vợ, Lan và Tô làm ra vẻ không

lưu tâm đến sự có mặt của Di. Cơm nước xong xuôi ông ngồi ở bàn và tiếp tục câu chuyện dở dang với vợ. Khi ông cố gắng giảng giải là món nợ bốn vạn của bà sẽ trả xong trong năm tới, Di ngồi ở cạnh đó tự nhiên cười khẩy một tiếng và nói khá to:

– Tiền! Lúc nào cũng kêu ca thiếu tiền...

Ông Hạ quắc mắt, giọng đanh lại:

– Thế thì sao?

Vợ ông lo lắng nhìn ông và Di. Giọng của Di ngấm mang một ý nghĩ thách thức. Tô thấy câu chuyện có vẻ gay go chêm vào, giọng khôì hài:

– Thì kiểm thêm chứ sao phải không me?

Di mím môi ngồi không yên, dánh mặt nóng nảy. Ông Hạ gay gắt:

– Tôi xin nói để mọi người hiểu là để mặc tôi lo liệu! Hay có ông con nào muốn kiếm tiền thay tôi? Hừ còn là một mới thay nổi thẳng bố già này...

Di buông sông một câu:

– Thật không! Ba cứ làm như kiếm tiền khó lắm...

– Thưa ông không khó đâu, nhưng cái mẽ ông đi làm phu chưa chắc ai muốn...

– Nếu ba cần tiền đến thế thì tiền đây!

...

Mọi người hồi hộp chờ đợi phản ứng của ông Hạ. Ông hơi ngạc nhiên nhìn

tập giấy bạc rồi lại nhìn Di. Chẳng lẽ Di thay đổi chóng thế, hết mơ mộng viễn vông và đã chịu khó kiếm việc làm giúp gia đình? Nếu vậy thì hay lắm! Ông sẽ cầm tiền, khen Di mấy câu và tiện thể hòa giải với tất cả mọi người trong gia đình. Đây là cơ hội ông không bỏ qua...

Nếu Tô không khéo can thiệp kịp thời, chắc ông Hạ đã vút tiền vào mặt Di và đánh Di mấy cái tát. Di tưởng ông không đủ thông minh để hiểu ý nghĩa hành động hỗn xược của nó. Di cho rằng kiếm được một món tiền đưa cho ông, nó đã có quyền khinh bỉ sự tha thiết đồng tiền của bố. Di muốn làm nhục ông trước mặt mọi người.

Khi thấy mặt bố cau lại và rút mạnh tay về, Tô thản nhiên cầm số tiền lên, miệng tươi cười.

– À! Nhà phải ăn khao cái đã! Đây là tiền Di đi làm buổi tối đây mà. Con giao cho me làm một bữa cơm gà vịt ăn cho sướng mồm.

Di nhìn ông một lần nữa.

Mấy ngày sau tình cờ nghe hai anh em Di, Tô chuyện trò với nhau ông Hạ có dịp biết thêm ít điều mới lạ và khá bất ngờ về ý nghĩ của các con trai ông về chính ông.

Trưa hôm đó sau bữa cơm, ông nằm ngủ ở giường phòng ngoài. Đêm đến ông thường trằn trọc khó ngủ, nên giấc ngủ trưa tuy ngắn ngủi thường vẫn giúp ông lấy sức khá hiệu quả. Ngủ mê mệt được một lúc, ông Hạ chợt tỉnh giấc. Ông không ngồi hẳn dậy, nằm mơ màng, vì đoán chưa đến giờ đi làm. Tiếng Di và Tô rì rầm nói chuyện ở đâu đây. Chúng

ngồi ở chiếc bàn phía trong. Ông không nhìn thấy chúng, một chiếc màn ngăn chia chỗ ông nằm và nửa phòng phía trong.

Thoạt đầu ông không lưu ý đến câu chuyện giữa Tô, Di nhưng sau thấy thoáng nghe thấy những tiếng ‘ba’ ông đoán chúng đang nói đến ông. Ông lắng tai nghe. Chắc chúng tưởng ông ngủ say sưa như thường lệ, nên bàn tán không giữ gìn.

Tiếng Tô hỏi Di vắng đến tai ông Hạ:

– Suyt! Ba còn ngủ đấy chứ?

Ông nhắm mắt lại vờ ngủ, cố giữ hơi thở đều đặn. Di vạch màn nhìn sang chỗ bố nằm

Di trả lời ngay:

– Ba ngủ say lắm!

Chúng tiếp tục câu chuyện dở dang.

Tiếng Tô nhẹ nhàng nhưng nghiêm khắc:

– Tại sao hôm đưa tiền cho ba, Di có vẻ hần học thế?

– Em đâu muốn vậy! Mà nếu thật ra em đã có thái độ hần học, em cũng chẳng cần.

Giọng Tô châm biếm:

– ‘Di đâu có muốn hần học!’ Di không đùa đấy chứ? Tại sao không thú thật đó là một thái độ cố ý!

– Anh rắc rối lắm! Em đã bảo em cóc cần mà! Mà tại sao em không có quyền hần học, nếu em muốn thế!

– Đấy nhé! Di công nhận Di cố tâm kiếm bằng được một số tiền để có thể ‘ném’ vào mặt ba và có cơ hội bộc lộ tất cả sự hần học của Di. Đúng thế không?

– Cứ cho rằng Di công nhận đi thì sao? Anh định đưa câu chuyện đến đâu?

Tô rành rẽ:

– A! Anh muốn biết sau khi chúng tở Di kiếm nổi ra tiền và tự lập, Di có ý định rời bỏ gia đình hay không?

Im lặng một phút. Di lẩm bẩm chưa chát:

– Anh suy luận nhanh nhĩ! Anh tưởng anh đọc rõ những tư tưởng trong óc Di phải không? Phải rồi anh vẫn thường tự phụ rất sành tâm lý mọi người mà!

– Di cáu với anh đấỷ hả?

– Không! Di không cáu khi thấy anh soi mói tâm hồn người khác, nhưng rất ‘bực mình và khó chịu’ vì cái giọng làm ra vẻ thản nhiên của anh khi đề cập tới những đau khổ của mọi người.

Tô láy lại, chế riếu:

– Anh thản nhiên khi nói tới những đau khổ của Di! Lạ nhỉ! Anh có cảm tưởng Di giận anh.

– Phải nói là Di bất mãn mới đúng! Ủ! Tại sao anh cứ đòi đóng cái vai quan toà hạch tội nhân? Tại sao Di hằn học? Tại sao Di làm thế này, thế kia? Anh đừng quên anh cũng là người trong cuộc! Anh cũng hằn học và oán ghét ba không kém gì em!

Im lặng. Tiếng Tô lại cất lên:

– Di khó tính lại nhiều tự ái! Làm gì có chuyện ai là quan toà ai là tội nhân ở đây. Có điều Di quên mất là anh và Di tính nết khác nhau. Di hần học, Di muốn lộ tình cảm đó ra mặt, anh cũng có thể hần học, nhưng anh dấu kĩ thì sao.

Ngừng một chút, Tô tiếp giọng thành thật và dịu dàng như muốn làm lành với em:

– Hay bây giờ Di và anh gạt sang một bên những chuyện cãi vã rắc rối về bản chất của anh và Di. Tại sao Di không nghĩ rằng anh hỏi Di chỉ vì muốn tìm hiểu chút ít về Di. Đạo này Di và anh không có dịp nói chuyện với nhau... Anh ngại rằng nhiều điều anh nghĩ về Di có thể sai lầm. Di hình như muốn sống cách biệt với mọi người... với anh. Dĩ nhiên anh không trách móc Di nhưng ít nhất Di cũng phải để mọi người giúp Di chứ.

Trước những lời lẽ lúng túng của anh. Di ngắt lời:

– Em hiểu anh!

– Nếu vậy Di nói thẳng ra đi! Có phải vì muốn tỏ ra khinh bỉ ba nên Di đã quyết định bỏ học đi làm kiếm thêm tiền. Trong tuần qua, Di không bước chân đến trường, anh đã làm giấy phép xin nghỉ cho Di, nhưng anh dấu cả mẹ lẫn ba. Di còn muốn đi học nữa hay không?

Di trả lời, giọng mệt mỏi chán nản:

– Em không biết nữa! Em cũng không rõ sẽ phải nghĩ gì làm gì. Bao nhiêu vấn đề cấp bách phức tạp em cần phải giải quyết. Ngay vấn đề ba và em chẳng hạn!

Di ngừng một chút, đoạn tiếp giọng cả quyết:

– Em sẽ nói hết anh nghe ý nghĩ của em về ba. Từ dạo tản cú về ba không ngớt than phiền kêu ca về chuyện tiền. Đối với ba kiếm tiền và thành công là những chuyện quan trọng nhất trên đời. Ba than phiền nhà mình nghèo. Ba đe dọa anh em chúng mình sẽ có ngày phải đi ăn mày làm phu phen để kiếm sống. Chuyện này em chẳng phải nói dài, anh cũng rõ như em. Nhưng ba tha hồ mắng nhiếc và hành hạ mọi người, anh và em nhớn rồi cũng đủ sức chịu đựng ba. Miễn là ba đừng đụng chạm đến me.

Giọng Di ghen ngào:

– Em không tưởng tượng nổi, khi hành hạ áp chế một người yếu hơn mình, người ta lại có thể cảm thấy vui thú. Thử hỏi me có tội gì? Từ khi lấy ba đến giờ me ăn bao nhiêu cơm và tiêu bao nhiêu tiền của ba? Lúc nào me cũng tươi cười,

nhấn nhục chịu đựng ba. Ba đâu biết ba làm khổ mẹ đến bậc nào. Mẹ không than thở kêu ca, nhưng mẹ khổ ngầm ngầm. Nghe những lời riếc móc ray rút mẹ muốn khóc mà cũng không dám. Dạo chúng mình còn bé chẳng nhiều lần bắt gặp mẹ khóc thầm là gì? Ba luôn luôn chỉ biết có ba. Ý kiến của ba là nhất ai cũng phải theo. Nếu cưỡng lại ba sẽ tìm cách ép buộc phải vâng theo ba.

Tô xen vào:

– Di! Di muốn thêu dệt ra những chuyện thực ra không hề xảy ra hay sao? Thôi Di! Làm sao chúng mình biết được những chuyện thầm kín giữa ba và mẹ. Hơn nữa, nếu kết tội ba một phần nào Di cũng kết tội mẹ. Theo ý anh, không ai hoàn toàn vô tội cả, kể cả mẹ chúng ta.

Di bướng bỉnh cãi:

– Em không tin mẹ có lỗi!

– Hay em không muốn tin thì đúng hơn... Anh yêu mẹ, nhưng cũng không lạ gì tính mẹ. Một khi đã yêu con chiều con, mẹ quên hết mọi thận trọng, tính toán. Mẹ vay nợ lu bù để bù đắp cho chúng ta. Làm sao anh lại có thể trách mẹ yêu các con? Anh tự hào có người mẹ như mẹ! Tuy nhiên gia đình mình sẽ đi đến đâu, nếu mẹ tiếp tục vay nợ? Em thử nghĩ xem?

Hai anh em lại im lặng. Ông Hạ nằm không động cựa, và không dám thở mạnh. Ông đâu ngờ Di khe khắt với ông đến thế.

– Anh không biết chứ dạo mẹ đi buôn, ngồi ở lớp học em lo lắng ghê gớm. Lúc nào cũng thấp tha thấp thỏm chỉ sợ tầu bị mìn và nhớ mẹ làm sao mỗi buổi

tối thấy me và anh trở về bình yên, em nhẹ hẫng người và mừng không thể tưởng được. Càng mừng em càng thù ghét ba. Tại ba hết! Sau này, me ốm và gãy chân, ba chắc hể hả lắm. Ai bảo mọi người trái lời ba! Trông bộ mặt đắc thắng của ba, em mong me và anh chết cả trong một tai nạn tàu để xem ba phản ứng ra sao. Liệu ba còn sống nổi một mình hay không?

– Sao Di hay nghĩ ra nhiều chuyện rắc rối làm khổ mình cho mệt. Chỉ vì muốn trả thù ba, Di muốn me và anh chết đi hay sao?

– Em cũng biết nghĩ thế là bậy, nhưng anh đã hỏi em cũng không giấu.

– Em thật kỳ lạ!

Di nhắc đi nhắc lại hai chữ ‘trả thù’ Tô vừa nêu ra.

– Trả thù! Trả thù! Có lẽ anh nói đúng! Em thù ba! Ngay từ hồi bé. Anh còn nhớ hồi nhỏ, em đâu bạo dạn như anh. Em rút rút như con gái. Nhưng, tại sao ba không để em yên thân? Ba chế nhạo em, mắng chửi em và không hề quan tâm là tâm hồn một đứa trẻ nhạy cảm và mỏng manh đến mức nào. Dĩ nhiên em khác hẳn tính ba hồi nhỏ. Nhưng, tại sao ba muốn em phải có được bộ óc thực tế sát đất của ba? Tại sao ba muốn em phải sớm đụng chạm với những sự ti tiện của đời sống? Ba khổ thừa bé, nên thấy các con được hưởng một đời sống vật chất và tình cảm tương đối sướng hơn, ba không chịu được!

Giọng Tô suy nghĩ:

– Em nói cũng có phần nào đúng. Nhưng suy đi nghĩ lại mình cũng khó

trách ba được. Nếu lúc bé em hay anh cũng phải khổ như ba?

Di nóng nảy:

– Em không chịu cái lối suy luận của anh. Anh quá rộng lượng đối với ba. Mình đã khổ sở, thời mình phải cố gắng giúp những người thân yêu khỏi bị khổ như vậy chứ. Không lẽ nếu người khác tát anh một cái, anh sẽ có quyền tát cho người thân của anh một cái hay sao?

Tô không cãi lại em, Di tiếp:

– Vì vậy hồi nhỏ, và ngay thời kỳ cách đây mấy năm, cứ nghe ba nói mãi, mắng mãi em đâm mất cả tự tin. Em nghĩ có lẽ em là một đứa trẻ bỏ đi và không có một khả năng, đức tính nào hết. Rất nhiều lần em ngồi khóc thầm một mình trong căn phòng xép. Khóc, em cũng dẫu mọi

người. Em sợ nhỡ ba bắt gặp, em lại phải nghe những lời chế diễu. Em so sánh em với anh, với những đứa trẻ bình thường khác. Càng so sánh, em càng tủi thân và hoang mang. Em tự biết không bao giờ em bạo dạn được bằng anh. Em cũng không ưa thích lối sống hoạt động như anh. Thời giờ của em chỉ dùng để tưởng tượng, mơ mộng hảo huyền. Dần dần em đâm ra ít nói, không thích chơi bời với bất cứ ai. Vì em cho rằng, em chỉ là một đứa trẻ bệnh não, gần như tàn tật. Anh xem, chỉ vì ba mà thời thơ ấu của em không còn chút gì là ngây thơ, êm đẹp!

Di nửa đùa nửa thật:

– Em nói điều này chắc anh không tin. Còn bé, em đã nhiều lần nghĩ đến chuyện tự tử. Không có anh và me, không biết chừng em khó sống được đến nay.

– Di nhiều óc tưởng tượng quá!

– Giàu óc tưởng tượng đâu phải lỗi tại em!

– Dĩ nhiên! Nhưng, anh nghĩ không chừng vì quá giàu tưởng tượng, Di đã gán cho dĩ vãng một ý nghĩ đen tối hơi quá sự thực chẳng? Hồi nhỏ em ngây thơ, em đâu đã thù ba ghê gớm đến như vậy. Bây giờ, em mới thù ba đấy chứ!

Di nồng nhiệt:

– Không! Anh đừng nhầm! Em thù ba bất cứ vào thời kỳ nào – Xưa nay em vẫn thù ba.

Tô cười nhẹ, chế giễu:

– Di nói thế, anh cũng biết vậy. Nhưng, tính em ấy mà... Hôm nay thế này mai thế khác. Lúc nào cũng cả quyết,

nghe phát ớn. Không hiểu sao anh tin rằng một ngày kia Di sẽ hết thù ba. Di sẽ hướng lòng thù hận của Di vào một người khác, hướng khác, cũng hăng hái chẳng kém.

Di cười khẩy:

– Anh lại giở giọng tiên tri gàn rồi?

Tô, Di cùng im lặng. Ông Hạ tưởng chúng đã trò chuyện xong, nhưng rồi Tô lại lên tiếng:

– Anh cũng đồng ý với Di là ba không dễ dãi với mọi người. Ba ích kỷ độc đoán và nhiều khi rất tâm thương. Nhưng Di phải công nhận một điều: Làm sao thay đổi được ba. Ba cứng rắn như một hòn đá! Anh chắc ba sẽ vẫn như thế mãi, suốt đời ba. Di, me, chính anh, chúng ta một phần nào cũng đã là những ‘nạn

nhân' của ba. Nhưng đó là chuyện 'ngày xưa'. Hiện tại anh và Di đều lớn cả rồi, không lẽ chịu sống dưới ảnh hưởng của ba. Ô! Tại sao chúng mình không nhìn đời khác đi? Tại sao lại oán và thù ba? Làm khổ mình sống trong những tư tưởng đen tối như Di. Phản đối, trả thù mà làm gì? Ba nói gì mặc ba. Nói lắm cũng mỏi mồm. Di cứ làm như ba không có đấy. Di có đời sống riêng của Di. Di còn phải lo cho tương lai nữa chứ?

Di ngắt lời anh, giọng gay gắt hẳn lên:

– 'Làm như ba không có đấy'. Nói đến thì ngon lành nhưng trong thực tế đâu dễ như vậy. Anh khéo lý luận lắm nhưng em không rơi vào tròng đâu.

Tô cất cao giọng một chút, ngạc nhiên:

– Tròng nào? Em nói cái gì đấy anh không hiểu!

Im lặng.

Tô gặng:

– Di điên đấy à! Di làm như anh dùng lý luận để đánh lừa Di. Đâu có, anh chỉ muốn giúp Di.

Di nói như khóc:

– Không! Bây giờ em mới thấy chính anh cũng không thể giúp được Di... Vì anh không bao giờ có thể là Di, nghĩ được, cảm được, đau khổ giống hệt Di! Anh là anh, Di là Di! Anh không ghét ba ‘giống’ Di. Anh đâu biết oán hận đã ăn sâu vào tâm hồn em. Dứt đi sao được. Lắm khi em sợ chính nguồn tình cảm mãnh liệt của em. Em không biết rồi đây lòng oán ghét ba của em sẽ đưa em

đến đâu... Em muốn bỏ gia đình mà đi. Nhưng thế là hèn nhát là trốn tránh. Em còn cảm thấy ghét ba, em còn nhìn thấy mẹ héo hon, chết dần chết mòn đi. Vì mẹ vì mọi người; em càng thấy rõ ‘Em không thể rời bỏ nơi đây được’. Anh hiểu chưa? Em – không – thể!

Giọng Tô trầm hẳn xuống, khắc khoải và thương xót:

– Kể ra những điều anh nghĩ về Di cũng không sai lắm bao nhiêu. Anh cũng đoán biết có một nguyên nhân nào, rất quan trọng lôi kéo Di, và giữ Di sống tại gia đình. Nhưng anh cũng đã lầm, khi tưởng đó là tình yêu! Anh không ngờ lòng oán hận đã giữ Di. Không phải tình yêu!

– Làm sao em phân biệt được tình yêu hay oán hận đã giữ em ở lại gia đình?

Mà có lẽ cả hai thứ không chừng?

Sau một phút yên lặng, ông Hạ nghe thấy Di và Tô bảo nhau sửa soạn sách vở vì sắp đến giờ đi học.

Bỗng nhiên Tô cười khẽ một tiếng lẩm bẩm như nửa nói với Di, nửa với chính mình:

– Có một đặc điểm của gia đình mình mỗi khi nghĩ tới anh lại buồn cười. Tại sao chúng ta lại sống kỳ khôi như thế? Tại sao chúng ta hành hạ lẫn nhau, làm khổ nhau chẳng khác những nhân vật trong một tấn bi hài kịch? Tại sao không cùng chịu đựng nghèo túng, đau khổ, nụ cười trên môi và coi mọi sự không quan trọng. Thiếu gì gia đình còn nghèo khổ bằng vạn gia đình mình. Sống dễ dãi hơn không chừng chúng ta đạt được hạnh phúc.

– Anh nói có phần đúng nhưng chỉ đúng với anh! Anh nhớ người ta không phải là gỗ đá.

– Di đừng hiểu lầm anh. Đâu anh có đòi hỏi Di phải tha thứ tất cả những lỗi lầm của ba! Trường hợp anh chẳng hạn. Di có dám cả quyết một trăm phần trăm là anh không oán ghét ba một chút nào không? Dĩ nhiên anh cũng oán ghét ba; nhưng đối với anh, ba đâu sao cũng chỉ là ‘một người xấu xa’ trong số nhiều người xấu xa khác ở trên đời. Ba không phải tất cả mọi người! Oán ghét ba không có nghĩa anh oán ghét lây cả sang bất cứ người nào anh gặp. Phản đối ba cũng không có nghĩa chống đối với tất cả mọi người trong xã hội một cách điên khùng... Như Di buống với thằng đội Tây hôm nào chẳng hạn...

Giọng Di đột nhiên trở nên khô khan và hằn học:

– Thôi! Có lẽ anh đừng nên quan tâm đến những hành động của em làm gì cho mệt!

– Tùy Di!

Hai đứa con trai ông Hạ rời khỏi nhà đã được một lúc lâu, ông vẫn nằm nghĩ ngợi miên man. Lần đầu tiên trong đời tâm hồn ông xúc động và rối loạn một cách lạ lùng. Cuộc đời dành cho ông thật nhiều bất ngờ.

5

Sau buổi trưa nghe lỏm được cuộc thảo luận khá sôi nổi giữa hai anh em Tô, Di, thái độ và sự cư xử của ông Hạ đối với vợ con có phần thay đổi. Ông cố tránh đề cập đến chuyện nghèo túng nợ nần. Trong những bữa cơm, ông mang những chuyện vui vui ra nói và gọi mọi người bàn đến tương lai. Đôi khi ông cũng sẵn sàng hỏi han đến sức khoẻ của vợ, điều trước kia ông không hề quan tâm. Ông khuyên nhủ vợ không

nên lo nghĩ quá đáng. Các con trai đều đã lớn, trong vài năm nữa chúng đi làm, vợ chồng ông sẽ sống thoải mái hơn. Ông hỏi han chuyện học hành của Tô và Di và hứa hẹn sẽ may sắm thêm quần áo cho Lan, một khi làm ăn phát đạt hơn.

Nhưng dần dần ông khám phá thấy một sự kiện rất đáng buồn: Mặc dầu ông có thiện chí, khéo kéo mềm mỏng, lấy lại được sự thương yêu và tin cậy của các con và vợ không dễ như ông tưởng. Ông đâm nghi ngờ công cuộc đó có lẽ không thể thực hiện nổi.

Thoạt đầu, trước lễ lỗi cư xử biến đổi của ông, vợ con ông đều ngạc nhiên; nhưng về sau phản ứng của mỗi cá nhân khác nhau.

Bà Hạ thấy bầu không khí trong gia đình nhẹ nhõm và dễ thở hơn, nên lại

vui vẻ và tươi tắn. Tuy nhiên sự vui vẻ của bà vẫn thoáng chút găng gượng và lo âu. Hình như bà nghi ngờ sự thay đổi tâm tính của ông chỉ nhất thời. Nếu ông bộc lộ một sự khoan dung hơi quá đáng và thiếu tự nhiên, bà đôi khi nhìn ông, dò hỏi và e ngại.

Tô vẫn giữ thái độ thản nhiên cách biệt, nhưng không hẳn ra mặt lãnh đạm đối với bố. Tô không bắt mẫn, nhưng cũng không hề khuyến khích hành động gây tình cảm với mọi người của bố. Tuy Tô sống ngay cạnh ông Hạ, ngồi học, đọc sách cùng một phòng và cũng không tránh trao đổi những câu chuyện thông thường với ông; nhưng nhiều khi ông vẫn cảm thấy thắc mắc về đứa con cả. Ông không hiểu nên xếp Tô vào hạng người nào? Tại sao trẻ tuổi, Tô đã kín đáo và chín chắn như vậy? Trước những câu

khôi hài nhạt nhẽo của ông Hạ, Tô chỉ nhìn bố, đôi mắt long lanh sáng không có ác cảm, thoáng ánh chế riễu nhẹ nhàng, và như thầm nói ‘Ba cứ tiếp tục đi! Chẳng được bao nhiêu lâu đâu. Rồi ba sẽ trở lại thành ba trước kia’.

Ông Hạ hơi cảm thấy ngượng trước cái nhìn sâu sắc thấu vào ruột gan của đứa con cả.

Di không những lộ hẳn vẻ bức trước những cố gắng gây cảm tình của ông Hạ, mà lại còn không để lỡ một cơ hội dù nhỏ nhất nhất, để chứng tỏ nó khinh miệt và coi thường bố hơn trước. Ông Hạ nói một câu khôi hài, Di cười âm ỉ như trêu tức. Ông cố gắng nói những câu êm dịu với vợ và Lan, Di đứng dậy ra khỏi phòng; ông hỏi Di việc học hành, hẳn chỉ trả lời nhát gừng.

Sau hơn nửa tháng trời găng gượng đóng vai ‘người chồng người cha kiểu mẫu’, đến một hôm ông Hạ cảm thấy chán nản tuyệt vọng. Hiển nhiên là ý định của ông thật điên rồ và kịch cỡm. Ông định đánh lừa mình và vợ con mà không nổi.

Ông cũng không hối tiếc những cố gắng vun xới lại hạnh phúc của gia đình. Dầu sao ông cũng đã làm hết sức và dĩ nhiên nếu sau này có xảy ra chuyện gì ông có thể tự bào chữa: Đâu phải lỗi tự ông.

Một buổi sáng chủ nhật trời gầy gầy lạnh. Tiết trời bắt đầu ngả sang thu. Ông Hạ ngồi đọc báo ở bàn, Di nằm dài ở divan cạnh cửa sổ nhìn ra ngoài trời mưa, vẻ mặt đắm chiêu. Dạo này Di mãi bận tâm về một vấn đề khúc mắc riêng tư nào đó, nên cũng ít khi cãi lộn hoặc to

tiếng với bố. Tô nằm bò ra giường viết lách, cạnh mẹ và Lan đang lúi húi khâu vá và nói chuyện rời rạc.

Trong ít ngày gần đây, tự nhiên ông thấy lời nói trở nên vô ích. Ông cố gắng trao đổi càng ít lời với vợ con càng hay. Nói nhiều mà làm gì, một khi ông đã ý thức dù có nói hàng nghìn lời âu yếm gắng gượng, ông cũng không lôi kéo mọi người gần ông thêm chút nào.

Một bầu không khí nặng nề, uể oải bao trùm lên khung cảnh gia đình. Cơn mưa phùn đầu mùa đánh dấu mùa thu đến.

Bỗng nhiên ông Hạ lên tiếng gọi Tô:

– Tô! Nghe ba đọc bản thông báo này của Phủ Thủ Hiến!

Mọi người – trừ Di – đều ngừng đầu lên, vẻ mặt chăm chú. Thông cáo cho biết chính phủ cần gấp một số thanh niên tình nguyện gia nhập những đoàn Quân thứ lưu động mới thành lập, để đảm nhận những chức vụ cán bộ xã hội và tuyên truyền. Lương bổng khá lại được thêm tiền “feuille de route” hàng ngày.

Đọc xong bản thông báo, ông Hạ đặt tờ báo xuống, với lấy ống thuốc缭绕 chậm rãi nhồi thuốc, hút và thờ khói mù mịt. Ông rình mò, chờ đợi một sự thay đổi trong vẻ mặt Tô, qua làn khói trắng xanh. Đạo này ông thận trọng, khôn ngoan và mềm dẻo hơn trong sự cư xử với đứa con cả. Có lẽ ông nên tránh dùng áp lực để ép buộc Tô.

Tô có vẻ suy nghĩ. Hắn nhờ ông đọc lại kĩ càng những đoạn nói về lương bổng, điều kiện gia nhập, công tác phải

thực hiện v.v... Bà Hạ và Lan kín đáo trao đổi một cái nhìn bắn khoản e ngại, đoạn cùng quay nhìn khuôn mặt Tô.

Tô gõ gõ chiếc bút xuống giường, mắt lơ đãng nhìn mưa đan nhau ngoài trời. Tự nhiên hắn nói bâng quơ:

– Mưa phùn đậm nhớ trại bà ngoại quá nhỉ. Lâu không về quê chẳng hiểu cảnh quê nó ra làm sao nữa.

Mắt long lanh sáng, Tô ôn lại những kỷ niệm xưa cũ với mẹ và Lan. Bà Hạ và Lan, giọng nói tha thiết cùng Tô góp nhặt từng kỷ niệm hình ảnh nên thơ và mờ ảo của dĩ vãng, cố vẽ lại một quãng đời sống êm đềm đã qua. Tuy nhiên mọi người đều cảm thấy Tô đã có một định ý rõ rệt trong đầu về thông cáo trong báo, song chưa chịu nói thẳng ra.

Quả nhiên khi câu chuyện quê xưa đã tàn, Tô đột ngột nói:

– Được! Ý kiến hay đấy! Sáng mai con đến Phủ Thủ hiến ghi tên tình nguyện gia nhập Quân thứ lưu động. Ồ! Nhân tiện có dịp xem ở quê hiện giờ người ta sống ra làm sao. Chắc hẳn chuyện hay.

Bà Hạ lo ngại hỏi:

– Công việc có nguy hiểm lắm không? Sao thấy ba nói là sẽ phải hoạt động ngay tại những vùng Pháp vừa hành quân qua. Nhớ Việt Minh lần quần đầu đấy thì sao?

Ông Hạ nhìn Tô, nhưng không nói gì. Nguy hiểm có làm con ông ngại ngần không?

Tô nhún vai đáp:

– Thanh niên công tác xã hội dính dáng gì đến quân sự. Nó giết làm quái gì!

Di nằm trên divan, mắt nhắm, cười khẩy một tiếng và buông một câu hần học:

– Tụi Pháp! Di ghét tất cả tụi Pháp!

Bà Hạ, Lan và cả chính ông Hạ hơi ngạc nhiên trước câu nói chẳng ăn nhập gì đến chuyện đang bàn của Di. Tô nhú cặp lông mày đậm một chút, miệng phảng phất một nụ cười khó hiểu. Hẳn nhìn Di, dáng chờ đợi.

Giọng nói nhát gừng của Di lại cất tiếng:

– Và Di khinh bỉ luôn những kẻ nào liếm gót giầy tụi Tây, hoặc khờ dại để chúng lợi dụng...

– Di ghét nhiều người nhỉ?

Di mở mắt, từ từ ngồi dậy, vòng hai tay ôm hai đầu gối, nhìn thẳng bức tường trước mặt. Một phút im lặng nặng nề trôi qua. Di lại nói:

– Thanh niên công tác xã hội! Hừ! Tây nó hiếp gái, đốt trại làng đi rồi mình đến công tác, an ủi vỗ về... Rõ thật cao thượng!

Nghe luận điệu của Di, ông Hạ nhin không nổi, mắng:

– Cái thằng lẩn thần! Mày nói năng gì mà kỳ vậy?

Tô không nhìn bố, khoác tay ngăn ông đừng can thiệp vào câu chuyện bắt đầu gay gắt giữa hắn và Di:

– Di cứ nói tiếp đi!

– Dĩ nhiên là Di sẽ nói tiếp còn nói nhiều là khác. Nôm na Di muốn nói thẳng để anh rõ, anh sẽ bị lợi dụng nếu gia nhập Quân thứ lưu động. Cái thằng giám đốc đoàn Quân thứ lưu động được Tây cho ít tiền đã vội cuống lên làm vừa lòng các quan thầy...

Tô vắn:

– Ai cho Di biết những chuyện ấy?

Di lững khùng đáp mơ hồ:

– Nhiều bạn của Di.

– Bạn của Di có lẽ biết nhiều chuyện quá đấy!

– Chắc chắn là họ biết nhiều chuyện hơn những người ngây thơ và dễ tin, như anh chẳng hạn. Nhưng anh cứ gia nhập và đi đi. Di không can đâu.

Tô không cãi lại em, có vẻ suy nghĩ, một bàn tay đặt lên vai Lan, ngón tay nghịch nghịch với mấy món tóc mềm chảy sỗ xuống lưng. Lan rúc rích cười, rút cổ và so vai lại:

– Anh làm em buồn!

Tô nhẹ nhàng hỏi em gái:

– Ý kiến Lan thế nào?

– Em ấy hả? Em thấy cả hai anh đều gàn... Ấy! Anh đừng kéo áo em! Áo mạng nhiều chỗ quá, anh đụng mạnh vào đâu đó cũng bục ra.

Tô hạ tầm mắt xuống, chăm chú ngắm chiếc áo mặc trong nhà đã bạc mảy giặt nhiều chất vải mỏng tanh và xơ xác của Lan. Bà Hạ rụt rè hỏi:

– Tô! Con nhất định rồi đấy à? Nếu nguy hiểm thế, con gia nhập làm gì?

Tô giọng đùa cợt:

– Mẹ đừng lo! Con chết thế quái nào được. Mẹ thường bảo theo số tử vi con sống đến 80 tuổi cơ mà. Vả ở lại nhà có hai đứa con trai lớn, một đứa đi thì một đứa ở lại nhà. Đâu mẹ đã sợ tuyệt tự.

Thấy môi mẹ hơi run run và mắt nhìn van lơn, Lan trách anh:

– Anh chỉ được cái bạo miệng. Anh làm mẹ sợ rồi đấy!

– Để rồi lĩnh lương tháng đầu, anh mua cho Lan và mẹ mỗi người một chiếc áo lụa mới là hết sợ ngay ấy mà. Me! Me hài lòng chứ?

Bà Hạ cúi đầu xuống mắt chớp chớp. Trước sự cương quyết của đứa con trai đầu lòng, bà không biết nói gì hơn.

Tô lấy ngón tay nâng cằm mẹ lên, bắt nhìn vào mắt mình. Bà Hạ mỉm một nụ cười gượng gạo để con yên lòng. Ông Hạ thở ra nhẹ nhõm khi biết chắc Tô sẽ gia nhập Quân thứ lưu động. Tuy không nói ra miệng, ông Hạ cho rằng bản khoản về vấn đề sẽ bị Pháp lợi dụng hay không thật thiếu thực tế. Mang sức mình ra kiếm tiền có gì đáng xấu hổ. Có ai lại muốn những cảnh giết chóc. Sống trước đã!

Nhưng Tô không quên cuộc thảo luận vừa rồi giữa hấn và Di. Ông Hạ ngạc nhiên không hiểu sao các con trai ông đều để tâm đến những vấn đề, hoặc ông không ngờ tới, hoặc ông biết nhưng không mấy bận tâm. Chúng bàn cãi hăng hái một cách thực tình. Ông không hiểu chúng muốn tìm tòi cái gì nhưng chúng thật khác xa ông xưa kia. Dĩ nhiên, thường thường ông bỏ ngoài

tai những sự thảo luận sôi nổi của các con trai. Nhưng, đôi khi chúng làm ông e ngại. Chúng suy nghĩ nhiều quá nên trí óc và tâm hồn thiếu quân bằng.

Ông Hạ ngồi hút thuốc lào theo dõi cuộc đấu khẩu giữa hai anh em. Ông biết có can chúng cũng bằng thừa. Chúng lẫn mình vào cuộc thảo luận. Những lời nói quất đi quất lại như những làn roi.

Tô quay hẳn về phía Di, nói tiếp câu chuyện dở dang:

– Như anh đã có dịp bàn bạc với Di trước đây, thực ra anh ghét rất nhiều điều mà Di không hay biết. Anh ghét tụi Pháp! Hiển nhiên là vậy. Di nên nhớ dạo anh đi buôn anh đã gây sự với mấy thằng Tây đóng đồn và bị chúng lôi vào đồn đánh cho một trận nên thân. Dạo đi làm bên Gia Lâm, vì sơ ý và cả tin, anh

đã để bọn phu lấy cắp mất một ít dụng cụ lật vật. Thằng đốc công người Pháp mắng anh là: “cochon, salaud anamite”. Anh đã tức giận run rẩy cả người. Nhưng anh không thể chửi mắng tay đôi với nó, một phần vì không quen và không thể nói được những câu tục tằn thô bỉ, phần khác anh muốn mĩa mai cay độc nhưng tiếng Pháp kém, cổ họng anh cũng nghẹn, anh chỉ đứng ngẩn ra...

Tô mỉm một nụ cười nửa buồn bã, nửa như muốn chế riễu chính mình. Thuật lại một câu chuyện nhục nhã, giọng Tô bình tĩnh một cách khác thường, làm như người bị nhục không phải là hắn.

– Lần đầu tiên bị sỉ nhục, anh hình như mất hẳn lý trí. Tất cả chung quanh anh quay cuồng. Anh choáng váng và trong một lúc anh tưởng chừng anh không còn nữa, chỉ là một khối hỗn độn,

không đầu không đuôi. Anh đã đứng một mình tại một chỗ khuất vắng, nhìn ra khoảng rỗng của mấy sân bay cũ, và anh khóc lúc nào không hay. Vào giây phút ấy, anh hiểu tại sao người ta có thể giết người được. Ngay buổi sáng hôm đó anh xin nghỉ việc. Và mặc dầu anh đã tìm gặp thẳng đốc công Tây, nhìn thẳng vào mặt hắn, với cái vốn liếng Tây giả cây của anh, anh cố dồn hết tất cả sự khinh bỉ của anh vào một câu chấp nối lưng cứng và bảo cho “Monsieur le contre maître” biết anh không kính trọng những hạng người như nó. Anh cũng không thể quên những điều anh khám phá ra được về... anh. Hiện giờ nhớ lại anh thấy anh thật phi lý. Tại sao anh lại đã muốn giết hết bọn Pháp, bất cứ đứa nào và bằng bất cứ cách nào...

Di ngắt lời anh, giọng đanh lại:

– Anh muốn giết là phải. Di hiểu anh! Tại sao anh lại cho là phi lý?

Tô hơi do dự một chút đáp:

– Anh không chắc có thể giải thích được rõ ràng tại sao phi lý. Nhưng có điều anh chắc nhất là anh cố gắng chế ngự để anh không nổi điên lên như một con chó đại, và chỉ vì oán hận một thằng đốc công mà oán lây sang tất cả những người Pháp khác.

Di nóng nảy giơ tay ngăn Tô lại:

– Thôi! Anh nói thế em đã hiểu rồi! Vẫn cái luận điệu cứng nhắc cũ rích của anh. Một người ác đều giả không có nghĩa tất cả mọi người ác và đều giả! Nghe anh chớng tai không chịu được... Nghĩ đi nghĩ lại em thấy anh thế nào ấy. Thiếu tự nhiên. Đúng rồi! Anh không dám

nhìn thẳng vào sự thật. Anh chỉ tìm cách đánh lừa chính anh. Anh không dám tự công nhận là anh ghét độc ghét địa một người nào! Anh chỉ tìm cách vịn vào cái thuyết giả tạo anh bịa ra, để khỏi hổ thẹn vì đã không dám hành động. Em thì em đánh cho thẳng đốc công mấy cái tát rồi ra sao thì ra... Ít nhất em cũng không hèn!

Khi bị em ám chỉ mình là ‘hèn’ lông mày của Tô hơi nhúu lại. Hấn tỏ vẻ khó chịu như phải nghe một câu nói vô ý thức của trẻ con.

– Di tưởng anh chỉ tìm cách tô xanh đỏ những hành động cũ của anh phải không? Di đâu biết anh đã khổ sở biết bao nhiêu sau những hành động của anh và hiện giờ nghĩ lại sự đau khổ của anh cũng không hề giảm bớt.

Di cười khẩy mỉa mai:

– Khổ thì kêu lên, đâm đá, đâm chém cho hả dạ. Nghĩ ngợi suy tưởng làm bết khổ được à?

Nghe câu nói dữ tợn của Di, bà Hạ vội nói giọng van lơn:

– Thôi hai anh em đừng cãi nhau nữa! Me sợ lắm! Các con làm me nhức cả đầu, chẳng biết nghĩ sao cho phải!

Di vùng đứng dậy nói gần như quát với anh:

– Nghĩ đi! Anh cứ tiếp tục nghĩ đi! Chẳng đi đến đâu hết!

– Anh cứ nghĩ, và còn nghĩ ngợi nhiều nữa. Và anh hành động. Di đừng quên điều đó! Anh sẽ nhập đoàn Quân thứ lưu động. Đây là điều vào giây phút

này anh nhất định làm. Đó là quyết định của anh.

– Quyết định làm thầy tớ cho mấy thằng liếm gót giày tụi Pháp!

Tô há miệng định cãi nhưng nghĩ thế nào lại thôi. Hắn mím môi hai cạnh miệng chiu xuống. Trên khuôn mặt thường khi lạnh lùng của Tô, một vẻ kiêu hãnh mới lạ vừa xuất hiện. Di mãi say sưa trong thảo luận nên không lưu ý đến sự thay đổi trong thái độ của anh. Hắn nóng nảy đợi một sự giải thích, đối đáp của anh. Sự rút lui quá sớm của Tô khiến Di ngạc nhiên, bực mình và thất vọng. Mọi người tưởng câu chuyện giữa hai anh em đã kết liễu nhưng rồi Tô lại đột ngột hỏi Di:

– Mà chẳng hãy còn nhớ cái chết của bác Hai không? Và bác Bằng gái,

anh Đại bị Vẹm bắt cầm tù đến nay cũng chẳng biết sống chết ra sao? Và chính gia đình mình, Vẹm chẳng theo rồi đuổi bắt, làng này qua làng khác? Đến nỗi phải hồi cư về thành mới yên thân? Mà có thấy những người vô tội bị bắt giết cầm tù phi lý không? Bác Hai lành như bụt, suốt đời không dính đến chính trị. Thủ tiêu bác ích gì? ...Tại sao hả? Tại bác Hai là anh của bác Bằng trai. Mà bác Bằng trai hoạt động chính trị, đối lập với tội Vẹm, đánh nhau với Vẹm, giết chúng. Thật buồn cười và vô lý phải không mà? Nhưng những chuyện đó ‘đã’ xảy ra, không ai có thể chối cãi gì được, kể cả mà...!

– Mặc các bác ! Di không cần biết! Các bác thù Vẹm, đó chuyện riêng của các bác. Mỗi người một hoàn cảnh! Di chỉ cần biết có Di, Di chỉ cần giải quyết

những vấn đề của Di theo lối của Di mà thôi!

Ông Hạ quan sát khuôn mặt có sắc giận của Tô, ngạc nhiên và nghi ngờ. Tại sao Tô lại mang chuyện các bác ngoại nó hoạt động chính trị ra đây nói làm chi? Vấn đề đó liên quan gì đến việc Tô tham dự Quận thứ lưu động? Ông có cảm tưởng không biết có đúng hay không, Tô mang các bác nó ra để biện minh cho hành động của hắn, và đánh đổ mọi lập luận của Di.

Tô nhìn thẳng vào mặt Di, giọng sắc, gay gắt và khinh bỉ:

– Thế thì Di cứ việc tiếp tục lo cho thân Di! Hành động theo ý Di và để mặc anh. Can thiệp vào những hành động của anh làm quái gì...?

Di hần học nhìn anh, mặt tái lại vì tức giận. Nó vùng đứng dậy và đầu trần, không khoác áo mưa, hần rời khỏi nhà đi đâu không biết.

Sự im lặng nặng nề khó thở bao trùm lên mọi người. Tiếng mưa rơi bắt đầu nặng hạt, trên mái ngói văng xuống nghe rõ mồn một. Khuôn mặt Tô trở lại bình thản – một sự bình thản khó hiểu và dày đặc tựa một chiếc mặt nạ. Hần loay hoay vẽ những hình thù nhằng nhịt lên mặt giấy. Bà Hạ cúi húi khâu, thỉnh thoảng lại liếc nhìn Tô. Bỗng nhiên Lan buông kim khâu kêu “ái” một tiếng, và suýt soa giơ một ngón tay lên trước mặt:

– Me! Kim của me cũ quá vừa khâu đã gãy làm mấy mảnh làm con chảy máu đây này! Có lẽ phải chập hai chiếc kim làm một mới khâu xong chiếc áo của con...

Giọng nói trong trẻo của Lan khiến bầu không khí nhẹ hẫng đi. Bà Hạ mỉm cười. Tô nhìn em gái cho ngón tay vào miệng mút chùn chụt và cũng mỉm cười. Ông Hạ hỏi Tô:

– Tô à! Con nhớ sắm một chiếc áo mưa mới và bảo Lan đan cho một chiếc áo len. Mùa này khí hậu vùng quê bắt đầu lạnh rồi đấy!

Tô liếc nhìn bố tùm tùm cười không nói. Trong một giây ngắn ngủi ông Hạ có cảm tưởng giữa ông và đứa con đầu lòng, một sự cảm thông mặc dầu mong manh, vừa ló hiện.

Khoảng một tuần lễ sau. Từ biệt gia đình lên đường theo đoàn Quân thứ lưu động về hoạt động ở các vùng núi đá vôi, đồng chiêm miền Đông triều. Di vắng mặt tại gia đình vào hôm Tô ra đi.

Tô vắng mặt đã gần được một tháng trời. Cuộc sống trong gia đình ông Hạ trầm hẳn xuống. Tuy không ai bảo ai, mọi người – kể cả ông Hạ – đều mong mỗi một lá thư của Tô, hăm hở tìm kiếm một tin tức dù nhỏ bé, hay bất cứ một bản thông tin nào trên báo liên quan đến những hoạt động của các đoàn Quân thứ lưu động, hay tình hình chiến sự tại khu vực Đông Triều. Mong thư Tô thật vô lý vì Tô đã giao hẹn trước khi đi sẽ không viết thư về nhà. Tính nết Tô trong gia đình ai cũng rõ: Ra đi hằn ghét người đưa tiễn, trở về ghét người đón rước và hằn ghét luôn cả những tình cảm dễ dãi, sướt mướt. Hôm hằn đi, bà Hạ muốn khóc lắm, mà cũng không dám. Trước nụ cười thoáng chế diễu và nét mặt thản nhiên cả quyết của Tô, mọi người đều cảm thấy những sự bộc lộ tình cảm hình như đều trở thành khôի hời.

Di vắng nhà luôn luôn, lấm lì và không hề đả động đến anh. Thỉnh thoảng vài thanh niên đến tìm hân. Không ai rõ Di và những người bạn mới này bàn bạc những gì. Họ đều cố ý hạ thấp giọng thì thầm vào tai nhau, hoặc kéo nhau ra một hàng cà phê nhỏ đầu phố chuyện trò cho kín đáo.

Một hôm tình cờ thấy ảnh Tô trên một tờ báo, ông Hạ mua về đưa mọi người xem. Ảnh chụp Tô đang xay gạo, cởi trần mồ hôi nhễ nhại, mặt xem đen, miệng cười để lộ hàm răng khoẻ mạnh. Một người đàn bà nhà quê dắt mấy đứa con nhỏ, đứng cạnh Tô dưới một tấm biểu ngữ ‘Quân thứ lưu động là bạn dân.

Bà Hạ nửa cảm động, nửa vui kêu lên:

– Chà! Thằng Tô trông khỏe hản ra!
Có xương có thịt hản hoi!

Lan tò mò hỏi mẹ:

– Me! Anh Tô biết xay gạo thật đấy
à? Hay anh giả vờ lấy điệu để chụp ảnh?

Bà Hạ cười đáp:

– Có chứ! Hồi nhỏ về trại bà anh Tô
mày đã xay nổi hơn trăm vòng liên tiếp!

Di ngắm chiếc ảnh chăm chú, một
nụ cười mai mĩ thoáng hiện. Hản lăm
bắm:

– Q.T.L.Đ. là bạn dân! Hừ! Giả dối
thất! Thật là trò múa rối!

Hản quăng trả mẹ tờ báo, trở về bàn
làm việc. Không dự vào câu chuyện của
mọi người. Bà Hạ cúi đầu im lặng không
bênh Tô. Sự bất hòa giữa hai con trai

trong khoảng thời gian gần đây là một mối lo âu đè nặng thêm lên vai bà. Lan thở dài một tiếng, thốt lên một lời ghen tị:

– Đàn ông thật sướng! Muốn đi đâu thì đi, làm gì mặc ý...!

Lan gọi giật mẹ, giọng kinh ngạc, làm như tình cảm nẩy nở trong tâm hồn nó rất mới lạ:

– Mẹ! Con nhớ anh Tô quá mẹ ạ! Anh ấy đi xa nhà vắng hẵn đi. Ai cũng ngơ ngơ ngẩn ngẩn.

Ông Hạ cầm ảnh Tô lên, lặng lẽ ngắm nghía. Ông tưởng như nhìn thấy hình ảnh ông hồi trẻ tuổi. Tô thật giống ông, cũng khuôn mặt, cặp mắt, nụ cười đó. Tuy nhiên khuôn mặt thoáng một vẻ kiêu hãnh lạnh lẽ của Tô, khiến ngay khi

cười, hắn cũng vẫn xa cách và không gây được cảm tình với mọi người.

Nhìn thân hình tuổi trẻ, đầy sinh lực, tương phản hẳn với khung cảnh hoang tàn của chiến tranh, ông tự hỏi Tô sung sướng hay khổ sở trong công việc hiện tại. Chắc hẳn phải chịu đựng rất nhiều kham khổ và thiếu thốn trong cuộc sống nay đây mai đó của đoàn Quân thú lưu động. Một cảm giác nửa buồn bã nửa kiêu hãnh khiến ông đắm chiêu. Ông chỉ biết mong Tô trở về và lo ngại biết đâu Tô có thể chết được vì mình và Việt Minh tấn công, nhưng ông đâu ngờ ông vừa nghĩ về đứa con trai cả như là một người có một đời sống biệt lập, không lệ thuộc vào ông trên bất cứ phương diện nào.

Sau hơn hai tháng hoạt động liên tiếp, Tô được về gia đình nghỉ phép mấy

ngày. Ngay khi Tô bước chân vào nhà, mọi người đều thấy ngay Tô đã thay đổi khá nhiều. Cử chỉ dáng điệu rần rỏi hẳn lên, ra dáng một người quen chỉ huy. Hẳn cười dễ dàng hơn xưa. Bà Hạ và Lan mừng rỡ cuống quýt, bám lấy Tô không rời một bước. Lan khoái trá ra mặt. Lần đầu tiên trong đời nàng được đóng vai trò cô em gái nhỏ có người anh đi xa về – mặc dầu xa nhà có hai tháng. Lan tò mò lục hết các túi lớn nhỏ của chiếc túi dệt của anh. Vật gì cũng khiến Lan ngạc nhiên và hỏi Tô những câu oái oăm và bất ngờ. Có lẽ từ lâu lắm, gia đình ông bà Hạ mới được hưởng những giây phút khoái hoạt đầy kích thích như buổi đó. Di sau khi gặt đầu chào anh, vẫn ngồi yên một chỗ, dáng điệu vẻ mặt nóng nảy. Di cũng để lộ một vẻ lo âu e ngại trên nét mặt. Tô không để lọt qua mắt thái độ của Di.

Sau bữa cơm chiều đầy tiếng cười nói của Tô và Lan, những câu hỏi về những chi tiết ăn uống, ăn mặc của bà Hạ, những câu chuyện hàn huyên, cuộc ‘thăm vấn’ kẻ đi xa về thực sự bắt đầu.

Trả lời một câu hỏi của ông Hạ, Tô cho biết theo đề nghị của anh em, hân đã nhận chức trưởng ban Xã hội kiêm Tuyên truyền, điều khiển hơn 20 thanh niên, phần lớn nhiều tuổi hơn hân. Ông hỏi có tiền phụ cấp chức vụ hay không, Tô trả lời giản dị:

– Con không rõ? Nhưng dĩ nhiên con vẫn nhận làm trưởng ban. Họ sở dĩ bầu con, cũng chỉ vì con khá ngoại ngữ và ăn nói tạm được.

Câu chuyện kéo dài tưởng không bao giờ dứt. Tô có bao nhiêu chuyện để

kể. Khi hấn muốn, Tô có thể trở thành một người kể chuyện rất duyên dáng, dí dỏm và đôi khi châm biếm. Qua những lời nói của Tô, những nhân vật sống liên tiếp theo nhau xuất hiện trước mặt mọi người. Chỉ cần nêu một chi tiết nhỏ nhất, một tật xấu, một thói quen kỳ khôi, một đặc điểm thể chất, Tô cũng đã miêu tả ngay được rõ rệt, linh động một người bạn hấn: Ông Trưởng đoàn, nhưng sĩ quan Bảo chính chỉ huy đại đội binh sĩ bảo vệ cho đoàn Quân thứ lưu động v.v...

Tất cả mọi người – kể cả Di – đều bị câu chuyện Tô kể hấp dẫn. Ánh mắt long lanh, Di nhìn anh không rời, nhưng không hỏi anh lấy một câu.

Thoạt tiên, Tô nói đến đời sống du mục của Q.T.L.Đ. nay làng này mai làng khác. Hấn nhắc đến tên những làng xa lạ,

ngay đến ông Hạ cũng mới nghe thấy lần đầu; hoặc đã nghe thấy từ trước, nhưng không hề có một ý niệm làng đó thực sự nằm vào vùng nào. Nhìn khuôn mặt đen sạm, đôi mắt lúc mơ màng, lúc nhiệt thành, đôi khi thoáng một ánh thần bí là lạ của Tô, ông tự nhiên cảm thấy đời sống của bọn trẻ bây giờ sôi nổi, xúc tích hơn ông nhiều lắm, và có lẽ chúng nhìn đời cũng với những con mắt khác ông.

Một cánh cửa vừa hé mở đầu đây và ông thấp thoáng thấy những màu sắc rực rỡ, những ý nghĩa mới mẻ của cuộc đời.

Giọng nói trầm trầm của Tô vang lên:

– Bọn này đi qua không biết bao nhiêu làng mà kể. Mới đầu Tô còn chịu khó ghi tên các làng vào một cuốn sổ, nhưng về sau cũng đâm chán. Ghi mãi

cũng phải mỗi tay chứ! Vùng Đông Triều thật nhiều cảnh lạ. Tô còn nhớ lần đầu tiên bọn này đặt chân tới hoạt động: Thanh Hà. Sau mấy giờ đồng hồ trên sà lan nhỏ, đáy phẳng của nhà binh, vượt qua những khoảng đồng lau sậy ngập nước rộng mênh mông, không bóng một người hay một chiếc thuyền, bọn này mới đổ bộ lên làng. Tô không ngờ nước mình lại có những chỗ cảnh vật bao la đến thế! Và sự im lặng bao trùm lên cảnh vật thật lạ lùng... Chỉ nghe thấy tiếng gió thổi qua lau sậy và tiếng quạ kêu.

Lan giọng háo hức:

– Rộng đến thế kia hở anh? Thú nhỉ! Thế anh có sợ không?

– Không sợ nhưng cũng rờn rợn. Bọn này cười đùa pha trò âm ỉ, nhưng chỉ được một vài tiếng đồng hồ đầu. Về

sau, một phần mệt, phần thấy vui đùa nó lạc lõng thế nào ấy, nên đều bớt mồm miệng. Một số nói chuyện thì thầm, một số dăm chiêu ngắm cảnh vật. Riêng Tô, không hiểu sao cảnh vật lại rất xa lạ và mang một vẻ đe dọa khó tả. Hình như mình là một kẻ cướp xâm phạm vào đất kẻ khác. Những lùm cây xanh đục lờ mờ của các làng cạnh sông, những cây sậy lau, những đám rong ẩn hiện dưới đáy nước đều như những con mắt rình mò bọn này.

Di tự nhiên buông một câu:

– Anh Tô chỉ khéo vẽ vờ! Chớ có gì mà sợ. Chỉ có Việt Minh thôi!

– Việt Minh? Chẳng thấy bóng chúng đâu mà ngay cả đến chúng cũng vậy. Bước chân lên làng, hầm hố giao thông hào ngang dọc, nhà cửa bị Tây hành

quân qua đốt cháy gần hết. Mấy thằng bạn của Tô bảo nhau: ‘Mình đi giúp dân mà địch thấy dân đâu mà giúp. Không chừng chưa giúp được ai mà chết đói rã hòng.’

Bà Hạ hỏi:

– Thế bọn con có mang theo nhiều đồ ăn dự trữ không?

– Không! Chỉ đủ ăn bữa trưa hôm đó. Ăn xong bọn này, hăng hái và liều nhất, chia nhau đi lòng khắp làng tìm dân.

Ông Hạ hỏi:

– Bọn thanh niên của con không được võ trang à?

– Mang súng làm quái gì cho nặng mình. Bọn công an và hành chính người

nào cũng có súng lục. Ông Trưởng đoàn định lấy ít súng của Đại đội Bảo Chính cho bọn này mượn, nhưng con từ chối. Hoạt động xã hội mang súng chương chết!

Ông hơi chột dạ nghĩ bụng, Tô liều thật, nhưng nó cũng có lý riêng của nó. Tô kể tiếp:

– Vui lắm me ạ! Tóm dân làng không được, bọn này tìm thức ăn vậy. Chỉ mấy tiếng đồng hồ sau, thằng thì bắt được con gà, thằng hái được mấy bó rau muống, thằng khám phá ra được một vựa thóc chôn giấu dưới đất, tụi Tây tìm thấy trước nhưng không mang đi nổi. Bọn này hè nhau thằng xay, thằng giã, thằng sàng, thằng quạt. Chiều đến ăn cơm gạo mới, thịt gà luộc, kho, canh rau muống. Ngon ra phết!

Bà Hạ kêu lên:

– Lấy của dân mang tiếng chết!

– Đâu có lấy không! Ít hôm sau dân về đông đầy làng, bọn này mang tiền trả thóc, gà; lại còn lấy tiền quỹ mua thóc của họ, giúp họ xay, giã lấy gạo ăn.

Lan cười bàn góp:

– Giống như trong bức ảnh.

Tô ngơ ngác:

– Bức ảnh nào?

Lan tìm bức ảnh cắt trong báo, đưa cho anh xem.

Di cười khẩy một tiếng khô khan. Tô ngắm ảnh mình, nét mặt chột nghiêm trang và già hẳn đi. Một ánh khắc khoải thoáng hiện trong đôi mắt sâu của hắn.

Hắn chỉ ngón tay vào người đàn bà quê, ngồi bó gối mắt buồn rười rượi ở góc bên. Giọng hắn ngập ngừng:

– Người đàn bà này bị Tây...

Tô liếc nhìn mẹ và Lan, ngừng nói. Hai khoảng hồng xuất hiện trên gò má bà Hạ. Ông Hạ đoán biết lý do khiến Tô do dự, nên bất giác đằng hắng một tiếng, kín đáo nhìn Tô. Ông chưa tìm được câu hỏi nào để kéo câu chuyện về một hướng khác, Lan đã ngây thơ và tò mò dục anh:

– Anh nói tiếp đi chứ! Người đàn bà ấy làm sao?

Ông Hạ mắng gắt Lan:

– Cái con quỷ này! Biết gì mà hỏi.

Lan ngơ ngác đưa mắt nhìn mọi người, đoạn chắc cũng chợt hiểu nên

mặt đỏ lên như rần. Cậu nói đột ngột và sỗ sàng của Di, đến như một mũi tên:

– Việc gì anh Tô phải ngần ngại, che đậy! Cứ nói trắng ra bị Tây hiếp có tiện không? Chuyện đó thường xảy ra, hơi đâu bi thảm hoá làm chi!

Mặc dầu cố ý làm giọng nói của nó thật cay độc, thật mỉa mai, Di cũng không xúc phạm nổi Tô. Tô ngồi dậy, nhưng hình như tách biệt hẳn khỏi mọi người. Hắn bắt đầu kể chuyện về ‘người đàn bà’. Giọng đều đều như máy, trần trụi tình cảm. Không một ánh oán hận, thù ghét, thương xót lộ hiện trong mắt hắn. Tô đã nghĩ đi nghĩ lại về câu chuyện đó rất nhiều lần, và dần dần từng tình tiết ý nghĩa của câu chuyện thấm vào tâm hồn hắn, ăn sâu vào tiềm thức hắn. Hiện giờ chính miệng hắn mấp máy, các âm thanh phát ra, nhưng mọi người hình

như đang ‘nghe’ một nhân vật Tô khác xa lạ, không phải Tô thường khi.

– Theo dân làng kể lại, người đàn bà ấy bị Pháp chia nhau hiếp hơn mười lần, chết đi sống lại, trước mắt mấy đứa con. Chồng bà trước trước đây ít lâu bị Việt Minh bắt đi làm dân công. Chắc bà ta có thể phát điên dại, nếu không có mấy đứa con còn cần nuôi nấng trông nom. Khi bọn này tới làng, bà ta đã có mang khoảng 4, 5 tháng. Hỏi, bà ta kể lại tỉ mỉ ‘tai họa’ đã xảy đến cho mình, giọng đều đều, không khóc lóc vật vã. Không hiểu sao, suốt trong thời kỳ này đóng tại làng, bà ta cứ luẩn quẩn quanh chỗ bọn này ở. Hễ Tô bước chân khỏi nhà, đã thấy bà ta ngồi bó gối ở đầu hiên, hoặc một góc vườn. Bọn này giúp tiền, quần áo cũ, gạo, đôi khi nhờ vài việc vặt. Tô tự hỏi chắc có một lý do gì xô đẩy bà ta

gần bọn này. Về sau Tô tìm ra: Đó là thái độ dân làng đối với bà ta, không ai xua đuổi hắt hủi hay ghét bỏ bà ta, nhưng mọi người không ai bảo ai đều cố tránh tiếp xúc với bà ta càng ít càng hay. Theo Tô biết, nhiều người giúp bà ta gạo, thức ăn, nhưng giúp đầy đẽ rồi tránh ra cho nhanh... như tránh một người mắc bệnh hủi. Họ sợ! Nhưng sợ cái gì, trốn tránh cái gì?

Bà Hạ thở dài, giọng xót thương:

– Tội nghiệp!

Lan môi mím lại và tự nhiên thốt lên một câu giận dữ, khiến mọi người ngạc nhiên:

– Tội khốn! Dã man...

Tô cũng phải ngạc nhiên, trước phản ứng mạnh mẽ của cô em nhỏ. Hẳn tiếp:

– Đứa con trai lớn của bà ta, khoảng 12 tuổi, nhất định van xin bọn này cho đi theo “hầu hạ” bỏ mặc mẹ tại làng. Nó không lấy gì làm thông minh và cũng giống trăm nghìn đứa trẻ quê mùa khác. Nhưng thỉnh thoảng nó ngồi bó gối im lặng, mắt đỏ ngầu. Tô có cảm tưởng nhón lên nó có thể giết người dễ dàng...

Di ngắt lời anh:

– Đúng vậy! Giết hết bọn Pháp là xong!

Tô hỏi lại em:

– Di có chắc đó là giải pháp hay độc nhất hay không?

– Em hỏi anh một câu. Một câu thôi! Anh nghĩ gì về trường hợp người đàn bà ấy? Nãy giờ anh chỉ kể lại mà chẳng hề cho biết ý kiến riêng.

Giọng Tô xa xôi và câu trả lời cũng khó hiểu:

– Anh nghĩ rất nhiều về chuyện đó. Còn ý kiến của anh... Nhưng thật ra anh cũng chưa có một ý kiến rõ rệt nào. Anh thấy trường hợp của anh bây giờ cũng không khác trường hợp của người đàn bà đó bao nhiêu. Anh chỉ biết một điều. Anh...

Di nóng nảy chờ đợi, nhưng Tô ngừng nói, lảng sang chuyện khác:

– Chết chửa, này giờ toàn nói chuyện đầu đầu, quên cả những chuyện thú vị trong đời sống – du tử của bọn này. Me và Lan có biết không, bọn này....

Di chưng hửng. Nó thất vọng ra mặt. Đôi mắt nóng nảy, bốc lửa của hắn nhìn soi mói khuôn mặt Tô. Hắn hậm hực, bực tức nhưng rồi cũng đành ngồi yên.

Tô kể tiếp:

– Bọn này nếu hôm trước đến một làng hoang vắng dân bỏ đi hết, hôm sau chia nhau đến các làng lân cận lôi dân về. Trời mưa, trời nắng mặc kệ, bọn này say lên vì đi bộ. Lội bùn ngập đến đầu gối, gập sông chắn ngang đường cầu đã bị phá đổ, cởi phăng quần áo đóng bè chuối vượt sông. Tối trở về mệt rũ rời lăn ra ngủ. Ấy thế mà sáng hôm sau đã lại tranh nhau đi nữa, không ai muốn ở nhà giữa một khung cảnh thê lương thiếu hơi người. Thường thường khoảng 4, 5 ngày sau dân trốn tránh tại các làng chung quanh mới ùn ùn kéo về làng bọn này đóng, dựng lại nhà cửa. Lúc đó bọn này mới được nghỉ ngơi đôi chút và làm quen với dân...

Di ngắt lời, giọng nghi ngờ:

– Miễn là họ để cho mình làm quen!

Từ lúc bắt đầu câu chuyện đến giờ, lần đầu tiên khuôn mặt Tô căng thẳng và một vẻ khắc khoải lẫn lộn với một sự kiên dai vẫn kìm giữ được, xuất hiện trong đôi mắt hơi sếch của Tô.

– Di nghi ngờ là phải! Nói nghe có vẻ giản dị, nhưng thực ra công việc làm quen với họ rất khó và riêng với Tô nặng nhọc không kém một cực hình...

Lan bất mãn:

– Anh chỉ nói quá! Em không tin! Anh đến để giúp họ cơ mà!

Bà Hạ cũng đồng ý với Lan:

– Các con mệt nhọc vì họ, họ cũng phải biết ơn chứ?

– Một người giúp nhưng lại có đến mười người phá...

Tô im lặng một phút.

Ông Hạ hỏi một câu mà không biết trước là thừa vì đâu ngu đến nỗi tin tưởng tổ chức Quân thứ lưu động gồm toàn những người nhiệt thành và lý tưởng như Tô.

– Ai phá?

– Ai phá? Tất cả mọi người trừ dăm ba người: Một thiếu số thật mĩa mai và lạc lõng.

Di bàn góp:

– Chắc hẳn trong thiếu số lạc lõng đó có anh? ‘Những kẻ lạc lõng!’ Hừ! Sao câu đó đúng thế không biết!

Bà Hạ nhìn Di, trách móc:

– Tại sao con hay bàn ngang thế? Để anh nói chuyện cho yên... Con ở nhà làm sao biết những nỗi khó khăn mệt nhọc của anh được.

Khuôn mặt Di tối sầm lại. Hấn liếc nhìn rất nhanh Tô ngồi giữa me và Lan, đôi mắt trở nên dữ tợn. Hấn vừa bị gạt ra khỏi những nỗi buồn vui của mọi người.

Càng kể chuyện giọng Tô càng mãi mê và dần dần mất hẳn vẻ lãnh đạm xa cách lúc ban đầu.

– Không bao giờ Tô quên nỗi buổi đầu tiên Tô nói trước dân chúng. Việc tuyên truyền là nhiệm vụ của bọn này, nên bọn này cũng phải chia nhau đến các gia đình trong làng mời họ đến nghe. Khi họp nhau lại phân công, Tô là trưởng ban dĩ nhiên sẽ là diễn giả chính. Buổi đầu ra mặt, anh nào cũng hăng hái nhưng cũng

đều lúng túng như nhau. Thuở bé đến giờ đã tuyên truyền ai bao giờ đâu. Thăng bàn – Phải có ca nhạc mới nhộn nhịp. Tao sẽ chơi đàn, thằng Quân hát. Thằng khác bảo – Mít tinh thường phải hô khẩu hiệu cho hăng, Thằng Tô nói xong, ra hiệu bọn này la mấy khẩu hiệu cho xôm trò. Một thằng rụt rè góp ý – Có nên diễn một vở kịch ngắn không. Dân chúng lâu không được xem kịch chắc thú lắm! Nhưng không ai bảo ai, mọi người đều tránh không đề cập đến việc Tô sẽ nói cái gì với dân. Và Tô thấy không ai nhắc đến vai trò diễn giả, tự nhiên Tô cũng im miệng không nêu ra. Rõ ràng tất cả đều cho Tô gánh nặng làm thế nào đạt được kết quả cho cuộc mít tinh. Nếu Tô thất bại? Ai cũng e ngại điều đó, nhưng cũng không dám nói ra nốt.... Phân công xong, Tô lẳng lặng tìm một góc đình ngồi xem lại mấy tài liệu tuyên truyền của Bộ

thông tin, một mình. Tô còn nhớ rõ như in, trên đầu Tô nóc đình bị đạn súng cối thủng một lỗ lớn, nắng chiếu xuống phủ lên người Tô và hai bàn tay Tô cầm tập tài liệu. Nhìn tập giấy rung nhẹ Tô mới biết tay Tô hơi run. Bất giác Tô tỳ tay lên đùi, hai tay ôm lấy trán mắt nhắm lại, để người lẳng xuống...

Tô ngừng lại, đôi mắt nhìn thẳng trước mặt, hồi tưởng lại những hình ảnh, xúc động riêng của hẳn. Lan, miệng hé mở nhìn anh không rời. Cô nàng nóng nảy dục:

– Anh Tô! Kể tiếp đi chứ anh! Anh có cảm động nhiều không?

– Cảm động? Cảm động vừa phải thôi.

Nói cho đúng Tô cảm thấy sợ hãi.

Không phải sợ đến nỗi mất bình tĩnh tê liệt cả chân tay, vì Tô tự biết sau vài lời lẽ lúng túng lúc đầu, Tô sẽ có thể nói rất hăng, nhưng mà là khắc khoải, nghẹn ngào. Ngồi đây, cách biệt, Tô nghe văng vẳng tiếng đàn, tiếng hát tập của mấy thằng bạn, tiếng một thằng hỏi:

– Thằng Tô đâu rồi ấy nhỉ.

– Để nó yên! Nó đang xem lại tập tài liệu.

Tiếng rì rầm của đám đông dân chúng tập họp ngoài sân đình tựa như một làn sóng ngấm tràn đến gần, gần hơn nữa. Tự nhiên, hình như đất sập dưới chân Tô. Người Tô bị hổng, lơ lửng chẳng đâu vào đâu. Tô vừa tự hỏi: “Nói cách nào để nắm được họ? Muốn lôi cuốn một đám đông, người ta phải biết đám đông đó ra sao, muốn gì, ghét gì, yêu gì.

Mà Tô từ nhỏ đến giờ Tô đâu sống gần dân quê? Chẳng biết tí gì là có, về họ? Trong những năm gần đây dân quê chắc đã thay đổi rất nhiều. Nhưng họ thay đổi như thế nào. Tô cũng không biết nốt...”

Ông Hạ ngắt lời Tô:

– Con thật rắc rối! Cứ nhảy ra trước mặt họ, nói đại đi là xong. Dân quê ấy mà! Thời nào vẫn ngu như nhau.

Bà Hạ cười tin tưởng:

– Ông chẳng cần phải giục nó. Xưa nay Tô vẫn ăn nói gãy gọn và có sợ ai hay sợ cái gì bao giờ đâu.

Tô gơ tay làm một củ chỉ nóng nẩy, bực tức.

– Mọi người không hiểu ý Tô. Hay có lẽ Tô diễn tả kém. Phải trông thấy tận

mắt, sống những phút giây đó mới hiểu được tâm trạng Tô. Khó nói quá!

Lan cãi với anh:

– Nghe chuyện anh Tô kể tức bỏ xù thế này! Chưa nói hết chuyện, anh đã kêu la bai bãi: “Khó nói quá! Khó nói quá!” Anh không kể nhanh em không nghe nữa đâu!

Tô cười trước sự nóng ruột của em gái. Hắn kể tiếp:

– Ngay khi Tô bước chân ra hiên, đứng đối diện với đám đông, Tô thấy ngay một đặc điểm khác thường: Đám đông theo mình thường biết, phải ồn ào hỗn độn, nhất là dân quê lại càng thiếu trật tự hơn nữa. Nhưng đây trái hẳn lại, cái đám mấy trăm người toàn quần áo nâu đứng đó, yên lặng một cách lạ lùng.

Tô đưa mắt quan sát một vòng. Hàng trăm khuôn mặt hốc hác đen đui, mắt đều nhìn xuống chân. Họ không buồn nhìn những gì xảy ra trước mắt họ. Họ cũng không nói chuyện với nhau. Trời hôm ấy Tô còn nhớ không nắng chói chang, không khí oi ả và khó thở. Không hiểu sao cái ánh sáng bàng bạc trùm lên cảnh vật và đám đông khiến Tô có cảm tưởng mọi sự có vẻ thực quá đáng, rõ ràng quá nên càng giống như một giấc mộng.

Thắng – một thằng bạn Tô – nói thầm vào tai Tô: “Mẹ nó chứ! Mày trông kìa! Chúng nó đứng như phỗng đá thế kia chẳng khác một bọn câm điếc, nói làm chó gì cho bần mồm. Thật buồn nôn được! Lại còn mấy thằng công an khốn nạn kia nữa chứ! Chúng đang làm cái trò gì đấy...”

Hắn hất cằm về phía đám đông. Năm sáu tên công an, súng dao kè kè bên sườn, mặt mũi vênh váo, đang xô đẩy một toán dân ở phía cuối sân. Chắc chúng vừa đi lừa về được. Tiếng chửi rủa Tô nghe rõ mồn một:

– Đ.M.! Xếp hàng ngay ngắn vào! Dỏng tai mà nghe ‘các ông ấy’ tuyên truyền. Lại còn bướng hả? Ông lại tản cho một trận bây giờ? Thằng này mày là Việt Minh hả? Đứng vào hàng! Nhanh lên!

Bọn công an chửi rủa văng tục khạc nhổ, không nề nang giữ ý. Tô thấy tên trưởng ban nháy mấy thằng dưới quyền, thì thâm vào tai nhau, đoạn chia nhau lén vào đám đông, hau háu nhìn vào mắt từng người. Rõ ràng chúng lợi dụng buổi tập hợp đông đúc này để nhận diện những kẻ tình nghi và tìm gái. Lão phó

trưởng đoàn miệng ngậm một chiếc tẩu lớn, tay tì lên chiếc ba toong, đứng cạnh Tô. Lão có hình dáng giống một con cóc lớn. Người đầy đà mặt phì phì, mắt ốc nhồi lơ lơ lướt qua đám dân. Hắn hình như không nhìn và lưu ý đến bất cứ ai. Nhưng đừng lầm dưới bộ dáng lù khù, hắn thực ra là một người cứng rắn, nham hiểm và đáng sợ. Phục sức của hắn cũng kỳ khôi. Hắn luôn luôn mặc một chiếc áo kaki nhàu nát, chiếc quần short tím than để lộ đôi chân đen đũi gân guốc. Đầu hắn đội một chiếc mũ lính rúm ró và vai vắt một chiếc khăn mặt lớn...

Lan so vai:

– Gớm nghe anh Tô kể em thấy kinh kinh!

– Anh cũng vậy. Anh không sợ hắn, nhưng hễ bắt buộc phải gần cạnh hắn,

anh cũng thấy da thịt gầy gầy. Bọn công an đồn đại rất nhiều chuyện về hắn.

Khi Tô ra hiệu, mấy đứa bạn Tô bắt đầu đàn và đồng ca một bản hùng tráng. Mọi người tưởng tượng một chút sẽ thấy ngay tiếng đàn hát của bọn này lạc lõng, lơ lửng trên biển là chừng nào. Cũng tựa tựa như mình ca hát vui nhộn cho một đám người trong gia đình vừa có người chết. Tô liếc nhìn những khuôn mặt trắng trẻo, thị thành của mấy thằng bạn nổi bật trên nền nâu tối của đám đông, khuôn mặt phì phì điểm một nụ cười thâm hiểm chết nhạo của lão phó trưởng đoàn, và người đàn bà bị Tây hiếp ngồi xổm bó gối ở một góc sân đình, tách biệt hẳn với dân làng và bọn này: Người Tô toát mồ hôi và vào giây phút đó, tự nhiên Tô muốn kêu lên: ‘Thôi hết cả đi! Ngừng lại, ngừng lại...! Sai lầm tất cả!’

Kể đến đây, Tô đưa tay chùi mấy hạt mồ hôi lấp lánh trên trán.

– Nhưng, Tô biết thừa là đã quá chậm. Tô không thể ngừng lại cái trò hề đã mở màn và đang diễn ra. Thật là một trò hề phi lý, nhưng Tô vẫn phải dự vào, bất cứ nói gì, nhưng Tô vẫn phải nói, với họ. Nhạc ngừng. Tô tiến lên một bước. Và Tô nói liên tiếp gần một tiếng đồng hồ liền. Về sau các bạn kể lại, Tô mới biết mình đã nói nhiều đến thế. Chứ thực ra, Tô không có ý niệm gì về thời gian. Tô chỉ nhìn thấy những bộ mặt đen đui câm nín, từng lớp từng lớp, hợp thành một bức tường thành sừng sững mà Tô phải chọc thủng, lay động bằng những lời nói của Tô.

Di đột ngột hỏi:

– Anh có nhớ anh đã nói những gì hay không?

– Anh đã nói những gì, anh cũng không nhớ rõ. Hình như vớ được cái gì, anh nói cái đó. Anh nói đến độc lập, tinh thần quốc gia, nhân dân đoàn kết, phát triển kinh tế, giáo dục... Đại khái tất cả những gì mọi người thường đọc báo nghe qua những bài diễn văn, vừa kêu vừa rỗng. Mặc dầu, Tô cố sức làm cho giọng nói của mình tha thiết, đầy nhiệt thành, tin tưởng. Nhưng hể Tô hăng lên được trong mười, mười lăm phút, và rồi Tô ngừng đầu lên quan sát xem phản ứng của đám đông ra sao, tìm tòi một dấu hiệu nào khả dĩ chứng tỏ họ có nghe Tô; nhưng lại chỉ bắt gặp những bộ mặt câm lạng, không xúc cảm của đám đông, mấy bộ mặt nhăn nhó của mấy tên công an, và cái ‘người đàn bà ấy’ ngồi bó gối như

một bức tượng, nhắc nhở Tô đến những chuyện kinh tởm đã xảy ra; người Tô lại lão đảo và điên dại, vì thấy mình bất lực. Tô không chịu thua và bỏ cuộc ngay, tiếp tục hăng hái hơn nữa. Kết quả vẫn vậy! Tô không thể nắm được họ. Và Tô ngừng nói, chấm dứt cái vai trò diễn giả đã kéo quá dài của Tô, lùi bước đứng cạnh các bạn Tô, Tô không nhìn ai và cũng không muốn nói chuyện với bất cứ ai. Người đầm mồ hôi, miệng đắng và chát như người vừa lên một cơn sốt rét kinh niên. Chỉ có thằng Thắng vẫn thản nhiên ghé vào tai Tô, sỉ vả: “Tội nghiệp cho chú mày quá! Trông mày hăng hái diễn thuyết sùi cả bọt mép, tao thương mày quá! Hơi đâu hoài công phí sức nói với tụi dân ngu cu đen...” Lạ thay Tô không giận hằn, lại còn mỉm cười cảm ơn hằn là khác. Không chắc lời hằn nói hoàn toàn đúng, nhưng dầu sao hằn cũng là người hiểu

được tâm trạng Tô lúc đó hơn ai hết.

Tô ngừng nói. Ngắm khuôn mặt dăm chiêu của Tô, ông Hạ thâm thương hại Tô. Có lẽ Tô đã quan trọng hoá những việc đã xảy đến cho hắn, và đã cố gán cho cái công việc tuyên truyền của hắn một ý nghĩa quá lý tưởng. Ông thâm đồng ý với Thắng: Hơi đâu quan tâm đến phản ứng của mấy thằng dân ngu dốt, đầu óc tối tăm. Tô cảm thấy bất lực là phải lắm. Làm sao bắc nổi một cây cầu thông cảm giữa hắn – một người trí thức – với những người dân sống như giun, dế sợ hãi đủ mọi thứ: Tây, Chính quyền, Việt Minh. Kẻ yếu bị dây xéo là chuyện tất nhiên, theo ông. Ông an ủi Tô:

– Con nói lưu loát thế xứng đáng là trưởng ban lắm rồi, thắc mắc làm gì về những chi tiết vặt vãnh. Ba cho rằng điều cần nhất phải chứng tỏ mình có khả

năng. Con đã chứng tỏ được, thế là đủ.

Tô im lặng, không cãi lại ông, nụ cười xa cách khó hiểu lại thấp thoáng ẩn hiện trên môi hằn. Di, sau mấy phút ngẫm nghĩ, lên tiếng giọng gay gắt:

– Lạ thật! Di không hiểu tại sao anh Tô khi nhìn các bộ mặt dân quê lại không hiểu ngay thái độ rất rõ rệt của họ đối với bọn anh và cái ‘trò hề’ của bọn anh? Theo Di, đó là một thái độ căm hờn! Ba bảo họ ngu đần, anh Tô cho rằng họ sợ, họ câm nín. Sai hết! Một đêm nào đó họ sẽ mò đến cắt cổ bọn anh không chùng! Lúc đó anh Tô cũng không kịp có thời giờ quan sát và lẩn thẩn tự hỏi thái độ họ ra sao đối với anh, vì trong bóng tối không ai nhìn ra ai đâu!

Bà Hạ và Lan rùng mình, thất sắc. Ý kiến của Di thật táo bạo, nhưng rất có

thể biến thành sự thật. Tô nhìn Di, đoạn trả lời dần từng tiếng một:

– Trong bóng tối không ai nhìn ra ai đâu! Ấy! Cũng chỉ vì anh muốn phân biệt ai là ai nên anh mới gia nhập Quân thứ Lưu động. Còn Di, Di tài thật! Nhìn đâu cũng thấy căm hờn, oán ghét!

Di cười mũi:

– Dù anh gán cho Di cái tật nhìn đâu cũng thấy oán ghét, anh cũng không ngăn nổi bọn ‘dân quê’ cắt cổ anh, nếu họ muốn thế.

Tô cau mặt, không đáp. Bà Hạ và Lan giục, hấn lại tiếp tục:

– Sau khi Tô ngừng nói lùi về phía sau và các bạn Tô chơi xong một bản nhạc hùng khác, lão phó trưởng đoàn đứng đỉnh bảo Tô: “Anh cho phép tôi nói

với ‘cử tọa’ đôi ba lời!” Hấn tiến lên một bước cầm ba toong gõ mạnh xuống hiên đá và bắt đầu nói, không giáo đầu. Dáng bộ lù khì thường lệ mất hẳn, trong nháy mắt biến thành một người khác. Tiếng oang oang, mắt ốc nhồi tròn lên, chốc chốc hấn lại cầm ba-toong chỉ thẳng vào mặt đám dân đe dọa, nạt nộ. Hấn nói nhiều và lâu lắm, Tô không nhớ rõ những gì. Đại khái hấn xỉ vả: “Chúng mày toàn là đồ ngu! Suốt đời chỉ làm đầy tớ...! Chúng mày ngu dại nghe Việt Minh dụ dỗ... Bất cứ thằng Việt Minh khốn nạn nào bảo chúng mày cái gì là chúng mày cung cúc nghe ngay v.v...”

Di giận dữ rửa một câu:

– Cái thằng già đều giả! Mà tại sao anh lại có thể sống cạnh và công tác dưới quyền với hạng người nhầy nhụa và kinh tởm như vậy?

– Dĩ nhiên hẳn ‘nhầy nhựa kinh tởm’. Di xem, đâu có phải chỉ có tội Pháp là đáng giết hết. Nếu vậy lão phó trưởng đoàn cần bị đập bẹp bụng như khi ta đập một con cóc. Tuy nhiên, hiện tại hẳn vẫn sống nhăn ra đấy và giữ một chức vụ hơi lớn. Thành thật mà nói, mình không thể chối cãi thái độ của lão rất rõ rệt: Dân đen là một tội ngu dốt, cần phải khi vượt ve, khi đòn vọt. Đe dọa không xong, bắt bớ tra tấn cho đến khi vì sợ họ phải vâng theo...

Tô quay về phía bố hỏi:

– Những kẻ như lão này trong chính phủ đâu thiếu gì phải không ba?

Ông Hạ gật đầu đồng ý, lại còn cần thận khuyên:

– Con đừng nên gây thù chuốc oán với lão phó trưởng đoàn làm chi! Hẳn là hạng người rất nguy hiểm. Hẳn sẽ tìm cách hại con nếu con đại dột bướng bỉnh ra mặt chống đối hẳn.

Tô mỉm cười khinh thị, không đáp. Di cũng có vẻ suy nghĩ về câu chuyện Tô vừa kể.

Trầm ngâm một chút, Tô lại lên tiếng:

– Sau buổi nói chuyện với dân chúng đầu tiên, Tô nhất định không tổ chức những trò hề ấy nữa.

Ông Hạ hơi ngạc nhiên:

– Con làm thế nào lão phó trưởng đoàn chịu à? Ban tuyên truyền không hoạt động tuyên truyền đâu có được.

Giọng Tô thoáng chua chát:

– Ba khỏi lo hộ bọn này. Thực ra bọn này làm hay không làm đâu quan trọng, và cũng chẳng ai hơi đâu quan tâm theo dõi làm chi. Bọn này chỉ là một bức bình phong che đậy cho họ. Tô đâu có ngu đến nỗi không nhận thấy sự kiện đó.

Di cười mỉa mai:

– Và kết luận là bọn anh thụ động, ì ra đấy, cuối tháng lĩnh lương.

– A! Di nhầm rồi. Không thể dễ cho bọn anh thụ động, một khi bọn anh chỉ làm những điều bọn anh ưa thích và cho là phải. Thiếu gì cách giúp dân! Nhiều lắm, anh không tiện kể ra đây. Và kết quả khiến các anh nức lòng nhất là dân chúng ưa bọn này rõ rệt. Bọn anh đóng ở nhà nào, dân chúng không bảo nhau đều sống quây chung quanh.

Di lại cười:

– Một con nhạn đầu mang nổi lại cả một mùa xuân! Hơn nữa em không tin dân ưa bọn anh như anh tưởng. Họ chỉ ghét anh ‘ít’ hơn bọn công an, lính tráng mà thôi. Ngoài ra, chỉ nói đến riêng anh, em biết quá rõ anh thích cái gì rồi. Anh thích đứng khoanh tay, đứng đứng quan sát phân tách mọi sự xảy ra chung quanh. Anh đã thế, chắc các bạn anh cũng chẳng hơn gì!

– Suy nghĩ, tỉnh táo cố tìm rõ ý nghĩa mọi chuyện xảy ra không dễ như Di tưởng đâu, và cũng không phải là một tội lỗi ghê gớm như Di hiểu. Di biết gì đến người khác mà lên giọng chỉ trích? Trong tâm hồn, trong trí óc Di chỉ toàn những Di, Di đầy ứ những ‘oán hờn’, ‘giận ghét’ của Di. ‘Di ghét người này, Di muốn giết người kia.’ Di còn mê lên

vì chính Di, còn thời giờ đâu ngó ngang đến ai. Có bao giờ Di đặt mình vào địa vị anh và tự hỏi – Tại sao anh lại gia nhập Quân thú Lưu động? Tại sao anh làm thế này, nghĩ thế kia...? chưa đã?

Tô dồn cho Di một thôi, một hồi, cơn giận dữ lộ hẳn lên nét mặt, trong giọng nói. Mọi người – kể cả Di – đều ngạc nhiên, sững sờ. Trước đến nay, không ai tin Tô có thể nổi giận.

Giọng Tô vẫn gay gắt:

– Di là một thằng điên, Di hiểu chưa? Di điên, Di mù quáng thời mặc Di. Di cứ tiếp tục điên đi anh không ngăn cản. Nhưng Di để yên cho những kẻ thích suy nghĩ, tìm tòi như anh. Trước đây đã có lần Di cả quyết anh không thể hiểu nổi Di. Nhưng anh đã cố gắng tìm hiểu Di! Còn Di! Di không hề nghĩ đến chuyện

tìm hiểu người khác, nói gì đến cố gắng hay không cố gắng...

Giọng Tô đầy khinh bỉ, nhưng ánh mắt lại thoáng vẻ thương hại:

– Nếu Di muốn, anh khuyên Di cứ việc trở về cái thế giới đầy oán ghét, ảm ức, tối mò mò của Di. Phần anh, có thể anh gia nhập Quân thứ Lưu động là một điều lầm lẫn, nhưng dù sao anh cũng dám lầm lẫn. Mà chỉ khi người ta hành động, người ta sống, người ta mới lầm lẫn được. Còn ngồi ì ra đấy, thụ động, nhưng ta sẽ có thể trở thành một ông thánh, cứ tưởng mình khôn ngoan lắm! Biết nhiều chuyện lắm, nhưng thực ra mù tịt cả hai mắt.

Di ngồi khoanh tay, đầu gục xuống và im lặng nghe Tô. Hắn có vẻ xúc động. Hắn vụng về đứng dậy khi anh ngừng

nói, ra đứng cạnh cửa sổ nhìn ra phố, quay lưng lại mọi người.

Trời lại bắt đầu tối. Gió thổi từng cơn. Dăm ba chiếc lá vàng bay lướt qua cửa sổ rơi trên nền nhà, sát khuôn mặt mọi người khi ẩn khi hiện, trong khung cảnh tranh sáng tranh tối của căn phòng. Câu chuyện về cuộc sống của Tô vừa mang lại cho bầu không khí gia đình những xáo trộn khó tả.

Lan nhìn Tô, rồi quay sang nhìn Di đứng tách biệt cánh cửa sổ, nheo mắt lại, thở dài đánh sượt một cái:

– Lạ thật! Hễ cứ ngồi đối mặt nhau một lúc, thế nào hai anh Tô, Di cũng cãi nhau một trận mới hả. Tại sao thế hở anh Tô? Các anh thích thế à? Mà sao đàn ông cứ nhăn nhó khổ sở vì những chuyện

chẳng đâu vào đâu. Nghe các anh, em rúc cả đầu...

Bà Hạ cười buồn bã, nói với Tô:

– Các con là con trai, đã lớn rồi, muốn làm gì thì làm, đi đâu thì đi, mẹ là đàn bà mẹ đâu hiểu và cũng không can ngăn, níu kéo, miễn là khi các con sống cạnh nhau, hoà thuận, đừng coi nhau như quân thù quân hằn là mẹ hài lòng... Mẹ buồn Tô đi xa nguy hiểm, mẹ lo cho Tô từng khắc từng giây. Vừa bước chân về nhà, hai anh em đã lại cãi nhau, tiếng nặng tiếng nhẹ. Mẹ thấy nó làm sao ấy!

Tô an ủi mẹ:

– Ô! Mẹ để ý đến những chuyện cãi vã lăng nhăng của bọn con làm gì. Khác tính nhau, anh em xung khắc là chuyện thường.

– Nhưng, mẹ vẫn ngại ngại khi...

Tô nói chặn ngay:

– Mẹ đừng lo ngại gì hết! Chúng con cãi nhau, chứ không thù ghét nhau đến nỗi đánh nhau đâm chém nhau đâu mà mẹ sợ.

Bà Hạ lưỡng lự, định nói thêm, nhưng trước vẻ mặt lơ đãng, mơ màng đầu đầu của con, bà đành im lặng.

Mấy tháng nay, gia đình ông Hạ không trả nổi tiền điện, nên điện trong nhà bị cắt. Ông mò mẫm rịt thuốc lào trong bóng tối. Bà Hạ lên tiếng bảo Lan thắp mấy cây nến. Hai anh em Tô, Di vẫn giữ nguyên dáng bộ cũ, mỗi người theo đuổi một nguồn tư tưởng riêng.

Lan cầm hai cây nến vừa thắp, từ nhà trong bước ra. Khuôn mặt thanh tú, hai

gò má hồng của Lan nổi bật trên những khoảng tối sáng của căn phòng. Tô đưa mắt nhìn theo em gái, một ánh vui thú, nghịch ngợm khiến khuôn mặt thường khi nghiêm trang và già trước tuổi của hắn trở lại trẻ trung – nếu không thể nói là trẻ con. Tự nhiên hắn bảo mẹ:

– Lan dạo này xinh tề, mẹ có thấy thế không?

Lan đang cúi húi gấn nấn lên bàn đáp ngay:

– Mẹ ạ! Dễ đến mấy năm nay mới thấy anh Tô khen con xinh. Con tưởng các anh con mãi mê những chuyện gàn dở, nên quên mất cả các cô con gái. Chẳng bao giờ con thấy hai anh nói đến các cô, mọi rợ thật!

Tô có vẻ ngấm ngấm, hắn lục túi lấy

ra một bao thuốc lá. Hấn gọi Di, giọng trở lại thân mật:

– Ê, Di! Hút thuốc không?

Di lảng lạng lại gần anh, đón điều thuốc và hai anh em hút thuốc thở khói mù mịt, trước những cặp mắt ngạc nhiên của ông bà. Ông tự hỏi không biết chúng bắt đầu hút thuốc từ bao giờ. Dầu sao, sự làm lành kín đáo giữa hai đứa con trai cũng khiến bà Hạ mừng thầm. Bà liếc nhìn Lan và vẻ mặt hai người đàn bà trong gia đình rạng rỡ hẳn lên.

Một cơn gió lùa vào nhà. Lan rung mình nhẹ, tay ôm lấy hai vai và hỏi anh:

– Mùa này ở vùng quê có lạnh không anh Tô?

– Đâu có! Anh vẫn tắm và bơi ở sông hoài! Khoái lắm!

Tô nói nhiều hơn đến chính hần. Giọng nói và vẻ mặt Tô cũng thay đổi, không còn xa cách, khắc khoải hoặc chua chát như hồi nãy, trở nên mơ màng, đôi khi háo hức, nóng ấm.

– Mới đây bọn này đóng tại một làng nằm kề một con sông nhỏ. Bên kia sông chạy xa tít về phía chân trời là một cánh đồng sậy lau. Điều khiến Tô lạ lùng ngạc nhiên là sự trái ngược giữa dòng sông và cánh đồng sậy. Sông nhỏ nhưng nước chảy siết ghê gớm, suốt ngày đêm ầm ì và cuộn cuộn sóng. Cánh đồng sậy thì im lặng không ngờ, dăm thì mười họa có gió nhẹ lướt qua. Đứng cạnh sông, Tô cảm thấy chóng mặt, say mê một cách khó tả. Tô muốn nhảy xuống để dòng nước lôi cuốn, ghì lấy Tô. Mấy thằng bạn Tô bơi kém không dám bơi xa bờ. Tô bơi sang bờ bên kia và lội bì bõm một mình trong

cánh đồng sậy, nước ngập ngang thắt lưng. Vào những buổi trưa trời nắng, chỉ có mỗi mình Tô. Sau khi để sóng nước nhồi lên nhồi xuống, và vẫy vùng cố bơi ngược dòng, Tô mệt phờ râu, lớp ngóp bò lên nằm thở dốc trên một cái bè, sậy khô tự nhiên kết thành. Chân tay rã rời, nhưng thú vị kinh khủng. Hình như con sông giống một người đàn bà nồng nhiệt mà Tô thì vừa yêu con sông đó...

Lan đỏ mặt, mắng khế anh:

– Anh Tô nói bậy rồi...! Anh mê đàn bà, à mê sông đến mất trí kia à?

Ông Hạ cau mặt, hơi bất mãn trước lối nói sượng của Tô. Bà Hạ mỉm cười khoan dung, còn Di ánh mắt nóng nảy, vẻ chăm chú kích thích lộ rõ trên khuôn mặt trắng và gầy. Tô quên bằng mọi người, say sưa trong kỷ niệm.

– Vào những lúc khó quên ấy. Tô hình như không còn phải là Tô nữa. Tô quên hết cảnh vật hoang tàn quanh mình, quên cả những nỗi buồn phiền thắc mắc và dĩ nhiên quên luôn cả Việt Minh có thể lẫn quần đâu đây, rình mò, đe dọa. Đầu óc Tô trống tuếch. Tô chỉ cảm thấy nắng ấm trùm lên thân hình trần truồng của Tô. Ngực Tô phập phồng, cổ nghẹn ngào vì mệt, vì khoái cảm. Ngực Tô còn mang mấy vết thương rớm máu, con sông hình như vừa cào lên đây. Đôi khi Tô thiếp đi trong vài phút, hàng giờ. Sao biết được! Có hôm Tô nằm gối đầu lên tay, ngắm một đàn chim trắng, cổ dài bay lướt theo gió thành một vòng tròn và lên cao dần, cao dần, cho đến khi biến mất. Nhờ đàn chim Tô mới cảm thấy chiều sâu thăm thẳm của bầu trời thẳm vào từng thớ thịt. Tô thật chẳng còn muốn gì hơn nữa. Con sông cuộn cuộn nông nàn,

trời sâu thăm thẳm và cánh đồng im lặng
 đầy đặc những cây sậy mảnh mai, chen
 chúc nhau thay thế cho những tư tưởng
 ý nghĩ của Tô, và nắng ấm. Tất cả những
 cái đó thừa sức thay thế cho tâm hồn, trí
 não Tô... Nếu được như vậy mãi mãi, Tô
 không cần nghĩ ngợi suy tưởng làm gì...

Tô ngừng một chút, đôi mắt nhìn
 đăm đăm trước mắt như muốn đẩy lui
 xa tít, bốn bức tường chật hẹp vây khép
 gia đình này. Lan khe khẽ nhắc anh:

– Anh Tô! Tỉnh mộng đi chứ anh!

Tô mỉm cười, hơi ngượng nghịu –
 một sự lạ – hình như hấn hổ thẹn vì đã
 thổ lộ quá nhiều chuyện về mình. Hấn
 thở ra một hơi dài, lẩm bầm:

– Tỉnh mộng? Nhưng đây đâu có
 phải là một giấc mộng. Nhưng mộng hay

thực, đổi những giây phút đó lấy bất cứ cái gì anh cũng không đổi...

Di nhận xét:

– Tóm lại, anh chỉ sung sướng khi anh có một mình!

– Không hẳn như vậy. Cũng tại con sông ấy, vào buổi chiều khi các bạn anh đã bơi tắm xong ra về. Còn lại mỗi những anh, chân tay ôm chặt một chiếc cột trơ trọi giữa dòng – vết tích của một nhịp cầu còn lại ở phía bên kia, nổi bật đen thẫm trên nền cánh đồng sậy hoang vu bên kia sông và tự nhiên anh cảm thấy sợ hãi, e dè. Trái hẳn với buổi trưa cảnh vật hoà với anh là một, vào lúc đó cảnh vật hình như lại dè nén anh, bóp anh nghẹt thở. Và anh chợt thấy rõ...tình cảnh hiện tại của anh nó tuyệt vọng, không lối thoát đến nhường nào. Ngày mai, anh sẽ

phải làm gì để gán cho cuộc sống một ý nghĩa? Bất cứ một ý nghĩa nào, dầu nhỏ bé tầm thường nhất... Anh vội vã mặc quần áo và như muốn trốn chạy một cái gì, trốn cho nhanh. Về gần đến chỗ bọn anh ở, nghe tiếng các bạn anh cười nói, tiếng đàn hát ông ổng của thằng Thắng, anh vui mừng chẳng khác một đứa trẻ vừa lạc đường. Giây phút ấy đừng nói đến chuyện tiếp xúc với mấy thằng bạn mà anh có cảm tình một phần nào, dù phải gặp những người kinh tởm bản tiện nhất như lão phó trưởng đoàn hay tụi công an, anh thấy vẫn còn hơn phải cô độc. Anh thật yếu ớt và có thể nói là hèn nhát, không thể tha thứ được!

Tô nhìn Di, thằng thẩn hỏi:

– Anh làm Di ngạc nhiên phải không? Thường khi anh đâu phải hạ người sợ bất cứ cái gì. Đừng hiểu nhầm anh!

Di cười gượng gạo.

– Em không ngạc nhiên và cũng không hiểu lắm anh chút nào. Em chỉ thấy, anh cũng chẳng hơn gì em. Có vậy thôi!

Tô ngạc nhiên.

– Hơn Di? Tô nhún vai.

– Lạ thật! Nhiều khi Di có những ý nghĩ kỳ khôi, anh không ngờ tới. Anh không bao giờ lưu ý đến vấn đề ai hơn ai, nhất là giữa anh và Di.

Lan hích mẹ một cái ra hiệu can thiệp, đoạn chen vào:

– Ê! Ê! Hai ông gàn... Cấm cãi nhau nữa đấy nhé! Me mắng cho mà nghe.

Tiện dịp, ông Hạ cũng tiếp luôn, lôi các con trai trở về thực tại:

– Thôi! Nói chuyện thế đã nhiều rồi. Để cho thằng Tô nghỉ ngơi chứ! À! Thế nào, con đã lĩnh lương chưa?

Tô lảng lạng móc ví lấy tiền, nhưng hăn không trao cho bố, lại đưa cho mẹ và nói giởn dì:

– Của mẹ! 6.000 đồng tiền hai tháng lương con mới lãnh. À! Mẹ nhớ trưa mai làm một bữa bún chả. Thật nhiều bún và thật nhiều chả. Con có mời Thắng lại dùng cơm trưa với gia đình mình.

Bà Hạ liếc nhìn chồng rất nhanh, đỡ lấy xấp giấy bạc, tay hơi run và giọng cảm động:

– Con làm lụng vất vả trong mấy tháng trời mà chỉ được từng này tiền. Chính phủ bất công quá!

Tô mủm mím cười:

– Thằng Thắng nó cũng than phiền
tựa tựa Me. Nó bảo: “Mẹ nó! Lĩnh hai
tháng lương chỉ đủ tao đi nhảy hai ba
bữa là hết nhẩn.”

Bà Hạ kêu lên:

– Thằng bạn con nó điên à! Tiêu gì
mà dữ vậy?

– Có gì lạ, Thắng con nhà giàu, lại là
con một.

Lan tò mò:

– Con nhà giàu còn đi Quân thứ Lưu
động làm gì?

– Hấn thích thế!

– Kỳ khôi, anh Thắng là người thế
nào hở anh Tô? Gàn bằng anh hay hơn?

– Mai Lan gặp sẽ biết! À! Tô quên bằng mất. Hai hàng áo lụa Tô hứa mua cho me và Lan, ngày mai Thắng sẽ mang đến.

– Hàng vải anh mua cho me và em lại do bạn anh mang tới. Sao trái cựa vậy?

– Hẳn nợ tiền anh. Hẳn có bà chị họ mở cửa hàng vải...

Tô chưa nói dứt câu thì có tiếng gõ cửa rất mạnh. Mọi người đều ngạc nhiên. Ai có thể đến chơi vào lúc này. Lan đứng dậy, vừa bước lại gần cửa, tiếng gõ lại vang lên nóng nảy dồn dập hơn. Lan có vẻ bức mình, mở khoá và giật mạnh cánh cửa về phía trong. Một giọng nói oang oang cất lên:

– Chào cô Lan! Nhà ngủ hết rồi sao mà không có ánh đèn? Tô có nhà chứ cô?

Lan không đáp, môi hơi mím lại. Lan vừa bực mình trước giọng nói quá thân mật của người khác, lại vừa ngạc nhiên không hiểu sao người khách lại biết rõ tên mình.

Tô gọi với ra:

– Thắng đấy hả? Vào đây mày.

Ông Hạ mắng Lan:

– Lan đứng sang một bên để anh ấy vào. Ai lại đứng sừng sững giữa cửa thế kia.

Tô vẫn ngồi trên giường cạnh mẹ, không ra cửa đón Thắng. Thắng bước hẳn vào trong nhà. Không chút do dự hẳn quay sang phía Lan, nhìn vào mặt nàng, hai tay giơ ra một gói bọc giấy bóng:

– Hàng áo lụa của cô Lan và bà nhà đây. Cô thích mẫu mỡ gà phải không? Bà chị tôi lục mãi mới tìm được màu đó.

Không để Lan kịp phản ứng, Thắng quay về phía ông bà Hạ, chào, đầu cúi xuống trong một cử chỉ gọn và ngắn:

– Chào ông! Chào bà! Tôi định đến xin phép ông bà cho anh Tô đi chơi vài chỗ tối nay.

Bà Hạ cười, mời:

– Anh ngồi chơi đã! Đi đâu mà vội. Lan! Kéo ghế mời anh ngồi.

– Bà cứ để tôi tự nhiên.

Thắng vẫn đứng giữa phòng, đôi mắt lim dim dưới đôi lông mày chổi xể, không chịu nhìn hẳn vào một vật gì, lướt rất nhanh qua khuôn mặt mọi người, đồ đạc

trong phòng, mấy bức tranh trên tường... Tô và Thắng không bắt tay nhau. Di vẫn ngồi yên ở ghế, quan sát người bạn của anh, ánh mắt đầy ác cảm, nghi kỵ. Lan, sau khi quẳng hơi mạnh gói lụa lên chiếc bàn gần đấy, và tuy vâng lời mẹ kéo một chiếc ghế lại gần giường nhưng không lên tiếng mời Thắng ngồi.

Tô hỏi Thắng:

– Mày sắp đi ăn tiệc hay sao mà đánh bộ chững chạc thế? Ngồi xuống đi chú.

Thắng giục:

– Mặc quần áo vào nhanh lên! Tao vừa xin phép tháo khoán cho mày rồi.

– Thì cứ ngồi xuống đi đã!

Thắng kéo chiếc ghế lại phía mình, ngồi xuống, hẩn lẩm bẩm:

– Khu này điện hỏng hay sao mà tối mò mò.

Lan ngồi sau lưng bà Hạ, tì cằm lên vai mẹ, cũng quan sát Thắng không mấy thiện cảm, và khi mẹ còn lúng túng chưa biết đáp ra sao, Lan trả lời ngay, giọng hơi kiêu hãnh và thách thức:

– Nhà tôi mấy tháng nay không trả lời tiền điện, nên họ cúp công tơ.

Thắng đưa tay lên vuốt tóc – một cử chỉ không cần thiết, vì tóc hăn mượt và uốn lượn mấy làn sóng – cau mày nhắc lại:

– À! Cúp điện... Bon! Tant pis!’

Bà Hạ gợi chuyện:

– Chúng tôi thấy em Tô nhắc đến anh luôn. Kể anh là con một mà ông bà cụ để cho đi Quân thứ Lưu động.

Thắng ngắt lời bà Hạ:

– Dạ! Bà cù tôi chiều nay vừa mới chửi tôi một trận nên thân vì cái tội bỏ nhà đi mấy tháng, không nói trước đấy ạ!

Hắn khoác tay, hơi nhún vai tiếp:

– Bà cù tôi già rồi nên cũng hơi lẫn thẩn. Chửi chán lại khóc lóc um sùm... Theo ý bà cù tôi, có lẽ, hể tôi đi đâu vẫn cần phải có vú em đi theo.

Bà Hạ mỉm cười, điềm đạm nói:

– Tôi hiểu bà cù anh lắm! Mẹ nào chẳng lo cho con.

Thắng hừ một tiếng, không đáp. Đang ngồi, hắn đột ngột đứng dậy, lại gần bàn cầm gói lụa lên, xé giấy bóng soàn soạt, trao cho bà Hạ hai hàng áo lụa

màu sẫm và Lan hai hàng màu mỡ gà và nói với một giọng cả quyết không để ai cãi lại được mình:

– Tôi chắc hàng màu sẫm sẽ làm bà hài lòng. Còn cô Lan! Cô thử ướm hàng lên người xem có hợp không?

Lan đỡ lấy vải nhưng lại đặt xuống trước mặt. Thắng nhìn thẳng vào mắt Lan rất nhanh, giọng sai khiến:

– Cô không thử hàng à? Cô không ưa hay sao?

Tô hỏi:

– Sao mà lại mang mỗi thứ hai hàng áo? Tao dặn lấy một thôi cơ mà.

Thắng khoác tay, đáp ngay, không nghĩ ngợi:

– Một hàng tao biếu...! Chắc bà và cô Lan không từ chối?

Bà Hạ và Lan chưa kịp đáp ra sao, Thắng đã ngồi phịch xuống ghế, quay sang hỏi Tô, làm như quà biếu của hắn dĩ nhiên đã được nhận.

– Mà có thuốc không? Tao xin một điếu.

Lan cầm một hàng áo lên, ôm vào ngực, nói với Tô:

– Hiện giờ em chỉ cần may một cái áo dài thôi. Hàng của anh Tô đủ chán rồi.

Thắng nhìn Tô, giơ tay lên búng hai ngón vào nhau cái tách:

– Mà nói đúng! Cô Lan, em mà thuộc hạng bướng và cứng đầu...

Hắn ngừng một chút, giọng rất nghiêm trang:

– Tính tôi lại ưa những người bướng.

Lan đứng phắt dậy, cầm theo hàng áo của Tô cho, khoan thai và kiêu hãnh đi thẳng vào phòng trong, đầu cao trên cổ.

Bà Hạ sợ Thắng méch lòng, nhẹ nhàng nói:

– Cám ơn anh Thắng! Anh đã cho quà chúng tôi không dám chối từ. Còn em Lan để rồi tôi...

Di từ khi Thắng bước vào nhà, vẫn im lặng, tự nhiên vụt lên tiếng:

– Lan không muốn nhận quà biếu của người lạ, me ép nó làm gì...

Hắn phì một hơi thuốc lá, giọng châm biếm:

– Con nhà giàu có khác! Cốt cách cũng phong lưu khác đời.

Thẳng hơi cúi người ra phía trước, lấy bàn chân dí mạnh lên mẩu thuốc gần như còn nguyên, hắn vừa vút xuống đất, làm ra vẻ không hề nghe thấy câu nói thách thức của Di. Đoạn hắn ngừng phát đầu, hất hàm bảo Tô:

– Thôi! Đi chứ chú mày! Muộn rồi.

Vừa dứt lời hắn đứng dậy, nghiêng đầu chào:

– Xin phép ông bà.

Không nhìn ai, hắn tiến lại gần Tô, lôi Tô đứng dậy. Hai người kéo nhau ra hiên nói chuyện riêng với nhau. Tô đã quen với thái độ hơi thô lỗ và kỳ khôi

của Thắng, nên nét mặt vẫn thản nhiên và cử chỉ ung dung.

Tiếng Tô và Thắng cười khá lớn vang vào trong nhà. Ông Hạ cau mặt bảo vợ:

– Cái thằng bạn thằng Tô thật lấc cấc. Tôi không ưa hần!

Ngay từ lúc Thắng bước chân vào nhà, ông Hạ đã có ác cảm ngay với tất cả những gì hần có: Bộ quần áo complet sang trọng cắt đúng mốt, làn tóc quăn làm dáng, những dáng bộ lời nói của một anh – công tử nhà giàu được nuông chiều, khinh khỉnh bất cần đời, bất cần mọi người.

Bà Hạ cười hiền lành đáp:

– Nhưng tôi thấy hần với Tô có vẻ hợp và thân nhau đấy chứ! Tô nó cũng ít bạn bè.

– Mẹ nhận quà biếu của hấn làm gì?
Nó biếu mà cứ như ném vào mặt mình.

Bà Hạ bênh Tô:

– Tại sao con hay thích chỉ trích các
bạn của anh Tô! Đâu có phải bạn con mà
con can thiệp vào.

Di bật ngả người, để nửa người trên
chìm lẫn hấn với bóng tối. hấn hít mạnh
một hơi, đấm đả đầu điều thuốc trên
môi hấn sáng rực lên. Hấn nhắm mắt,
môi mím chặt những tưởng đến nát mẩu
thuốc lá. Ông Hạ hơi ngạc nhiên khi thấy
hấn chậm rãi rụi mạnh đầu thuốc lá cháy
dở vào cánh tay để trần, mặt không hề
nhăn vì vết bỏng và sau đó ngồi bất động.
Không hiểu sao tình cở chứng kiến cử
chỉ tự hành hạ xác thịt mình của Di, ông
cảm thấy buồn nôn và kinh tởm. Ông
bất giác quay mặt nhìn ra phía khác.

Tô một mình vừa bước vào nhà và nói với mẹ:

– Ở nhà cứ đi ngủ trước đi! Tô chắc đến khuya mới về. Lan đưa cho anh một chiếc chìa khóa để anh có thể mở cửa lấy.

Tự nhiên, ông Hạ bật nói gay gắt:

– Nhà binh thiết quân luật, mày đi chơi khuya làm chi!

Tô cau mặt nhìn bố một giây. Hắn lảng lảng vào nhà trong thay quần áo. Ông Hạ cố nén giận. Ông vừa quên mất Tô đâu còn trẻ dại và sự nguy hiểm của một cuộc đi chơi khuya trong thành phố thật vô nghĩa so với những ngày hoạt động tại những vùng quê, đất Việt Minh.

Tô mặc xong quần áo và vừa ở phòng trong bước ra, Lan đã tò mò hỏi anh:

– Anh đi chơi đâu vậy?

– Đi nhảy!

Ông bà Hạ, Lan sững sốt. Tô đi nhảy đầm? Ăn chơi? Cả gia đình không thể tưởng tượng nổi là Tô có thể đi nhảy đầm vui chơi như những người khác được.

Lan cười phá lên, tưởng anh đùa:

– Nhưng, anh đâu có biết nhảy.

Tô nhún vai, đáp gọn lộn:

– Sao lại không!

Tô rời khỏi nhà. Tiếng hân nói chuyện với Thăng vang vào trong nhà, rồi xa dần. Mọi người vẫn chưa hết ngạc nhiên. Thế mà mọi người đã tưởng biết được ít nhiều điều về Tô. Năm phút sau, mặc dầu ông Hạ quát lên ngăn cấm, Di cũng rời khỏi nhà, hai tay thọc mạnh

vào túi, vai so lại, đầu lao ra đằng trước. Bà Hạ thở dài, Lan đăm chiêu nhìn theo anh và ông lại càu nhàu chửi rửa hai đứa con trai, như thường lệ.

Sáng hôm sau ông Hạ đi làm sớm, Di tối qua không về nhà ngủ, Tô đi chơi về khuya, vẫn còn nằm ngủ ở đi-văng phòng ngoài.

Lan nghỉ học vì buổi sáng nàng đã nằng nặc đòi mẹ viết đơn xin nghỉ vì lý do gia đình để ở nhà với anh. Bà Hạ chiều con, cầm bút viết, đoạn trao cho cô bạn Lan – thường ngày sáng nào cũng rủ Lan đi học – nộp hộ ở trường. Gần cuối thu trời chợt có hôm trở lại đẹp trong vắt, gió nhẹ và nắng hanh vàng dấy rất sớm, tràn ngập lên cảnh vật ngoài cửa sổ hé mở.

Tô đã dậy nhưng còn nằm dõn lại

trên giường, vắng vắng tiếng Lan và bà mẹ nói chuyện ở dưới bếp.

Bà Hạ hỏi:

– Anh Tô chưa dậy à?

– Chưa mẹ ạ. Gớm! Con vừa ghé gần vào mặt anh xem anh ấy thức hay ngủ, đã ngủi thấy sực nức mùa nước hoa và rượu...

Lan hắt xì hơi. Đoạn Lan mách:

– Me! Tối qua anh Di lại không về nhà ngủ.

Im lặng. Một phút sau, Lan tần mẩn hỏi:

– Me! Các cô vũ nữ, họ có đẻ được không me?

Bà Hạ phì cười, đáp:

– Có chứ!

Giọng Lan nghiêm trang:

– Không biết để hàng trăm người đàn ông ôm vào người, con họ đẻ ra khác gì ai không?

– Sao con lại nghĩ rằng con họ khác con người thường? Chẳng khác gì cả!

Lan im lặng, ngẫm nghĩ, đoạn lại hỏi:

– Tại sao họ lại làm nghề đó hở me? Họ thích thế à?

Bà Hạ lơ đãng hỏi lại:

– Thích gì?

– Thích nhiều đàn ông ôm họ vào người.

– Bậy nào! Vì...họ đói, không biết

làm nghề gì để kiếm tiền.

– Tức là họ nghèo túng chứ gì?

Lan tiếp luôn một câu, giọng vẫn trong vắt, tự nhiên như khi nói đến một vấn đề rất thường như làm bếp, ăn uống:

– Nếu thế! Con cũng muốn làm vũ nữ.

Giật mình trước lời tuyên bố táo bạo của cô con gái yêu, bà Hạ đánh rớt chiếc soong đang cầm trong tay xuống đất.

– Vì con muốn biết họ nghĩ những gì và sống ra sao.

– Đừng nói nhảm nào!

Lan bướng bỉnh cãi:

– Con nói thật đó me.

Tô lên tiếng nói một câu lúng búng ở

trong chăn, nghe không rõ. Lan gọi vọng lên:

– Anh Tô dậy rồi đấy à? Anh nói cái gì đấy?

Tô nhòm dậy, thò đầu ra khỏi chăn, bảo:

– Me để mặc Lan! Nếu Lan muốn làm vũ nữ, tối nay để con dẫn Lan đến dancing... Tha hồ mà xem bọn họ hành nghề ra làm sao mà học.

Lan ở dưới nhà lên, mặc một chiếc áo ngắn trong nhà xanh lá mạ, tóc búi cao lên đỉnh đầu, bưng một bát cháo bốc khói. Tô ngồi dậy, vươn vai nhìn em gái và thốt lên:

– Ê! Cô vũ nữ học nghề, cô cho tôi chén cái gì thế? Nắng thu hả? Ngon tuyệt! Nắng thu xanh...

Lan ghé ngồi xuống divan, đưa bát cho anh:

– Cháo trứng hành răm đấy! Anh ăn ngay đi, và đừng nói lắm nhảm nữa.

– Anh chưa đánh răng rửa mặt.

– Em bảo ăn là phải ăn!

Lan nhìn anh ăn cháo, bất giác hỏi:

– Họ có ôm sát lắm không hở anh?

– Hừm! ‘Họ’ nào?

– Đàn ông đi nhảy chó ai.

– À! Sát, hết sức sát!

– Khó chịu nhỉ? Kinh kinh làm sao ấy! Nhưng rồi cũng quen đi chứ anh?

Tô nghiêm trang:

– Có thể lắm! Nhưng anh không

nghĩ rằng người ta có thể quen được một điều người ta không thích, nhất là thân hình của hàng trăm người khác nhau.

– Sao anh biết được? Anh là đàn ông kia mà!

Tô nhún vai không đáp. Lan lại vặn hỏi:

– Thế còn anh?

– Anh sao?

– Anh có ôm họ sát hết sức không?

– Không! Đúng ra cũng tùy. Nhìn vẻ mặt người nào có vẻ thích ôm sát anh ôm sát; người nào lạnh nhạt hay cười nhà nghề, anh nhảy cách xa.

– Tiện nhỉ!

– Lan bảo cái gì tiện?

– Cái lối yêu ghét của anh chứ cái gì. Anh đối với em và me cũng thế hả?

Ngụm cháo vừa nuốt mắc nghẹn cổ họng Tô. Hấn liếc nhìn em gái, một ánh lo ngại thoáng trong cặp mắt rình mò. Hấn lẩm nhẩm:

– Chà khó nuốt quá!

– Cái gì khó nuốt? Câu em vừa nói phải không?

Tô hạ bát cháo xuống, ngửa đầu ra phía sau, nhìn Lan như nhìn một con vật kỳ lạ mới thấy lần đầu.

– Ái chà! Lan dạo này sắc mắc tệ!

Lan bướng bỉnh gặng:

– Em yêu anh nhiều thì anh yêu em nhiều; em ghét anh, anh cũng ghét lại. Có đúng thế không? Anh tồi lắm!

Tô với lấy cái gối, một tay cầm búi tóc Lan kéo mạnh, một tay lấy gối đẩy vào mặt Lan khiến cô nàng ngã lên divan Lan vùng vẫy, nhưng chiếc gối đè chặt lấy miệng không kêu được.

– Lan chưa chưa?

Lan ngồi nhồm dậy, tóc sổ ra xoa lên mặt lên vai. Mặt nàng hồng lên vì tức giận. Nàng giơ hai bàn tay, móng dài và nhọn, dọa:

– Em cào thì phải biết!

Tô tiếp tục ăn cháo. Lan loay hoay búi lại tóc. Đột nhiên Tô thốt lên:

– ‘ Cô nàng’ đến tuổi yêu đời. Hay! Hay lắm!

Lan hơi đỏ mắt, tay giật giật mạnh những lọn tóc dài và đen. Không khí gia

đình sáng nay đột nhiên nhẹ hẫng lên đi, thoải mái và êm ả. Tô đặt bát cháo xuống, đưa tay lên gãi gãi sống mũi, hỏi:

– Di đạo này thế nào hở Lan? Nó có...

Tô khoác tay một cái bỏ lửng câu hỏi. Lan hơi bấu môi nhát gừng:

– Khó chịu! Lùng khùng và cảm như hén. Hề em mà hỏi đến anh ấy...

Lan bắt chước Di, trừng mắt, môi mím lại:

– Hả! Hỏi cái gì? Để tôi ngồi yên. Có lần em xếp lại mấy chồng sách của anh bấy bữa bãi trên bàn, anh ấy gạt tay em ra. Trông mắt anh ấy em sợ quá! Em thấy vắng ra tung toé một tập...

Chắc sợ bà Hạ ở nhà trong nghe

thấy, Lan ngừng đầu thì thắm vào tai Tô. Tô cau mặt, hỏi lại:

– Có đúng em nhìn thấy tận mắt những thứ ấy không?

– Đúng!

Tô đánh diêm châm thuốc hút. Tô không ngạc nhiên trước sự phát giác bất ngờ của Lan về Di, ngồi dựa lưng vào tường, đầu thẳng trên cổ. Lan lặng lẽ nhìn khuôn mặt thoáng vẻ mệt mỏi, chán chường của anh.

Lan lấy ngón tay trở nghịch phát vỡ mấy vòng khói tròn Tô vừa thở ra. Lan ngừng đầu lên; vầng trán bừng bình ánh lên một vệt nắng dài từ ngoài cửa sổ chiếu vào, và nói thẳng một hơi:

– Cái anh bạn của anh tối qua đến đây chơi, em ghét anh ta!

– Hấn cũng biết em ghét hấn.

Lan không ngăn ngừa:

– Nếu anh ấy biết vậy, Lan càng ghét hơn nữa.

Tô im lặng nhìn Lan, tay hấn gõ xuống divan thành những tiếng động đều đều. Lan bật nói:

– Anh muốn hỏi em gì thì hỏi đi!

Tô giả vờ ngạc nhiên:

– Đâu có! Mà hỏi cái gì mới được chứ?

Lan bấu môi:

– Anh chỉ được cái đóng kịch với mọi người là không ai bằng... À! Anh xem em có lớn lên nhiều không?

Lan hơi ưỡn ngực ra phía trước, quay

người một nửa vòng trước mắt anh. Tô chưa kịp có ý kiến, Lan đã liến láu:

– Hôm nọ đi qua một cửa hiệu có tấm gương lớn, em thấy bóng em mà cứ tưởng ai. Em lớn chóng quá sức. Phải không anh? À! Bố anh Thắng làm gì hở anh?

– Chết trong tù.

– Pháp bắt?

– Không. Việt Minh! Ông Na, bố Thắng, trước kia là đảng viên Việt Nam Quốc dân Đảng.

Lan lộ vẻ bồn chồn, e ngại.

– Nếu thế, có lẽ không nên để anh Di và anh Thắng gần mặt nhau. Em sợ! Anh cũng biết tính anh Di chớ gì? Nhiều lúc anh ấy dữ lắm!

Tô nhún vai:

– Thời buổi này làm sao ngăn cản được những sự gặp gỡ nhau các cơ đó.

Giọng Tô trở nên bức bối:

– Mà chúng nó đụng đầu nhau thì cứ đụng, ghét nhau cứ việc cấu xé nhau. Anh không quay mặt đi đâu.

Lan bỡ ngỡ, không hiểu nổi thái độ của anh.

– Anh, thực ra anh không ưa ai cả hay sao?

Câu trả lời của Tô chắc như đinh đóng vào cột:

– Có! Có chứ! Mặc dầu vậy, ăn nhập quái gì đến chúng nó.

Tô dịu dàng đuổi Lan:

– Thôi! Em xuống nhà với mẹ đi!
Anh hãy còn muốn ngủ thêm chút nữa.

Tô nằm ngửa mặt nhìn lên trần nhà, hút liên miên hết điếu thuốc này đến điếu khác. Lan đi đi lại lại trong nhà, dọn dẹp, gấp chăn, quét nhà và lau bàn ghế. Lan hát nho nhỏ một bài, lời ca có chim hót, suối reo, hoa bướm và tình yêu.

Có tiếng cửa mở. Di bước vào nhà. Đầu óc hấn bù rỗi xòa cả xuống trán, mặt hơi tái. Một bên tay áo sơ mi rách tả tơi, một bên má và hai khuỷu tay xây xát máu đọng khô, hai ống quần lấm đầy bùn đất. Hấn vịn vào cánh cửa, hơi loạng choạng một chút. Lan đứng sững người, mắt mở to nhìn anh từ đầu đến chân. Lan vội lại gần anh suýt soa:

– Chết chưa! Anh Di làm sao thế kia?

Tô hơi nhòm người lên, nhưng vẫn ngồi yên chỗ, không hé miệng.

Lan vừa đụng vào cánh tay Di, hấn gạt ra, mặt tối sầm lại và cau có gắt:

– Để mặc tôi!

Đoạn hấn đi thẳng vào nhà trong, không nhìn một ai. Lan tuy bị Di gạt ra, nhưng sau khi đứng ngẫm nghĩ một chút, cũng vội theo gót anh.

Di mở mạnh những ngăn kéo và cửa tủ, lục lọi tìm quần áo và đồ bằng bó. Lan bảo anh:

– Anh đứng yên nào để em băng tay cho.

Di quát lên, giận dữ:

– Tôi đã bảo để mặc tôi mà... Đi ra đi!

Lan gắt lại anh, giận dữ cũng không kém:

– Em không đi đâu hết! Mà anh đừng cựa quậy, em không bôi thuốc sát trùng được.

Lan lẩm bẩm:

– Không biết chui vào cái xó nào mà chân tay sưng hết cả.

Một lát sau Lan từ phòng trong bước ra, thản nhiên tiếp tục dọn dẹp nhà cửa. Thấy Tô nhìn mình, Lan nói:

– Anh ấy ngủ rồi! Đàn ông thật trẻ con, động tí là làm ầm ĩ lên. Ai người ta sợ anh hùng rơm!

– Ấy! Rơm đem đốt bùng lên mạnh ra phết!

Lan bấu môi không đáp.

Sau bữa cơm trưa, ông Hạ đang nằm ngủ ở nhà trong thời giạt mình tỉnh dậy. Di và Thắng đang cùng nhau to tiếng. Mơ mơ màng màng ông cũng chẳng hiểu ý nghĩa những câu trao đổi giữa hai người. Có tiếng xô ghế. Tiếng Thắng quát lên:

– Đồ hỗn! Nhãi con biết gì mà dám phỉ báng những người...

Câu nói của Thắng bị ngắt quãng. Tiếng bàn ghế xô động, tách đĩa trên bàn đổ xuống loảng xoảng. Hình như Thắng và Di đang xô xát. Tiếng Tô rần rỏi:

– Thắng! Bình tĩnh đi nào! Di! Điên đấy hả?

Tiếng Lan van lơn, chắc nó đang cố giữ Di lại:

– Anh Di! Trời ơi! Anh dữ quá!

Ông Hạ chạy vội ra, miệng hỏi dồn dập:

– Cái gì đấy hả? Người lớn chứ đâu phải con nít mà đánh nhau.

Trước mắt ông, mấy chiếc ghế đồ lỏng lỏng, tách đĩa vỡ tung toé trên sàn, Lan đang níu lấy Di và Tô nắm chặt một cánh tay Thắng.

Trông thấy ông, Thắng lấy ngay được bình tĩnh. Hắn đưa tay lên vuốt tóc, điềm đạm bảo Tô:

– Thôi! Mà bỏ tay tao ra chứ!

Hướng về ông Hạ, hắn xin lỗi:

– Xin lỗi ông! Chuyện này xảy ra thật đáng tiếc! Tôi thật quá nóng...

Di mắt đỏ ngầu nhìn chăm chăm vào mắt Thắng, nét mặt đầy oán hận, môi

hắn run lên và bàn tay nắm vào, ruỗi ra. Hắn giật tay khỏi sự níu giữ của Lan, lần lượt nhìn tất cả mọi người có mặt trong phòng. Miệng hắn há ra, nhưng hàm cứng lại không nói nên lời và rồi một âm thanh không thành tiếng người thoát ra khỏi cổ họng hắn và nước mắt ràn rụa hai bên khoé mắt – những dòng nước mắt của một kẻ điên dại, giận dữ đến cùng cực.

Hắn nhỏ một bãi nước bọt xuống đất, quay người bước thẳng ra cửa, rời khỏi nhà và quài tay đóng mạnh cánh cửa rung chuyển cả kính. Lan chạy theo anh. Tiếng Lan gọi Di vẳng vào trong nhà, tha thiết van xin:

– Anh Di...! Anh Di! Đợi em với nào...

Ông Hạ nghiêm khắc trách Thắng:

– Tại sao anh lại đùng chạm vào nó làm gì? Ngay đến chúng tôi là người trong gia đình cũng còn phải nường nhẹ nó nữa là anh, dù sao cũng chỉ là một người lạ.

Ông biết ông vừa nói một câu không người lớn chút nào, nhưng không hiểu sao, tự nhiên ông lại có ý muốn phủ nhận hoàn toàn thái độ của Thắng, không cần biết Thắng phải hay trái. Thắng lặng thinh, sửa lại quần áo cho thẳng. Ông Hạ quay trở vào nhà trong, nhưng không thể tìm lại giấc ngủ bị đứt quãng. Ông hơi thắc mắc trước sự xúc động hơi quá đáng của Lan. Tại sao nó lại chạy theo Di?

Ở nhà ngoài, Tô trách Thắng:

– Mày gây sự với nó làm quái gì? Nó đã điên mày cũng điên nốt hay sao?

– Thực ra, tao chỉ nổi xung khi em màỳ đả động đến ba tao. Hẳn hay bất cứ ai, tao cũng không thể tha thứ được.

Tô tò mò nhìn Thắng nhưng hẳn không hỏi gì thêm.

Trong khi ông Hạ ngủ, Tô và Thắng ngồi trò chuyện trước hai cốc cà phê. Lan đan một chiếc áo len dở dang ở giường, khuôn mặt có vẻ bồn chồn không yên dạ. Nàng cũng không quan tâm đến câu chuyện trao đổi giữa Tô và Thắng.

Đến một lúc câu chuyện chuyển sang bàn về gia đình Thắng. Khi Tô nhắc đến ông Nam – ba Thắng – Thắng trả lời miễn cưỡng. Tô gặng, Thắng mới chịu thổ lộ một số chi tiết về ba hẳn, nhưng hẳn cố gắng che đậy những xúc động dưới những lời lẽ sống sượng.

Tô hỏi:

– Mày yêu ba mày lắm phải không?

– Yêu? Thằng này dùng danh từ thật kỳ khôi. Tao chỉ ‘yêu’ được đàn bà thôi. Còn về phần ba tao, tao phục ông ấy can đảm. Mày biết không? Hồi Pháp thuộc, ông cách mạng cách miếc ra sao bị Tây mật thám bắt, đánh lên đánh xuống, quay điện, đủ cả! Đau quá, ông chửi ầm lên. Càng chửi càng bị đánh, ông câu bảo: “Chúng mày hèn, dă man v.v... đánh người bị trói và hấp!” Ông đâm đầu vào tường vỡ cả đầu. Bọn mật thám sợ ông ấy tự tử chết, thôi không dám đánh nữa.

– Mày là con một chắc được ba mày quý và chiều?

– Mày nhầm rồi! Trong đời, ba tao chỉ mê có hai thứ – làm cách mạng và

– vẽ tranh. Vợ con, những chuyện vặt. Còn tao, tao ngó ông ấy ‘cách mạng’, ông ấy ‘làm nghệ thuật’. Tao đếch hiểu cả hai thứ. Mà tao cũng cóc cần! Tuy nhiên tao vẫn phục ba tao như thường.

– Trong khi ấy, mày làm cái gì?

– Tao ấy à? Tao tiêu tiền của me tao buôn bán kiếm được. Vô số! Ba tao sống như trên mây khói. Hể lấy được của me tao đồng nào là để giúp anh em, giúp đảng và mua sơn vẽ. Mày xem, ít nhất trong gia đình cũng phải có thằng đàn ông biết phá phách tiền của me tao kiếm được chứ?

Tô mĩa:

– Gớm! Công việc nặng nhọc nhỉ?

– Mày đừng có cười. Mày biết tao có tiền, tao tiêu tiền phung phí. Đồng tiền

chạy đi chạy lại, và tao đứng trơ ra đấy, lắm khi tiêu tiền, phung phí mãi cũng đâm chán...

– Đã chán còn tiêu làm chi? Mâu thuẫn!

Thắng nhún vai:

– À! Thói quen! Cái gì cũng có thể trở thành thói quen được hết!

Tô cười:

– Vì thế mày mới đi Quân thú Lưu động với chúng tao, để thay đổi không khí, lại còn cố ý, không mang theo một trình nào trong túi và tao biến thành chủ nợ của mày.

– Cái thằng này hay soi mói đời tư kẻ khác. Có hôm tao đánh vỡ mặt!

Hai người cùng cười. Tô lại hỏi:

– Ồ! Tao cũng quên chưa hỏi hỏi Việt Minh lên, mày làm gì ấy nhỉ? Mày có tản cư đi đâu không?

Lan ngừng đầu lên nhìn Thắng. Nàng có vẻ chờ đợi, lưu tâm đến câu trả lời của Thắng. Đôi mắt đẹp của Lan đã mất phần nào ánh nghi kỵ ác cảm lúc gặp gỡ ban đầu.

– Tao gia nhập tự vệ thành, nhất định ở lại Hà Nội đánh nhau với Pháp. Ông cụ tao biết, nổi nóng, chửi tao một trận tàn tệ, trước khi ông cụ theo Việt Nam Quốc dân Đảng lên Vĩnh Yên... Ấy! Có lẽ vì muốn làm trái với ý ông cụ tao, tao nhất định vẫn ở trong đoàn tự vệ. Vả lại tao chỉ là tự vệ thành đâu phải Vệ quốc.

– Mày không sợ gặp ông cụ mày, nếu Việt Minh bắt mày đánh nhau với Việt Nam Quốc dân đảng à?

– Gặp thế đếch nào được! Tao chỉ biết ở lại đánh Pháp... Bắt tao đi chỗ khác, tao rút lui ngay. Thôi mày! Đừng nói đến những chuyện cũ nữa. Ngán lắm!

Vẫn dùng cái giọng sai khiến, kẻ cả, Thắng hướng về phía Lan mời:

– Tôi định mời cô Lan tối nay đi một vòng các Dancing. Cô bằng lòng chứ? Cô đừng ngại, tôi sẽ mời một cô bạn gái đi cùng với tôi; còn cô, cô đi với anh Tô.

Lan hơi ngạc nhiên, lời mời của Thắng thật bất ngờ. Tô nhìn em tủm tỉm cười. Tô vừa nhớ đến câu chuyện về vũ nữ giữa anh em, sáng hôm nay.

Lan không trả lời Thắng, mà lại hỏi Tô:

– Anh Tô! Em đi được chứ hả anh?

Tô không đáp thẳng ưng hay không, hỏi lại em gái:

– Hồi nãy Lan đuổi kịp Di không? Hắn đi đâu mà vội vậy?

– Anh Di đi nhanh như chạy, em đuổi không kịp. Cũng may đuổi không kịp, giá kịp Di không chừng cẩu anh ấy đánh cả em. Thế nào? Em theo anh được chứ? Đến tiệm nháy ấy!

Thắng lẳng lặng nghe hai anh em bàn cãi. Trước giọng nói háo hức của em, Tô đùa:

– Dù em muốn đi cũng không được. Em làm gì có cái áo dài nào ra hồn để mặc. Anh thấy áo nào của em cũng mạng đây ra.

– Sai rồi nhé! Em có hàng áo anh mới cho.

– Tối nay đi rồi, em may sao kịp.

– Anh lại đoán nhầm rồi. Thừa sức ! Chốc nữa me về giúp em một tay, em may ba chiếc cũng nổi.

Ngay trước mặt Thắng, Tô và Lan vẫn đề cập tự nhiên những chuyện ngèo túng thiếu thốn của gia đình, không hề ngượng ngùng.

Thắng lúc ấy mới lên tiếng:

– Hay lắm! Thế có nghĩa chúng ta sẽ cùng đi.

Lan đột ngột hỏi anh:

– Anh có đủ tiền cho anh và em chứ?

Tô chưa kịp đáp, Thắng đã dụi dàng nói – câu nói dụi dàng đầu tiên của hắn là từ lúc xuất hiện ở gia đình ông Hạ.

– Xin lỗi cô Lan. Cô đừng ngại. Cô đừng quên tôi còn nợ anh Tô khá nhiều tiền.

Lan gặng hỏi anh:

– Thật chứ anh Tô?

– À! Cũng không nhiều lắm.

Thắng từ biệt hai anh em ra về và hẹn tối đến đón. Lan quay trở vào nhà trong, lục tủ và ngăn kéo tìm hàng vải và đồ khâu vá.

Ông Hạ, đang ngồi hút thuốc Lào, cau có nhìn con gái. Ông định bảo ngay cho Lan biết, một người con gái con nhà tử tế đâu được phép bước chân đến những chốn chơi bời, nhưng không hiểu sao ông lại đổi ý không nêu ngay vấn đề đó ra. Tối đến cơm nước xong, khi Lan đã thay quần áo trong nhà và mặc chiếc áo

lụa vàng nàng đã cùng mẹ hì hục may cắt suốt buổi sáng mới xong; ông Hạ mới làm ra vẻ ngạc nhiên, hỏi:

– Lan sắp đi đâu vậy mà mặc áo dài?

Miệng thì hỏi vậy, nhưng trong thâm tâm ông thầm cảm thấy kiêu hãnh, sự kiêu hãnh của một người cha có một cô gái yêu kiều. Mặc áo mới sát lấy thân hình, tóc bới cao lên đỉnh đầu theo kiểu các cô thiếu nữ Thái, Lan nhón hân lên và càng giống mẹ hồi còn trẻ. Tuy nhiên, trước sắc đẹp bắt đầu nảy nở của Lan, ông cũng cảm thấy e ngại không đâu.

Nghe câu bố hỏi, Lan ngỡ ngàng một chút, đoạn liếc nhìn Tô và mẹ, cầu cứu. Tô từ tốn trả lời hộ em:

– À! Con định cho Lan chơi cùng tối nay với mấy người bạn của Thắng.

– Đi đâu?

– Đến mấy dancing. Ba đừng lo! Con trả tiền cho Lan và con mà.

– Không được! Mày đi một mình cũng là quá rồi!

Bà Hạ ngược nhìn chồng. Ông đọc thấy một ánh trách móc thâm kín trong đôi mắt vẫn còn đẹp của vợ. Bà Hạ lên tiếng, giọng cảm động:

– Mình cấm con gái làm gì? Chẳng mấy khi...

Ông gắt:

– Tôi bảo không được là không được! Nghèo thì nghèo, tôi nhất định không chịu để nó cặp đôi với một thằng con nhà giàu, nhâng nhâng nháo nháo như thằng Thắng! Không bao giờ! Bà hiểu chưa?

Tô mỉm cười, một nụ cười dữ tợn và mai mỉa.

– Ba bắt công lắm! Ba ghét Thắng thì cứ ghét, việc gì ba phải giận cá chém thớt, hành hạ một kẻ vô tội.

Ông Hạ càng giận dữ hơn.

– Mày im ngay! Mày cứ liệu giữ mồm miệng. Tao sẽ cấm cửa thằng Thắng cho mà xem.

Lan mắt long lanh sáng hết nhìn Tô lại nhìn sang bố và mẹ. Lan bấm môi, cố ngăn những làn nước mắt đã lấp lánh trên mi, chực trào ra, bất chợt Lan vùng bỏ chạy vào nhà trong. Tô nhìn theo em gái, mặt đanh lại. Tô quay người, nhìn thẳng vào mặt ông Hạ. Ông đã tưởng Tô sẽ thốt lên những lời quyết liệt. Nhưng rồi tất cả mọi người đều ngạc nhiên,

ngắn người nhìn chiếc áo lụa vàng mới may của Lan, do Lan ném từ nhà trong ra, rơi xuống trước mặt mọi người, chiếc áo bị Lan xé rách làm mấy mảnh.

Cứng rắn đến như ông Hạ mà cũng cảm thấy tim nhói đau. Nếu Lan khóc lóc giận dữ, chưa chắc Lan có thể làm ông xiêu lòng đổi ý. Mặc dầu Lan chưa biết là con gái độc nhất trong gia đình, xưa nay nàng vẫn được bố chiều và nuông nhe, Lan cũng không dùng đến khí giới thông thường của đàn bà là những giọt nước mắt đi đôi với những lời nũng nịu. Thế mà lạ thay, nhờ hành động phản kháng tiêu cực, xé nát chiếc áo dài, Lan ngờ đâu Lan đã làm ông Hạ xúc động.

Để che đậy những xúc động nội tâm, ông nói dối:

– Thôi! Chúng mày đi đâu thì đi!

Không có tao lại mang tiếng ác nghiệt.

Ông Hạ bắc chiếc ghế ra ngoài hiên ngồi hút thuốc. Tô vào nhà trong đỗ em gái. Ông Hạ ngồi một mình lặng lẽ ngắm những vết ánh sáng vàng đỏ xa tít ở chân trời. Ông hồi tưởng lại những ngày vui hiếm hoi ông đã được hưởng hồi trẻ, rượu, đàn bà và những tiếng đàn hát cười đùa.

Tối hôm ấy, Lan đành phải mặc một chiếc áo cũ, nhưng tương đối thơm tất nhất trong số những áo dài ít ỏi của Lan. Khi Thắng lái xe đến đón – một chiếc xe hơi không mới nhưng trông cũng còn khá tốt – ông Hạ nhận thấy hẳn không đến một mình. Một cô gái Pháp, dưới ánh đèn phố hắt xuống, ông thoáng thấy một mái tóc vàng óng và cặp mắt to, sâu, ngồi cạnh hẳn ở trong ghế trước.

Hai người trao đổi mấy câu bằng tiếng Pháp. Tiếng người con gái ngoại quốc trong vắt và quý phái, giọng của một thiếu nữ Ba Lê không phải giọng nói đầm thuộc địa ông thường nghe thấy.

Người con gái không chịu cùng Thắng vào nhà, ngồi chờ hân ngoài xe.

Bước lên hiên nhà, Thắng nhận ra ông Hạ ngồi lẫn với bóng tối. Hân chào, ông không buồn đáp.

Lan, Tô và Thắng ra xe. Khi qua chỗ ông ngồi, ông đã tưởng Lan sẽ đi thẳng.

Nhưng ông đã đoán sai. Lan dừng lại đứng cạnh ghế ông, ngập ngừng nói:

– Ba....!

Trong một thoáng giây, ông tưởng chừng như người đứng bên ông không

phải là Lan, mà là một cô bé xinh xắn, tuy hơi ngỗ ngược một chút, Lan cách đây 8, 9 năm. Cổ họng ông hơi nghẹn lại, ông thâu ngắn khoảnh khắc thân mật đó, nói, khô khan:

– Nhớ về sớm đấy! Thôi! Con đi đi!

Chiếc xe hơi mở máy và vừa rời lề đường, một bóng người xuất hiện trong chỗ tranh tối tranh sáng của khoảng sáng do ánh đèn đường hắt xuống: Di. Hấn hai tay thọc vào túi, miệng ngậm thuốc lá, nhìn theo chiếc xe hơi. Hấn không vào nhà ngay, còn đứng trầm ngâm một lúc khá lâu. Ông Hạ tự hỏi trước sự vui chơi của mọi người, hấn có cảm thấy bị bỏ rơi, gạt sang một bên như ông vào giây phút đó hay không?

Tiếng bà Hạ vang từ trong nhà ra:

– Sao mãi không thấy thằng Di về?

Ông Hạ thấy Di ngừng đầu lên, nhưng hần lại quay người đi về phía đầu phố, không vào nhà. Ông Hạ gọi theo:

– Di! Mày lại còn đi đâu nữa? Khuya rồi!

Tiếng gọi của ông chìm vào bóng tối, không một tiếng vang. Tiếng chân Di xa dần. Một tiếng thở dài vang lên cạnh ông. Bà Hạ đã đứng cạnh ông lúc nào không hay.

6

Hết hạn nghỉ phép, Tô cùng Thắng lên đường quay trở về với đời sống nay đây mai đó của đoàn Quân thú Lưu động. Trong mấy ngày ở Hà Nội, Thắng cũng năng đến thăm gia đình ông Hạ. Nếu tình cờ Di và Thắng gặp nhau cả hai đều không hề chào hỏi hoặc chuyện trò. Chúng giống hai kẻ thù địch, vì hoàn cảnh bó buộc, đành phải chịu đựng nhau; nhưng rõ ràng là nếu gặp nhau ở một khoảng không gian và

thời gian khác, mỗi người đứng vào một phe rõ rệt, chắc chúng sẽ đâm chém nhau không thương tiếc.

Trước khi đi, Thắng cũng có mời cả gia đình ông Hạ ăn một bữa cơm Tây tại một tiệm có tiếng. Kết cục chỉ có bà Hạ, Lan và Tô nhận lời. Di như thường lệ luôn luôn vắng nhà. Ông Hạ cần gặp một người bạn cũ về chuyện công việc làm ăn, đúng hôm Thắng mời, nên cũng thoái thác.

Có lẽ chỉ có Lan háo hức và thú vị nhất. Trong gia đình không ai còn lạ gì tính nết Lan, thích một đời sống sung túc, ăn ngon mặc đẹp. Tuy nhiên, Lan vẫn khẳng khẳng mặc một chiếc áo dài cũ, mặc dầu biết sẽ phải dùng cơm tại một nơi sang trọng và vẫn giữ thái độ hơi xa cách, giữ gìn đối với Thắng. Tuy nhiên đôi khi Thắng cũng khiến Lan bật

cười hoặc đỏ mặt vì những câu nói châm biếm dí dỏm.

Khoảng hơn nửa tháng sau, buổi chiều khi ông Hạ đi làm về, bà Hạ cho biết:

– Thắng vừa đến chơi xong:

Hơi ngạc nhiên, ông hỏi:

– Vừa đi xong nó lại được về nghỉ phép rồi à? Sao Tô không về?

– Không! Theo lời Thắng cho biết, Thắng vừa xin thôi không theo Quân thứ Lưu động nữa.

– Nó có cho biết tại sao không? Sợ nguy hiểm à?

– Tôi không nghĩ rằng Thắng sợ nguy hiểm, hình như nó...chán lang thang thì phải?

Ông Hạ nhún vai, cười khẩy. Bà ngập ngừng tiếp:

– Có lẽ mình nên biên thư gọi thằng Tô về. Đạo này Việt Minh hình như bắt đầu để ý đến các đoàn Quân thứ Lưu động. Thằng cho biết, mới đây hai người công an trong đoàn dẫm phải mìn bị thương khá nặng. Tôi lo cho Tô. Tính nó hay xông xáo, nhớ một cái...

– Thế Việt Minh đã tấn công Quân thứ Lưu động lần nào chưa?

Bà lắc đầu, ông dừng dừng nói:

– Thế cũng chưa ngại. Kệ thằng Tô, đi hay về tùy nó. Mình chỉ lo lắng vợ vẫn.

Câu chuyện giữa hai vợ chồng ông Hạ về Tô chấm dứt ở đây.

Bốn năm hôm sau, cũng vào buổi

chiều đi làm về, từ đằng xa ông Hạ đã trông thấy Thắng đang ngồi nói chuyện với Lan ở trước hiên nhà. Không biết Thắng nói câu gì, khuôn mặt đang tươi cười của Lan vụt trở nên nghiêm trang, Lan nhìn thẳng vào mặt Thắng không trả lời. Liếc thấy ông Hạ, Thắng vội từ biệt Lan. Lan trao cho Thắng một bọc giấy. Thắng rời Lan đi về phía ông Hạ, dáng đi vẫn lặt lặt bật nóng nảy như thường lệ. Hắn chào ông, ông lãnh đạm gật đầu. Hai người đi qua nhau, không bắt tay và cũng không chậm bớt nhịp bước.

Lan đứng đón bố ở cửa. Ông Hạ hỏi, giọng nghiêm khắc:

– Thành Thắng đến có việc gì mà đến hoài?

– À! Mai anh ấy trở lại với đoàn Quân thú Lưu động, nên đến gặp mẹ và

con xem có nhẩn gì cho anh Tô không.

Ông Hạ không buồn hỏi Lan lý do nào đã thúc đẩy Thắng rời bỏ đời sống ăn chơi ở thành phố. Theo ý ông bọn thanh niên ngày nay điên cả lũ, ông hơi đâu tìm hiểu chúng làm chi.

– Mà đưa cho nó cái gì đấy?

Lan hóm hỉnh cười:

– Ba hỏi làm gì?

Ông chưa kịp mắng, Lan đã đáp ngay:

– Con nhờ anh Thắng trao hộ anh Tô chiếc áo len con mới đan.

Ông cau mặt, nhưng trước vẻ mặt vô tội và thẳng thắn của Lan, cảm thấy sự – tra hỏi của ông vô căn cứ, ông đi thẳng vào nhà.

Một tháng qua. Trong bữa cơm trưa, ông Hạ cho vợ biết theo tin tức trên báo, đêm qua Việt Minh rải truyền đơn tại một vài nơi trong thành phố. Nhà binh Pháp và công an bố ráp bắt được một số thanh niên trên người còn mang một số truyền đơn và tài liệu. Nghe đến đây, Lan tự nhiên tái mặt, vẻ lo lắng bồn chồn hiện hẳn ra nét mặt. Lan vội kéo mẹ vào trong nhà. Hai mẹ con thì thầm bàn chuyện.

Ngồi ngẫm nghĩ một lúc, tự nhiên ông Hạ bật gọi:

– Lan! Sáng nay Di có về nhà không?

Tiếng thì thầm của Lan và bà Hạ im bật. Chờ một chút không thấy ai trả lời, ông Hạ đứng dậy vào nhà trong. Ông vừa vào, bà đã vội quay mặt đi. Ông thoáng thấy khuôn mặt vợ tái ngắt, mắt rơm rớm nước.

Ông nghiêm khắc hỏi:

– Thế nào! Tối qua thằng Di không ngủ nhà; sáng nay cũng lại không thấy về. Thế là nghĩa lý gì? Mà mẹ con bà giấu tôi chuyện gì hả?

Lan vội đỡ lời mẹ:

– Đâu có! Mẹ và con đang lo cho anh Tô đấy chứ! Còn anh Di đi đâu có bao giờ cho con và mẹ biết...

Nhìn mặt Lan, ông Hạ biết chắc con nói dối. Lan biết nhiều chuyện về những hành động bí ẩn của Di hơn cả vợ chồng ông. Nhưng ông biết tính Lan bướng bỉnh. Lan đã chủ tâm bênh vực và che đậy cho anh, ông có vặn hỏi cũng chẳng ích gì. Ông tự hứa, khi nào vắng mặt Lan, ông sẽ tra hỏi vợ chắc rõ đầu đuôi.

Ông Hạ ngồi hút thuốc lào và tự nhiên lo lắng không đâu. Không lẽ Di điên rồi đại đột tham dự vào vụ ném truyền đơn tối qua. Nhưng nghĩ đến lòng oán ghét người Pháp của Di, bản chất say mê và quá khích của Di, ông e ngại rằng sự suy đoán của ông cũng không xa sự thật bao nhiêu.

Ba bốn hôm sau, Di vẫn biệt tăm biệt tích. Ông Hạ bàn với vợ đến hỏi tại các sở cảnh xem Di bị giam ở đâu và về tội gì. Vợ ông liếc nhìn Lan, đoạn ngập ngừng nói:

– Mình đừng đến tìm Di tại các sở cảnh làm chi. Lan có nói chuyện với tôi, Di bị công an trung ương bắt thì phải...

Ông hỏi dồn:

– Tại sao Lan biết được?

– Tối hôm qua, một anh bạn anh Di lại đây báo tin cho con và mẹ biết anh Di bị công an bắt cùng với nhiều người khác. Họ nghi anh Di dự vào vụ ném truyền đơn.

Tuy đã đoán biết trước phần nào, ông cũng sửng sốt và ngồi ngẩn ra. Cơn giận của ông lại bốc lên bùng bùng. Ông đập mạnh tay xuống bàn, quát lên:

– Cái thằng khùng! Đồ bất hiếu, bất mục...

Ông mắng Lan:

– Tao chắc mày biết rõ chuyện thằng Di liên lạc với bọn Việt Minh. Tại sao không cho tao biết trước, để đến nay nó bị tù? Hả? Nói đi chứ! Công an nó mà bắt thời khó sống với nó.

Lan mắt đã rưng rưng, nhưng vẫn bướng bỉnh đáp gọn lỏn:

– Con không biết gì hết làm sao nói được!

Bà Hạ quàng mắt trũng sâu, khuôn mặt hốc hác vì lo lắng nói như van nài:

– Lan! Con biết gì cứ kể cho ba. Ba còn liệu chạy chọt để anh Di nhẹ tội đi chứ.

Lan nắm lấy tay mẹ, bóp chặt nhưng vẫn không hé miệng. Ông Hạ nghĩ không chừng Lan đã được Di dặn trước. Ông lồng lộn đi đi lại lại trong nhà. Ông phải làm gì bây giờ? Mặc dầu hấn điên và mù quáng, Di vẫn là con trai ông. Không lẽ ông để nó mục xương trong tù. Ông nghĩ đến chuyện mượn luật sư. Không chừng Di chỉ bị tình nghi và tội trạng không

lấy gì làm rõ rệt. Phải để luật sư gặp hẳn, khuyên hẳn kể hết đầu đuôi tự sự, may ra mới gỡ tội được cho Di. Nhưng đào đâu ra tiền bây giờ?

Bà Hạ đề nghị:

– Hay mình biên thư gọi Tô về?

– Không được! Tình hình như thế này, nó càng cần phải đi làm. Ít nhất mình cũng còn trông cậy vào tiền lương của Tô để mượn luật sư.

Lan xen vào:

– Ba! Hôm nọ đi đến dancing, anh Thắng có giới thiệu con một anh bạn hiện tập sự tại văn phòng Luật sư Q. Hay để cho nhờ anh Thắng biên thư giới thiệu, tìm đến gặp, may ra anh ấy sẽ giúp mình.

Ông Hạ cau mặt:

– Bạn Thắng hả? Chắc gì Thắng chịu giới thiệu. Nó ghét thằng Di, đời nào.

Lan quả quyết:

– Con tin anh Thắng sẽ giúp gia đình mình. Anh Thắng không nhỏ nhen đến thế đâu. Trong những lần gặp con ở...

Lan ngừng nói, chắc Lan tự biết vừa lỡ lời. Ông Hạ nghi ngờ nhìn Lan. Nghe giọng Lan ông có cảm tưởng Lan biết khá kỹ về Thắng. Hay hai đứa đã hẹn hò gặp nhau riêng tại một nơi khác, dẫu cả ông lẫn bà? Trước ánh mắt soi mói của bố, hai gò má Lan ửng hồng.

Suy đi tính lại, ông cũng đành đồng ý với Lan.

Ngay chiều hôm đó, sau khi gửi ngay một lá thư bảo đảm cho Tô và Thắng, không chần chờ nhận được thư giới

thiệt của Thắng, bà Hạ và Lan tìm đến gặp ngay Vĩ, người bạn tập sự luật sư của Thắng.

Khi về nhà, bà Hạ và Lan mừng rỡ ra mặt. Vĩ đã nhận lời cãi hộ vụ Di. Vấn đề tiền thày kiện sẽ thanh toán sau. Vĩ còn hứa sau khi xin phép biện lý và tiếp xúc được với Di, sẽ thân hành đến gia đình ông bà Hạ cho biết thêm chi tiết. Ông Hạ thắc mắc:

– Người ta đã chịu giúp mình không kể tiền nong lại còn để anh ấy đến đây làm gì? Phiền chết!

Lan ngâm thơ đáp:

– Anh Vĩ có ô tô mà. Anh ấy tự ý muốn đến đây chứ!

Thực ra ông cũng không ngạc nhiên lắm. Không mấy người đàn ông cưỡng

nổi với sự quyến rũ rất tự nhiên của Lan. Một ý định thâm kín bắt đầu nhen nhúm trong óc ông: Trong tương lai sắc đẹp của Lan – nếu ông khéo léo – sẽ có thể biến thành một sức mạnh đáng kể, giúp ông dựng lại cơ nghiệp. Dĩ nhiên ông cũng hơi hổ thẹn với chính mình khi có ý định lợi dụng sắc đẹp của con gái. Nhưng không thể ngăn ông nghĩ ngợi hoài đến vấn đề này.

Mấy ngày sau, vừa xin được phép ông Biện lý vào tiếp xúc lần đầu với Di, Vĩ đã tìm đến thăm ông bà Hạ ngay. Vĩ vào khoảng ngoài ba mươi. Thân hình cao lênh khênh, làn da trắng xanh, cặp mắt mơ màng sau cặp kính cận thị khiến Vĩ có vẻ một thi sĩ hơn một luật sư.

Mới gặp Vĩ lần đầu, Vĩ đã có nhiều điểm khiến ông Hạ không ưa. Trước nhất lối phục sức của Vĩ rất hợp thời trang,

nhưng đom dáng tựa một người đàn bà: Cravate lụa màu, cái kẹp cravate bạch kim gắn một viên ngọc thạch, giấy hai màu mũi nhọn, pochette thêu hai chữ lồng lấy nhau, chắc chữ đầu tên Vĩ và vợ. Vĩ còn có cái tật kỳ khôi là khi thì nói lắp có lúc lại không. Nghe chuyện hấn thật bức mình. Tinh ý quan sát hấn người ta thấy hình như Vĩ có hai con người khác nhau. Lúc hấn cố gắng làm ra vẻ đàn ông nói dẫn giọng hùng hồn không lắp một chút nào, nhìn thẳng vào mặt người đối thoại – thói quen nghề nghiệp của Vĩ – Lúc hấn lắp bắp nói không thành câu, đỏ mặt lúng túng thật đáng thương.

Đã thế hấn lại còn lằng xằng, quẩn lầy Lan. Đến gia đình ông bà Hạ về công việc, mà hấn chỉ biết có Lan, tìm mọi cách để làm Lan vừa lòng, uống từng câu nói của Lan và mặc dầu hấn đang nói thao

thao về những khía cạnh pháp lý của vụ cãi cho Di, Lan vừa hỏi một câu, hần vội im bặt những lời hùng biện và hấp tấp trả lời, nhiệt thành một cách lộ liễu, và quá đáng.

Vĩ kể lại chi tiết về cuộc gặp gỡ giữa hần và Di trong nhà giam.

Theo lời hần, hần vừa tự giới thiệu là trạng sư gia đình muốn cãi cho Di, Di lãnh đạm đáp: “Tôi không cần luật sư! Ông đừng hỏi tôi phí công. Tôi không nói gì hết!” Vĩ cố gắng giảng giải, nếu Di cho hần biết tỉ mỉ tất cả sự thật, hần sẽ gỡ được cho Di nhẹ tội hoặc trắng án. Hần cũng cho Di biết, đã gặp ông Biện lý và trong mấy thanh niên bị bắt, Di chỉ bị tình nghi chứ không có chứng cứ buộc tội rõ rệt. Di lẳng lặng nghe, cuối cùng nói cộc lốc: “Ông có thuốc lá không?”

Di nhận điều thuốc lá của Vĩ, châm hút, không một lời cảm ơn. Đoạn hắt đuổi: “Ông đi về đi! Đừng làm phiền tôi.”

Nghe đến đây, Lan mỉm cười, hỏi:

– Thế ông đứng dậy đi về luôn?

Vĩ lên giọng luật sư nhiều kinh nghiệm:

– Đâu có phải lần đầu tiên tôi phải tiếp xúc với một người bướng bỉnh. Tôi đã từng gặp những tội nhân còn gây gổ với tôi là khác. Khi anh Di đuổi, tôi đáp: “Ông không muốn tôi cãi cho ông, đó là ý của ông. Tôi chỉ biết gia đình ông thuê tôi, là tôi cãi vụ này. Tôi sẽ ngồi cho đến hết giờ thăm. Tôi lấy hồ sơ ra nghiên cứu và...”

Lan ngắt lời Vĩ:

– Đáng lẽ ông nên mềm dẻo một chút, không nên găng với anh Di tôi. Ông làm thế không chừng lại khiến anh Di tôi bực mình, không chịu nói sự thật với ông hay cãi nhau với ông biện lý rồi bị xử nặng tội hơn.

Ông bà Hạ tưởng Vĩ sẽ mếch lòng trước lối nói thiếu phần tinh tế của Lan, không ngờ Vĩ lại dịu ngay giọng, nói như xin lỗi:

– Vâng! Vâng! Không! Tôi thật ra chỉ có ý định cương quyết một chút lần đầu gặp anh Di mà thôi. Lần sau, tôi hứa với cô sẽ mềm dẻo hơn.

Bà Hạ hỏi:

– Anh thấy em nó có khoẻ không?

Lan thẳng thắn:

– Me tôi định hỏi, anh tôi có bị tra tấn đánh đập nhiều không?

Vĩ lưỡng lự:

– Bà và cô Lan cũng nên biết là điều đó không thể tránh được vào thời buổi này. Tôi quan sát thấy một vài vết tích chứng tỏ...

Bà Hạ thở dài quay mặt đi, Lan mắt sáng lên, bút rút:

– Ông phải can thiệp cách nào chứ!

Ông Hạ mắng át Lan:

– Thành Di bướng, công an đánh cho là phải. Còn can thiệp, ông Vĩ là trạng sư chắc thông thạo công việc nghề nghiệp của ông ấy, đâu cần lời khuyên của ai. Con gái con lúa! Bép xép hoài.

Lan sa sầm mặt, trước câu nói tàn nhẫn của bố. Lan ra ngồi ở chiếc bàn cạnh đấy, để mặc bố tiếp chuyện Vĩ.

Ngồi với ông bà Hạ, Vĩ chốc chốc lại quay mặt hướng về phía Lan. Nghĩ thương anh, và tức giận vì cảm thấy bất lực trước những đau khổ của một người thân, Lan khóc. Đầu Lan vẫn thẳng, môi mím lại và mắt mở to nhìn vào khoảng không. Vĩ là người đầu tiên trông thấy Lan khóc. Hắn hốt hoảng, bối rối hơn cả ông bà Hạ. Khi hắn đứng dậy cáo từ, cặp cạp ra về, hắn muốn chào Lan lắm, nhưng tuy đằng hắng mấy tiếng vẫn không thấy Lan chú ý, hắn lưỡng lự không biết có nên lại gần Lan hay về thẳng. Tuy đã để tay lên nắm cửa và mặc dầu có ông Hạ tiễn ra tận cửa, Vĩ còn cố quay lại chào thêm bà Hạ một tiếng để có dịp nói với Lan:

– Cô Lan! Chào cô. Tôi sẽ cố can thiệp với ông Biện lý để tránh cho anh Di... Vâng. Xin cô đừng lo! Vài hôm nữa tôi sẽ xin lại đây. Tôi sẽ lại sớm hơn thế không chừng.

Lan lãnh đạm gật đầu chào Vĩ. Lan cũng không lau khô hoặc giấu những giọt nước mắt còn đọng trên hai gò má. Sự quy lụy trước đàn bà của Vĩ khiến ông Hạ càng bức bối và khinh bỉ hẳn. Ông thắc mắc tự hỏi tại sao đã có vợ – tay Vĩ có đeo nhẫn cưới – hẳn còn có thể si ngây đến như vậy.

Suốt trong tuần lễ sau đó, chiều nào đi làm về ông Hạ cũng thấy một bó hoa thật đẹp, đặt tiền cắm lọ để giữa nhà. Ông hỏi, Lan đáp:

– A! Anh Vĩ ngày nào cũng mua hoa tặng vợ, tiện tay anh mua thêm một bó

nữa, tạt qua đây – tặng gia đình mình cảm cho vui nhà.

Ông cau mặt, thâm nghĩ Vĩ thật trơ trẽn và bất nhã. Trong khi gia đình ông có chuyện buồn, hắn chỉ nghĩ đến chuyện tán tỉnh Lan. Tưởng tượng hắn ôm hai bó hoa, đứng ở ngưỡng cửa, lấp bắp không ra câu, ông đã cảm thấy gan ruột lộn lên. Thế mà ông lại phải nhờ vả hắn và chịu ơn hắn! Đôi khi ông muốn bỏ mặc Di, cho Di bị tù, và cấm cửa cả Thắng lẫn Vĩ. Con gái ông không phải là một đồ chơi.

Theo Vĩ, ông Biện lý – một người bạn của hắn – không mấy thiện cảm với Di. Ông tâm sự với hắn: “Cái thằng blanc bec ấy thật impossible. Mình hỏi cung nó mà thái độ nó khinh khỉnh, làm như mình phiền nó. Kỳ khôi hơn nữa, không những nó không nhận tội mà qua lời lẽ,

hình như nó muốn chúng mình, chính mình và tất cả mọi người, mới là những kẻ có tội. Lắm khi moa chỉ muốn căng nọc nó ra đánh cho một trận. Ngứa tay lắm! Ấy thế mà chính những thằng nhãi ranh miệng còn hôi sữa đó, dám ném truyền đơn, lựu đạn, không chùn tay.”

Ông Hạ rất thông cảm với phản ứng của ông Biện lý. Chắc ông cũng có con trai lớn bằng tuổi Di. Ông nói đúng lắm: Chúng – bọn trẻ – thù ghét bọn già vì tin tưởng chính họ mới là những kẻ có tội. Nếu ông Biện lý buộc tội Di khá nặng, ông sẽ không ngạc nhiên chút nào.

Di còn nhờ Vĩ nhắn bà Hạ và Lan đừng vào thăm. Di sẽ không ‘tiếp’. Bà Hạ và Lan rất buồn và thắc mắc trước thái độ muốn cắt đứt với những ràng buộc gia đình của Di. Đối với một người mẹ, một người em gái, bị một người thân

hắt hủi còn đáng buồn và khổ hơn cả bị hành hạ, sỉ mắng. Tuy nhiên bà và Lan vẫn sửa soạn quần áo, thức ăn khô, chờ ngày được vào thăm Di.

Buổi tối hôm bà Hạ và Lan được phép vào nhà giam thăm Di, lại không gặp mặt Di, vì Di nhất định không chịu rời phòng giam và cũng không hề viết thư ra, hay nhắn tin giải thích tại sao.

Thắng từ đoàn Quân thứ Lưu động trở về Hà Nội và xuất hiện bất ngờ tại gia đình ông bà Hạ. Kể ra bất ngờ là đối với ông và bà Hạ mà thôi. Khi Lan reo lên mừng rỡ:

– Anh Thắng! Sao bây giờ anh mới về?

Ông đoán biết ngay cô nóng ruột chờ đợi Thắng từ mấy hôm nay.

Thắng gầy và mặt mũi chân tay đen sạm. Hắn vẫn mặc nguyên trên người bộ đồng phục của các nhân viên Quân thú Lưu động, bà Hạ hỏi?

– Chắc em Tô không về cùng với anh?

Thắng đáp ngắn ngủi:

– Dạ không ạ!

Lan đến ngồi cạnh mẹ, hai tay khoanh lại, mắt nhìn Thắng không rời. Nàng cố gắng ghìm giữ phần nào ánh rạng rỡ trên nét mặt. Lan đợi khi Thắng đã ngồi xuống ghế hắt hơi, châm thuốc hút rồi mới lên tiếng:

– Anh nhận được thư Lan hôm nào? Anh Tô có nhắn gì không?

– Sáng nay nhận được thư Lan, tôi về ngay.

Thắng không trả lời câu hỏi về Tô, tiếp luôn:

– Bà và Lan chắc đã gặp Vĩ nhiều lần? Hắn cái không giỏi nhưng tạm được và chịu khó lắm!

– Dĩ nhiên anh Vĩ chịu khó rồi! Thày kiện mà ngày nào cũng mang hoa tặng gia đình thân chủ.

Thắng cau mày, nhắc lại:

– Tặng hoa!

Hắn nhìn Lan từ đầu đến chân soi mói, đoạn gật gù cái đầu. Lan hơi đỏ mặt. Lan Thắng không bảo nhau đều mỉm một nụ cười, đồng lõa một cách thâm kín.

Thắng hơi nghiêng người, thọc tay trái định rút khăn tay. Chợt hắn nhăn

mặt, làn da hơi tái một chút. Lan lúc ấy mới chú ý đến tay áo Thắng, hơi cộm lên và lấm tấm mấy vết máu khô đọng. Nàng vội hỏi:

– Chết chưa! Tay anh làm sao thế kia?

Thắng nhún vai, đáp:

– Mìn Việt Minh.

Bà Hạ sửng sốt. Linh tính một người mẹ hình như thẩm bảo một chuyện không may có thể xảy đến cho Tô. Giọng lạc đi, bà kêu lên:

– Trời! Thế Tô?

– Không! Bà đừng lo! Tô khoẻ và không sao cả.

Ông Hạ lên tiếng:

– Chắc các nhân viên Quân thứ đi công tác gặp mìn Việt Minh chôn? Nhiều người bị thương không?

Câu trả lời của Thắng vẫn ngẩn ngui, thản nhiên:

– Dạ! Vài ba người.

Lan nhìn cánh tay Thắng, nàng hơi ngẩn ngại trước khi đặt câu hỏi:

– Thế anh?

– A! Chắc mìn không ưa tôi, nên tôi đi qua hai ba bước nó mới nổ. Bùm! Người lính kế sau tôi, gãy một chân và một bên người bị nát bấy vì mảnh mìn.

Hắn ngừng lại, đầu hơi cúi, nhìn theo làn khói thuốc lá uốn éo. Tự nhiên mọi người đều im lặng. Bà Hạ thở dài nhẹ nhõm:

– Anh Thắng may thật!

Lan tinh quái hỏi:

– Anh sợ chứ?

– Sợ lắm! Nhưng kém xa lần đầu tiên đưa Lan ra “piste” nhảy.

Lan trừng mắt nhìn thẳng vào mặt Thắng. Hai cặp mắt giao nhau trong một giây, đoạn hai gò má Lan ửng hồng. Lan và Thắng giống hai con thú dữ, móng sắc, trề và hăng máu không để lỡ bất cứ dịp nào để rồn đùa, một trò chơi không thiếu phần nguy hiểm.

Có điều lạ, Thắng đến đây cốt để giúp gia đình ông bà Hạ về vụ Di, nhưng nãy đến giờ, tên Di không hề được nhắc đến trong câu chuyện. Ông Hạ tự ái không đề cập đến, bà Hạ và Lan đều biết Di và Thắng xung khắc nhau, nên cũng cho

Thắng tự ý nêu chuyện Di ra trước.

Sau khi hỏi Thắng vài câu về những hoạt động của đoàn Quân thứ, tình hình tại vùng quê, sức khỏe và những công tác mới đây của Tô, ông Hạ xem ý Thắng còn muốn ngồi lâu trò chuyện với Lan nên đứng dậy vào nhà trong, nằm đọc tiếp một cuốn sách ngoại quốc bỏ dở. Nói cho đúng, ông cũng hơi mếch lòng trước những câu trả lời cộc lốc cho đủ lệ của Thắng, và thậm bực tức trước thái độ thân mật của Thắng đối với Lan. Ngồi lâu trước mặt Thắng, ông ngại sẽ buột miệng thốt ra những câu xúc phạm đến Thắng, điều ông nên tránh. Nhất là trong giai đoạn gia đình ông gặp tai hoạ không lối thoát như hiện tại.

Bà Hạ than phiền với Thắng về thái độ cứng rắn, khó hiểu của Di. Bà không trực tiếp phê bình những hành động như

ném truyền đơn, liên lạc với Việt Minh của Di, thốt lên một câu đầy tuyệt vọng và nhần nhục:

– Thời nay có con trai lớn thật khổ! Cái số của tôi nó vậy, khổ vì con suốt đời. Không biết đến bao giờ chúng mới lấy vợ, để tôi có cháu bế.

Lan mỉm cười, Thắng vẫn nghiêm trang. Bà Hạ ngượng ngáp một chút, đoạn hỏi:

– Anh Thắng! Anh thân với Tô. Anh thấy Tô dạo này thế nào? Nó buồn hay vui?

Bà và Lan đều chăm chú nhìn Thắng, chờ đợi. Thắng đưa tay lên vuốt tóc, nhún vai, đáp:

– Tô buồn hay vui? Làm sao biết được.

– Chắc em nó hay trò chuyện với anh?

– Đôi khi. Thường thường Tô ít nói. Nhưng hễ mở miệng là nói hàng giờ. Nghe sốt ruột!

Thắng ngừng một chút. Tự nhiên hần bật nói, giọng bất mãn:

– Thật ra tôi không ưa nhiều chuyện Tô nêu ra. Không chịu nổi thì đúng hơn.

Lan tò mò:

– Lan tưởng hai anh hợp tính nhau chứ?

Thắng cười:

– Lan nhầm!

– Tại sao không hợp?

– À! Tô nghĩ nhiều quá!

Lan vắn:

– Anh nói làm như anh không nghĩ ngợi bao giờ.

– Đúng vậy! Tôi không muốn nghĩ! Nếu bó buộc lắm, nghĩ càng ít càng hay. Trong trường hợp tôi muốn làm một chuyện gì: Tích tắc! Một giây sau, tôi quyết định làm cái đó!

Lan nhái giọng nói cả quyết của Thắng:

– Tích tắc! Anh Thắng đi Quân thứ Lưu động. Tích tắc ! Anh Thắng về Hà Nội đi nhảy! Tích tắc! Anh Thắng lại trở lại Quân thứ Lưu động.

Bà Hạ lừ mắt, mắng yêu:

– Cái con ranh này! Lém vừa vừa chứ!

Thắng vút mạnh điều thuốc hút dở xuống đất, lấy chân di mạnh.

– Lan nói đúng đấy! Tôi như vậy.

Lan ngẫm nghĩ một chút, đoạn ngừng đầu lên, khuôn mặt đầy kiêu hãnh, thách thức:

– Anh có thể yêu một cái gì lâu bền được không?

Đôi mắt lim dim và luôn luôn chớp chớp của Thắng vụt mở nhìn thẳng vào mặt Lan. Dưới cặp lông mày rậm, hai con người màu thau của hân nóng nảy, toả ra một sức say mê cuồng nhiệt. Hân dần mạnh từng chữ:

– Khi tôi yêu, tôi không hề nghĩ đến chuyện lâu hay chóng. Tôi yêu! Giản dị có vậy!

Lan có vẻ lúng túng, cúi đầu xuống nhìn bộ ngực đầy đặn của nàng phập phồng dưới làn áo rồi từ từ ngừng đầu lên.

Thắng, Lan yên lặng nhìn nhau. Vẻ say đắm trong mắt khiến Lan nhớn bồng hẳn lên, và nở ra như một bông hoa lớn. Bà Hạ mãi nghĩ đến Tô, nên cũng không để ý đến Thắng và Lan.

Sực nhớ một chuyện, bà hỏi:

– Hôm nhận được thư Lan và tôi, em Tô có nói gì với anh không? Và Tô có cho anh hay tại sao nó không về Hà Nội?

– Dạ không? Tô lẳng lặng xem thư và rồi sửa soạn đi công tác như thường lệ. Đáng nhẽ tôi đi cùng với Tô nhưng vì vừa đọc xong thư Lan nhờ giới thiệu Vĩ, nên tôi quyết định về ngay Hà Nội.

Sắp lên đường thấy tôi xếp quần áo Tô chỉ hỏi: “Mày về Hà Nội hả? Thế có lẽ lại tiện.”

Lan chêm vào:

– Anh Tô còn nói gì nữa không?

– Tô có nói: “Di đâu cần ai giúp đỡ. Nhất là tao! Dù tao có về gặp nó chắc hai anh em lại gây gỗ với nhau, chỉ càng làm buồn lòng bà cụ. Gia dĩ, có mỗi việc mượn trạng sự cần tao về, mày đã về thay, mày lại quen biết nhiều, cũng chẳng còn chuyện gì tao có thể làm được... Về phần thằng Di, tao nghĩ... Có lẽ một chút tình yêu, săn sóc của đàn bà – me tao và Lan chẳng hạn – cũng không hại gì.

Bà Hạ và Lan đều lộ vẻ xúc động. Bà thở dài. Lan nóng nảy nhận xét:

– Anh Tô ác thật! Sao đàn ông các anh nhân tâm thế?

Bà Hạ chớp chớp mắt:

– Anh mà nói phải đấy chứ!

Lan bực bội:

– Phải? Anh ấy khinh đàn bà đến thế, ai mà chịu nổi. Có đúng không anh Thắng? Anh Tô coi me với Lan như là... như là....

Thắng ngắt lời:

– Như là những dụng cụ?

Lan cáu thực sự:

– Còn anh nữa! Anh cũng đồng ý với anh Tô hả? Lan không nói chuyện với anh nữa đâu.

Bà Hạ hết nhìn Lan lại nhìn Thắng, hỏi ngơ ngác.

– Hai anh em nói chuyện gì rắc rối vậy? Me cũng đến chịu các cô các cậu, thật lắm chuyện. Thôi me để hai anh em trò chuyện, me đi nằm nghỉ sớm một chút.

Bà Hạ đứng dậy, nặng nề vào nhà trong, khuôn mặt đăm chiêu lo nghĩ. Sau mấy phút yên lặng hút thuốc, Thắng lên tiếng, môi hơi trề ra ngạo nghễ, châm biếm:

– Lan đừng vội kết tội Tô nhẫn tâm, không thềm ngó ngang đến số phận của Di. Lan nhầm to lắm đấy!

Lan lắc lắc cái đầu:

– Anh tưởng anh biết rõ anh Tô hơn Lan hả? Lan là em gái anh ấy kia mà?

– Ấy! Vì là em gái nên mới chẳng biết mấy tí về ‘ông anh’. Theo thiện ý của một ‘người lạ’ là tôi, hai anh em Tô, Di rất... rất ‘yêu’ nhau. Hừ! Gớm cái chữ ‘yêu’ nó mới khó tin và chướng làm sao.

Thắng cựa quậy trên ghế như người ngồi phải một ổ kiến. Hắn dần mạnh:

– ‘Yêu’, ‘yêu’, ‘yêu nhau’! Merde alors! Tại sao mình lại ngại dùng đến danh từ này?

Lan phì cười trước sự vật lộn ngộ nghĩnh của Thắng với những danh từ.

Câu chuyện đang quay chung quanh Tô-Di, tự nhiên Lan hỏi một câu:

– Anh Thắng! Anh nói thực cho Lan biết, có phải vì anh Tô, nên mặc dầu đã xin thôi, anh vẫn quay trở về Quân thứ Lưu động làm không hưởng lương?

Thắng gật đầu không ngần ngừ. Lan lim dim đôi mắt, hàng lông mi dài và cong rung nhẹ và nhìn Thắng nửa khêu gợi, nửa tinh quái:

– Không có gì cản được anh?

Thắng lại gật đầu, mắt nhìn đắm đắm vào khuôn mặt đẹp của Lan. Lan hạ tầm mắt xuống, giọng nhẹ trong hơi thở:

– Nếu ví dụ Lan yêu cầu anh ở lại Hà Nội không đi Quân thứ Lưu động nữa, anh nghĩ sao? Và để đổi lại, Lan và anh sẽ...

Lan ngừng nói, nhưng ánh mắt hứa hẹn của nàng còn nói nhiều hơn. Thắng soi mói quan sát Lan. Đoạn hấn ngửa người dựa lưng vào ghế, cười khô khan. Lan lộ vẻ phật ý.

– A! Bon! Thế ra Lan muốn thử sức mạnh của Lan... đến tôi phải không? Chà! Bây giờ mới thấy ‘móng vuốt’ của cô em ông Tô.

– Anh trả lời đi! Đừng lảng! Đi hay ở?

Thắng tùm tùm cười:

– Tôi cũng chưa biết. Để xem đã.

Lan lắc lắc cái đầu, nói nho nhỏ – giọng của một cô gái bướng bỉnh:

– Có phải anh ra đi anh sợ lưu luyến? Sợ bị cầm chân?

– Lan muốn chê khéo là tôi chạy trốn một tình cảm... lưu luyến phải không? A không! Có lẽ tôi sợ khi tôi thay đổi, tôi sẽ làm khổ người yêu tôi... Hơn nữa Lan nên nhớ rằng tôi không giống Tô.

Tôi không muốn đào bới trong tôi, tìm hiểu tôi là cái gì, tại sao tôi hành động thế này thế kia như Tô. Tôi sống, tích tắc! Tô không muốn làm điều này, tôi làm. Tích tắc, tôi muốn làm thế kia, tôi làm. Comme ça!

Lan mở mắt to nhìn Thắng, nàng như bị hấp dẫn, quyến rũ bởi những câu nói – không gì lay chuyển nổi – của Thắng. Một ánh sợ hãi thấp thoáng trong cặp mắt đẹp của Lan. Lan giống một con vật nhỏ bị mê hoặc.

– Lan... Lan sợ anh rồi đấy! Anh thật giống anh Di! Các anh làm Lan ớn lạnh cả xương sống.

Nghe Lan nhắc đến Di, Thắng cau mày ngẫm nghĩ, đoạn lửng khùng:

– Giống Di? Peut-être! Tô cũng có lần bảo tôi như vậy.

Bà Hạ từ dưới nhà lên, mang theo ấm nước mới pha. Bà cười nói:

– Nằm mãi ngủ vẫn không được. Có ấm nước chè mạn nóng, anh Thắng uống cho tỉnh? Lan à! Con có nhớ sáng nay gặp anh Vĩ, anh ấy hẹn mấy giờ lại đây ấy nhỉ?

Lan dừng dừng đáp:

– Giờ con đi học về chứ còn giờ nào nữa!

Thắng, dánh mặt khinh bỉ, buông một câu:

– Vĩ! Hừ... cái thằng sợ vợ!

Lan tủm tỉm:

– Lan đâu biết anh Vĩ đã là luật sư mà còn sợ vợ, nhưng... ngay từ lúc mới gặp, Lan đã thấy ngay anh Vĩ kỳ kỳ thế

nào ấy. Khó tả lắm! Đôi khi anh ấy nhìn Lan, làm như Lan... như Phật bà ngồi trên tòa sen...

Bà Hạ mắng Lan:

– Chỉ nói bậy nào! Kể ra anh ấy có vẻ hơi gàn, nhưng tử tế và lịch thiệp.

Lan, ánh mắt tinh nghịch, trêu cợt:

– Cách đây mấy hôm, anh Vĩ ôm một bó hoa lớn bằng này này... đến tặng Lan. Ba đi làm chưa về, mê mải làm bếp, anh Vĩ quỳ ngay xuống chân Lan và trình trọng xin... xin phép... Lan cho anh ấy được yêu Lan, không cần được yêu lại. Xin phép được tặng Lan hoa, tặng quà và viết thư cho Lan. Thế có lý kỳ không anh?

– Lan trả lời ra sao?

Lan thản nhiên đáp:

– Lan bằng lòng chứ sao! Với lại anh Vĩ đâu có bắt buộc, đòi hỏi Lan yêu lại đâu mà Lan sợ.

Thắng ngả người ra phía sau, phá lên cười. Từ dạo quen biết Thắng, đây là lần đầu tiên Lan và bà Hạ thấy hắn cười lớn và lâu như vậy. Lan tuy không hiểu Thắng cười vì thái độ khôi hài của Vĩ hay vì câu nàng vừa nói, nhưng cũng cười theo.

– Tại sao anh cười? Anh cười Lan hả? Liệu hồn đấy!

Thắng gật gật đầu, vẻ mặt trở lại nghiêm trang.

– Tôi cười vì thấy trả lời, hành động như vậy đúng là Lan, không thể lẫn với ai khác được.

Đến lượt Lan thắc mắc:

– Lan đặc biệt khác người đến thế kia? Có xấu không?

– Không! Hay là khác!

Bà Hạ quay trở lại chuyện Vĩ:

– Vợ anh Vĩ gia thế ra sao? Có giàu không?

– Phải nói là giàu triệu phú, nhưng Vĩ lấy vợ đã năm sáu năm nay vẫn chưa có con.

– Tội nghiệp! Chắc bà vợ phải buồn lắm!

– Vĩ có vẻ khổ sở vì hai vợ chồng hiếm hoi. Để bù lại hẳn cấm cũi học đồ cho bằng được cái cử nhân. Bà vợ cũng thúc đẩy hẳn một chút thôi. Ham danh mà!

Lan ngẫm nghĩ một chút đoạn chột hỏi:

– Theo anh, anh Vĩ có phải là người có thể chết vì tình được không?

Thắng buột miệng một câu tiếng Pháp:

– Quelle question! À! Có thể lắm! Lan hỏi làm gì?

Lan nói lảng sang vấn đề khác, và từ lúc đó Vĩ bị gạt ra ngoài câu chuyện.

Đêm đã khuya. Sau khi thiếp ngủ một giấc ngắn, chột tỉnh dậy, trở người, ông Hạ đã thấy vợ nằm bên cạnh từ bao giờ. Thấy đèn nhà ngoài còn sáng ông hỏi vợ, giọng gay gắt và khá lớn:

– Thắng chưa về hả?

– Chưa mình ạ.

Tiếng Lan Thắng cười vang vào. Ông Hạ ngồi nhồm dậy. Bà Hạ nhìn theo ông lo ngại hỏi:

– Mình đi đâu vậy?

Ông không đáp, xỏ chân vào dép, lẹp xẹp ra nhà ngoài. Thắng Lan ngồi trên hai chiếc ghế kê sát vào nhau. Thắng không buồn quay đầu về phía ông, Lan vẫn tiếp tục câu chuyện nói dở. Tóc Lan hơi bù rối, má hồng mắt sáng, đôi môi mấp máy. Chợt ông Hạ nhìn thấy bàn tay lớn, thẫm màu của Thắng đặt lên trên bàn tay trắng nhỏ của Lan trên thành ghế. Mặc dầu sự xuất hiện của ông Hạ, Lan cũng như Thắng không ai rút tay về.

Ông Hạ bật nói, giận dữ:

– Tôi không hiểu sao anh còn ngồi tại đây. Anh Thắng! Anh nên tự trọng một chút!

Thắng ngừng phất đầu lên, nhưng hần vẫn không nhìn về phía ông Hạ và không những không rút tay về, những ngón tay hần còn siết chặt hơn tay Lan. Trước khi ông kịp nói thêm, hần đứng dậy, bảo Lan:

– Thôi anh về để Lan ngủ. Khuya rồi.

Lan khe khẽ gật đầu không đáp.

Vẫn không nhìn ông Hạ, Thắng cúi đầu trong một cử chỉ gọn và ngắn:

– Xin phép ông!

Hần quay người tiến ra phía cửa. Thắng đi rồi, một bầu không khí im lặng bao trùm lên căn phòng. Lan vẫn ngồi yên trên ghế, mắt hướng ra đêm tối ở ngoài kia, đôi môi hé mở, một vẻ say đắm phảng phất trong khoé môi, ánh mắt. Lan đưa tay lên vuốt tóc và rồi mơn

man trên hai cánh môi run nhè nhẹ.

Ông Hạ gắt:

– Lan! Đi ngủ, khuya rồi. Con gái nhớn mà...

Lan quay người nhìn bố, tự nhiên mỉm cười nhẹ nhàng đáp:

– Ba cứ đi ngủ đi. Con ngồi đây một chút nữa.

Ông Hạ ngạc nhiên trước thái độ vẫn tự nhiên, không một chút ngại hay lúng túng của Lan. Lan có ý thức những hành động vừa rồi của Lan là tội lỗi và xấu hay không? Ông không hiểu nổi Lan. Có lẽ cô con gái bé nhỏ và nghịch ngợm của ông đã nhường bước cho một thiếu nữ khác hẳn, mà ông không thể nhận ra những nét quen thuộc.

Khuôn mặt ông Hạ cau có, nhưng ông lặng lẽ trở vào phòng trong.

Lan ngồi một mình nghĩ ngợi, mơ mộng ở phòng ngoài rất lâu rồi mới tắt đèn đi ngủ.

Ngày hôm sau, ngày hôm sau nữa, tóm lại suốt trong tuần lễ Thắng sống ở Hà Nội, trước khi quay trở vào đoàn Quân thú Lưu động, Thắng luôn luôn có mặt tại gia đình ông bà Hạ. Lan Thắng quần lấy nhau như bóng với hình. Tự coi mình là người nhà, Thắng ở lại dùng cơm trưa, cơm chiều, cùng với gia đình Lan, bỏ tiền mua hoa quả, gà vịt, bánh trái mang lại lẳng lẳng trao cho bà Hạ hoặc Lan và cũng không hề nói là biếu tặng. Thái độ tự nhiên của Thắng khiến bà Hạ không biết từ chối cách nào, sau cùng đành để mặc Thắng cư xử theo ý hần.

Tuy không trò chuyện với nhau về Lan-Thắng, hai ông bà đều thâm biết Lan-Thắng yêu nhau.

Trước mặt ông bà, Lan Thắng không hề trao đổi những lời âu yếm, những sự ve vuốt lộ liễu, hay những lời lẽ nỉ non ướm át tương tự những cặp tình nhân lãng mạn đa cảm, nên ông Hạ cũng không biết vịn vào duyên cớ nào để trách mắng con gái, hay cư xử cứng rắn với Thắng. Vào buổi tối, mặc dầu có mặt ông bà Hạ và tuy Lan Thắng ngồi xa cách nhau, trao đổi những câu chuyện nghiêm trang về Tô, về cuộc sống của Thắng. Lại thay Lan Thắng vẫn cảm tưởng gần nhau, quấn chặt lấy nhau, yêu nhau vượt hẳn vùng kiểm soát của bất cứ ai. Vào một buổi trưa, Thắng nghỉ lại tại gia đình ông Hạ, trên chiếc divan thường khi dành cho Tô ở phòng ngoài.

Đến giờ đi làm, mặc xong quần áo bước ra ngoài, ông Hạ thấy Lan nằm trên divan, cuộn mình trong chiếc chăn mỏng, tóc bỏ xõa, một tay trần chống khuỷu để má tì vào. Thẳng ngời cạnh, hai chân bỏ xuống đất, người hơi cúi xuống mặt Lan.

Nghe tiếng chân ông, hai chiếc đầu rời nhau ra. Hai người vừa hôn nhau. Lan môi hé mở, mắt lim dim, cổ chiếc áo trong nhà hơi trễ chệch để lộ một mảng da thịt trắng nhạt.

Không hiểu sao giọng nói của ông Hạ lại lạc hẳn đi, khàn khàn và đầy đe dọa:

– Lan! Đứng dậy! Vào trong nhà ngay! Còn anh Thắng tôi yêu cầu anh rời khỏi nhà tôi tức khắc, để con gái tôi yên.

Lan ngồi nhòm dậy, mắt mở to nhìn bố. Thắng nhún vai, mặt cau lại có vẻ khó chịu và chán nản như một người phải xem đi xem lại một vở tuồng nhạt nhẽo. Không một phản ứng nào của Thắng chứng tỏ hẳn quan tâm đến câu nói đầy xúc phạm của ông. Hẳn dịu dàng bảo Lan:

– Lan à! Nhớ nhắc mẹ tối nay dùng cơm với chúng mình đấy!

Lan chưa kịp trả lời. Ông Hạ đã cướp lời:

– Anh Thắng! Tại sao anh không trả lời thằng tôi? Anh không coi tôi ra gì phải không? Vô phép!

Thắng vùng đứng dậy, quay phắt, nhìn ông Hạ:

– Thưa ông! Tôi đã nghe rõ lời ông

nói. Ngán lắm! Ngán lắm! Cái trò này diễn đi diễn lại hoài thật mauvais goût...

Ông Hạ trừng mắt, Thắng khoa tay gạt đi:

– Bon! Nếu ông muốn, tôi xin rời khỏi nhà ông ngay bây giờ. Nhưng thế không thay đổi được cái gì hết! Ông không hiểu hay sao?

Hắn cúi xuống, nhìn thẳng vào mặt Lan một giây, nói ngắn ngủi:

– Tối anh lại! Bây giờ đúng.

Hắn tiến thẳng ra phía cửa, dáng đi cả quyết và không quay đầu lại. Lan nhòe dẫy, chân đi đất, chạy vội theo Thắng. Ông hạ gọi giật!

– Lan! Lại đây tao bảo!

Ông toan theo ra cửa gọi Lan lại, thời

một bàn tay nín áo ông. Ông vung ra. Bà Hạ đứng cạnh ông, vội can:

– Tôi xin ông! Can thiệp vào chuyện riêng của chúng làm gì?

Ông nói gần như quát:

– Bà không thấy thế lá xấu hổ nhục nhã à! Con gái lớn chạy theo trai. Động cốn! Dĩ!

Bà Hạ đẩy ông lại gần chiếc ghế.

– Ông ngồi xuống đi! Ông nặng lời quá! Chúng có làm gì nên tội.

– Hừ! Bà lại còn bênh con! Không lẽ bạ thẳng đàn ông nào đến nhà, con Lan đã quấn ngay lấy!

Giọng bà Hạ đổi hẳn, tuy dịu dàng nhưng cương quyết:

– Ông đừng nói vậy oan cho Thắng. Trông bề ngoài cắc lắc, nhưng nó tử tế và kín đáo. Ông không biết chứ, trong một tuần nay nó giúp gia đình mình mấy nghìn bạc. Nào tiền trả trạng sư, nào tiền mua quà bánh gửi vào cho Di.

Ông nhóm người dậy, hỏi dồn:

– Ai cho phép bà nhận tiền của Thắng đó hả? Tôi cấm bà!

– Ông cấm tôi cũng đành phải nhận. Tôi không muốn con tôi khổ trong tù... Tại sao, tại sao ông thích làm khổ con cái làm gì? Biết thế tôi đừng nói chuyện này ra cho xong. Thắng Thắng giúp tôi tiền giấu tất cả mọi người. Nó cũng không nói cả cho Lan biết. Nó sợ Lan không nhận và hiểu nhầm nó. Ông cho nhận tiền của người khác là nhục, nhưng thà tôi ngựa tay xin Thắng còn hơn mang

thân đi lạy lục vay nợ những người chỉ đáng làm đầy tớ mình...

Sau khi nói một hơi dài, bà Hạ ngồi phịch xuống giường, hơi thở dồn dập.

Ông Hạ cố nén cơn giận và lấy lại bình tĩnh. Ngồi ngẫm nghĩ một lúc, ông hỏi vợ:

– Thắng có lúc nào đã động đến chuyện hôn nhân với Lan không?

Bà Hạ lắc đầu.

– Thế nó có nói gì với bà không? Dò ý tứ bà hay nhờ bà dò ý tôi chẳng hạn?

– Không! Thắng kín đáo lắm. Tôi cũng đã ngỏ ý mời bà mẹ Thắng đến đây chơi, hẵn chỉ ậm ừ.

Ông ngẫm nghĩ một chút.

– Hay nó có vợ rồi và giấu không cho ai biết? Thằng đó lẳng nhăng lắm, không tin được.

Bà Hạ lộ vẻ lo ngại:

– Chắc thằng Tô biết rõ về Thắng. Giá nó có ở nhà.

Hai vợ chồng im lặng nhìn nhau về điều tiếc sự vắng mặt của đứa con giai cả. Lần đầu tiên ông Hạ cảm thấy vai trò gạch nối quan trọng của Tô, giữa ông và bọn trẻ: Di, Lan, Thắng. Bất giác ông thở dài. Ông nảy ra ý tưởng biên thư hỏi Tô. Thật là một công việc khó khăn, xưa nay cha con ông chưa bao giờ viết thư cho nhau, và ông cũng chưa bao giờ phải hỏi ‘ý kiến’ ai trước khi quyết định một vấn đề.

Lan từ ngoài cửa vội vã bước vào,

qua mặt bố mẹ, môi mím lại cả quyết. Năm phút sau, Lan lại xuất hiện, quần áo chỉnh tề. Ông bà Hạ thắc mắc nhìn theo cô con gái. Lan đi đâu? Với Thắng? Ông vừa mở miệng định vặn hỏi, bà đã kéo tay áo ông, van xin nho nhỏ:

– Thôi mình! Kệ nó! Chắc Lan vào thăm Di.

Ông nặng nề đứng dậy. Đã đến giờ đi làm. Ông cảm thấy nản lòng và mệt mỏi vô kể.

Ra đến cửa, ông thấy xa xa ở đầu phố Lan và Thắng đi cạnh nhau, tay nắm tay. Ông nhìn theo chúng, xa dần và khuất ở đầu phố. Trái tim ông thắt lại. Ông có cảm tưởng như vừa mất đứa con gái thân yêu. Lan như vừa chết trong tâm hồn ông. Ông cảm thấy già hẳn đi và lẻ loi...

7

Tất cả mọi người trong gia đình ông Hạ đều ngạc nhiên khi Di nhân Vĩ là trong buổi các thân nhân được phép đến thăm các tù nhân ngày hôm nay, Di muốn gặp Lan, và chỉ Lan mà thôi. Nếu bà Hạ hay bất cứ người nào khác đi kèm với Lan, Di sẽ ở lì trong phòng giam không ra mặt.

Nghe tin đó, bà Hạ nhột nhột cả người. Hết nhìn Vĩ, lại nhìn Lan, bà lúng túng mãi mới nói lên lời:

– Hay anh Vĩ nghe lầm thế nào ấy chứ!

– Dạ! Không. Di dặn đi dặn lại cháu mấy lần.

Bà Hạ cúi đầu, nói nhỏ nhỏ:

– Nó không muốn gặp tôi! Chắc nó bị tra tấn đau lắm nên không muốn tôi trông thấy mặt.

Vĩ vừa buột miệng nói:

– Cháu không nghĩ thế! Anh Di...

Lan lừ mắt. Vĩ vội im ngay.

Lan chỉ nói gọn lỏn:

– Nếu anh Di chỉ muốn gặp riêng con, con không vào thăm đâu.

Bà Hạ thúc dục, ép buột mãi, Lan mới miễn cưỡng vâng lời.

Buổi chiều sau khi đã vào thăm Di, Lan về nhà trên xe hơi của Thắng. Lan, mặt có sắc giận, đi thẳng một mạch vào phòng trong, không nói một nửa lời với ông bà Hạ hay Thắng.

Thắng chào ông bà Hạ như thường lệ. Hắn hình như cũng không mấy lưu tâm đến chuyện xích mích khá gay gắt giữa ông Hạ và hắn hồi trưa. Hắn đứng giữa phòng, cặp lông mày rậm nhíu lại, nhìn theo Lan. Bà Hạ chưa kịp hỏi chuyện, hắn đã vội chào ông bà quay người ra khỏi phòng cũng nhanh chóng và đột ngột như lúc bước vào.

Tiếng động cơ xe Thắng rồ lên đoạn nhỏ dần và mất hẳn. Bà Hạ lên tiếng gọi:

– Lan! Con thay quần áo xong chưa? Ra me hỏi chuyện.

Không thấy tiếng Lan trả lời và cũng không một tiếng động nào vẳng ra chứng tỏ Lan đang thay quần áo.

Bà Hạ toan đứng dậy vào trong nhà, ông gật đi và sẵn giọng:

– Lan! Ra ngay đây! Bà không việc gì phải đi đâu, tôi cũng muốn hỏi ít điều về Di.

Lan bước ra phòng ngoài, vẫn mặc nguyên áo dài, đầu hơi cúi, hai tay nóng nẩy vịn đi vịn lại chiếc khăn tay. Nàng ghé ngòl lên giường cạnh mẹ, vẫn im lặng.

Bà Hạ dịu dàng hỏi:

– Con vào thăm có giáp mặt anh Di không?

Lan gật đầu:

– Anh Di có nói gì với con không?

Lan lắc đầu. Ông bà Hạ đều thắc mắc. Chẳng lẽ nhân Lan vào thăm, Di lại không có chuyện gì để nói.

Bà giục:

– Lan! Con nói đi chứ! Kể cho me nghe đầu đuôi. Con...con thấy anh Di vẫn như thường chứ?

Lan lặng thinh, mặt nhợt đi, tuy nhiên nàng cũng chế ngự được phần nào niềm xúc động và miễn cưỡng đáp:

– Không! Con thấy anh Di như thường, chỉ hơi xanh một chút.

Ông Hạ nghi ngờ nhìn Lan. Chắc Lan cố ý dấu ông bà sự thật về tình trạng của Di.

Ông hỏi:

– Di có nói là sẽ làm theo lời khuyên của Vĩ khi bị ông Biện lý thẩm vấn hay không?

Lan quay phắt người, đối diện với bố mẹ, mắt long lanh đầy tức giận phần uất, ghì giữ mãi trong tâm hồn, bây giờ mới bùng ra.

– Ba mẹ đừng hỏi gì con nữa! Con và anh Di đâu có kịp trò chuyện. Mà làm sao trò chuyện nổi cơ chứ. Hai người đứng cách nhau hàng thước, có đến hai tấm mạng thép ngăn cách. Thật kinh tởm! Nó nhốt người ta như nhốt một con vật. Đã thế hàng mấy chục người vào thăm các tội nhân nhao nhao như cái chợ, nhức đầu váng óc, mấy cái thằng gác tù bằng nhằng dục toảng lên trông thật khả ố.

Lan ngừng lại một giây để lấy hơi, môi run run.

– Con và anh Di chỉ biết đứng gần ra nhìn nhau. Đôi mắt anh Di sâu hoắm nhìn con...

Lan rùng mình, hai bàn tay chột nắm lấy nhau.

– Con chẳng nhớ đứng như thế bao nhiêu lâu... Nhưng trước khi hết hạn năm phút, anh Di đã rời bỏ, đã quay trở về phòng giam sau khi dặn con... Không! Không phải thế! Con gọi lớn – Anh Di! Anh Di. Anh không ngừng bước chỉ quay đầu lại, dơ một ngón tay lên chỉ vào mắt ra hiệu bảo con đừng khóc. Và con ra về! Có vậy!

Mọi người im lặng một lúc khá lâu. Ông Hạ với lấy chiếc điếu, nhồi thuốc, hút. Bà cầm lấy một bàn tay Lan, vuốt ve nhẹ nhẹ.

Giọng bà Hạ cất lên, mơ hồ như từ một nơi xa vắng tới:

– Anh Di dặn con những gì?

– Không! Lúc này con kể nhầm. Anh Di không nói gì với con hết.

– Lạ nhỉ? Me vẫn không hiểu tại sao anh Di không muốn me vào thăm. Nhớ nó mệnh hệ nào...

Lan ngừng đầu nhìn rất lâu khuôn mặt buồn bã và tuyệt vọng của mẹ. Lan đang bị giằng xé giữa nhiều ý muốn đối chọi nhau.

Cuối cùng, Lan đứng dậy lảng vào trong nhà, sửa soạn bữa cơm chiều.

Đột nhiên bà Hạ hỏi chồng một câu khiến ông ngạc nhiên không biết trả lời ra sao:

– Mình! Mình có nghĩ rằng Di cũng chẳng yêu gì tôi hay không?

Ông hừ một tiếng không đáp.

Thắng đến khi gia đình ông Hạ sắp dùng cơm chiều. Lan bận tay dưới bếp. Thắng quần áo tề chỉnh, mặc complet sẫm màu, thắt cravate cẩn thận. Sau khi chào ông bà Hạ, Thắng hỏi ngay bà:

– Chắc Lan đang sửa soạn, tối nay dùng cơm hiệu cùng ông bà như cháu mời hôm qua.

Ông đáp khô khan, lãnh đạm:

– Tôi xin kiếu!

Bà Hạ lúc đó mới sực nhớ ra lời mời của Thắng, lúng túng một chút, đoạn cũng thoái thác:

– Chết chữa! Tôi quên bằng đi mất...

Lan hư đến thế thì thôi chẳng nhắc nhở gì tôi.

Bà đưa tay lên bóp trán, giọng mệt mỏi:

– Anh giận tôi chịu lỗi, nhưng thật, tối nay tôi thấy người váng vất, đầu óc rối tung chẳng ra làm sao. Nhất là anh cũng biết em Di đang tù tội, chúng tôi cũng không tâm trí đâu mà vui được. Thôi! Anh để cho lần khác vậy.

Thắng không gặng hỏi, và trước sự từ khước của cả hai vợ chồng ông Hạ, hẳn cũng không lộ vẻ phật ý.

– Vâng. Thế cũng được. Chẳng sao!

Lan từ nhà dưới bùng mâm cơm lên. Trông thấy Thắng, nàng không nói gì, hai gò má ửng hồng một chút. Thắng hỏi, không nhìn Lan:

– Lan! Lan mặc quần áo rồi đi ăn cơm hiệu với anh. Ba mẹ Lan chiều nay mệt không cùng đi với chúng mình.

Lan lắc đầu, thẳng thắn đáp:

– Lan cũng vậy, không thể đi được.

Thắng nhún vai:

– Lại vì Di phải không? À! Di, Di... vẫn lý do ấy?

Lan giọng thách thức:

– Anh cho lý do đó không đủ hay sao?

Thắng không đáp, đi đi lại lại trong phòng, dáng điệu nóng nảy. Bà Hạ chắc muốn làm nhẹ bớt bầu không khí căng thẳng giữa Lan và Thắng, nên dịu dàng bảo:

– Anh Thắng! Ngồi chơi một chút rồi dùng cơm một thể với chúng tôi. Để tôi làm thêm mấy món. Anh chắc cũng chưa thấy đói?

Thắng ngồi xuống ghế châm thuốc hút. Chợt hần nói:

– Ngày mai anh trở về với đoàn Quân thú! Lan có gửi gì cho anh Tô không?

Lan hơi giật mình và vẻ mặt thoáng bối rối. Lan lại gần Thắng, ngồi trên chiếc ghế đối diện với Thắng. Lan mỉm cười – một nụ cười cầu xin tha thứ của một cô bé vừa phạm lỗi – nhìn thẳng vào mắt Thắng và hỏi:

– Anh giận Lan hả?

Thắng nhún vai, sắc mặt không thay đổi.

– Anh giận Lan vì tối nay Lan thất hứa với anh. Anh giận, nên anh quyết định ngày mai trở về đoàn Quân thú Lưu động.

– Hừ! Lan trẻ con nên tưởng anh cũng trẻ con như Lan. Bon! Lan muốn nghĩ thế nào về anh cũng được. Nhưng, mai anh đi.

Lan hất chiếc cằm nhỏ ra phía trước trong một dáng bướng bỉnh, dễ thương:

– Thế còn Lan?

– Anh đi việc quái gì đến Lan!

Lan bất mãn, gặng:

– Việc gì chứ! Mỗi lúc một khác. Trước đây mấy hôm khác, hôm nay lại khác. Anh trả lời thẳng vào câu hỏi của Lan đi.

Nét mặt Thắng căng thẳng, hẩn im lặng nhìn Lan một cách kỳ lạ, dữ tợn và thoáng ác cảm.

Đúng lúc ấy có tiếng gõ cửa, một bó hoa màu sắc tươi thắm thò vào, đoạn Vĩ xuất hiện, nửa người nấp sau bó hoa khá lớn. Hẩn tiến lại gần Lan và vì Thắng ngồi quay lưng ra phía cửa, nên hẩn không nhận biết là ai. Giọng hẩn lắp bắp:

– Chào ông ạ! Cô... cô Lan, chiều nay cô đã vào thăm anh Di chưa? Cô có gặp khó khăn không? Tiện đây, tôi mang lại biếu cô bó hoa để...

Thắng vẫn ngồi yên trên ghế, không quay đầu lại, cắt ngang:

– Anh Vĩ đó hả? Chị có mạnh không anh?

Vĩ sững sờ, đứng ngây ra. Đây là lần đầu hấn chạm trán với Thắng tại gia đình ông Hạ. Lan liếc nhìn Thắng, ánh mắt tinh nghịch, trêu cợt, và mời Vĩ.

– Anh Vĩ ngồi chơi! Gớm! Ngày nào cũng mua hoa biếu chị ấy, chắc chị phải cảm động lắm. Anh Thắng thường nhắc đến anh chị.

Thắng, giọng sai khiến:

– Vĩ à! Toa lại gần đây moa bảo cái này.

Đôi mắt lim dim sau cặp kính cận của Vĩ chớp liên mấy cái. Hấn nửa muốn lại ngồi cạnh Lan, nửa như muốn trốn chạy sự dàn mặt với Thắng. Hấn liếc nhìn Lan rất nhanh, hình như muốn thu hình ảnh, ghi khắc vào tâm khảm, đoạn đặt bó hoa xuống bàn, hấn lấp bắp:

– Xin lỗi, toa và cô Lan... moa có hẹn công việc, phải đi ngay... Để lần khác! Dạ! Kính chào ông! À! Thắng, toa ra ngoài này, moa có chút việc riêng muốn nhờ toa.

Vĩ kéo Thắng ra ngoài hành lang, thăm thò trò chuyện.

Tiếng Thắng cất cao, cộc nhạo:

– Ô! Toa rắc rối lắm! Việc gì phải che đậy...!

Tiếng Vĩ van nài:

– Toa nói khe khẽ chứ! Moa xin toa!

Ông Hạ ngồi vào mâm nhấm nháp mấy món ăn, một mình. Ông vẫn có thói quen ăn trước gia đình như vậy, mặc dầu nhà có khách ăn cơm hay không.

Lan xuống nhà bưng thêm mấy món

ăn lên, Thắng cũng vừa dứt câu chuyện với Vĩ, quay vào. Lan hỏi:

– Anh Vĩ nói chuyện gì với anh thế? Bí mật tề!

Thắng đột ngột hỏi lại Lan:

– Lan có quen và biết rõ vợ Vĩ không:

Lan lắc đầu, giọng dửng dưng:

– Sao? Vợ anh Vĩ muốn quen Lan à?

Thắng cười, ánh mắt thoáng vẻ khâm phục.

– Nếu Lan cho Vĩ biết ý kiến đó, chắc Vĩ ngã ngựa người. Vợ hãnh ghen có tiếng!

– Lan nghe nói bà ấy đẹp lắm, và giàu. Anh nói phải đấy! Hôm nào Lan

phải đòi anh Vĩ dẫn đến thăm chị ấy mới được.

Ông Hạ đằng hắng giục Lan:

– Lan! Xuống nhà mời me lên ăn cơm!

Trước khi xuống bếp, Lan nghiêm trang bảo Thắng:

– Kể ra Lan thấy anh Vĩ thật tội nghiệp!

– Tội nghiệp? Mais non! Nếu Lan biết rõ Vĩ hơn, Lan sẽ thấy khó mà dùng chữ ‘tội nghiệp’ cho một thằng hèn được!

Lan quay người nói với lại:

– Si tình mà anh chê là hèn kể cũng hơi quá.

Suốt trước bữa cơm, hầu như chỉ có Lan và Thắng trò chuyện. Ông Hạ không nói với Thắng một câu. Bà Hạ ăn uống uể oải, nghĩ ngợi đầu đầu. Thỉnh thoảng bà đưa mắt quan sát hai khuôn mặt Lan Thắng kể bên nhau, vẻ mặt tươi lên một chút.

Cơm nước xong, Thắng bảo Lan:

– Lan xin phép ba mẹ đi chơi với anh một vòng.

Lan gật đầu, quay sang bố mẹ.

– Xin phép ba mẹ cho con đi chơi quanh quanh với anh Thắng. Mai anh Thắng lên đường rồi.

Ông Hạ lưỡng lự một chút đoạn hỏi:

– Đi đâu? Có lâu không?

– Độ nửa tiếng thôi ạ!

Ông không đáp, nhưng Lan hiểu ngay ông đã ưng thuận, nên vào nhà trong thay quần áo.

Lan và Thắng đã đi rồi, ông bà Hạ ngồi bàn chuyện về mấy đứa con trai. Bà Hạ cho chồng biết tình trạng tài chính hao hụt của gia đình trong tháng này. Tô vẫn chưa gửi tiền về, Di ngồi trong tù, chủ nợ thúc dủ, bao nhiêu nỗi lo âu buồn phiền dồn dập đè lên hai vợ chồng. Ông đi đi lại lại trong phòng tựa một con thú bị giam trong cũi. Tuy khí hậu mùa thu dịu mát, không hiểu sao ông lại thấy người nóng hâm hấp như sốt. Chân tay ông hình như không phải là của ông nữa. Nghe hoài giọng nói đều đều, than thở của vợ, ông mất hẳn bình tĩnh, quát lên:

– Thôi! Bà im đi. Tôi xin bà!

Tiếng quát của ông cũng như bị giam hãm trong bốn bức tường chật hẹp. Bà Hạ ngừng đẩy nhìn ông. Bao nhiêu năm nay sống cạnh nhau, đột nhiên giây phút này, tự nhiên ông thầm mong muốn vợ ông chết đi và đôi mắt trách móc đang soi vào ông kia, khép lại mãi mãi.

Ông Hạ vội vã ra khỏi nhà, đi dọc theo hè phố. Bầu trời đen kịt không trăng sao. Gió thổi cuốn lá xào xạc chạy quần vào chân ông. Cơn nóng bức trong cơ thể ông dịu xuống dần dần. Bao giờ đêm tối dài dằng dặc này của đời ông mới chấm dứt? Ông lang thang hàng tiếng đồng hồ, cho đến lúc hơi lạnh thấm vào người mới quay trở về.

Về đến gần nhà, một chiếc xe hơi lướt qua dưới đường: xe của Thắng. Chắc Thắng và Lan không nhìn thấy ông Hạ vì đèn đường ở quăng phố này hồng

gần hết, ông lại đi lẫn trong bóng tối. Xe Thắng đỗ trước cửa nhà, tắt máy, nhưng không thấy ai xuống.

Nhờ ánh sáng chiếc đèn đường gần nhà hắt xuống, ông nhìn thấy lơ mờ bóng Lan và Thắng ngồi cách xa nhau ở hàng ghế trước, mắt hướng vào nhau.

Chợt hai chân ông đứng khựng lại. Hai bóng người trong xe vừa ôm ghì lấy nhau trong một cử động say mê, dữ dội và đột ngột. Thắng và Lan hôn nhau rất lâu.

Người ông hùng hực và máu vọt chạy mạnh. Ông không thể rời mắt khỏi hai bóng đen đang quấn lấy nhau cách ông không bao xa. Một tiếng nói thầm kín vang lên trong ông, cho ông biết ông chưa già. Đã từ bao nhiêu năm nay, mãi ngập lặn trong những tham vọng làm

giàu và những thất bại liên tiếp, ông hầu như lãng quên đã có thời ông trẻ, thân hình căng đầy dự vọng. Những ham muốn đòi yêu ngủ gục từ lâu, hình như vừa trỗi dậy.

Ông Hạ ghen với Thắng Lan, với tuổi trẻ của chúng. Giờ ông mới chợt hiểu tại sao ông không chịu nổi mọi người chung quanh ông tán tỉnh nhau, yêu nhau.

Tuy nhiên, kỳ lạ thay, ông đồng thời cảm thấy ý chí muốn thành công của ông hình như vừa được tiếp thêm sức.

Ông tự hứa một khi giàu có, ông sẽ tìm đủ mọi cách để hưởng lạc. Ủ! Tại sao ông không thể có một cô nhân tình trẻ, thân hình tròn lẳn, bộ ngực khiêu khích của riêng ông?

Thắng Lan xuống xe, vào nhà đã khá lâu, ông Hạ mới sực tỉnh, trở về với thực tại.

Ông đi qua phòng khách không nhìn tới chúng. Vợ ông đã thiếp ngủ, mấy vết nhăn khá sâu đã bắt đầu xuất hiện trên vầng trán và khoé mắt. Ông nhẹ nhàng nằm xuống bên cạnh vợ, tay vắt lên trán, mắt mở trừng trừng mà không trông thấy gì. Đầu óc ông trống rỗng không một tư tưởng. Ông nằm như vậy bao nhiêu lâu, ông cũng không rõ.

Ở phòng ngoài Lan nói nho nhỏ:

– Mai anh đi?

– Ừ mai...!

– Em yêu anh!

Thắng im lặng. Lan nhắc lại, giọng tha thiết hơn:

– Anh! Anh nghe rõ em nói không?
Em yêu anh!

Giọng Thắng chồm bức bối:

– Nếu nhắc đi nhắc lại câu ấy làm em
sung sướng hơn, anh không ngăn!

Lan, giọng thoáng một vẻ nhẵn nhục,
tuyệt vọng khó tả:

– Vậy mà anh vẫn đi!

– Em im đi! Điều đó vô ích!

– Điều gì?

– Cố gây cho anh một mặc cảm
phạm tội đối với em. Anh có cảm tưởng
theo ý em, anh rời bỏ em vào lúc này là
một tội... À!

Giọng Lan ngổ ngàng:

– Em... em không hiểu anh! Đúng ra em không hiểu nổi tất cả các anh! Anh Tô, Anh Di và anh. Lúc nào các anh hình như cũng muốn gạt em sang một bên, không cho em đả động đến, chứ đừng nói dự phần nào, những chuyện các anh làm... thế giới của các anh...

Thắng chua chát đáp:

– Có lẽ, vì cái thế giới của đàn ông là thứ độc nhất của các anh còn có thể tin vào.

– Anh không tin vào tình yêu?

– Không hẳn vậy! Nhưng... tình yêu không thể đủ được. Anh yêu em, em yêu anh say đắm, chúng ta sung sướng, nhưng vẫn chưa đủ...

– Anh ích kỷ lắm! Anh chỉ nghĩ đến anh...

– Ích kỷ? Em muốn hiểu như thế cũng được.

Hai người im lặng.

Giọng Lan lại cất lên, Lan có vẻ bị xúc phạm:

– Anh làm em buồn! Bây giờ em mới hiểu, trước đến nay anh vẫn khinh em. Anh coi em cũng như... Phương... Pauline...

Thằng xô ghế, tiếng Thằng gay gắt, tàn nhẫn:

– Bon Dieu! Quả thật em chẳng hiểu cái gì hết! Tại sao em phải hạ mình xuống, so sánh em với những người đàn bà khác? Tại sao em không nghĩ rằng trường hợp chúng ta là một trường hợp đặc biệt, không thể đặt cạnh trường hợp nào khác! Trước khi gặp em, anh đã gặp

nhiều người. Những chuyện đó đã xảy ra... Em muốn anh làm gì bây giờ? Hối hận? Thật khôi hài...! Mà làm sao anh hối hận nổi cơ chứ? Khi anh gặp họ, yêu họ anh đã biết có em trên cái cõi đời này đâu!

– Em... em cũng biết vậy. Nhưng em chỉ là một người đàn bà, làm sao em ngăn nổi em, nghĩ đến những lúc anh sống – họ, yêu họ, thân mật với họ...

– Nếu vậy, em chỉ làm khổ em, làm em bức mình, và kém yêu anh.

– Anh Thắng! Lại gần đây em bảo! Tại sao anh cứ cau có và đứng quay lưng vào em như thế kia.

Thắng bước vội lại gần Lan và rồi im lặng bao trùm lên tất cả.

Hơi thở dồn dập của Lan lẫn với tiếng

rên rất nhẹ, tiếng rên của một người đàn bà say đắm trong tình yêu. Lan gọi tên Thắng, âu yếm, níu kéo:

– Anh Thắng! Anh!

Một khoảnh khắc qua, Lan Thắng lại tiếp tục trò chuyện. Lan hỏi:

– Anh định ở lại đoàn Quân thứ Lưu động bao nhiêu lâu?

– Một tuần, có thể một tháng, khi nào đoàn bị giải tán, anh sẽ về.

– Tại sao lại bị giải tán?

– Em không đọc báo à? Trong vòng mấy hôm vừa qua, đoàn Quân thứ Lưu động bị Việt Minh tấn công. Chẳng bao lâu sẽ đến lượt đoàn các anh. Chắc sẽ có lắm trò vui.Ồ! Anh đã thấy nóng ruột muốn đi rồi đây!

– Hôm từ biệt anh Tô, anh có hẹn ngày nào trở lại không?

– Không!

– Nhưng em chắc anh Tô đoán biết rồi anh sẽ trở lại! Anh ấy tinh ý lắm mà!

Thắng nhún vai:

– Có thể lắm!

Lan lẩm bầm một câu, như tự hỏi mình:

– Em vẫn chịu không hiểu nổi... Trở lại Quân thứ Lưu động, anh được cái gì? Anh bảo vì anh Tô, nhưng em vẫn không tin. Ở lại Hà Nội, đâu có gì thay đổi, anh Tô vẫn là bạn kia mà?

Thắng ngẫm nghĩ, cặp mắt chớp chớp, môi hơi trề ra. Bỗng nhiên, hắc lắc đầu khá mạnh mấy lần liền.

– Không! Không! Anh không nghĩ rằng nếu anh ở lại Hà Nội, anh và Tô lại tiếp tục vẫn là bạn được!

– Sao kỳ khôì vậy? Em tưởng đã thân nhau, dù sống xa nhau, đâu vì thế mà kém thân.

Thắng đứng bật dậy, đi đi lại lại trước mắt Lan. Hắn vừa nói vừa lấy một bàn tay nắm lại đấm nhẹ vào lòng bàn tay kia mở rộng. Dáng điệu hắn kích thích, nóng nảy.

– Lan không hiểu! Không! Lan hiểu tình bạn theo một nghĩa tầm thường và nông cạn. Bon! Là bạn, khi một thằng này gặp mặt thằng con trai khác hợp tính nhau, quyến luyến nhau – Phải thế không? Để rồi hai thằng dắt tay nhau dung dăng dung dẻ ngoài đường phố? Như hai

thằng oắt con đa cảm? Trời đất! ‘Bạn’ kiểu vậy, anh lấy ba vái...!

Thằng đứng sững, ngón tay trở vào mặt Lan.

– Lan! Lan vẫn nhầm tưởng anh có cảm tình với cái ông anh gàn dở của Lan phải không?

– Dĩ nhiên rồi! Không cảm tình với nhau sao chơi với nhau nổi!

– Đấy! Lan nhầm to ở chỗ ấy! Anh là bạn Tô không phải anh ưa bộ mặt ông ấy, khoái lối đi đứng, sống, yêu gái của ông ấy. Hoàn toàn không! Anh và Tô khác nhau về đủ mọi mặt. Ông ấy khoái suy nghĩ, trầm tư mặc tưởng, lúc nào cũng phân tích phân tểc loạn cả lên... Anh ghét suy nghĩ thậm tệ, lắm khi anh thấy ông ấy sống thật vất vả, dăm dăm chiêu

chiều tìm tòi ý nghĩa sâu xa của từng sự việc xảy đến cho ông ta, hay từng tình cảm tế nhị, uẩn khúc trong tâm hồn... Ô là là! Điền cái đầu luôn! Trông anh đây này, anh sống đại đi, tích tắc, tích tắc, có tiện lợi hơn không? Tóm lại...

Thắng ngừng nói, lầu bầu rửa:

– Merde alors! Chà! Khó nói thật! Anh chỉ quen hành động.

Lan tỉnh quái:

– À! Em hiểu rồi! Hai ông không giống nhau, không có cảm tình với nhau nên, hai ông trở thành bạn thân của nhau? Khó tin quá!

Thắng ngồi phịch xuống chiếc ghế cạnh Lan, đưa tay lên vuốt tóc liên hồi. Hắn chuyển câu chuyện sang một hướng khác.

– Để anh kể cho Lan nghe chuyện về mấy thằng bạn anh... Dạo anh là tự vệ, ở lại Hà Nội đánh Pháp với một lũ bạn cùng lớp, có mấy lần chiến xa Pháp tấn công phố bọn anh giữ, bọn anh say mê bắn, bò, ném xăng vào chiến xa. Vừa bắn vừa la hét gọi nhau. Ấy! Vào những giây phút đó, anh thấy yêu chúng nó ghê gớm, quên tất cả... Bao nhiêu sinh lực, ý chí trong người đều được anh đổ dốc ra sống cho bằng hết.

Anh cảm thấy anh sống thật đàn ông! Voilà! Người cứ căng ra, đầy ứ và anh cười rất nhiều! Cười như chưa bao giờ anh có dịp được cười thoải mái đến như vậy. Nhưng sau đó, khoảng đời còn lại của anh khác hẳn. Anh hậm hực với mẹ anh, với chính anh. Anh sống lủi thủi một mình, vất va vất vưởng. Tình yêu đàn bà, chơi bời, rượu chỉ lôi cuốn anh

phần nào, trong một thời kỳ thường rất ngắn ngủi. Thắng đàn ông trong anh say ngủ, mê muội, abruti, cho đến khi anh gặp Tô.

Thắng lại đẩy ghế đứng dậy, đi đi lại lại.

– Mặc dầu anh phải nói ngay, anh ghét một vài đặc điểm của ông anh Lan, nhưng ghét, yêu đâu quan trọng. Tình cảm, sensibleries chỉ làm anh ghê tởm. Anh chỉ thấy Tô là một người thật hiếm hoi! Tô cũng là một người đàn ông như anh. Có lẽ cái type đàn ông ở hấn có khác anh, nghĩa là không hùng hùng hổ hổ, vũ phu tàn nhẫn, lao đầu ra phía trước. Nhưng, không thật formidable! Hấn thật thông minh và can trường, hấn không sợ một cái gì hết, dù có những phút mềm yếu trước đây của hấn. Ngồi nghe hấn nói về hấn, tra hỏi anh ác hơn cả một

ông đội xếp, bắt anh nói hết về anh, thật sướng. Và khi cần đến hành động, hẳn sẽ có mặt, hô ngay ‘Présent!’

Thắng rùng mình.

– Được cầm súng, chiến đấu cạnh Tô thật khoái hơn tất cả mọi thú trên đời...

Lan cắt ngang, gay gắt:

– Anh lệ thuộc anh Tô! Kết luận là vậy.

Thắng nóng nảy đáp:

– Em nhầm! Không phải lệ thuộc! Đối diện, đối diện! Lạ thật! Đàn bà không bao giờ có thể sống ngang hàng với một người khác. Lúc nào cũng lôi vấn đề ai lệ thuộc ai vào cuộc sống mới nghe. Les femmes! Oh! Ces êtres inférieurs...

Lan dần dỗi:

– Em hiểu anh rồi! Em biết mà: các anh khinh em, khinh đàn bà! Đúng vậy không?

Thắng tàn nhẫn:

– Anh đâu muốn vậy! Tự em, em làm anh khinh em đấy chứ! Em là đàn bà. Vào thời này, em ngồi nhà, em làm bếp, em đi học, em trang điểm, em săn sóc mọi người trong gia đình. Đối với em thế là đủ. Nhưng các anh, những người đàn ông, các anh bắt buộc phải sống khác, Tô nói đúng! Hắn có lần bảo anh: ‘Số mệnh đàn ông chúng mình – vào thời này – chia cắt mình, tách mình khỏi tình yêu của những người đàn bà’. Em tưởng anh sung sướng lắm hay sao, khi phải rời bỏ em...?

Lan gần như kêu lên, đau đớn, say đắm:

– Anh Thắng! Đừng, anh đừng nói nữa... Anh lại đây với em... Em xin lỗi anh...

Một phút yên lặng trôi qua. Đột nhiên bà Hạ nằm cạnh ông mê sảng, kêu thất thanh:

– Di! Di! Trời ơi! Tội me lắm! Đừng hắt hủi! Me xin con...

Ông Hạ lay vợ, gọi:

– Dậy! Tỉnh dậy! Lại nằm mê hoảng rồi.

Bà Hạ mở mắt, ngơ ngác nhìn ông, và không nhận ra ông. Trán bà đầm mồ hôi, hai tay ôm lấy ngực. Bà yếu ớt mỉm cười, ngồi dậy, vuốt tóc, nói với ông như xin lỗi:

– Chà! Tôi mê hoảng sợ quá! Mình chưa ngủ à?

Lan ở nhà ngoài vội vào, tay bưng chén nước nóng:

– Me uống đi cho tỉnh! Me đừng ngủ lại vội, ngồi một chút cho tỉnh trí đã.

Bà Hạ vẫn chưa hoàn hồn, đỡ lấy chén nước uống một hơi, đoạn dựa lưng vào tường, ngồi thở. Lan đứng nhìn mẹ, ánh mắt đầy lo ngại. Bà hỏi:

– Khuya chưa con? Anh Thắng đã về chưa?

Lan lắc lắc đầu. Bà Hạ đuổi con gái:

– Con ra ngoài nhà tiếp chuyện anh ấy đi! Để mặc me! Tóc con làm sao bù thế kia?

Lan hơi đỏ mặt, không đáp, quay trở ra nhà ngoài.

Ông Hạ nhắm mắt nhưng không

ngủ nổi. Ông tự hỏi, vợ ông hơi yếu tim, sống qua giai đoạn đầy những xúc động này, sẽ có tránh khỏi mang bệnh nặng hay không?

Thắng hỏi Lan:

– Me mê hoảng phải không?

Khuôn mặt Lan thoáng lo ngại:

– Vâng! Lan lo cho me. Dạo này me có vẻ yếu, không đêm nào không mê hoảng.

Thắng, Lan hạ giọng thăm thì về bà Hạ. Loáng thoáng những câu ‘nhỡ anh Di’, ‘nếu em cần anh sẽ đưa tiền mua thuốc.’

Một lát sau, Lan hỏi Thắng:

– Anh! Anh kể cho em nghe về ba me anh đi!

Thắng miễn cưỡng:

– Có cái quái gì mà kể!

– Tại sao anh không thích nhắc đến ba mẹ anh?

– Không thích? Lan moi đâu ra cái tư tưởng kỳ quái ấy! Ba anh, như em đã biết hôm nào anh kể cho Tô nghe. Còn mẹ anh? Nếu em muốn, hôm nào anh giới thiệu em với mẹ. Lan chưa biết mẹ anh! Mẹ anh chiều con, yêu con một cách quá đáng. Anh ít khi dám ngồi bên cạnh mẹ anh, sự âu yếm của mẹ làm anh ngạt thở. Lắm khi anh cáu, gắt um lên.

Lan cười:

– Em hiểu lắm! Đến như em thỉnh thoảng anh mới gặp em, mà em cũng đã nhiều lần khiến anh nghẹt thở, nữa là mẹ anh nuôi anh, yêu anh từ thuở nhỏ.

– Lan thông mình lắm!

Lan ngáp ngừng:

– Thế còn anh, anh yêu me anh chứ!

Thắng dừng dừng đáp:

– Anh không để ý. Thực ra anh cũng chưa bao giờ tự đặt câu hỏi đó cho anh. Anh chỉ biết anh không ghét me anh, thế thôi!

– Thế còn ba anh... Ba anh chết có làm anh xúc động nhiều lắm không?

Thắng ngừng phất đầu, cặp mắt long lanh đầy giận dữ uất ức. Thắng đảo mắt nhìn vào nhiều điểm trên khoảng không như tìm tòi lục lọi một kẻ thù vô hình.

– Anh chỉ biết tin ba anh bị Việt Minh giết ít lâu trước khi Pháp Việt đánh nhau ở Hà Nội. Anh tưởng điên lên! Vô lý, vô

lý hết sức! Tại sao tụi nó dám giết ba anh? Đảng phái, chính trị? Je m'en fous! Tụi Pháp còn chẳng dám giết ba anh nữa là. Bon! Ba anh trí thức gàn, ương ngạnh, quân tử sĩ phu Tàu, et quoi! Nhưng giết ba anh thời thật quá sức! Chúng là một lũ điên, dã man!

Anh đã quyết định rời bỏ làng ngũ tự vệ thành, nhưng về sau, vì mấy thằng bọn công tử bột nhà giàu say mê giết Pháp, anh đổi ý kiến. Anh nghĩ rằng anh, cũng như chúng nó, chẳng đảng phái đêch gì hết, chỉ muốn đánh Pháp.

Anh đã ở lại Hà Nội! Anh đã giết vô khối Pháp và chính tay anh cũng đã bắn què một thằng cán bộ Việt Minh. Thằng này được cấp trên gửi xuống để chỉ huy bọn anh. Nó hèn! Lúc tụi Tây tấn công khu phố anh, nó bỏ chạy. Anh bắn liên! Vì không chết, nên nó ra lệnh cho tụi

bạn anh bắt giam anh. Tội bạn anh sợ liên lụy, ngấm giục anh trốn.

Anh không chịu, xỉ vả chúng một trận. Phiên một cái tội chúng một hai thằng thân Việt Minh và biết ba anh là đảng viên Việt Quốc. Chúng nó lợi dụng một buổi tối đến phiên anh phải gác, họp nhau lại bàn tán. Chắc hẳn chúng tìm một giải pháp nào đó giải quyết sự có mặt của anh. Lan tưởng tượng xem... Anh ôm súng, gác ngoài ụ, trời tối lạnh, mưa phùn, đằng trước anh là Pháp, đằng sau lưng anh tội bạn anh rập rình đâm anh sau lưng... Cuối cùng anh rút lại khẩu súng, bỏ đi. Không phải là anh sợ! Không! Anh chán ngấy đến cổ, buồn nôn muốn ọe thì đúng hơn. Mĩa mai thay, anh ghét Pháp mà kết cục anh đã ở lại Hà Nội, không tản cư. Anh tìm đến mẹ anh, sống lẫn trong khu người Tàu ở

hàng Buồm. Voilà! Lan đã hài lòng chưa?

Lan dịu dàng:

– Tội nghiệp anh! Chắc anh buồn lắm!

Thằng cười khô khan:

– Cám ơn Lan! Đàn bà lúc nào cũng thương hại được. Tài thật! Bon! Từ đó, anh sống như một người mang một cái bấu vô hình, trên lưng, đè nặng... Ăn chơi, nhảy nhót, tiêu tiền, rượu cũng không thể loại bỏ cảm tưởng mang cái bấu đó khỏi đời anh. Vì thế, tất cả, đều khiến anh bức bối: Tình yêu của anh, của đàn bà; sự giàu có, không thể tránh được của gia đình anh. Có một dạo, anh tự nhiên xấu hổ về sự giàu có của me anh. Thật kỳ khôi! Anh thấy xấu hổ khi anh phung phí những món tiền lớn không do

chính anh kiếm ra. Nhưng, dần dần, anh khám phá ra. Không! Anh chấp nhận những cái khó chịu đó của đời anh: Tình yêu và giàu có. Comme ça! Tuy nhiên cái bấu vắn còn! Cho đến khi anh gặp Tô, cùng sống trong hành động như Tô, đột nhiên anh trở lại thành một người đàn ông nhẹ nhõm, tự do hơn... Lan! Anh yêu em!

Giọng Thăng nao nức, cuồng nhiệt, vụt ra như một mũi tên. Im lặng bao trùm lên phòng ngoài rất lâu.

Ở nhà trong ông Hạ đã bắt đầu buồn ngủ, mí mắt nặng dần. Thăng ra về vì phải, vì ông thấp thoáng nghe thấy tiếng hân nói:

– Anh về!

– Không! Anh đừng về vội!

Tiếng ghế xô đẩy, tiếng Lan thở dài và rồi hai đứa thì thầm. Ông nửa thức nửa ngủ, gọi Lan:

– Lan! Đi ngủ, nhớ đóng cửa kỹ càng đấy!

Tiếng cửa ngoài đóng lại. Đèn nhà ngoài vụt tắt. Im lặng.

Không biết bao nhiêu lâu sau, bà Hạ cựa mình nói lảm nhảm, khiến ông tỉnh giấc. Ông quài tay đập đập vào vai vợ. Hình như có tiếng cửa ngoài mở lạch cạch. Lan thì thầm. Lan nói chuyện với ai? Nói một mình? Ông cũng không rõ, vì giấc ngủ vụt đến, chiếm ngự lấy ông.

S

Thắng quay trở về đoàn Quân thứ đã được gần nửa tháng. Tâm tính Lan trong khoảng thời gian này, thay đổi khá bất ngờ, khiến cả ông lẫn bà Hạ ngạc nhiên. Rõ ràng, Lan đã trút bỏ xác cô con gái để biến thành một người đàn bà, nông nản và khó hiểu. Nhiều khi Lan ngồi ngẩn ra hàng giờ, cậỵ rằng cũng không nói lấy một tiếng; nhiều khi lại cười nói ồn ào một cách quá đáng. Má hồng lên, mắt sáng quắc, thân hình căng

thẳng, không chịu ngồi yên một chỗ. Hình như nguồn yêu đương tràn ngập trong người Lan, bắt buộc nàng phải tung ra khắp mọi phía, hướng vào tất cả mọi người chung quanh. Bà Hạ kêu lên:

– Cái con quỷ này! Điên đấy à? Ngồi yên nào, làm mẹ chóng cả mặt!

Lan trả lời bằng một chuỗi cười ròn rã:

– Mẹ đuổi con phải không? Con đi thăm anh Di đây!

– Hôm nay thứ tư, ai cho Lan vào thăm!

– Thế thì con viết thư cho anh ấy vậy!

Nếu không sửa soạn các món quà được để mang vào cho Di, nếu không viết thư cho Di, Lan cảm cú viết – cứ

hai ba ngày một lần, rất đều đặn – thư cho Thắng, Tô mặc dầu Thắng Tô không viết qua về nhà lấy một lá thư ngắn ngủi. Bà Hạ tò mò hỏi:

– Lan viết gì mà lắm thế? Các anh ấy đâu trả lời.

Lan khoát tay, tỏ vẻ bất cần, đáp:

– Con biết các anh thích nhận thư, đọc thư con là con viết. Đâu cần được trả lời.

Những dòng chữ to, nét cứng rắn đàn ông, của Lan, tiếp nhau phủ kín trang giấy này sang trang giấy khác. Ông bà Hạ chịu không hiểu nổi, Lan tìm đâu ra nhiều chuyện viết đến thế. Viết xong, Lan phải đi bỏ thư ngay, không thể chờ lấy một phút.

Lan cũng năng sẵn sóc ông bà Hạ.

Nếu buổi chiều đi làm về, ông ngồi xem sách hoặc nghỉ ngơi một mình, Lan cũng mang truyện ngoại quốc đến ngồi ở bàn bên cạnh, đọc và chốc chốc lại quấy rầy, hỏi một chữ khó, hay nhờ ông giảng một đoạn khó hiểu.

Nhà vắng hai đứa con trai, được nghe tiếng Lan nói liến thoắng, cười, và nhìn khuôn mặt linh động nở nang của Lan, cũng là một nguồn an ủi cho ông bà Hạ.

Lan vừa háo hức, lại vừa e ngại, mong chóng đến ngày toà xử Di, và ngày Di trở về khung cảnh gia đình. Trong những buổi được vào thăm Di, hai anh em cùng chỉ trao đổi dăm ba câu ngắn ngủi. Đôi khi Lan lo ngại hỏi vô tội:

– Me! Con sợ anh Di sau khi nằm trong tù ra sẽ thay đổi nhiều đúng thể không me?

– Sao lại thay đổi chóng thế được!

– Biết đâu đấy! Anh Di sống chung đụng toàn với những người tù ghê gớm cả.

– Thay đổi hay không, anh Di vẫn là anh con kia mà!

– Nhưng con vẫn ngại! Để con viết thư giục anh Tô cố về vài hôm trước khi anh Di mãn hạn!

Ông Hạ mắng Lan:

– Đừng vớ vẩn! Tòa xử nặng hay nhẹ thì ăn nhập gì đến chuyện anh mày về.

Lan không trả lời bố, quay sang van nài mẹ:

– Mẹ bằng lòng mẹ nhé! Có anh Tô, con yên tâm hơn.

Vĩ cho biết vụ của Di và mấy đứa bạn Di, chưa biết sẽ mang xử vào ngày nào. Đây là một vụ liên quan đến chính trị.

Dạo này Vĩ càng năng đến thăm Lan. Đối với hần, Lan bớt gay gắt và cũng không lãnh đạm kiêu hãnh như trước kia. Lan bắt đầu thương hại anh chàng luật sư si tình. Lan nhận những bó hoa, hộp kẹo bánh, một vài món đồ trang sức nho nhỏ của Vĩ, không lộ vẻ khó chịu và cũng không thân mật hơn trong cử chỉ, lời nói. Lan cũng kiên nhẫn ngồi nghe những câu chuyện tâm sự của Vĩ, thỉnh thoảng hỏi dăm ba câu ngắn, hoặc điểm những nụ cười thương hại mà Vĩ sẵn lòng tin đó là những nụ cười khuyến khích.

Những câu chuyện Vĩ kể về gia đình và đời hần, Lan thường mang thuật lại cho mẹ nghe vào buổi tối.

Trong ngày, chỉ vào những lúc trước khi ngủ, mái tóc đã bắt đầu điểm bạc kề bên mái tóc đen mượt của cô gái yêu, bà Hạ mới vui vẻ một chút, lắng nghe những lời tỉ tê và những câu hỏi ngộ nghĩnh quái ác của Lan.

Vĩ là con trai độc nhất của gia đình giàu có. Thày Vĩ là một nhà doanh thương khôn khéo, có tầm tiếng trong giới thương mại của thành phố. Vĩ nhớn lên trong một thế giới toàn đàn bà: Bảy bà chị lớn trên Vĩ, bốn bà vợ của thày Vĩ, Vĩ là con bà vợ thứ tư. Ngay từ bé Vĩ đã được chăm sóc, chiều chuộng rất mực. Nhưng từ khi bắt đầu lớn và hiểu biết, Vĩ không cảm thấy sung sướng. Thảm cảnh gia đình đè nặng lên Vĩ, khiến Vĩ ngạt thở. Thày Vĩ, sau khi bà vợ trẻ thứ tư sinh hạ Vĩ, ông không còn lưu tâm đến bất cứ chuyện gì, ngoài bộ bàn đèn

thuốc phiện – và dĩ nhiên cũng thờ ơ cả bốn phận làm chồng đối với các bà vợ.

Cái gì phải xảy đến đã xảy đến. Me Vĩ dan díu với một con rể, chồng người chị thứ hai của Vĩ. Người con rể vô nghề nghiệp, không nuôi nổi vợ, nên đành phải sống bám vào sự giàu có của gia đình nhà vợ. Khi câu chuyện loạn luân này bị khám phá – nhờ sự dò xét và theo dõi của người vú già trung thành, bế ẵm Vĩ – mẹ Vĩ bỏ nhà đi biệt tích, cùng với tình nhân. Những biến chuyển dồn dập này đã khiến Vĩ ngơ ngác, đầu óc mù đi trong một khoảng thời gian. Thày Vĩ nằm hút liên miên suốt ngày trong phòng riêng, không tiếp khách, và cũng không cho phép bất cứ ai trong gia đình được giáp mặt ông. Vĩ vẫn được các chị săn sóc, không hề thiếu thốn về phương diện vật chất và tiện nghi. Tuy nhiên Vĩ

mơ màng cảm thấy giữa mọi người và hần, một sự thay đổi lớn lao đã xảy đến. Hần trở thành cái đích cho sự thương hại của tất cả mọi người. Bản tính đa cảm, Vĩ không dám có một hành động hay lời nói phản kháng ngay cả những khi mấy người đầy tớ hay các bà chị bàn tán rề bủ người mẹ sinh ra Vĩ, Vĩ cũng chỉ cúi đầu, ngồi im như một bức tượng, không dám thở mạnh và cũng không đủ can đảm đứng dậy bỏ đi.

Vĩ sống lủi thủi và lạc lõng đang cái thế giới toàn đàn bà ấy, đầy dẫy sự thù hằn, tranh chấp quyền lợi nhỏ nhen giữa mấy bà vợ và những người chị cùng cha khác mẹ. Sau khi mẹ Vĩ bỏ đi, Vĩ cảm thấy lúc nào cũng bị ám ảnh bởi một mặc cảm phạm tội: một cái tội không do hần gây ra mà tự nhiên hần phải gánh chịu, thay cho một người vắng mặt.

Vĩ cũng không phải là một đứa trẻ có thể sống cô độc với những đau khổ của mình. Hẳn e ngại những câu nói châm biếm của mọi người, nhưng lúc nào cũng quần lầy mọi người, hướng cặp mắt cầu xin được yêu vào mọi người. Thà nhận những tình cảm thương hại của bất cứ ai, còn hơn sống lẻ loi.

Đến một hôm Vĩ sức nhớ đến thầy Vĩ, một người đàn ông khác sống cùng dưới một mái nhà. Trước kia, Vĩ luôn luôn được thầy Vĩ gọi vào phòng cho ngồi cạnh bàn đèn, xem ông thoãn thoắt tiêm thuốc hay nằm mơ màng ngâm mấy câu thơ Tàu cổ. Từ dạo mẹ Vĩ bỏ đi, không hiểu sao thầy Vĩ đóng chặt cửa phòng, không thò đầu ra ngoài, và cũng không sai người gọi đến Vĩ. Tuy nhớ bố, Vĩ cũng phải thối sợ giáp mặt ông, vì theo lời các chị và chính chị cả thầy Vĩ,

Vĩ giống mẹ như hệt. Thày Vĩ ghét mẹ Vĩ, biết đâu trông thấy Vĩ cũng ghét luôn Vĩ. Vĩ e ngại nét mặt Vĩ gợi trong tâm hồn ông hình ảnh đáng khinh về người vợ phụ bạc.

Cho đến một buổi chiều, trời chạng vạng, Vĩ đang ngồi thù lù ăn một chiếc bánh ở góc chiếc vườn nhỏ, trông toàn những loại hoa quý, hẩn nhìn thấy thày hẩn, hai tay chấp sau lưng, đầu hơi cúi, thơ thần dạo chơi trên lối đi trái sỏi. Vĩ ngừng ăn, chăm chú theo rồi những cử động chậm rãi trầm tĩnh của bố. Thấy bố tiến về phía hẩn, cổ họng Vĩ thắt lại, nửa mong muốn, nửa e ngại ông khám phá ra sự có mặt của hẩn. Thày Vĩ đi qua trước mặt Vĩ; trong vườn tối, chắc ông cũng nhầm tưởng Vĩ chỉ là một lùm cây vô tri giác. Không biết một sức mạnh vô hình nào đã thúc Vĩ bật đứng dậy, đến

sau lưng kéo áo bố gọi: “Thầy! Thầy!”
Thầy Vĩ dừng bước, hơi cúi đầu xuống, bàn tay ông khẽ đặt lên tóc Vĩ, xoa xoa và lần xuống, lướt trên má, mũi và cặp mắt đầm nước của Vĩ. Vĩ nghe thấy bố thở dài. Một lúc sau ông nhẹ nhàng hỏi:

– Vĩ đẩy ư con! Sao tối rồi con còn ngồi đây làm chi? Tội nghiệp thằng bé!

Vĩ oà khóc, vì xúc động và sung sướng. Thầy Vĩ đã nhận ra Vĩ và không quên Vĩ.

Thầy Vĩ dắt Vĩ trở về phòng ông và chiều hôm ấy trở đi, ông sai người nhà kê một chiếc giường nhỏ và cho phép Vĩ được ngủ cùng phòng với ông. Suốt ngày Vĩ quanh quẩn bên bàn đèn, hoặc chơi những trò chơi lặng lẽ cần ít cử động trên sàn nhà trải thảm. Thầy Vĩ rất ít nói, Vĩ cũng không phải là một đứa trẻ

liền thoảng và chỉ khi thầy Vĩ hỏi câu gì Vĩ mới trả lời. Có khi cả ngày hai cha con không nói với nhau một câu. Điều đó đối với Vĩ không quan trọng, hắn chỉ cần được sống cạnh bố, không đòi hỏi gì hơn.

Đó là thời kỳ sung sướng nhất trong thời thơ ấu của Vĩ, tuy nhiên quá ngắn ngủi, vì khoảng gần một năm, thầy Vĩ qua đời, ông chết vì bệnh tim.

Buổi tối hôm ông chết, Vĩ là người đọc nhất có mặt cạnh ông. Dương tiêm thuốc hút, tự nhiên thầy Vĩ ôm ngực rên lên một tiếng nhẹ, bỏ rơi chiếc tẩu xuống giường. Vĩ đang lúi húi chơi bi một mình dưới sàn, ngừng đầu lên, nhưng thấy ông nhắm mắt, hắn lại tưởng ông ngủ. Một lúc sau, Vĩ ngừng chơi, nghe ngóng. Sự im lặng trong phòng có một cái gì khác

thường rờn rợn. Vĩ đứng dậy lại gần bố lay khe khẽ vai ông, gọi:

– Thày! Thày dậy hút đi chứ! Đèn lụi tắt rồi đây này.

Không thấy ông cục cựa, bất giác Vĩ rút tay về. Da thịt ông lạnh ngắt và mặt xanh như tàu lá. Vĩ kêu lên một tiếng ngắn, ngã khuỵu xuống sàn và ngất đi.

Tuy yêu bố, sau đám tang, Vĩ không dám ngủ trong phòng thày Vĩ nữa. Hẳn cũng không bao giờ dám bén mảng đến căn phòng, trong đó hẳn đã sống những phút giây êm đềm nhất trong đời. Vĩ ốm một trận thập tử nhất sinh trong mấy tháng trời. Vì mê sảng và suốt ngày gọi tên thày. Hình như mẹ Vĩ biết tin con ốm, có tìm đến thăm, nhưng không ai chịu cho bà bước chân qua ngưỡng cửa.

Vĩ được hưởng một phần gia tài thầy hằn để lại. Cho đến tuổi thành niên, hằn sống với bà cả, người thủ hộ của hằn trước luật pháp. Bà cả đam mê cờ bạc, đồng bóng và sau khi vung phí hết phần gia tài của riêng mình, dần dần ăn lấn sang phần gia tài của Vĩ. Khi Vĩ đến tuổi thành niên, Vĩ đặt tay ký giấy bán nhà, bán ruộng hằn được thừa hưởng, để – mẹ (bà cả) có vốn buôn bán – nuôi hằn ăn học thành tài. Vĩ không thể và cũng không dám chối từ, nhất là bà cả khéo léo dùng những lời nói ngọt như đường đánh vào tâm hồn đa cảm của Vĩ.

Cũng nhờ bà cả mối manh vận động Vĩ lấy được vợ giàu khi hằn thi đỗ lên lớp năm thứ hai trường luật.

Vĩ ra ở riêng. Vợ hằn giàu, nên Vĩ yên tâm tiếp tục học hành không phải lo kiếm sống. Tuy nhiên, vừa thoát khỏi sự

lợi dụng thâm độc của bà cả, Vĩ lại rơi vào vòng kiểm soát và chi phối của một người vợ nhiều tham vọng. Vợ Vĩ thuộc một dòng họ giàu nhưng không một ai đỗ đạt cao. Vợ Vĩ thúc đẩy chồng học hành. Vĩ đã làm thoả mãn sự ham danh của vợ, Vĩ đỗ cử nhân luật, không trượt năm nào.

Cũng theo lời vợ xúi giục, hấn nộp đơn ở tòa án kiện – bà cả đã bán hết phần lớn gia tài của hấn, tiêu phí vào những công chuyện riêng, không chịu trao cho hấn lấy một xu. Hấn đã được kiện. Phải bồi thường cho Vĩ một số tiền lớn, bà cả khánh kiệt gia sản, sống nghèo khổ bệ rạc. Đã có lần, bà ta nhịn nhục, liêu tiếm đến Vĩ ở văn phòng, van xin tha thứ và yêu cầu Vĩ giúp đỡ ít tiền. Thực ra Vĩ không hề thù oán bà cả. Trước những giọt nước mắt cá sấu của – mẹ, hấn mềm

lòng rất chóng. Hẳn thú thật, hẳn muốn giúp lắm nhưng trong túi không có lấy một xu. Bao nhiêu tiền kiếm được đều giao cho vợ hết. Bất mãn vì thấy công mình là công cốc, bà cả trở mặt chửi mắng Vĩ một trận thậm tệ, trước mặt nhiều người dưới quyền Vĩ, và bỏ đi. Vĩ không hề giận, hẳn nhận phần lỗi về hẳn. Hẳn thành thật tiếc không có tiền giúp bà cả.

Không biết ai đem câu chuyện đó nói đến tai vợ Vĩ, Vĩ lại bị vợ mắng cho một trận là luật sư không thạo luật pháp mà đành chịu để một con – nặc nô mạ lỵ công khai. Sao không tống cổ – nó ra cửa, hay gọi đội xếp can thiệp bắt đi. Một lần nữa Vĩ lại phải xin lỗi vợ vì tội hẳn đã tỏ ra quá nhu nhược, để mặc kẻ khác động chạm đến danh dự của hẳn và vợ hẳn,

Vợ Vĩ chỉ là con một phú thương, nhưng lại rất xinh đẹp. Tuy nhiên nếu hỏi Vĩ vợ hắc đẹp hay xấu, hắc ngó ra không biết trả lời ra sao. Hắc không nhìn vợ hắc với con mắt của một người đàn ông yêu đương. Hắc chỉ biết vợ hắc là một người đàn bà khôn ngoan, rất đáng kính, thế thôi.

Lan tình cờ đã có lần gặp vợ Vĩ ở văn phòng Vĩ. Vợ Vĩ thuộc hạng đàn bà đẹp như một bức tượng, da trắng xanh, môi mỏng và hồng, mắt sắc lạnh lẽo, dáng điệu đài các, dáng đi kiêu cách và không nhìn đến bất cứ ai ở chung quanh. Cảm tưởng của Lan sau khi gặp vợ Vĩ? Lan chỉ nói gọn lỏn: “Bà ấy đẹp và lạnh như đá. Tội nghiệp anh Vĩ.”

Cuộc đời Vĩ là như vậy cho đến khi hắc gặp Lan.

Trước sắc đẹp quyến rũ và nồng nàn của Lan, Vĩ chắc cũng cảm thấy e ngại kính nể, như hẳn đã từng kính nể e ngại những người đàn bà trước đây có một ảnh hưởng mạnh mẽ đến hẳn. Nhưng thêm vào tình cảm kính nể đàn bà cố hữu đó, Vĩ “yêu Lan”, một tình yêu thờ phụng đối với một thần tượng. Tuy yêu Lan, thoát đầu Vĩ cũng không cảm thấy hẳn phạm tội ngoại tình với vợ. Chỉ có ngoại tình khi người ta hết yêu một người này và dồn tình yêu đó sang cho một người khác mà Vĩ đâu có yêu vợ hẳn!

Vĩ để mặc tình yêu đầy mới mẻ và kích thích, tuy một chiều, lồi cuốn hẳn, thúc đẩy hẳn làm những hành động quá si ngây đối với một người có địa vị và đúng tuổi như hẳn. Rất đều đặn, chiều nào hẳn cũng đến thăm Lan, và ôm theo một bó hoa, hoặc biếu Lan những món

quà nho nhỏ, đồ trang sức, phấn sáp, kẹo bánh. Nhưng, đến thăm Lan hấn phải nói dối vợ bạn nhiều việc phải làm thêm ở văn phòng; muốn có tiền mua quà biếu hấn phải giữ lại riêng cho hấn một số tiền. Dần dần mặc cảm phạm tội lừa dối vợ thành hình trong tâm hồn hấn. Bản tính yếu mềm đa cảm, hấn không thể tự kiểm chế, tìm cách xa lánh Lan. Nếu hấn mua hoa tặng Lan, hấn cũng mua hoa tặng vợ. Vợ Vĩ ngạc nhiên thấy chồng sẵn sóc đến mình nhiều hơn trước, biết mua quà tặng – một điều xưa nay Vĩ không hề nghĩ tới chứ đừng nói thực hiện. Tuy hài lòng, theo Thắng cho biết, vợ Vĩ chớm nghi ngờ trước sự thay đổi đột ngột của chồng.

Trước đến nay, Vĩ chỉ quan tâm một cách vừa phải đến việc biện hộ cho các thân chủ. Thực ra, hấn cũng chẳng ưa gì

nghề luật sư và cũng không màng kiếm nhiều tiền. Khi phải bênh vực cho Di, anh người hấn yêu, Vĩ tận tâm hăng hái mình cách không ngờ. Hấn cố gắng vận động tất cả những giới chức tư pháp, hấn quen biết nhờ sự giao thiệp khá rộng của vợ. Hấn chịu khó tìm gặp ông Biện lý có trách nhiệm thẩm vấn Di, nói hộ Di, chỉ còn thiếu điều van lạy ông này nữa là hết.

Về phần ông Hạ, ông bắt đầu cảm thấy lo ngại trước tấm tình yêu vô vọng của Vĩ.

Nếu vợ Vĩ, người đàn bà khôn ngoan nhiều tham vọng ấy, khám phá ra tình yêu vụng trộm của chồng, ông e gia đình ông sẽ gặp phải nhiều chuyện rắc rối.

Ông tự nhủ khi có dịp thuận tiện, ông sẽ nói chuyện thẳng với Vĩ, yêu cầu hấn giải quyết vấn đề một cách dứt khoát.

Chỉ trong vòng mấy hôm nữa, tòa sẽ xử vụ Di và mấy người bạn hăn. Gia đình ông Hạ và Vĩ đều không ngờ tòa xử vụ này sớm thế. Lan biết dù có viết thư, Tô cũng không về Hà Nội kịp để dự phiên tòa. Tuy nhiên, nó cũng bận bịu viết những lá thư dài dằng dặc, gửi cho Thắng và Tô, sửa soạn dọn dẹp nhà cửa, giường chiếu cho ngày Di về. Không hiểu Vĩ nói với Lan ra sao, mà Lan lại tin tưởng Di sẽ được tha bổng. Ông Hạ bi quan hơn, dự đoán Di sẽ lĩnh ít ra cũng vài năm tù.

Buổi sáng hôm tòa xử, vợ chồng ông Hạ và Lan được Vĩ mang xe đến tận nhà đón. Gia đình ông ngồi chờ suốt buổi sáng nhưng tòa vẫn chưa xử đến vụ Di, nên đành trở về nhà.

Buổi chiều, khoảng ba giờ mọi người trở lại tòa, tiếp tục chờ đến sáu

giờ hơn, toà mới xử đến vụ Di và cũng là vụ cuối cùng. Ngoài sân trời đã nhá nhem tối. Hành lang toà án vắng tanh. Trong phòng xử chỉ còn gia đình ông Hạ và những thân nhân của mấy người bạn Di. Các vị quan tòa, và ngay cả đến mấy người lính gác đều lộ vẻ mệt mỏi trên nét mặt và trong dáng điệu.

Lan suốt từ sáng đến giây phút đó, luôn luôn ngồi thẳng trên ghế, một tay nắm chặt tay mẹ, một tay nóng nẩy vò nát chiếc khăn tay nhỏ. Hai mẹ con hầu như không trao đổi với nhau đến một câu.

Khi tòa gọi đến tên mấy người bạn Di và Di, Lan hơi nhòe người dậy, môi mím chặt, nét mặt căng thẳng. Di theo mấy người bạn, cùng trẻ tuổi như hần, tiến ra và đến ngồi ở hàng ghế dành cho các bị cáo. Sau mấy tháng xa cách, Di đã

đổi khác hẳn đi, thân hình gầy gò, làn da xanh mướt, quầng mắt trũng sâu. Hẳn có vẻ buồn và chán nản, thờ ơ với mọi sự việc quanh mình. Khuôn mặt hốc hác nhưng vẫn đẹp trai, thanh tú của Di hướng ra phía mấy rặng cây sấu ngoài sân toà. Không một lần Di quay mặt nhìn đến gia đình. Dấu hiệu nóng nảy bức bối độc nhất ở hẳn là hai bàn tay xương xẩu ngón dài bấm chặt vào nhau hẳn lên những vết đỏ máu tụ lại.

Sau khi thẩm vấn các bạn Di, Tòa gọi đến Di, bị cáo cuối cùng. Nghe gọi đến tên mình, trong một giây ngẩn ngui, đôi mắt Di rục sáng lên. Nhưng rồi nét mặt hẳn trở lại thờ ơ. Hẳn mệt mỏi trả lời những câu hỏi của ông chánh án. Giọng Di hơi nhỏ, gia đình ông Hạ ngồi ở hàng ghế đầu, nghe cũng không rõ.

Qua những câu hỏi của Tòa và những câu trả lời đều đều như đã được học thuộc lòng từ trước của Di, ông Hạ khắp khởi mừng thầm. Không có chứng vớ vờ rệt nào buộc tội Di. Mấy người bạn Di hình như đều cố ý gỡ tội cho Di, không hề nhận Di có nhúng tay trực tiếp vào việc ném truyền đơn.

Luật sư Vĩ đứng dậy cãi cho Di. Thật không ngờ! Vĩ cãi rất hùng hồn, không lấp một chút nào. Chốc chốc hần lại ngoảnh nhìn xuống chỗ Lan ngồi. Trông thấy mặt Lan, hần được tiếp thêm sức, biện hộ hăng hơn. Nhưng Lan đâu có nghe lời hần cãi. Lan còn mãi chăm chú quan sát khuôn mặt người anh thân yêu.

Khi ông Chánh án hỏi Di muốn nói gì để tự bào chữa, Di hình như không nghe thấy câu hỏi, vẫn ngồi yên, nét mặt bất động. Ông Chánh án gắng hỏi lần

thứ nhì, Di miễn cưỡng lắc đầu khe khẽ, không buồn đáp. Ông Hạ nghĩ kể hẩn im lặng là phải. Tự bào chữa, nhớ Di xông máu lên, không thận trọng lời nói không chừng lại hoá thành tự buộc tội.

Lúc tòa đứng dậy vào phòng nghị án, bà Hạ khuôn mặt tái ngắt, ngồi lặng trên ghế hồi hộp và xúc động. Trong mấy phút chờ đợi lâu hàng thế kỷ, Di ngừng đầu lên nhìn Lan, và mẹ, trong im lặng, vì bị cáo không được phép nói chuyện.

Di được trắng án! Mấy người bạn hẩn – trừ một người cũng được trắng án như Di – đều lãnh án, người ba năm, người năm năm.

Di chưa được trả tự do ngay, vì phải quay về nhà giam làm xong mấy thủ tục giấy tờ. Khi tòa tuyên án, Di chậm rãi đưa mắt nhìn một lượt, ông chánh án,

biện lý và mỉm một nụ cười dữ tợn, cạnh môi cong xuống. Nụ cười khó hiểu của hắn khiến ông Hạ lo ngại không đâu.

Sau khi mấy người lính đã đưa các bị cáo ra xe trở về nhà giam, Vĩ khuôn mặt nở nang hơn hờ rảo bước về phía hàng ghế gia đình ông Hạ. Mặt hắn ửng đỏ, mắt hấp háy sau cặp kính. Ông bà Hạ cảm ơn hắn. Hắn cảm động, lắp bắp mấy câu nhún nhường, liếc nhìn Lan và vẻ sung sướng lộ hẳn lên nét mặt, khi Lan mỉm cười khen hắn:

– Anh Vĩ cãi hay lắm! Chiều mai mời anh lại chơi và dùng cơm với chúng tôi. Phải không me? Mai nhà mình mời anh Vĩ để cảm ơn anh ấy chứ.

Ông bà Hạ đồng ý với Lan. Đây là lần đầu tiên ông bà mời Vĩ dùng cơm với gia đình.

Vĩ dẫn ông bà Hạ ra xe. Hắn đi trước, cạnh Lan. Khuôn mặt Lan rạng rỡ. Lan lơ đãng trả lời những câu hỏi của Vĩ. Một chiếc xe hơi đen tiến lại và dừng lại cách Vĩ Lan không bao xa. Người tài xế chạy vòng sang phía bên kia xe, trình trọng mở cửa. Một người đàn bà nhỏ nhắn khoan thai vén áo bước xuống. Tự nhiên Vĩ đứng khựng lại, như trời trồng ở giữa lối đi. Tai và gáy hắn đỏ lên. Người đàn bà không nhìn Vĩ, lạnh lẽo quan sát Lan từ đầu đến chân. Lan làm ra vẻ không lưu ý tới và không nhận ra vợ Vĩ – người đàn bà đó là vợ Vĩ – ngừng đầu cao, cầm đưa ra phía trước kiêu hãnh. Lan vẫn tiến bước, nên Vĩ bị tụt lại phía sau. Vợ Vĩ vẫn đứng yên tại chỗ không lại gần chồng và cũng không nói một câu. Vĩ lật đật đến bên vợ, vợ Vĩ hỏi chồng, giọng trong trẻo, hơi kéo dài dài các:

– Tòa mới xử xong phải không mình?
Muộn rồi đấy!

– À! Vừa mới xong! Anh Di, thân chủ của anh được trắng án. Anh giới thiệu với mình... cô... cô Lan, em gái anh Di...

Hắn gọi với Lan, giọng lạc hẳn đi:

– Xin lỗi! Cô... cô Lan!

Lan quay người lại nhìn Vĩ, ánh mắt khinh bỉ và thương hại. Vĩ tiến đến gần Lan. Hắn đứng giữa hai người đàn bà, một tay giơ về phía vợ, thân hình hướng về phía Lan.

– Cô Lan! Xin giới thiệu... nhà tôi.

Ông bà hạ vừa tiến đến chỗ vợ chồng Vĩ. Vĩ cũng giới thiệu luôn. Vợ Vĩ hơi cúi đầu lạnh nhạt chào ông bà. Lan lại gần mẹ, ung dung nói:

– Ông Vĩ hay nhắc đến bà. Hôm nay chúng tôi mới được gặp.

Lan nhìn Vĩ, tiếp luôn:

– Ba mẹ tôi có mời ông bà ngày mai lại dùng cơm chiều. Chắc ông chưa kịp chuyển lời mời tới bà.

Vợ Vĩ hơi nghiêng đầu, nhìn chồng soi mói nét mặt không hề lộ vẻ ngạc nhiên. Vĩ lúng túng chưa biết đáp sao, vợ Vĩ đã lãnh đạm trả lời, mặt hướng về phía ông bà Hạ.

– Chúng tôi rất tiếc! Cám ơn ông bà, ngày mai chúng tôi có bận chút việc nhà.

Ông Hạ thẳng thắn đáp:

– Không hề gì! Chúng tôi chỉ có ý định mời ông bà dùng cơm để cám ơn ông về việc ông đã tận tâm bệnh vực cho

con trai chúng tôi. Xin phép ông bà.

Ông Hạ cáo từ vợ chồng. Vĩ và cùng vợ ra về. Vĩ chạy theo lúng túng mời ông bà lên xe hăc. Ông Hạ gặt đi, giọng cả quyết.

Một lúc sau, gia đình ông Hạ đang đi trên bờ hè, chiếc xe của Vĩ lướt qua dưới đường. Khuôn mặt đẹp và nửa người trên của vợ Vĩ bất động như một bức tượng bằng đá. Hai vợ chồng ngồi cách xa nhau trên hàng ghế sau, không ai nói chuyện với ai. Vĩ không dám liếc ngang về phía Lan. Chỉ nhìn cái gáy ửng đỏ của Vĩ, người ta hình như cũng đã thấy mặc cảm tội lỗi của Vĩ nổi rõ lên môn một.

Lan tòm tòm cười nhìn theo hai vợ chồng Vĩ. Chợt nhớ ra lời mời có vẻ quá tự ý của Lan khi này, ông Hạ mắc con gái. Lan chỉ cười, lém lỉnh đáp:

– Ba đừng mắng con tội nghiệp! Trông thấy bà Vĩ con đã biết ngay bà ta sẽ từ chối lời mời của gia đình mình. Càng may phải không ba?

Tuy bực mình với Lan, ông cũng vẫn phải thầm công nhận Lan nói đúng.

Di trở về với gia đình đã được một tuần lễ. Không khí gia đình ông Hạ không vì sự có mặt của một người con trai mà vui vẻ ồn ào hơn chút nào. Sau những ngày bị giam giữ Di càng ít nói hơn trước. Hấn không hề dả động đến những chuyện đã xảy đến cho hấn trong nhà tù. Bà Hạ và Lan đôi ba lần khéo léo gợi chuyện Di nhưng Di chỉ gạt đi, giọng phũ phàng:

– Con xin me! Lan! Đừng hỏi!

Bà Hạ vội lảng sang chuyện khác,

còn Lan tò mò nhìn anh, ánh mắt thắc mắc.

Tuy vậy, đối với hai người đàn bà trong gia đình, thái độ Di dịu dàng và âu yếm hơn xưa. Có lẽ những ngày sống lẫn lộn với các tù nhân đủ mọi hạng người đã mở mắt hẳn phần nào về giá trị tình thương yêu của đàn bà.

Lan đã có lần vặn hỏi anh:

– Hồi anh trong tù tại sao anh không chịu gặp mặt mẹ và chỉ muốn gặp mặt em thôi? Mẹ giận anh nhiều lắm đấy!

Khuôn mặt Di tối sầm lại. Hẳn không nổi giận, chỉ lắm bầm một câu nghe không rõ. Lan gắng thêm, Di trả lời ngắn ngủi:

– Vì anh không đủ can đảm nhìn mặt mẹ vào lúc đó.

Đoạn hẩn ngồi bó gối im lặng. Nghe câu trả lời bất ngờ của anh, Lan lộ vẻ hối hận và xúc động. Trong mấy ngày đầu mới về nhà, chiều nào Di cũng nhờ Lan đun cho một nồi nước sôi. Di đổ ra thau, cho một nhúm muối vào, ngâm hai cánh tay và bắp chân. Khi Di vén tay áo và ống quần lên bà Hạ và Lan mới nhìn thấy lần đầu, những vết tím và mấy vết thương bắt đầu lên da non. Bà Hạ đứng lặng người, đau với cái đau của con. Di đầu cúi, lặng lẽ nhìn chân tay mình. Nụ cười dữ tợn nhợt nhạt khiến khuôn mặt Di méo mó.

Hẩn đuổi mẹ và Lan, không cho đứng cạnh. Di lộ vẻ không bằng lòng khi bà Hạ ngồi thụp xuống trước mặt hẩn, dùng hai bàn tay bóp nhẹ hai bắp chân tím bầm của con.

Sau khi mẹ và em đã lảng ra phòng

ngoài thì thâm trò chuyện, Di ngồi một mình tách biệt, ngâm chân trong nước nóng, hút thuốc lá, đắm mình trong những suy tưởng thâm kín.

Tuy không nói ra miệng, Lan và mẹ đều thầm mong thời gian qua sẽ làm dịu bớt hay xoá nhoà, những ẩn ức của Di và Di sẽ trở lại đời sống bình thường.

Lan gửi một bức thư cho Tô, báo tin Di đã được tự do và đã về nhà. Mấy hôm sau gia đình ông Hạ nhận được một lá thư bảo đảm của Tô; bên trong đựng một bưu phiếu 2.000 đồng và mấy hàng chữ, không đề cả đến ngày tháng:

Cả nhà,

Đã nhận được thư Lan. Mẹ lĩnh bưu phiếu 2.000 đồng kèm theo đây, trả cho luật sư Vĩ. Bọn này đều mạnh khoẻ, bình

yên. Đừng lo, chưa ai chết đâu! Chưa rõ ngày nào về Hà Nội.

Hết.

Trong thư tuyệt nhiên Tô không dám động gì đến Di. Nhận thư, Lan bực mình mất mấy ngày. Lan cầu nhàu than phiền với mẹ.

– Không viết thư về thì không viết hẳn đi, anh Tô ác thế thì thôi! Viết vắn vắn mấy dòng, xem bực cả mình. Sao không đánh giấy thép có phải tiện hơn không.

Tuy bất mãn với anh, Lan cũng vẫn chịu khó viết một lá thư dài, tường trình tỉ mỉ những chuyện xảy ra trong gia đình và những nhận xét riêng của Lan về mọi người. Và cũng như thường lệ, Tô vẫn không trả lời thư em gái.

Sau những ngày xa cách, lâu đầu phải dần mặt nhau, ông Hạ và Di không hé răng chuyện trò và người nào cũng cố ý làm ra vẻ không chú ý đến sự hiện diện của người kia. Ngày này qua ngày khác, sự im lặng giữa hai cha con tiếp tục kéo dài. Ông Hạ không thúc giục và cũng không đả động đến chuyện Di trở lại trường học. Ông chịu đựng sự có mặt của hấn như một ung nhọt vô phương cứu chữa và cũng không có cách nào cắt bỏ nổi.

Trên bề mặt, Di hình như cũng không có oán thù bố sâu xa và mãnh liệt như trước đây. Trong bữa cơm, nếu ông Hạ trách móc vợ về chuyện đã dùng 2.000 đồng Tô gửi trả tiền luật sư để trang trải một món nợ gấp, Di không bênh me, gây gổ với bố, hay đứng phắt dậy vùng vằng rời khỏi nhà, phản ứng thông thường

của hần. Trái lại, tuy vẻ mặt nóng nảy, chán ngán, Di vẫn im lặng tiếp tục ăn.

Tối đến Di cũng không hay đi chơi khuya và ngủ lang. Hần cũng không đọc sách. Hần chỉ ưa ngồi bó gối ngắm Lan và mẹ khâu vá dưới ánh nến lung linh. Đôi khi, hần cũng biết cười trước những câu nói ngộ nghĩnh của em gái. Trong bữa cơm, hần ăn ngon lành những món mẹ cặm cụi làm vì biết hần ưa thích. Hần lấy lại sức rất chóng, da mặt đã bớt xanh và tay chân đã có da thịt hần hoi, tuy nhiên vẫn húng hắng ho.

Thỉnh thoảng bà Hạ và Lan nói chuyện về Tô, Thắng. Khi bà trêu Lan, một cách kín đáo, về chuyện yêu đương giữa Lan và Thắng, trước khuôn mặt rạng rỡ, gò má ửng đỏ của em gái, Di lộ vẻ ngạc nhiên. Lan Di bắt đầu nhắc đến những cô bạn gái của Lan.

Tuy không cố ý, Lan vẫn không thể ngăn mình có một giọng của ‘kẻ biết nhiều chuyện’, khi cùng Di bàn đến tình yêu. Những lời lẽ say mê của Lan khiến Di suy nghĩ. Trong cặp mắt sâu dử tợn của Di thoáng đôi ánh mơ màng, háo hức.

Đột nhiên một hôm, Di đòi Lan giới thiệu hẳn với một cô bạn gái xinh xẻo, bạn cùng lớp với Lan, trước kia thỉnh thoảng đến thăm Lan tại nhà. Lan cười, thú vị đắc thắng, nhận lời.

Cuộc sống gia đình ông Hạ dần dần trở lại bình thường, nhưng cũng không kéo dài được bao lâu.

Chịu anh, Lan tìm cách giới thiệu Di một loạt mấy cô bạn học cùng lớp. Lan có rất nhiều bạn cả trai lẫn gái. Sắc đẹp Lan cuốn hút những thanh niên như

ngọn đèn sáng quuyến rũ côn trùng.

Sở dĩ họ đạo này, ít dám đặt chân đến gia đình ông Hạ vì bộ mặt hăm hăm, thái độ lạnh nhạt của ông hạ đã khiến họ e dè sợ hãi. Thực ra ông không ghét riêng một người nào. Ông chỉ không chịu được sự vui vẻ khoái hoạt của người khác – trường hợp điển hình Thắng – Lan chẳng hạn. Những ánh mắt tươi trẻ, những tiếng cười ròn rã, những câu chuyện đùa bỡn, tán tỉnh nhau làm ông nóng nảy, bực tức và đôi khi thốt lên những câu khiếm nhã thô lỗ, không hiểu khách chút nào.

Hai anh em Di Lan có nhiều dấu hiệu thân với nhau hơn trước. Vào buổi chiều hai đứa hay rủ nhau dạo bước dọc theo phố ra phía bờ sông Hồng Hà. Lan nói cười luôn miệng, hỏi han ý kiến Di về cô bạn thường đi học về cùng một đường

với Lan mà Di vừa gặp. Di vụng về tìm ý, diễn tả những nhận xét của hần về đàn bà con gái, và vụng về cười trước những câu trêu cợt của em.

Di chú ý đến con gái và tình yêu thật là điều khá ngạc nhiên cho gia đình.

Mấy năm trước đây, Di cũng rất ác cảm với sự vui vẻ của người khác. Khi Tô – Lan và mấy cô bạn nhỏ của Lan ríu rít trò chuyện, dự tính những cuộc đi chơi chùa Láng hay những vùng phụ cận, Di chỉ ngồi yên một chỗ, cách biệt. Dù Tô – Lan tìm đủ mọi cách lôi kéo Di vào bầu không khí vui chung, hỏi Di một vài câu, rủ Di đi cùng, Di cười ngượng ngập, trả lời ngắn ngủi và rồi đứng dậy lăm lủi ra cửa đứng, hoặc đi biệt. Lan mới đầu còn chạy theo níu anh lại, thăm thì vào tai anh, nét mặt trách móc hờn giận, nhưng cũng không làm Di thay đổi thái độ. Cho

đến một hôm Di hất tay em gái, giọng gay gắt: – Mặc kệ bạn em. Anh không thích vui vẻ. Anh không muốn ai có cảm tình với anh hết!

Mới đây, Lan đã có lần thủ thỉ với mẹ:

– Mẹ ạ! Giá con làm thế nào để anh Di yêu được một cô gái, có phải hay biết mấy. Bạn tán tỉnh không chừng anh Di không còn nghĩ đến những chuyện liên can đến chính trị nữa.

Trong gia đình, Lan là người độc nhất phần nào gần gũi với Di, nên nàng tin tưởng vào ảnh hưởng tình cảm đến anh và hi vọng kéo Di lại cuộc sống bình thường. Lan cũng không quên hồi bé hai anh em đã thân nhau đến mực nào.

Lan thuở nhỏ rất ít khi bị ông Hạ mắng. Thỉnh thoảng Lan búống bình quá lắm, nếu ông tức giận phát cho mấy cái, thời sau đó cũng phải mềm lòng trước đôi mắt to đẫm nước, khuôn mặt xinh đẹp giận dỗi của Lan và lại chiều chuộng ‘cô con gái rượu của ba’ hơn trước. Ngay đến Di, lầm lì và khó tính là vậy mà cũng phải nể cô em gái. Mỗi khi Lan sụt sịt khóc, hay la hét giậm chân bành bịch, Di bịt tai lại và bỏ chạy thật xa. Di rất khổ sở khi phải chứng kiến những giọt nước mắt của người khác, nhất là phái nữ. Khi đã bắt đầu lớn và hơi chút hiểu biết, Di cũng có vẻ thân với em gái hơn với Tô. Tô còn mãi đi chơi xa, bơi thuyền, không để tâm và cũng không mấy thú vị trong những trò chơi trẻ con, cần nhiều óc tưởng tượng hơn cử động. Di trái lại, sẵn sàng bỏ hàng giờ, nằm phục xuống đất, giảng cho Lan

nghe ý nghĩa của những hình ảnh nhiều mẫu trong những cuốn sách ngoại quốc. Ngay hồi đó, Lan đã tỏ ra thực tế và quả quyết hơn anh, mặc dầu nàng chỉ là con gái. Lan hay đòi hỏi Di phải làm điều này điều nọ cho bằng được. Tuy nhiên khi không đồng ý với những ý muốn rất vô lý của Lan, Di cuối cùng vẫn phải nhượng bộ chiều Lan. Di hay bị mọi người chế là ‘nhớn thế mà chịu thua em gái’.

Biết được chiều chuộng, nên Lan hay tìm cách bênh vực Di mỗi khi Di bị bố mắng. Có lần đang ngồi trên lòng ông Hạ; Lan tụt xuống đất dỗi với ông, vì ông la Di cứ ngồi ỳ một xó đọc sách, không chịu ra nắng chơi đùa cho thân thể cứng cáp. Di chạy đi một chỗ kín đáo để khóc và nung nấu lòng oán giận. Lan tìm Di an ủi. Di tức giận xô đẩy Lan: – Đi đi! Tao không cần cái mặt mày. Tao ghét

tất cả mọi người! đoạn chui vào một căn phòng sếp chứa đồ đạc cũ, chặn cửa lại, ngồi lì trong đó suốt buổi tối. Lan bướng bỉnh không chịu bỏ đi, ngồi chờ anh ngoài cửa. Cuối cùng quá mệt, Lan thiếp ngủ nằm còng queo trên mặt đất. Đi qua trông thấy, ông Hạ bế Lan vào giường. Sáng hôm sau, Di bị thêm một trận đòn vì đã gián tiếp làm em gái bị lạnh và cảm mất mấy ngày.

Di rất ít bạn cùng lứa tuổi. Hiếm khi Di rủ các bạn học về nhà chơi đùa. Lan là người độc nhất trong gia đình chịu khó ngồi nghe Di kể những chuyện thần tiên quái đản chính Di nghĩ ra, những mộng tưởng lớn lao về tương lai hay những nhân vật cảnh tượng chỉ riêng hẩn nhìn thấy nổi. Lan mở to mắt vì nghe anh thêu dệt thêm thắt tình tiết cho những câu chuyện, không chán. Di đôi khi vô

tình làm Lan sợ hãi xúc động vì những câu chuyện ma quỷ hoang đường hắc kể. Nhưng Lan vẫn thán phục anh, gặp ai nàg cũng khoe anh có tài hơn người.

Có lần Lan chạy đến ôm lấy bố, nói cuống quít:

– Ba! Ba ra cứu anh Di mau lên không anh ấy chết đến nơi. Anh Di sắp nhảy trên cây liễu xuống đấy.

Ông Hạ vuốt tóc Lan vỗ về:

– Im nào! Cái thằng Di thật hư, chỉ dọa em thôi. Đừng tin nó! Có các vàng nó cũng không dám trèo lên cây cao chứ đừng nói là nhảy xuống. Nó nhát như cáy ấy.

Tuy vậy ông cũng dắt Lan ra sân. Ông ngạc nhiên. Di ngồi vắt vẻo trên một cành cây rất cao, mặt đeo những chiếc mặt nạ

cho trẻ con chơi. Chắc Di tự cho nó là ma cà rồng có thể bay từ ngọn cây này sang ngọn cây khác. Ông hét lên mắng. Mãi sau Di mới chịu tụt xuống. Lan lon ton chạy đến gần anh, nắm lấy tay anh, láu táu:

– Lần sau anh đừng dọa em nữa nhé! Em sợ lắm.

Di hất tay Lan ra. Liếc thấy bố đang nhìn hẩn chế nhạo, Di đỏ mặt giận dữ, tát luôn Lan một cái và quát lên:

– Ai khiến mày mách lẻo! Cút đi!

Lan oà khóc, chạy lại ôm lấy chân bố. Ông Hạ lôi ngay Di vào nhà, đánh cho một trận nên thân, bắt nhịn cơm trưa.

Trong bữa cơm Lan vẫn vui vẻ như thường lệ. Mọi người bắt gặp Lan để riêng phần hoa quả tráng miệng không

dùng tới. Lan định ý nhường phần cho anh. Đối với Lan, hành động đó quả thật là một hy sinh lớn lao. Trong gia đình ai còn lạ gì tính ham ăn ham uống của Lan.

Thực tế, ham hưởng thụ, nhưng khi cần Lan vẫn có thể hy sinh quyền lợi riêng, hay cả đến thân mình như sau này khi đã lớn, để giúp những người thân yêu.

9

Sau những ngày hoạt động chính trị, đầy những kích thích mạnh, vừa quay trở về cuộc sống êm đềm của gia đình được ít lâu, tình yêu trai gái thúc đẩy trong tâm hồn Di, lại thúc đẩy Di lao mình vào một cuộc săn đuổi tình yêu cuồng nhiệt.

Hắn yêu Thủy. Thủy là con gái một công chức cao cấp, nhà cùng một phố gia đình ông Hạ. Thủy hao hao giống một thiếu nữ Nhật. Thân hình thanh

thanh mềm mại, đôi mắt đen láy, mi mắt hơi sụp xuống. Thủy nói như hát, hề cười là giơ khăn tay lên che mấy chiếc răng khểnh. Nghe những lời nói riu rít trẻ con của Thủy, nhiều người – nhất là Di – tưởng tâm hồn Thủy rất đa cảm mềm yếu. Nhưng Thủy rất thực tế, sắc mắc. Thủy giống một mũi kim nhọn ẩn dưới một lớp nhung mịn màng. Thoạt đầu, Thủy cũng có vẻ cảm tình với khuôn mặt đẹp trai, đôi mắt bốc lửa của Di. Sau vài lần gặp gỡ, mặc dầu với sự có mặt của Lan, Thủy cũng có vẻ hơi e ngại Di, nhưng không hiểu sao Thủy vẫn đến chơi đều đều và gặp Di.

Di rất ít nói. Hắn nghe Lan-Thủy trò chuyện, nhiều hơn là dự vào câu chuyện. Hắn chỉ ngồi nhìn Thủy chăm chăm. Tia mắt sỗ sàng của Di hình như muốn ăn sống nuốt tươi thân hình tươi trẻ, bộ

ngực con gái, chiếc cổ trắng muốt thanh tú của Thủy. Đôi khi cái nhìn của Di dai dẳng đến độ khiến mọi người ngồi chung quanh cảm thấy ngượng khó chịu thay cho Thủy.

Nếu Di chỉ nhìn Thủy suông thôi còn đỡ. Thịnh thoảng hần bật nói một câu, khen sắc đẹp của Thủy. Lời khen sống sượng quá đáng khiến tất cả đàn bà có mặt đều đỏ mặt – kể cả Lan. Quen tính anh, Lan chỉ cười xoa, hoặc cùng lắm đuổi Di ra chỗ khác. Thủy cũng ngượng nhưng đôi khi nàng liếc xéo Di, che miệng rúc rích cười, kín đáo kêu gọi và khuyến khích.

Di ăn nói vụng về thô lỗ, vì xưa nay hần chưa hề tán tỉnh ai. Muốn thành công hần phải ăn nói mềm mỏng, pha trò duyên dáng và khéo chiều phụ nữ, những đức tính hần không có. Có lẽ để

đánh át cái mặc cảm vụng về trước mặt phụ nữ và bù đắp phần nào cho những sở đoản của hẳn, Di đành phải dùng tới một lối nói sỗ sàng khinh bạc và vô luân.

Nhờ sự can thiệp của một giáo sư quen biết vợ chồng Hạ, nên tuy gặp vài chuyện rắc rối, Di vẫn xin được phép quay trở lại trường học công lập cũ. Năm nay Di chuẩn bị thi tú tài phần I, nhưng hẳn quan tâm đến chuyện yêu đương nhiều hơn là học hành.

Chiều nào Di cũng chịu khó đến đón Thủy, Lan tại cổng trường nữ học, và sau khi Thủy đã từ biệt Lan trước cửa nhà ông bà Hạ, Di còn thân hành dẫn Thủy về tận nhà. Thủy năng đến thăm Di, Lan nhiều hơn trước và đôi ba lần Thủy còn nán ở lại sau buổi học để trò chuyện riêng với Di, trong khi bà Hạ và Lan bận sửa soạn bếp nước.

Đoạn tự nhiên bằng đi mấy hôm không thấy mặt Thủy. Di trở lại thái độ câm nín, tằm tối trước kia, tránh trò chuyện với em gái và đến tối hẩn quay về với thói quen cũ, mặc quần áo, rời bỏ khung cảnh gia đình đi đâu đến khuya mới về.

Hơi lo ngại, bà Hạ hỏi Lan về Thủy và Di. Lan lắc đầu và cũng không biết gì hơn mẹ. Mọi người đã tưởng vì một hành động bạo tợn nào đó, Di đã khiến Thủy sợ hãi, đoạn tuyệt với Di. Nhưng đâu ngờ một lần nữa sự đam mê rồ dại của Di lại gây cho gia đình nhiều buồn phiền. Ba Thủy đột ngột xuất hiện ở nhà ông bà Hạ vào một buổi chiều thứ bảy, mục đích muốn gặp ông về chuyện Di.

Vừa mở cửa, khuôn mặt hầm hầm của ông khách đã khiến ông Hạ chột dạ.

Ông Viết – tên ba Thủy – nói oang oang, giọng hách dịch:

– Xin lỗi! Ông là thân sinh cậu Di?

– Vâng.

– Tôi là ‘Thầy’ con Thủy. Tôi mong được nói chuyện riêng với ông vài phút.

Ông Viết tiến thẳng vào nhà theo lời ông Hạ mời. Ông cúi đầu chào bà Hạ, đoạn đứng sừng sững giữa nhà, cặp mắt to hơi lồi, vằn ngang dọc những tia đỏ, nhìn lướt qua khung cảnh nghèo nàn.

Ông Hạ chưa kịp hỏi han, ông khách đã đi thẳng vào vấn đề, chăm chăm nhìn vào mặt ông.

– Tôi có việc khẩn cấp phải đi ngay, nên vắn tắt chỉ có mấy lời. Tôi không ưa đe dọa bất cứ ai. Tôi yêu cầu ông cấm

hắn cậu Di, từ nay không còn được theo đuổi tán tỉnh con gái tôi. Nó còn vị thành niên! Tôi là người có chức vị! Tôi sẽ bảo vệ danh tiếng gia đình bằng bất cứ cách nào. Nếu trong tương lai, cậu Di tiếp tục có những hành động bậy bạ, xâm phạm đến tiết hạnh con Thủy, tôi bắt buộc phải nhờ đến pháp luật can thiệp. Chắc ông bà hiểu tôi?

Mặt ông Hạ nóng bừng. Ông Viết tưởng ông là ai? Thái độ khinh miệt, giọng nói của người trên với kẻ dưới của ông Viết khiến ông bất mãn. Ông cố kìm giữ để giọng nói vẫn bình tĩnh.

– Xin lỗi ông! Dĩ nhiên, tôi có bốn phận ngăn cấm con trai tôi không cho làm bất cứ chuyện bậy bạ nào. Nhưng có điều khiến tôi thắc mắc. Chẳng hay những chuyện bậy bạ ông kết tội Di là những chuyện gì vậy? Có chính ông

chúng kiến vụ xâm phạm tiết hạnh đó không? Hay ông chỉ cứ đoán vô căn cứ?

Mặt ông Viết đỏ lên, quai hàm bạnh ra. Ông nhìn ông Hạ một giây như muốn đánh giá bản lĩnh người đối thoại. Ông dần giọng:

– Nếu không có chứng cứ tôi đến đây làm chi!

Ông rút trong túi ra một tập thư dày, quảng lên bàn. Ông Hạ cầm tập thư lên liếc xem qua. Toàn là thư Di viết cho Thủy. Ông Hạ thán nhiên hất hàm, giọng mỉa mai:

– Thưa ông chỉ có vậy thôi sao? Trai gái thời nay trao đổi thư từ có gì là lạ!

Ông Viết trừng mắt cười gằn:

– Tôi đâu có ngu đến nỗi chỉ dựa vào mấy lá thư vợ vắn này mà đã đưa con trai ông ra tòa. Ông nên biết, những hành động của con trai ông mà chính mắt tôi chứng kiến – ông nghe rõ chưa? Không toà án nào không kết tội nặng. Ngay buổi trưa nay, tạt qua nhà, con gái tôi chạy ra níu lấy tôi, mặt mũi nhớn nhớn tóc xõa sợi và một bên tay áo tả tơi. Ai là người dám xâm phạm đến con gái tôi? Con trai ông chứ ai! Tôi đây này! Tôi là bố nó mà xưa nay con không nỡ nặng lời chứ đừng nói đánh đập nó. C'est un brute! Trông thấy con ông đứng trong phòng riêng con gái tôi, tôi lộn ruột, nắm cổ tổng luôn ra cửa. Cậu ấy không chịu nhận mình có lỗi lại còn dám gạt tay tôi ra, cãi bướng: “Ông không có quyền đụng chạm vào tôi! Ông không cần xô đẩy, tôi đi ngay bây giờ đây!” A ha! Tại sao tôi không có quyền tổng cậu ấy ra cửa? Nhà

là nhà tôi, con gái là con gái tôi. Thế mà còn dám mở miệng lý sự. Hấp! Một cái bạt tai! Chưa hết chuyện.

Lưỡi ông lú lại vì giận. Chợt khuôn mặt ông tái ngắt, cặp môi đầy run rẩy. Ông ôm lấy ngực. Bà Hạ vội bảo Lan, đã lên nhà trên khi nghe thấy mọi người to tiếng:

– Lan! Chạy lấy cốc nước nóng! Mau lên! Ông! Xin ông bình tĩnh...

Ông Viêt ngồi phịch xuống chiếc ghế ông Hạ vừa đẩy về phía ông, thở hổn hển, uống một hơi hết cốc nước. Một lúc sau ông mới hoàn hồn, mặt hồng hào trở lại. Trước những ánh mắt dò hỏi của vợ chồng ông Hạ, ông gượng gạo hỏi:

– À! Quả tim! Tôi hơi bị yếu tim. Không sao! Không sao!

Ông rút khăn tay lau trán, dánh điệu nóng nảy, mệt mỏi, đoạn hỏi ông bà Hạ:

– Bây giờ ông bà đã rõ đầu đuôi câu chuyện, ông bà tính sao? Tôi cũng xin nhắc ông bà, tôi đã tra hỏi con gái tôi. Nó khóc lóc, nhất định chối không yêu cậu và không hề ưng thuận để cậu Di gặp riêng nó tại nhà. Nó còn cho tôi rõ, không phải đây là lần đầu. Trước đây đã rất nhiều phen cậu Di ép buộc nó làm những chuyện tồi bại. Nó yêu cầu tôi, van nài tôi, tìm đủ mọi cách cấm cửa, tôi còn làm hơn thế nữa. Nếu cần tôi sẽ kiện, bỏ tù kẻ đã manh tâm...

Chợt ông bà Hạ ngạc nhiên. Lan vừa ngừng phất đầu lên nhìn ra phía cửa. Ông Hạ quay mặt lại. Di đứng sừng sững ở cửa vào từ lúc nào không ai hay. Ông vừa bối rối vừa oán giận. Sự xuất hiện của Di làm hỏng hết mọi chuyện. Tại sao

hắn không khôn ngoan lánh mặt? Chiếc xe hơi ông Viết để ngoài cửa, hắn mê ngủ hay sao mà không nhìn thấy? Hay hắn nhìn thấy, nhưng vẫn cứ vào. Ông Hạ đã thâm lựa chọn sắp đặt những lý do sẽ nêu ra để làm ông Viết yên lòng, và cố tìm đủ mọi cách để hoãn binh, dù phải dùng tới những lời lẽ nhún nhường, mềm mỏng.

Ông trừng mắt, nghiêm khắc mắng phủ đầu:

– Di! Mày đi đâu chơi đi! Để người lớn nói chuyện.

Di lừ lừ lần lượt nhìn ông Viết, bố mẹ, tập thư trên bàn. Khuôn mặt chán chường, ánh mắt dữ tợn của hắn khiến ông Hạ ngáy đến tận cổ. Hắn định giờ trò gì đây? Ông Viết cau có nhìn ông Hạ, chờ đợi những phản ứng của ông Hạ.

Giọng ông Hạ gay gắt hơn:

– Mà còn đứng đây làm gì nữa?
Không nghe thấy lời tao nói hả?

Cặp mắt sâu của bà Hạ nhìn chăm chăm vào khuôn mặt thoáng một vẻ khác thường của con trai. Môi hơi run run, bà yếu ớt can thiệp:

– Thôi mình! Mình đừng vội nóng.
Di con! Con hãy nghe lời ba!

Ông Viêt sẵn tới, dang tay tát Di. Cái tát quá mạnh và bất ngờ, Di tránh không kịp. Mấy vết ngón tay hằn đỏ trên má Di. Ông Hạ sửng người. Di đi quá xa. Mạ lý một người có quyền thế như ông Viêt thật là một sự đại đột không thể tha thứ được. Ông phải bình tĩnh lại, bỏ qua tất cả những lời lẽ xúc phạm tới chỗ sâu xa nhất của con người, can thiệp ngay để

kéo Di ra khỏi tình trạng nghiêm trọng này.

Di lặng lẽ đưa tay lên xoa má. Đôi mắt hần dử tợn đến nỗi ông Viết đang hùng hổ vậy mà bất giác cũng phải lùi lại một bước.

Giọng Di cất lên lạnh lẽo, hăm dọa:

– Này! Ông hãy đóng tai lên nghe tôi! Vào khoảng nửa đêm, mỗi tối thứ năm, một người gầy mặc quần áo thợ thuyền, má có một vết sẹo, lẩn vào nhà ông. Để làm gì, ông thử nói tôi nghe?

Mặt ông Viết đang đỏ, vệt tái ngắt. Mắt ông trợn trừng, mồm há ra. Tầm thân phì nộn của ông lão đảo, không đứng vững. Vợ chồng ông Hạ sững sốt liếc nhìn nhau. Tại sao vừa nghe một câu dọa nạt bóng gió của Di, ông Viết đã lộ

vẻ kinh hãi đến như vậy.

Di đưa tay áo lên quệt mấy giọt máu rỉ ra một bên mép. Hấn nhìn vết máu đỏ nổi bật trên vải trắng một giây, môi mím lại. Cặp mắt hấn tràn ngập một vẻ kinh tởm, khó tả. Hấn nhìn cặp má phì phị, cặp môi dày tái ngắt, cái cổ núng nính mỡ của ông Viết, đoạn lăm bắm như tự nói với mình:

– Đừng lo! Không ai thềm hạ mình tổ cáo cái hạng giòì bọ, thối nát này đâu mà sợ. Bỏ tù à, còn quá nhẹ! Một ngày kia, rất gần, người ta sẽ...

Di đưa tay lên cổ hấn, làm một cử chỉ cắt cổ nhanh và gọn. Bà Hạ, Lan rùng mình.

Ông Viết buông người rơi xuống chiếc ghế gần ông nhất, lấp bấp:

– Thế... thế ra chúng mày... cùng một bọn....

– Bây giờ ông mới biết hả? Càng tốt! Tôi khuyên ông chớ có dại tìm cách hãm hại bọn tôi. Hiện nay bọn tôi còn cần đến ông nên tạm thời ông sẽ sống yên ổn ít lâu.

Đột nhiên Lan lên tiếng:

– Không! Anh Di! Anh đừng nói giọng như vậy. Em xin anh! Em không dám tin anh lại có thể...

Di quay sang nhìn em. Đôi mắt đỏ ngầu của nó hình như nhìn suốt qua người Lan, không hề nhận ra Lan. Giọng nó bực tức:

– Ai dám ngăn tôi? Không ai có thể ngăn tôi được hết! Không ai cấm nổi tôi giết cái lão...

Lan cắt ngang, giọng tha thiết:

– Kìa anh! Anh không nhận ra em à? Em đây mà, Lan đây, đang nói với anh, đâu có phải những người anh thù ghét. Anh....!

Khuôn mặt đương căng thẳng của Di chợt dịu lại. Hấn đứng bất động, suy nghĩ, đầu hơi cúi. Đoạn hấn từ từ ngừng đầu lên, nhìn mẹ và Lan, môi mím một nụ cười nhợt nhạt, cay đắng. Hấn như vừa tỉnh một cơn ác mộng.

Sau đấy, hấn lục trong ngăn kéo bàn học, lôi ra một tập thư, lẳng lặng trao cho ông Viết: tập thư Thủy viết cho hấn, buộc một chiếc nơ hồng nhạt.

Hấn bảo ông Viết, giọng hơi sáng, thoáng mệt mỏi:

– Ông về đi! Tôi không muốn trông thấy mặt ông nữa.

Trước dáng điệu bần khổ của ông, hấn bực bội:

– Con gái ông còn nguyên vẹn mà! Ông đừng lo! Mà làm sao có chuyện xảy ra nổi cơ chứ! Ông nói đúng! Thủy không yêu tôi! Chúng có? Thủy đã đuổi tôi khỏi nhà. Ông còn muốn gì nữa?

Tuy chưa có vẻ tin hấn vào những lời cam quyết của Di, ông Viêt cũng đành đứng dậy ra về.

Ông Viêt về rồi, Di ngồi lăm lè ở bàn hấn, mắt nhìn chăm chăm vào bức tường trước mặt, môi mím lại, câm nín.

Hấn rời khỏi nhà, chiều cũng không về ăn cơm. Trong bữa cơm không ai nhắc đến Di. Tuy nhiên tất cả mọi người đều

thăm nghĩ đến hẳn. Riêng ông Hạ, vẫn bực bội, cay đắng khi nhớ lại những lời Di nói với ông hồi chiều. Hẳn thật bất công và nhẫn tâm. Nhưng ông không thể chối cãi, đến một phạm vi nào, hẳn có lý.

Khoảng hơn mười một giờ đêm, Di mới trở về nhà. Ông bà Hạ đi ngủ. Lan đang cắm cúi viết thư, nghe tiếng cửa lạch cạch, ngừng đầu lên.

Di hỏi ngay:

– Me ngủ rồi à?

Di chỉ hỏi đến me. Tiếng Lan:

– Rồi anh ạ! Anh ăn cơm chưa? Em có phần cơm cho anh.

Di không đáp, kiễng chân nhìn lên mấy nóc tủ, tìm tòi.

– Lan tìm hộ cái va-li nâu.

– Anh đi đâu bây giờ mà cần tới va ly?

Di bực mình:

– Tôi yêu cầu cô im ngay đi cho tôi nhờ! Va-li! Va-li! ...Để sắp quần áo, để cút đi cho khuất mắt!

Một phút trôi qua.

Bất chợt Di bật hỏi:

– Tại sao cô nhìn tôi như thế kia? Trông tôi buồn cười lắm hả?

Lan đáp, vẫn dịu dàng:

– Không những buồn cười mà còn lỗ bịch là khác!

Di sấn tới gần Lan, nắm lấy cổ tay Lan lay lay. Lan kêu nho nhỏ đau đớn:

– Anh Di! Anh làm em đau! Sái cả cổ tay đây này.

Di hừ một tiếng. Lan tiếp, giọng bướng bỉnh:

– Nhưng, để em nói cho anh rõ: Em không sợ anh đâu đấy! Nào, bây giờ anh trả lời rõ ràng cho em: Anh đi đâu?

– Đi đâu hả? Đi ngủ với một người đàn bà!

Di tưởng hắn có thể làm em câm miệng, nếu hắn ăn nói thật sống sượng. Lan đâu chịu thua.

– Sao anh xoàng thế? Anh chỉ tìm được mỗi cách ấy thôi à: ngủ với một người đàn bà! A, em hiểu rồi, bị một người đàn bà cự tuyệt đuổi ra khỏi phòng, anh đi ngủ với một người khác, ngay tức khắc, để chứng tỏ anh cóc cần chứ gì!

– Sao cô tinh thế! Cùng là đàn bà cả có khác. Ủ! Đúng thế đấy! Tôi coi đàn bà như nhau hết!

Im lặng, Di lại hỏi:

– Cô không tin tôi phải không? Tôi biết cô không tin tôi...

Lan chậm rãi:

– Nếu anh không đưa thư Thủy và cả thư anh viết cho em đọc, chắc em sẽ tin anh.

Tức giận, điên dại khiến giọng Di run rẩy:

– Cô làm tôi buồn nôn! Phải! Tôi đã lầm... Tôi đã lầm một cách khốn khổ, ngu dại. Tại sao tôi lại yêu Thủy đến thế! Thật nhục nhã! Cô nói đúng lắm, cô khôn ngoan lắm! Cô cứ xỉ vả, khinh bỉ tôi đi! Ai cũng có lý cả, trừ tôi!

Lan mắng khẽ anh:

– Khe khẽ chứ anh. Anh trẻ con tệ!

Có tiếng chân ghế cọ mạnh trên sàn gạch, Di vừa buông người ngồi xuống. Lan nhẹ nhàng hỏi anh. Lan hình như cố ý gợi chuyện Di về tình yêu giữa Di và Thủy.

– Em nghĩ rằng sở dĩ trưa nay Thủy xua đuổi anh là vì anh làm Thủy sợ hết hồn. Chuyện! Anh dữ chết đi thế này! Em biết hể anh mà đòi cái gì, ai không làm anh vừa lòng thời phải biết.

Tuy trách móc anh, giọng Lan vẫn phảng phất một vẻ âu yếm, rộng lượng.

Di cay đắng:

– Một khi đã yêu nhau tại sao lại sợ: yêu là phải cho bằng hết! Anh có

tiếc Thủy cái gì đâu? Thủy vừa nói Thủy thích mặc những hàng lụa mềm mại, anh đã mua tặng ngay Thủy mấy hàng áo; Thủy thích của ngọt, thích hoa Glaieul, anh đâu có quên mua mỗi khi đến thăm Thủy. Anh... trước đây chế giễu và ghét thậm tệ những kẻ hể tán tỉnh đàn bà là phải bận tâm đến những chi tiết vật chất đó!

Lan dụt dè hỏi:

– Anh lấy tiền đâu ra nhiều vậy?

– Tiền?Ồ! Thiếu gì! Đảng nào cũng là tiền sẽ chui vào túi ông Viết. Bớt đi một chút, đâu ăn thua gì.

– Em không hiểu, ông Viết dính dáng...

– Có gì mà em không hiểu. Cái lão béo bội phản ấy, chuyên môn buôn hàng

lậu, giao dịch với cả ngoài khu. Đòi nào hần dám kiện anh. Anh biết nhiều chuyện có thể khiến hần mất chức dễ như bỡn.

– Anh yêu Thủy, anh mua quà cho Thủy. Nhưng em thấy nó thế nào ấy, tiền đó dầu sao đâu phải của anh.

Di xô ghế, đứng dậy, đi đi lại lại.

– Anh xin em đừng nói nữa! Em làm anh điên lên bây giờ đây! Mấy thằng bạn anh xỉ vả anh cũng đã nhiều, nay lại đến lượt em.

Lan im lặng.

– Mà em có biết tại sao những thằng bạn anh, chính em, làm anh điên lên không hả? Anh điên không phải vì anh hối hận thối mắc đã làm một điều xấu, thiếu đàng hoàng về mặt tiền nong. Anh

không hề hối hận kiểu đó, em hiểu chưa? Anh cáu vì thấy mọi người hẹp hòi, bất công và vô lý! Anh hoạt động đặc lực, anh đã vào tù ngồi, rồi đây anh còn có thể bị bắt đánh đập tra tấn nhiều lần nữa. Tại sao người ta lại để tâm, trách móc anh? Thế người ta nói năng ra sao trước những vết thương tích chưa hoàn toàn lên da non này trên da thịt anh? Hả? Anh liệu mình không hối tiếc, không e ngại, người ta cũng không kể đến hay sao? Không! Đối với anh tiêu lạm một món tiền nhỏ không thể là xấu xa, đó là cái quyền của anh!

– Nhiều người bạn anh, cũng hoạt động như anh, họ đâu đòi cái quyền đó?

Di cười khô khan:

– Sao biết được là không! Không chừng chúng còn tệ hơn anh là khác.

Chúng chỉ tài hơn anh ở chỗ khéo biết che đậy, không lộ liễu như anh mà thôi.

Giọng Lan thoáng vẻ cứng rắn:

– Em chỉ hỏi anh vậy thôi, em không có ý trách móc anh. Nhưng, em không hiểu tại sao anh lại tốn tiền tặng quà cho một cô gái như Thủy? Riêng ý em, em thấy Thủy không đáng được nhận và cũng không đáng được anh yêu say mê đến thế. Em cứ nghĩ rằng, trong lúc mẹ đang lo rạc người đi vì nợ, trong khi em không có lấy một chiếc áo lành lặn, anh lại tặng quà Thủy. Nói thế, tức là em ghen với Thủy phải không anh? Anh để em nói nốt đã, đừng ngắt lời. Có chứ, em có ghen, phần nào thôi, vì nghĩ đến mẹ. Nhưng thực ra, ghen thì ít, mà bức bối với anh thì nhiều. Em buồn, vì em không hiểu anh. Không hiểu tại sao anh có những hành động thật mâu thuẫn. Anh

thường bảo anh yêu me, yêu em, sở dĩ anh chưa rời gia đình cũng vì không nỡ bỏ rơi me trong cảnh khổ. Vậy mà, vừa yêu một người đàn bà khác, anh đã...

Di cắt ngang, tàn nhẫn:

– Em đang kể công với anh phải không? Nếu anh biết me và em yêu anh, “ban phát” cho anh ít tình cảm, mà đòi anh trả công như vậy, chắc hồi ngòi tù, anh đã không cho bất cứ ai gặp anh hết! Anh đâu có ngửa tay xin mọi người yêu anh. Mà, một lần cuối cùng anh muốn nói trắng ra một điều, để mọi sự đều rõ ràng. Anh yêu cầu em nghe cho kỹ! Mọi người yêu anh thì cứ việc yêu, nhưng đừng bao giờ – anh xin em – tưởng nhầm rằng yêu anh như thế tức là anh đã automatique-lệ thuộc vào mọi người. Yêu anh là một chuyện còn anh lệ thuộc vào mọi người lại là một chuyện khác hẳn.

Giọng Di vụt đau khổ, tuyệt vọng:

– Em không hiểu, cảm thấy mình lệ thuộc vào những người mình yêu nó kinh tởm đến mức nào.

Hai anh em cùng yên lặng. Lan, giọng xúc động:

– Anh đã nói như vậy, em cũng chịu anh luôn. Anh thật kỳ lạ! Ai lại nghĩ yêu, lệ thuộc vào mọi người là kinh tởm. Em thời trái hẳn lại. Em yêu mẹ, em yêu các anh, em cảm thấy tự hào là khác.

Di cay đắng:

– Hừ! Đã lệ thuộc còn tự hào vào chỗ chó nào được!

Lan cúi đầu, nói nho nhỏ:

– Anh làm em sợ! Cứ tưởng tượng từ nay trở đi, mỗi khi em săn sóc anh, tỏ ra

quyến luyến âu yếm anh, em lại biết sau đó anh sẽ khổ sở, kinh tởm những tình cảm yêu thương nảy nở trong tâm hồn anh, em biết cư xử làm sao cho phải bây giờ? Mà tại sao anh lại rắc rối đến thế cơ chứ! Tại sao anh lại nói những chuyện đó cho em nghe làm chi? Để mặc mọi người yêu anh có được không? Anh đi đi! Anh điên rồi...

Lan thút thít khóc. Di lẳng lặng tiếp tục xếp quần áo vào va ly.

Một lúc sau, tiếng Di lại cất lên:

– Hừ! Bây giờ mọi người đâm ra sợ tôi. Tôi đã hoá thành một con quỷ hay sao? Thật mỉa mai, có phải tôi làm mọi người sợ vì tôi lạnh lùng, trơ trơ không tình cảm, inhumain? Không! Mà vì tôi yêu mọi người quá mạnh mẽ. Sao? Tôi méo mó, tôi không bình thường chỉ vì

khi tôi yêu, tôi quên hết và đắm đuối làm những chuyện rối rắm. A, hoá ra mọi người xua đuổi kinh hãi tôi là vì vậy phải không?

Ngừng một chút, Di lại tiếp tục, ngẹn ngào:

– Kỳ thật, Thủy cũng nói y hệt vậy: “Anh đi đi! Thủy không muốn thấy mặt anh nữa. Thủy sợ lắm”. Không ai bảo ai, mọi người đều đứng cả về một phe. Còn mỗi mình tôi lẻ loi. Ha! Đúng ra, chính mọi người mới ác và tàn nhẫn đối với tôi. Cô Lan! Cô là đàn bà, cô khoe khoang với tôi cô đã biết thế nào yêu say mê. Bây giờ cô thử giải thích tôi nghe thái độ của Thủy đối với tôi là thế nào?

Tại sao, từ lúc đầu, nếu biết không theo kịp với sự say mê cuồng nhiệt, đòi hỏi đến điều của tôi, Thủy lại không tỏ ra

lãnh đạm xua đuổi tôi như một con chó? Ngay từ lúc đầu! Nếu vậy, tôi sẽ hiểu và bỏ đi ngay. Tôi cũng biết tự ái chứ? Nhưng không, Thủy không làm như vậy. Thủy chỉ muốn đùa rỡn với tình yêu của tôi. Thủy kích thích tôi, chơi cái trò “nếu nó gần ta, ta xa nó; nếu nó xa ta, ta gần lại”. Nếu tôi thổ lộ ước mong được hôn vào làn da trắng mịn ở gáy Thủy trong một bức thư, hôm sau tôi đến Thủy mặc áo mỏng hở cổ ra tiếp tôi. Biết tôi hằng tha thiết được ngắm, được ngồi trong căn phòng con gái của Thủy, Thủy nhất định từ chối không cho tôi bước chân qua ngưỡng cửa. Tôi đòi được hôn lên môi Thủy, Thủy đẩy tôi ra, nhưng để an ủi tôi, thỉnh thoảng Thủy cho tôi cầm tay...

Lan lẩm bầm một mình:

– Cái con ranh thật ác!

Di gay gắt:

– Cô nói gì? Cô cho tôi là quỷ nh là
ngổ phải không và tôi chỉ là một trò chơi
trong tay đàn bà? Cô đâu có biết, Thủy
đâu có biết, mỗi khi đụng vào da thịt
Thủy, người tôi đã run rẩy, phát sốt, phát
rét. Chắc cô tự hỏi tại sao tôi lại không
đe nén những ham muốn mê đắm của
tôi xuống? Bởi vì tôi không thể quên hồi
trong tù, sau mỗi lần bị tra tấn, chân tay
còn đau buốt, không hiểu sao tôi lại thấy
hiện rõ ra trước mắt – tưởng như có thể
sờ thấy nắm được – thân hình óng ả mềm
mại của một thiếu nữ. Tôi cố gắng xua
đuổi ám ảnh dai dẳng đó. Tôi xỉ vả tôi:
“Đâu phải lúc mơ tưởng đến đàn bà, tình
yêu? Mày hãy mở mắt ra! Hãy để thân thể
mày quặn đau vì những vết tra tấn chứ
không phải say đắm trong những khoái
cảm do sự tưởng tượng đến yêu đương

gây ra. Nhưng tất cả đều vô ích! ...Và tôi nằm co quắp trên sàn lạnh ngắt của nhà tù, cô độc với lòng ham muốn của chính mình – lòng ham muốn mà tôi tự biết không cách nào thỏa mãn nổi... Vì vậy sao bắt tôi ngồi im, ngoan ngoãn trong khi ngay trong tầm tay tôi có một người con gái tôi yêu như Thủy...”

Lan thốt lên một câu:

– Bây giờ em mới hiểu tại sao đàn ông các anh lại có thể tàn bạo và dữ tợn đến như vậy. Nhưng, nếu chúng em không theo kịp các anh thì đâu phải lỗi ở chúng em.

– Dù lỗi không phải ở các cô, mọi sự đối với tôi vẫn không thay đổi. Vì tôi vẫn phải cứ sống, cứ ham muốn. Tôi biết hướng lòng ham muốn mê say của tôi vào đâu? Vào khoảng không à? Vô

lý! Trong tù, mỗi khi phải đối diện với những khuôn mặt bỉ ổi của mấy thằng công an Tây lai, tim tôi thắt lại như bị ai bóp mạnh. Tôi tự bảo: “Tao trông thấy cái mặt nhày nhựa của mày! Tao sẽ giết chết chúng mày! Một ngày kia tao sẽ giết mày cũng chắc chắn như khi được tự do, tao sẽ tìm cho bằng được người con gái tao sẽ yêu, chiếm người đó hoàn toàn! Nhưng cái đó có thật chứ! Lòng oán hận của tôi hiển nhiên có đối tượng hẳn hoi, tại sao tình yêu của tôi lại không thể hướng được vào một ai? Cô không làm tôi ngã lòng được đâu. Không có Thủy, sẽ có một người khác.”

Lan im lặng không cãi anh. Di đóng mạnh nắp va-li bước thẳng ra phía cửa.

Lan ngập ngừng hỏi với:

– Anh Di! Anh không để lại cho em

địa chỉ của nơi anh sẽ ở hay sao?

– Sao cô không nói thẳng ra cô muốn biết người đàn bà tôi sẽ sống cùng là ai. Ngân là một nữ giáo viên. Ngân yêu tôi và lúc nào cũng sẵn sàng sống chung với tôi. Ngân có nghề nghiệp, Ngân sẽ nuôi tôi. Cô biết thế đã đủ chưa?

– Anh vẫn chưa cho em biết địa chỉ.

– Khỏi phải biết! Cô cứ nói với mẹ, thỉnh thoảng tôi sẽ về qua nhà. Cô yên tâm, nếu Thắng và cô lấy nhau tôi sẽ có mặt trong đám cưới mà. Ấy là ví dụ hẳn sẽ hỏi cô làm vợ.

Giọng Lan thoáng vẻ giận dữ:

– Anh đi đi! Đi luôn đi, đừng về nữa.

Tiếng cửa ngoài đóng mạnh. Im lặng trở lại.

Khoảng nửa tiếng sau, đèn nhà ngoài vẫn chưa tắt, ông Hạ nhóm dậy ra xem Lan tại sao chưa đi ngủ. Ông thấy Lan đang ngồi ở bàn, cúi húi viết. Lan không ngừng đầu lên. Ông đành hắng, Lan vẫn không ngừng tay. Tự nhiên ông cảm thấy cần phải nói với con gái một câu, bất cứ câu gì.

– Lan à! Ba... con tìm cho ba mấy viên thuốc aspirine.

Lan lẳng lặng đứng dậy, đến gần bàn cạnh bố, mở ngăn kéo lục lọi. Gò má Lan hơi hồng, cặp mắt đỏ hoe. Ông lại hỏi:

– Đạo này con có nhận được tin tức gì về anh Tô không?

Lan lắc đầu nhè nhẹ.

– Thế còn Thắng? Bao giờ Thắng về Hà Nội?

Lan nhìn ông Hạ dăm dăm. Không hiểu sao ông trở nên ngượng ngập thoáng bực bội trước ánh mắt Lan.

Ông vội vã quay vào phòng ngủ, quên bẵng cả chuyện vừa nhờ Lan tìm hộ mấy viên thuốc.

Sau hôm gia đình ông Hạ tình cờ gặp vợ Vĩ ở Tòa Án, bẵng đi gần nửa tháng không thấy Vĩ đến thăm Lan. Mọi người đã tưởng dù yêu Lan, Vĩ chắc đã không có đủ can đảm hành động trái ý vợ.

Nhưng ông bà Hạ, và nhất là Lan ngạc nhiên thấy Vĩ lại xuất hiện, vẫn không quên mang bó hoa tặng cố hữu. Tuy nhiên những buổi đến thăm của Vĩ không còn được đều đặn như trước.

10

Đi vừa rời khỏi gia đình được
 mấy ngày, thời Tô về.

Tô về đột ngột, không một lá thư báo trước. Chiều hôm ấy trời u ám, khí hậu khô gâ gấy lạnh. Ông bà Hạ và Lan đều có mặt ở phòng khách, Lan đang lơ đãng tháo một chiếc áo len cũ của Tô.

Tiếng cửa ra vào mở. Mọi người đều ngừng đầu. Lan bật đứng dậy reo lên:

– Anh Tô! Anh Tô về!

Người xuất hiện trong khung cửa đúng là Tô. Đầu để trần, Tô cũng mặc bộ đồng phục tương tự Thắng hôm nào. Hắn mang một chiếc ba lô trên vai, một chiếc khác xách tay.

Bà Hạ thò hai chân xuống đất, khuôn mặt rạng rỡ, tiếng nói run run:

– Kìa Tô! Con tôi! Trời ơi, me mừng quá! Mong con hàng ngày.

Lan chân không kịp xỏ vào dép, tay vẫn cầm chiếc ao len đang tháo dỡ, chạy vội đến gần anh, thoăn thoắt như một con hoẵng nhỏ. Lan rướn người, kiễng chân, chạm khế khuôn mặt ửng hồng vào khuôn mặt xương xương của anh.

Lan, một tay nín lấy vai anh, một tay đỡ hộ anh một chiếc ba lô, miệng hỏi tíu tít:

– Anh! Anh tẻ thật! Chỉ thích làm mọi người ngạc nhiên là không ai bằng...

Mắt Lan long lanh sáng, và cả đến chiếc tai nhỏ trắng của Lan cũng hồng lên.

– Thế anh Thắng đâu hả anh? Hai anh chắc cùng về chứ? Anh có mệt không? Chà! Đạo này anh hơi gầy.

Thái độ Tô hơi khác thường. Hắn đứng dậy lặng lẽ và ngay khi thân hình tươi trẻ của em gái áp vào người, hắn cũng không làm một cử động nhỏ kéo em lại gần, một tay hắn buông lỏng, một tay vẫn nắm chặt quai chiếc ba lô.

Tô nhìn em chăm chăm, như đo lường, cân nhắc một cái gì. Những nét trên khuôn mặt bất động, cứng và sắc tựa một bức tường, chỉ cặp mắt long lanh của hấn là sống, giống hai con vật nhỏ ẩn sâu dưới cặp lông mày đậm.

Lan hơi ngạc nhiên, lay lay vai anh:

– Anh vào hấn nhà đi chứ! Sao đứng ngẩn ra nhìn em hoài thế kia?

Đột nhiên Tô bật gọi:

– Lan!

Không hiểu sao tự nhiên Lan rùng mình, trước lời gọi tên mình rất thường của anh. Lan nhìn theo cánh tay anh giơ lên, đặt trên vai mình, những ngón dài và gầy bấm sâu vào da thịt. Tô buông một câu:

– Thắng chết rồi! Việt Minh tấn công, bắn chết.

Ông Hạ giật mình thảng thốt. Bà đưa tay ôm lấy ngực. Bất giác, hai ông bà đều hướng tia mắt vào khuôn mặt Lan.

Lan lặng người, tay chân đờ đẫn, chiếc ba lô và áo len rơi xuống mặt đất. Cặp mắt Lan mở to, ngây dại như một đứa trẻ trước một nỗi kinh hoàng quá lớn. Hai anh em Tô Lan nhìn nhau.

Đôi môi Lan mấp máy:

– Anh Thắng... anh Thắng chết rồi! Chết!

Đột nhiên Lan loạng choạng như người vừa bị một vật nặng đập mạnh vào đầu. Lan bắt đầu run rẩy, mặt tái ngắt. Nàng đưa hai tay lên áp lên hai bên vai, cố giữ cho thân hình bớt run. Nhưng

tuyệt nhiên Lan không rên rĩ hay kêu than. Lan đứng đấy, chẳng khác nào một con chim non dưới cơn mưa.

Một phút trôi qua dài như một thế kỷ. Lan đã hết run, đôi môi trắng bệch mím chặt, mắt ráo hoảnh.

Lan cúi đầu, nhìn xuống ba lô dưới chân, rồi ngẩng lên nhìn anh. Tô gật đầu.

Lan rút khỏi sự níu giữ của anh, lăm lăm xách ba lô của Thắng đi thẳng vào nhà trong, không nhìn ai.

Tô nhìn theo em. Vai Lan lệch sang một bên dưới sức nặng của chiếc ba lô. Cánh tay Tô vẫn giữ nguyên trong tư thế giơ cao, những ngón tay từ từ quắp lại, nằm vào trong khoảng không.

Tô quay về phía bố mẹ. Sau khi báo tin cho em gái về cái chết của Thắng,

những nét cứng nhắc căng thẳng trên khuôn mặt Tô trùng lại. Chỉ có sự đau khổ của một người thân mới có thể in hằn trên mặt Tô những nét rõ rệt, còn trước đến nay sự đau đớn của riêng Tô bao giờ cũng nấp dưới một chiếc mặt nạ đóng kín, bí ẩn. Hình như, khi bị bó buộc mang sự đau đớn của người khác trong người, Tô phần nào không còn là nó nữa.

Tự nhiên vợ chồng ông Hạ cảm thấy e dè, xa lạ trước đứa con trai. Ông bà không nhận ra Tô, ngày nào về nhà nghỉ phép đầy sinh lực và hào hứng trước đời sống.

Mãi cho đến lúc Tô mỉm cười dịu dàng – nụ cười quen thuộc – lặng lẽ nhìn khuôn mặt hốc hác âu yếm của mẹ, nói giản dị:

– Me!

Vợ chồng ông mới thở ra nhẹ cả người! Tô đã về gia đình.

Tô lại gần mẹ, quay lưng lại.

– Me đỡ hộ con chiếc ba lô.

Bà Hạ nước mắt rưng rưng nửa vui nửa buồn. Bà giúp Tô tháo quai chiếc ba lô, đặt nhẹ một bàn tay lên làn da rám nắng của chiếc gáy dài và gầy của con.

– Con tôi dạo này gầy quá!

Tô nhún vai rất nhẹ, trả lời:

– Nhưng con hãy còn sống mà!

Bà rùng mình:

– Con đừng nói thế! Trông con đứng đây... cạnh mẹ... mà mẹ vẫn còn sợ. Nhớ con mệnh hệ nào...

Tô quài một tay qua vai, nắm lấy bàn tay của mẹ. Hấn lơ đãng lăm bắm:

– À phải! Đâu phải chuyện dễ dàng gì cho những người còn sống.

Bà Hạ nghiêng đầu hỏi:

– Con nói gì đấy Tô?

– Không! Di đâu me?

Vợ chồng ông Hạ không ai trả lời câu hỏi của Tô, không phải lúc!

Tô kéo một chiếc ghế, ngồi xuống trước mặt bố mẹ. Hấn vắn thuốc lá, châm hút, và cũng không buồn thay bộ quần áo bám đầy bụi đường. Hấn ngồi trầm ngâm, hai tay khoanh trước ngực, cặp chân dài ruỗi thẳng. Sự im lặng cố ý của Tô thật khó hiểu. Hấn ngồi đấy mà hình như không ngồi một mình. Hình

bóng của cái chết nhiều khi gần gũi hơn người ta tưởng.

Ông Hạ đăng hảng, hỏi Tô:

– Việt Minh tấn công đoàn con hôm nào, sao không thấy báo đăng? Ngoài Thắng ra còn có nhiều người bị thương hay bị giết không?

Những câu trả lời của Tô ngắn và gọn, không chút ngập ngừng. Hắn hình như chỉ muốn thuật lại người sự việc đã xảy ra, một lần, để rồi không bao giờ phải nhắc lại.

– Cách đây ba hôm, Việt Minh tấn công đoàn vào ban đêm. Khá nhiều binh sĩ Bảo Chính đoàn bị giết và bắt đi. Tiếng súng vừa nổ, Thắng nhóm dậy chạy về phía bộ chỉ huy đóng gần đấy. Chắc hắn vớ lấy vũ khí của người lính nào bị

thương, nên khi bọn này lôi được hắn về tay Thắng còn nắm chặt khẩu súng. Đạn phá vỡ lồng ngực Thắng. Mất quá nhiều máu. Gần sáng Thắng mới chết.

Đó là tất cả những điều Tô cho ông bà Hạ biết về Thắng. Tuy nhiên, ẩn dưới một sự miêu tả giản dị – hình như từng chữ từng câu đã được Tô chọn lựa, cân nhắc từ trước – Ý nghĩa khủng khiếp của cơn hấp hối dài, và cái chết của Thắng, vẫn khiến vợ chồng ông ớn lạnh cả người.

Tô cố gắng ghìm giữ những lời diễn tả trong một cái khung cứng nhắc. Có lẽ hắn sợ hãi trước cái chết, nhưng hắn lại có ý nghĩ khác dấu vết của bản chất hắn trên tình cảm sợ hãi tự nhiên đó.

Sau khi Tô đã ngừng nói, một bầu không khí im lặng bao trùm lên mọi người. Không bảo nhau, vợ chồng ông

Hạ đều lắng tai nghe ngóng. Không một tiếng động từ phòng trong vọng ra. Lan đang làm gì trong đó với những đồ vật mới đây Thăng dùng tới hàng ngày.

Bà Hạ đứng dậy, định vào với Lan. Đoán được ý mẹ, Tô lắc đầu liền mấy cái. Bà do dự một chút, đoạn ngồi xuống, vẻ mặt thương xót.

Hai bàn tay chấp lại trước ngực, bà ngập ngừng hỏi:

– Tô! Con đã báo tin? Mẹ Thăng đã biết anh Thăng chết?

Tô hơi nhướn một bên lông mày, mấy vết răn thấp thoáng trên vùng trán.

– Vâng! Chính con sẽ mang tin đó báo cho mẹ Thăng.

Tô chậm rãi đứng dậy, đầu hơi cúi.

– Con về ngay bây giờ. Con lại qua nhà Thắng.

Tô đã ra gần đến cửa, bà Hạ gọi với:

– Con vừa về đến nhà chưa kịp nghỉ ngơi. Để đến tối hãy đi.

Tô chưa kịp trả lời thì tiếng Lan vẳng lên sau lưng ông bà Hạ.

– Anh Tô! Anh cho em cùng đi.

Lan, mặt nhợt nhạt, những lọn tóc đen xõa xuống hai bên mặt, càng khiến cặp mắt thêm to, sâu thẳm. Chân tay Lan không run dấp điếu cũng không nóng nảy, nhưng nhìn Lan người ta vẫn cảm thấy khó có thể tưởng tượng hình ảnh sự tuyệt vọng lại có thể khác thế được. Lan vịn một tay vào khung cửa, tay kia xách chiếc ba lô.

Tô hỏi em, giọng thoảng mệt mỏi:

– Đi cùng với anh? Tại sao mới được chứ? Có ích gì đâu?

Chiếc cầm nhỏ của Lan đưa ta phía trước – một dáng bướng bỉnh quen thuộc.

– Em muốn gặp mẹ anh Thắng... lúc này hơn bao giờ. Anh không ưng, một hôm khác em sẽ gặp riêng, cũng vậy.

Tô không lưu ý đến sự đòi hỏi bướng bỉnh của em, giọng nó thoảng trách móc:

– Em không hiểu! Có phải nhìn tận mắt sự đau khổ của người khác, cái đau của mình đã dịu bớt được.

– Anh đừng nói thế! Anh hiểu lắm, em không có ý định. Lan cúi xuống nhìn chiếc ba lô như nhìn một sinh vật đang

thở, sống... Em chỉ nghĩ, chắc mẹ anh Thắng rất mong được thấy những vật thuộc về anh Thắng.

Tô khoác tay làm một cử chỉ không rõ rệt:

– Em cứ giữ lại vài ngày. Anh sẽ trao cho mẹ Thắng sau cũng được.

Những ngón tay Lan siết chặt quai chiếc ba lô, kéo sát gần mình, nhưng Lan vẫn lắc đầu.

– Không! Em không thể... em không muốn giữ...

– Tùy em! Nhưng còn một thứ thuộc về em, anh trao lại.

Tô lại gần chiếc ba lô của Tô, lấy ra một tập thư khá dày, đưa Lan. Lan hơi ngơ ngác, đỡ lấy. Tô có vẻ xúc động. Hắn

đứng yên, chờ đợi. Đồng thời vào giây phút Lan nhận ra những dòng chữ đề trên phong bì là do chính tay nàng viết, Lan – cũng như ông Hạ – lưu ý tới mấy giọt máu đã khô đen vấy lên chiếc thư ngoài cùng.

Lan đưa một tay áp vào miệng, ngăn một tiếng kêu, người lặng đi. Mọi người đã tưởng Lan sắp ngất, nhưng không, Lan chỉ dương to cặp mắt, nửa kinh hãi, nửa như bị mấy giọt máu khô hấp dẫn, làm mê muội. Miệng Lan mấp máy, hình như nàng gọi tên Thắng.

Thân hình mảnh khảnh của Tô chế ngự hẳn Lan một cái đầu. Tô lên tiếng, giọng khô khan, dứt đoạn:

– Bức thư cuối cùng em gửi, Thắng giữ trên mình... Những lá thư thuộc về em, anh không thể để lọt vào tay ai.

Lan áp tập thư vào ngực trong một dáng điệu ôm ghì, mê say. Mắt Lan từ từ nhắm lại, ngực phập phồng, người lão đảo không vững. Hai dòng nước mắt lặng lẽ chạy dài trên má.

Tô giơ cánh tay đỡ ngang người em. Lan dựa đầu vào vai anh, bật khóc nức nở, thốt lên những lời trẻ thơ, vô nghĩa:

– Không! Em không muốn làm như vậy. Sao anh ác thế? Trao thư cho em. Không! Anh làm như vậy phải lắm. Anh Thắng chết rồi, không còn gì nữa. Tất cả những lời yêu đương... vô ích...

Tô mỉm một nụ cười âu yếm, như chịu lỗi với em. Tay Tô vỗ nhẹ trên vai Lan. Tô cúi đầu, chạm nhẹ làn môi trên tóc em, miệng thầm thì:

– Khóc đi! Khóc cho nhiều... Chỉ

còn thiếu những giọt nước mắt khóc người chết để làm người ấy chết hẳn. Phải, chỉ còn thiếu có vậy.

Lan đã ngừng khóc. Tô dìu em lại bên mẹ. Bà Hạ, nước mắt rưng rưng, đỡ Lan ngồi xuống bên mình, quàng tay ôm con, vai kê vai.

Lan ngồi, người thẳng đơ, mắt nhìn không rời tập thư đặt trên đùi. Lan như ngây như dại, không nghe không trông thấy bất cứ tiếng động hay sự vật nào chung quanh mình, trừ tập thư. Thỉnh thoảng, Lan nấc lên, vai hơi rung rung, chẳng khác một đứa trẻ vừa trải qua một cơn xúc động mạnh.

Lan cũng không hay biết Tô rời khỏi nhà vào lúc nào, mang theo chiếc ba lô của Thắng.

Tô đã đi rồi, ông Hạ ngồi bó gối cạnh hai người đàn bà. Thắng đối với ông vẫn chỉ là một người xa lạ, nhưng không hiểu sao ông thâm biết từ hôm nay trở đi, không khí gia đình ông phần nào sẽ đổi khác, vì cái chết của Thắng. Ông yêu con gái, nhưng chắc chắn ông không muốn chứng kiến nó đau khổ. Ông đã quá quen với khuôn mặt tươi mát, những tiếng cười ròn rã của Lan. Nếu con gái ông đổi thay, sầu não, ông sẽ bức bối. Tình trạng gia đình ông chưa đủ tối tăm bi thảm hay sao mà lại còn phải chịu đựng thêm sự ám ảnh của cái chết.

Khi người ta bắt đầu già như ông, người ta tránh nghĩ đến cái chết như tránh nghĩ đến những bệnh truyền nhiễm ghê khiếp.

Buổi tối hôm ấy kéo dài tưởng chừng vô tận. Sau khi Tô báo tin cho mẹ Thắng

trở về, nhìn khuôn mặt lấm lì của hần, vợ chồng ông Hạ thăm hiểu không nên đả động hay nhắc đến tên Thắng trong câu chuyện.

Trong bữa cơm – Lan không ăn – câu chuyện rời rạc. Tô trả lời nhát gừng những câu hỏi gượng gạo của bố mẹ về thời kỳ hoạt động vừa qua. Tô chỉ mỉm cười mỗi một lần, khi trao cho mẹ 3.000 đồng, tiền lương tháng cuối cùng. Tô hỏi qua về mấy món nợ của mẹ, những nguyên nhân khiến Di bỏ nhà ra đi. Tô cũng không quên hứa với mẹ, sẽ đi tìm Di, nói chuyện với Di và lôi Di trở về gia đình. Tính Tô như vậy, ngay trong những giây phút đen tối nhất, hần cũng vẫn không xao lãng những vấn đề còn cần phải giải quyết. Bà Hạ, mỗi khi có mặt đứa con cả, là cảm thấy vững tâm hơn.

Bà bận bịu chân tay, sửa soạn giường chiếu, chỗ làm việc cho Tô. Bà cũng vào nhà trong ngồi cạnh Lan khoảng hơn tiếng đồng hồ. Không nghe tiếng hai mẹ con trò chuyện như thường lệ. Ông Hạ cũng vào phòng trong một hai bận, tìm một cuốn sách hay cặp kính. Lan nằm ngửa trên giường, mắt mở lớn, đuôi mắt rung rung và nhìn thẳng lên trên nhà. Tập thư Lan áp vào ngực, hai bàn tay thon và xanh đê lên trên. Bà Hạ ngồi dưới chân con gái, lặng lẽ khâu vá. Không nghe Lan thở dài và cũng không thấy Lan cử động.

Trông hai mẹ con tự nhiên ông Hạ liên tưởng đến cảnh tượng một người hấp hối trên giường bệnh. Nhưng ngay đến Tô cũng không nở tâm khuấy động bầu không khí nặng nề bi thảm không hợp với tâm tính Tô chút nào – đang đè nặng tâm hồn mọi người.

Xếp gọn xong sách vở giấy bút trên bàn, dáng điệu chậm chạp như tuân theo một tục lệ thâm kín, Tô ngồi xuống ghế, tay ôm lấy trán, dăm chiêu.

Ông Hạ ngạc nhiên thấy hẩn lúi húi viết. Vào giây phút này, em hẩn đang nằm ôm tập thư còn vấy máu một người bạn thân của hẩn, Tô còn để tâm trí được vào việc viết lách kể cũng lạ. Mà Tô có thể viết được những gì?

Bà Hạ từ dưới bếp lên, bưng trên tay một tách cà phê, bốc khói nghi ngút. Khi bà đặt tách xuống trước mặt Tô, hẩn ngừng đầu lên, mỉm cười – nụ cười của một đứa trẻ hài lòng vì được chiều chuộng. Chỉ khi cười với những người đàn bà hẩn thương yêu, Tô mới trở lại là đứa bé xưa cũ, đứa con vợ chồng ông Hạ nuôi nấng chăm sóc cẩn thận nhất.

Tô mỉm cười hỏi mẹ:

– Me vẫn cho ít đường đấy chứ?

Câu hỏi rất thường Tô đã hỏi mẹ, nhưng tới nay mới phát lộ phần nào bản chất sâu kín của Tô. Câu nói ngang với một lời thách thức, ngạo mạn và thật dễ yêu của Tô, hình như vượt lên trên những biến cố và không chừng cả những đau khổ của mọi người cũng như của chính Tô.

Tô kéo nhẹ áo mẹ, ra hiệu mẹ ngồi xuống ghế cạnh hần. Hần uống cà phê, từng ngụm nhỏ và kín đáo nhìn ngắm kĩ càng từng nét răn trên khuôn mặt hốc hác của mẹ.

Tiếp tục viết được một lúc, Tô chợt hỏi:

– Me! Lan thức hay ngủ?

– Còn thức con ạ!

– Lan có khóc không?

Bà Hạ lắc đầu. Những tình cảm khắc khoải lại thấp thoáng trong cặp mắt Tô.

Hắn đưa ngón tay trở lên vuốt nhẹ theo sống mũi, đoạn đứng dậy lặng lẽ và cả quyết:

– Con vào nói chuyện với Lan một chút.

Bà Hạ ngập ngừng:

– Con nên nhường nhẹ em... Lan như mất cả hồn người... Me sợ...

Tô đi thẳng vào phòng trong. Một phút sau, tiếng Tô vẳng lên:

– Lan! Nhìn anh đây này! Em phải nghe anh nói đến Thắng cho xong.

Tiếng Lan nửa trách móc, nửa van lơn:

– Không! Không anh! Em xin anh! Em không muốn nghe tất cả. Anh để em yên...

Ông Hạ cau mặt. Tô quả thật đã đi quá giới hạn.

Ông định lên tiếng can thiệp, thời Lan đã tiếp:

– Tại sao anh cứ muốn mọi người như anh? Không phải vì yêu em mà anh làm thế! Anh nói đi! Em đau đớn chưa đủ cho anh hay sao?

Im lặng.

Tiếng Tô vụt cất lên, hơi run.

– Xin lỗi Lan! Em nói phải, anh

không có quyền gì hết, ngay cả đến giúp em.

Tô trở ra, ngồi vào bàn, hay tay thít chặt lấy nhau.

Hắn đã lắm tưởng sự đau khổ của hắn và Lan, cùng về một người, mặc dầu bản chất khác nhau, sẽ ràng buộc hai anh em hắn chặt chẽ hơn. Hắn đâu ngờ khi mang một người chết trong xương tủy, người ta lẻ loi vô kể.

Tô trở về gia đình vào chiều thứ bảy. Suốt ngày chủ nhật Lan không đi đâu, làm những công việc trong nhà như cái máy, đến bữa ăn lưng bát cơm, không cười hay trò chuyện với bất cứ ai – kể cả Tô – và nhiều lúc ngồi một mình, mắt nhìn vào khoảng không, miệng mím chặt.

Ngày thứ hai, thứ ba Lan không đi học, bỏ cơm, ngồi như tượng tại một chỗ, không buồn cử động đi lại, và hình như nửa mê nửa tỉnh, lúc nhận ra mọi người xung quanh, lúc thì không.

Ngày thứ tư Lan nằm liệt giường.

Từ ngày thứ năm trở đi tay Lan yếu đến nỗi không cầm nổi bát cháo. Bà Hạ lấy thìa xúc thức ăn đưa vào miệng Lan. Bắt ép Lan mới ăn lưng bát cháo, nếu bỏ mặc dám chắc Lan nhịn ăn mà cũng không tự biết. Tuy thân hình Lan không run rẩy nhưng hễ Lan đặt chân xuống đất là khụy ngã, không đi nổi lấy một bước.

Nếu mọi người để Lan nằm, Lan nằm; nếu đỡ Lan ngồi dậy dựa vào thành giường, Lan ngồi yên như vậy giờ này sang giờ khác. Nhưng nằm hay ngồi, Lan

cũng không chịu rời tay khỏi tập thư. Có lần đỡ Lan dậy, tập thư rơi khỏi tay Lan rớt xuống đất, Lan rên lên một tiếng nhỏ, vươn tay cố với, trông thật thương.

Một buổi chiều ông Hạ đi làm về, vừa bước chân qua cửa, ông sửng sốt suýt kêu lên, vì thấy Lan nửa người ngồi xếp xuống đất, nửa người ngã lên thành divan. Tô có việc đi đâu vắng, bà Hạ bận làm cơm dưới bếp, Lan cố gắng lết ra ngoài làm chi? Ông gọi vợ và hai vợ chồng đỡ Lan trở vào nhà trong. Lan cuống lại, mắt hướng về phía divan. Bà Hạ lo ngại thầm thì: “Lan đòi gì thế mình?”

Ông Hạ lắc đầu. Ông cũng không biết gì hơn vợ.

Cho đến hôm Lan bình phục, Tô nhường chỗ nằm của nó trên divan cho Lan.

Lo ngại trước tình trạng sức khoẻ càng ngày càng sút kém của Lan, bà Hạ mời một bác sĩ quen đến thăm bệnh cho Lan, bắt mạch. Khi tiêm cho Lan một ống thuốc an thần, Lan cũng ngoan ngoãn giơ tay như một đứa trẻ. Nhưng, khi mũi tiêm vừa được rút khỏi tay, tình cờ Lan nhìn thấy mấy giọt máu – của chính nàng – rướm trên vết tiêm, người Lan vụt cứng nhắc, môi run run, ánh mắt kinh hãi, miệng rên rĩ: “Không! Không! Máu... máu! Anh Thắng...! Máu!”

Bác sĩ lắc đầu, chịu không tìm nổi căn nguyên cơn bệnh kỳ lạ của Lan.

Trong gia đình, Lan cũng giống bà Hạ và Tô, đêm ngủ hay nằm mê nói lảm nhảm. Ông Hạ trái lại không bao giờ ngủ mê. Ban ngày, Lan mê muội không nói không khóc, nhưng đêm đến cả nhà nhiều phen thức tỉnh vì những tiếng kêu

hét của Lan. Lan người run rẩy, quần quai, quần tròn người trong chăn. Bà Hạ lay Lan thức tỉnh. Dưới ánh nến khuôn mặt Lan tái mét, ràn rụa nước mắt.

Tô thường khi bình tĩnh, vào giây phút ấy, nhìn khuôn mặt méo mó của em, cũng phải rùng mình xúc động.

Bà Hạ lấy khăn mặt ướt đắp lên vùng trán nóng bỏng, đầm mồ hôi của Lan, và ngồi cạnh Lan cho đến khi Lan mệt lả, thiếp ngủ. Tô đứng, đầu hơi cúi cạnh giường em, bàn tay nhẹ nhàng vuốt mi mắt còn mấp máy rung động của Lan. Đột nhiên hắt nói giọng bức bối:

– Tại sao Lan bướng thế không biết! Nó là đàn bà mà! Phải để cho những tình cảm đau đớn thoát ra mới được chứ? Con đã khuyên me lời Lan đi dự đám ma Thắng, me không nghe... Phải để con kể

hết những chi tiết dù kinh hãi. Thắng chết ra sao, làm khổ Lan bằng sự thật. Thật xấu hổ khi đau khổ trong mê muội!

Bà Hạ yếu ớt cãi:

– Nhưng Tô, con có nói Lan cũng không hiểu con nói gì.

Mặt Tô đanh lại:

– Không hiểu! Thờ phải tìm đủ mọi cách, dù phải bó buộc. Đảng nào cũng một lần.

Lần đầu tiên khi nói với Tô, bà Hạ có một giọng trách móc chua chát:

– Con muốn giết em con hay sao?

Tô mỉm một nụ cười nhợt nhạt, khó hiểu.

– Me không biết rõ Lan! Hạng người

say mê tha thiết với đời sống như nó đâu dễ mấy lúc chết vì tuyệt vọng. Rồi me xem...

Vào buổi sáng ngày thứ mười, bà Hạ đang dọn dẹp nhà cửa, Tô ngồi viết ở bàn trước cốc cà phê, Lan tì tay ngồi dậy, lặng lẽ nhìn mọi người hồi lâu, đoạn tự nhiên bật nói:

– Me! Con đói me ạ!

Bà Hạ quay phắt lại, nhìn Lan, sững sờ. Tô ngừng đầu lên, mỉm cười.

– Me có sẵn thức gì cho con ăn không?

Khuôn mặt bà Hạ rạn rỡ. Lan đã tỉnh! Bà lại gần con gái, miệng lắp bắp:

– Con thấy trong người thế nào? Trời! Con không biết chứ, con nằm liệt

giường liệt chiếu, mê man gần mười hôm nay.

Vẻ mặt hơi tối lại, Lan yếu ớt lắm lắm:

– Mê man gần mười hôm? Con cũng chẳng biết nữa...

Lan lắc lắc cái đầu như muốn xua đuổi cơn ác mộng vừa qua, định đứng dậy. Bà Hạ vội giơ tay ngăn đoạn quày quả xuống bếp nấu cháo. Tô đến ngồi bên em, nhìn sâu vào cặp mắt quầng đen của Lan. Môi Lan vẫn bất động, nhưng một ánh cười thoáng hiện trong cặp mắt. Tô đưa tay lên vuốt mấy sợi tóc mai loà xoà trên trán em.

– Lan mê hoảng nhiều lắm đấy! Lan mê những gì vậy? Kể anh nghe xem nào.

Giọng Lan trách móc:

– Anh...! Anh vẫn vậy! Em vẫn còn giận anh. Anh cứ liệu hồn!

Tô cười:

– Chà! Vừa tỉnh giấc đã lại dữ rồi!

Lan quay người, ngắm mấy bông hoa cắm trong lọ trên chiếc bàn nhỏ cạnh giường. Lan giơ tay mân mê những cánh hoa mịn màng. Lan nhìn bàn tay mình, trắng xanh nổi mờ mờ mấy đường gân, xen lẫn giữa những bông hoa, thẩm thì, giọng nghẹn ngào:

– Hoa đẹp quá! Em tưởng như đã lâu lắm không biết đến hoa là gì. Chắc anh Vĩ tặng?

Tô gạt đầu, rút thuốc lá, châm hút. Lan nhìn theo làn khói uốn éo, hít hít nhẹ, mắt lim dim.

– Ngay cả đến khói thuốc của anh người cũng dễ chịu.

Hai anh em im lặng. Tô ngồi cho một chân lên giường, dáng điệu uể oải, như một con báo phơi nắng, chờ đợi. Lan bừng mở mắt, hỏi anh:

– Anh Thắng chôn ở nghĩa địa nào hả anh?

Từ ngày Tô về, mang theo hung tin, đây là lần đầu tiên Lan nhắc đến Thắng. Tô không đáp ngay, cặp mắt soi mói nhìn em dăm dăm. Lan cầm tập thư đặt cạnh gối lên, nhìn một giây mấy vết máu, đoạn nói khe khẽ như trả lời câu hỏi thầm kín của anh.

– Em muốn thăm mộ anh Thắng. Bây giờ, em nhớ lại rõ mồn một, cạnh mộ anh Thắng là một dàn hoa xác pháo.

Ánh mắt Tô thoáng nghi ngờ, lo ngại.

– Em mơ phải không anh? Em muốn tin như vậy, nhưng nhiều khi em sợ hãi: em khó lòng phân biệt nổi cái gì là thật, cái gì là mơ... Em chóng mặt, ngáy ngất! Em đã đi đưa đám anh Thắng và anh Thắng chết là thật? Hay cả hai chuyện đều là mơ?

– Thắng chết rồi và chôn ở nghĩa trang Hợp Thiện!

Lan không lưu ý đến câu nói khan trần trụi của Tô. Lan thu nhỏ người.

– Em đi sau chiếc xe bò chở quan tài anh Thắng, một con ngựa gầy kéo, không người cầm cương. Rất nhiều người, không trông rõ mặt quây chung quanh em. Gần huyệt anh Thắng, một dàn hoa xác pháo vàng thắm. Khi hạ huyệt, nắp

quan tài bật ra và em thấy rỗng không, chẳng có gì. Em hét lên, khóc nức nở...

Khuôn mặt Lan ràn rụa nước mắt. Tô rút khăn mùi xoa, trao cho Lan. Sau một phút yên lặng. Tô đặt một tay lên vai em, không cất cao giọng nói, nhưng dần vào từng tiếng:

– Lan! Khi nào em đi vững, anh và Lan sẽ đi thăm mộ Thắng. Cạnh mộ, không hề có dàn hoa xác pháo; còn xác Thắng, anh đã từng ôm trong tay gần tiếng đồng hồ. Em xem...

Lan bất giác rùng mình.

– Em muốn tin anh... Em muốn lắm! Vâng... em khoẻ, sẽ đi thăm mộ với anh.

Tô nói như đổ dành:

– Em ngoan lắm! Em sẽ không mê hoảng nữa! A, mẹ mang cháo lên đây rồi.

Ăn xong cháo, Lan có vẻ tỉnh táo hơn, hai gò má thoáng hồng. Tô thần nhiên hỏi:

– Mẹ! Con và Lan định dăm ba hôm nữa sẽ đi thăm mộ Thắng. Mẹ có đi không?

Bà Hạ liếc nhìn khuôn mặt trầm ngâm, nghiêm trang của con gái, gật đầu.

Lan bình phục rất chóng và tỉnh không dả động đến những giấc mơ hoảng trong thời kỳ nằm liệt giường.

Nửa tháng qua. Lan hầu như bình phục hẳn. Sau buổi đi thăm mộ Thắng cùng anh và mẹ, khuôn mặt Lan lại càng thêm dăm chiêu, u tối. Trong nhà vắng hẳn tiếng cười ròn rã, trêu cợt của Lan.

Tuy nhiên, Lan cũng đi học trở lại và tiếp tục một cuộc sống, bề ngoài không khác trước bao nhiêu.

Một buổi chiều ông đi làm về, bà Hạ cho ông rõ hồi trưa mẹ Thắng hót hải tìm đến nhà, gặp Lan Tô về chuyện hai đứa con của Thắng. Ông ngạc nhiên, Thắng có con? Tại sao chính bà mẹ lại không hay biết mà phải hỏi đến người ngoài. Bà cũng thắc mắc không kém ông và lại còn cho biết thêm một chi tiết khó hiểu hơn nữa: Lan lên xe hơi của mẹ Thắng, dẫn bà ta và Tô đến – chỗ ở của các con Thắng. Hai vợ chồng ông Hạ đồng ý sẽ hỏi Tô Lan cặn kẽ hơn.

Sau bữa cơm tối, ông hỏi thẳng Tô:

– Ba nghe nói hồi chiều Lan và con dẫn mẹ Thắng đến nhà hai con Thắng ở. Thế là nghĩa thế nào? Thắng lấy vợ giấu

gia đình hay đấy chỉ là những đứa con hoang?

Cặp lông mày của Tô nhú lại.

Tô lộ vẻ khó chịu, nhưng cũng trả lời:

– Không phải con hoang! Trong khai sinh, bố chúng là Thắng. Tên mẹ không thấy ghi.

Bà Hạ liếc nhìn Lan, rụt rè:

– Còn... mẹ chúng?

– Con cũng chưa gặp lần nào. Thắng có kể cho Lan biết gì về người đàn bà đó không?

Lan lắc đầu.

– Cô ta là gái nhảy thì phải. Trước đây có sống với Thắng hơn một năm.

Ông Hạ nhìn khuôn mặt không đổi sắc của Lan, hỏi:

– Hồi Thăng đi Quân thú Lưu động với con, hai người còn ở với nhau không?

Tô lắc đầu, giọng thoáng chế riễu, hần nói đến Thăng như nói tới một người hiện còn sống:

– Cái thằng ấy kỳ khôi! Cách đây một năm, sau khi cho cô ta một số tiền khá lớn, Thăng tổng cổ tình nhân khỏi nhà, giữ hai đứa con lại.

Lan tự nhiên bật nói:

– Tại sao đuổi?

Ông Hạ nhìn Lan, ngạc nhiên: ông tưởng Lan phải biết rõ đời tư của Thăng hơn Tô chứ. Chứng cứ Lan biết chỗ ở của

hai con Thắng, Tô thời không.

Tô đưa ngón tay trở lên vuốt theo sống mũi.

– Tại vì hấn thích làm thế! Lan còn lạ gì tính Thắng.

Lan nói nho nhỏ:

– Phải! Đàn bà đâu giữ nổi anh ấy.

Tô nhếch một nụ cười, tiếp lời Lan:

– Nhất là một người đàn bà hấn không yêu. Còn tại sao không yêu mà lại sống với nhau hàng năm trời, nếu anh nhớ không lầm, Thắng đã có lần giải thích: “Tao không thể ngủ một đêm không có đàn bà.”

Ông Hạ cau mặt, bà hơi ngượng, còn Lan mím môi, hàng mi cong dài cụp xuống cho đến cặp mắt. Khó mà đoán

biết Lan nghĩ gì trước sự phát giác sống sượng của Tô về Thắng.

Ông Hạ lẳng lặng đứng dậy vào nhà trong, cầm theo cuốn sách. Từ dạo đi Quân thú lưu động, Tô có một lối ăn nói tàn nhẫn ông không ưa. Giã dĩ sự trò chuyện về Thắng và đời tư của Thắng không liên can gì đến ông.

Tô quay sang phía me, nụ cười thú vị vẫn chưa rút trên môi.

– Me biết không? Hai đứa con Thắng lại là con sinh đôi mới khôi hài chứ, một trai một gái. Trông rất dễ thương và thông minh.

Lan đột ngột lên tiếng:

– Lan muốn nuôi chúng! Lan yêu chúng!

Tô nhìn em hỏi:

– Chắc Thắng đã nhiều lần dẫn Lan đến thăm các con hăn. Con hăn dễ thương như vậy, nhưng không hiểu sao hăn không yêu, và hăn cũng không chịu cho mẹ biết là bà có hai đứa cháu nội.

Lan ngừng đầu.

– Lan đâu biết anh Thắng giấu mẹ! Lan vẫn tưởng bà ta biết mình có cháu nội, nhưng anh Thắng chắc vì một lý do nào đó, không muốn các con sống với mẹ mình.

Bà Hạ ngẩn ngơ. Câu chuyện càng ngày càng rắc rối!

Tô nhìn Lan đăm đăm.

– Thắng không kể cho Lan rõ những chuyện bí ẩn giữa mẹ Thắng và chú Sâm à?

– Không! Chú Sâm có phải cái ông gây gây hồi chiều lái xe cho me Thắng đến đây phải không?

– Đúng vậy! Chính hấn đấy – Dượng của Thắng!

Lan mặt sa sầm.

– Dượng nào của anh Thắng! Mẹ Thắng gọi ông ta bằng “chú” và xưng chị cơ mà.

Tô không đáp, nhòm dậy ra đứng cạnh cửa sổ vắt hai tay phía sau lưng, mặt lăm lì.

Bà Hạ lên tiếng hỏi:

– Ông Sâm có họ hàng gì với ba hoặc me Thắng không?

Giọng Tô lạnh lẽo:

– Không có họ hàng gì hết! Em nuôi của ba Thắng. Ba Thắng nuôi hấn ăn học từ khi hấn mới mười mấy tuổi. Hồi hoạt động cách mạng, hấn là thư ký riêng của ông, và...

Tô bỏ lửng câu nói, quay trở về ghế, ngồi xuống, hai tay khoanh trước ngực. Sau một phút yên lặng, Tô ngừng đầu nhìn Lan, mắt lơ đãng chẳng khác cặp mắt của một bức tượng đá, cạnh môi hơi nhếch một chút. Hấn cười?

Thân hình Lan chợt cứng nhắc trước cái nhìn kỳ lạ của anh. Lan mở miệng định nói, nhưng rồi lại thôi. Tiếng Tô vang lên, khô khan:

– Và là tình nhân của mẹ Thắng! Dĩ nhiên là thế rồi... Lan! Em đã hiểu tại sao Thắng ghê tởm mẹ và không muốn con mình sống cạnh một người đàn bà

như vậy không?

Cặp mắt đẹp của Lan rực sáng.

– Em cũng đã nhiều lần cãi nhau và không đồng ý với anh Thắng về chuyện này. Đạo đó, em không hay biết câu chuyện đan dúi giữa mẹ anh Thắng và ông Sâm. Vì vậy em đã nhất định cho rằng mẹ anh Thắng yêu và chiều anh Thắng hết mực, chỉ mong mỗi con lấy vợ để cho mình vài đứa cháu, thời không có lý gì anh Thắng lại giấu mẹ. Em nhớ, hễ bị em dồn đến chỗ bí là anh Thắng cau có, bực tức với em, lảng sang chuyện khác.

Tô ngắt lời:

– Bây giờ em biết rõ về tư cách mẹ Thắng rồi, em nghĩ sao? Em có cho Thắng cư xử như vậy là phải không?

Lan ngẫm nghĩ, đoạn đáp:

– Em cũng không biết nữa... Nhưng, câu chuyện lằng nhằng giữa bà ta và ông Sâm có thật không? Có phải nhờ anh Thắng kể lại anh mới biết hay do một người khác đồn đãi?

Tô mỉm cười:

– Em vẫn không tin là Thắng có thể giấu em một chuyện gì phải không? Em yêu Thắng! Nhưng có những chuyện một người đàn ông không thể kể cho một người đàn bà, dù là người yêu đi chăng nữa. Kể cho bạn trai thì được.

Một ánh uất ức, bối rối thoáng hiện trong cặp mắt to của Lan. Giọng Lan hơi run.

– Em hiểu rồi! Các anh thật ác! Các anh lúc nào cũng muốn dành riêng cho

mình cái quyền hành hạ những người đàn bà yêu các anh. Cứ cho rằng chuyện anh Thắng kể cho anh về bà mẹ đúng sự thật đi, em thử hỏi anh có quyền gì kết tội mẹ anh Thắng! Ngay cả anh Thắng, tại sao lại ghê tởm chính mẹ mình...? Các anh biết gì về đàn bà mà dám lên giọng khinh rẻ đàn bà? Các anh thật bất công!

Tô để mặc Lan nói, cặp mắt dịu dàng đầy hiểu biết của hắn vẫn nhìn em. Lan ngừng bật, má ửng đỏ, nhưng môi mím lại và không xin lỗi anh. Tô hỏi em:

– Bây giờ đến lượt em chê trách thái độ của bọn anh phải không?

Lan im lặng.

– Anh không giận em đâu. Anh biết em chỉ thẳng thắn nói những điều em

ngĩ. Tuy nhiên, em còn lạ gì anh! Xưa nay, có bao giờ em thấy anh đưa vào những ý niệm luân lý cứng nhắc để phán đoán những đau khổ thực sự sâu đậm của người khác, bất kể là đàn ông hay đàn bà. Đối với anh, khi người ta đau khổ... người ta đau khổ. Tất cả gói trọn chỉ có vậy. Rất đầy đủ, thêm cái gì vào là thừa cái ấy, kể cả luân lý. Người ta có thể e ngại, cố tránh đau khổ, hay gán cho nó nhiều ý nghĩa khác nhau, nhưng, người ta không thể phủ nhận nó...

Giọng Tô đổi sang cứng rắn:

– Trong trường hợp me Thắng: Anh công nhận me Thắng yêu con, khổ vì con. Làm sao lòng thương yêu Thắng của me Thắng lại khiến anh kinh tởm, khinh bỉ bà ta cho được? Gác vấn đề đó sang một bên, me Thắng – theo ý anh – rất đáng trách và đáng khinh, không

phải hỏi ba Thắng còn sống me Thắng đã dan díu phạm tội với một người trẻ hơn chồng mình. Anh không hồ đồ kết tội những người anh biết rất ít. Lỗi tại ba Thắng thờ ơ với vợ, không yêu vợ? Lỗi vì me Thắng lẳng lơ? Ai biết được! Chỉ biết một điều: Anh không thể tha thứ cho một quả phụ lợi dụng danh tiếng và cái tên rất đáng kính của một người đã chết. Lợi dụng một người sống còn khả trợ, vì người sống còn có thể phản ứng lại mạnh mẽ, hay khiếp nhược và bất lực (đó cũng là một thái độ), nhưng trơ trẽn đến độ bám vào tên chồng mình để làm affaires, đi đâu cũng mang tên chồng ra để xin xỏ nhờ vả những người bạn cũ có thế lực của chồng mình. Tô nhả mặt: Là điều anh khinh bỉ nhất trên đời. Người chết không nói được, không thể có thái độ. Hãy để họ yên nghỉ! Anh cũng không chối cãi me Thắng còn trẻ đẹp, còn cần

phải thỏa mãn nhiều đòi hỏi về sinh lý cũng như tình cảm.

Mắt Tô long lanh sáng, giọng cất hơi cao, sắc giận lộ rõ trên nét mặt. Không giống Di, hễ giận là mặt méo mó mắt bốc lửa, giọng hằn học và làm nhiều cử động mạnh, khi giận Tô trái lại kìm giữ những bộc lộ tình cảm đến độ tối thiểu.

– Nếu vậy thì tại sao không lấy chú Sâm làm chồng ngay sau khi chồng nằm xuống, có phải giản tiện và minh bạch hơn không? Đổi tên mình đi! Bà quả phụ. Hừ! Giả dối đến thế là hết. Người đàn bà đã vậy nhưng còn người đàn ông trong câu chuyện này mới càng tệ hơn. Thú thật, anh không hiểu cái anh chàng Sâm là hạng người gì? Hắn mang tiếng đàn ông chỉ làm nhục cho phái đàn ông. Hắn còn trẻ, có địa vị, sao không chịu lấy vợ? Chẳng còn cho biết, từ bao năm

nay Sâm không hề có cảm tình hay tán tỉnh lãng nhãng với một cô gái nào cùng tuổi. Hắn chỉ sống trung thành với một người đàn bà độc nhất: vợ ân nhân của hắn. Mỗi liên hệ giữa cặp tình nhân này thật kỳ khôi!

Tô ngừng nói, khuôn mặt trở lại đăm chiêu, bí ẩn. Ánh giận dữ trong mắt hắn mất đi đột ngột cũng như khi xuất hiện. Lan bứt rứt ngồi không yên, liếc nhìn khuôn mặt khép kín của anh. Nàng có cảm tưởng anh chưa nói hết lời. Tất cả những gì Tô vừa nói mới chỉ là phần nhập đề. Lan, hai tay xoắn lấy nhau miệng mấp máy:

– Anh Thắng... chắc anh ấy phải khổ lắm...! Làm sao một người như anh ấy sống nổi trong một tình cảnh oái oăm như vậy. Anh Thắng rất yêu và phục ba.

Nhưng, tại sao anh Thắng không chịu thổ lộ với em.

Lan ngóanh mặt đi, cố dấu những xúc động hiện quá rõ trên khuôn mặt hốc hác.

– Mà tại sao nhất định mang theo lòng oán hận ghê tởm đàn bà, mẹ anh ấy, xuống mồ? Em hóa ra chẳng là cái quái gì?

Tô nhẹ nhàng:

– Lan đừng vội trách Thắng không chịu tâm sự với em. Như thế, em không hiểu rõ cho lắm về con người thật của Thắng. Anh không tin Thắng khổ sở lâu vì bất cứ ai. Thắng không phải hạng người hay nung nấu, sống với những tình cảm oán hận, cay đắng, làm khổ mình trong những suy tưởng dai dẳng, trừu tượng.

Thắng rất giản dị! Đối với hắn, chỉ có hành động. Nhờ hành động, hắn có thể thoát khỏi bất cứ tình trạng nào dù khúc mắc đến đâu. Khi ba hắn bỏ nhà theo Việt Nam Quốc dân đảng lên Vĩnh Yên, tình cờ một buổi tối hắn bắt gặp Sâm và mẹ hắn ôm nhau trong phòng ngủ của ba mẹ hắn, hắn rời ngay gia đình, theo đoàn tự vệ đánh Pháp. Lan cũng dùng vội nhầm tưởng hắn tìm quên trong hành động, trốn tránh thực tại trong hành động! Vì thực ra trong trường hợp hắn, hành động có tác dụng kỳ lạ là bao trùm lên tất cả mọi thứ, làm lu mờ tất cả. Hắn với hành động hòa với nhau làm một! Khi ba hắn chết, Thắng quay trở về với mẹ và sau một trận cãi nhau dữ dội với Sâm và mẹ, Sâm đã bắt buộc phải rời khỏi gia đình hắn. Hắn sống với tình nhân, nhưng khi tình nhân tỏ ra nhiều dấu hiệu muốn lợi dụng, làm tiền hắn, hắn đuổi phăng. Còn

tại sao hắn không chịu mang con về sống với mẹ hắn, là vì mẹ hắn vẫn không chịu theo lời hắn đoạn tuyệt hoặc lấy hắn Sâm, vẫn tiếp tục đan díu vụng trộm với Sâm, lợi dụng tên ba hắn làm affaires. Hắn đã thuê một căn phòng riêng, mượn người trông nom con hắn, không cho một ai hay biết... Và ngay cái hành động cuối cùng của hắn: Chết, cũng đúng là hắn. Có ai bắt buộc hắn trở lại đoàn Quân thứ Lưu động đâu? Hắn về Hà Nội đi nhẩy, uống rượu, yêu em, và rồi dùng dùng hắn xếp va-li, lùng đoàn Quân thứ Lưu động hàng mấy ngày, qua bao nhiêu làng, mới thấy. Gặp hắn anh hỏi: “Mày còn đến đây làm gì?” Hắn đáp cộc lốc: “Tao nhớ mày, tao trở lại đoàn”. Anh cũng không tin vì ‘nhớ anh’, hắn trở lại. Hắn không chịu ngồi yên một chỗ, không hành động thì đúng hơn, bất cứ hành động gì đều tốt hơn kéo dài một tình trạng đều đều...

Giọng Tô trở nên mơ màng, thoáng khắc khoải:

– Đôi khi, anh thèm muốn được như Thắng. Có lẽ sống chỉ là hành động. Giản dị biết bao. Nhưng thèm muốn mà không thể lựa chọn một lối sống như vậy. Không thể là không thể! Anh có đời sống của anh, cách sống của anh.

Lan lắc lắc đầu, ánh mắt thoáng say mê.

– Không! Em không tin anh nói đúng! Anh Thắng khác thế! Anh thân với anh Thắng, hoạt động bên anh ấy, nhưng em, em yêu anh Thắng! Anh Thắng mà anh biết, không phải người em yêu. Các anh đàn ông thật kỳ khôi, các anh hình như hiểu lẫn nhau. Em không ưng anh, gói trọn cả cuộc đời anh Thắng trong có mấy câu. Anh Thắng đâu chỉ biết có hành

động, ngoài ra không biết đau khổ, thất vọng, buồn bã, yếu mềm là vì đối với em, anh Thắng gần gũi hơn bao nhiêu. Em không thể thuật lại rõ ràng những điều em cảm thấy, trong những phút sống bên anh Thắng. Trời ơi!

Lan ngừng lại lúng túng, xúc động.

– Khổ quá, làm sao diễn tả để anh hiểu. Khi nhớ đến anh Thắng, em hình dung rõ trước mắt cặp mắt nóng nảy của anh ấy, thân hình rắn chắc của anh ấy, cặp đôi môi khi bấu ra để thương lạ lùng, bàn tay anh ấy, làn da, giọng nói tiếng cười... Và bây giờ, được anh cho biết thêm về thảm kịch gia đình của anh Thắng, em càng yêu anh ấy hơn. Những giây phút đau khổ dần vặt anh ấy đã trải qua, chắc đã khiến anh Thắng khóc, điên lên được.

Tô nhẹ nhàng ngắt lời:

– Thắng mà khóc! Anh không tin.

– Anh im đi! Các anh lúc nào cũng chỉ muốn tỏ ra mình cứng rắn, trơ trơ. Ừ thì các anh kìm giữ được nước mắt! Nhưng trong thâm tâm các anh vẫn muốn khóc lắm đấy! Thế cũng chẳng khác gì khóc oà lên thành tiếng! Chính anh Thắng hôm rời Hà Nội quay trở về đoàn Quân thứ Lưu động với anh, đã thú thật với em, anh ấy rất đau đớn khi phải xa em. Anh thấy chưa! Đấy, em yêu cái anh Thắng biết đau đớn, biết giận hờn, đôi khi đòi hỏi đến điều, không được cũng biết cáu kỉnh như một đứa trẻ thơ và thật là bướng, thật là ngang tàng độc đoán, chế ngự được em, làm em sợ, run rẩy vì tức, vì yêu

Bà Hạ lo ngại nhìn con gái. Mắt Lan sáng quá, hơi khác thường. Lời lẽ mê mải quá bạo dạn đối với tâm tính Lan khiến bà ngại Lan vừa bình phục xong không nhẽ một lần nữa, lại rơi vào tình trạng mê hoảng, kích thích quá độ. Bà nắm lấy bàn tay run run của Lan, miệng dỗ dành:

– Lan con! Con đừng nói nhiều, không tốt. Con hãy đi nằm nghỉ.

Tô khuôn mặt đăm chiêu lắm bầm:

– Có lẽ Lan nói đúng! Anh có cái tật tệ hại là hay tìm cách xếp hạng mọi người, mọi sự. Không chừng anh biết rất ít về Thắng.

Một tư tưởng thoáng qua trí óc Tô: “Có lẽ mình không bao giờ quên nổi chính mình, muốn soi thấu tâm hồn người khác, người ta phải hy sinh phần nào bản ngã của mình?”

Nhưng, Lan đâu còn nghe anh, dựa đầu vào vai mẹ, mắt nhắm lại, khuôn mặt xanh lợt. Bà Hạ dìu Lan lại divan, đỡ Lan nằm xuống, đắp chăn lên người con.

Quay về chỗ ngồi cạnh con trai, bà ngẫm nghĩ đoạn hồi:

– Tô à! Ai cho me Thắng biết Thắng có con? Theo con, Thắng giấu mẹ kia mà?

Tô lơ đãng đáp:

– Tình nhân của Thắng! Đọc tin Thắng chết trong báo cô ta tìm đến me Thắng định xoay ít tiền, viện cớ để nuôi con. Dĩ nhiên, me Thắng mừng rỡ hết sức và sẵn lòng đổi bao nhiêu tiền cũng được, miễn lấy lại được mấy đứa cháu. Nhưng khi nghe me Thắng đòi mang

các cháu về nuôi, cô ta lúng túng, không biết cả chỗ ở của con mình. Hiện giờ con Thắng sống với bà nội.

– Còn cô tình nhân của Thắng?

Tô nhún vai không đáp. Câu chuyện chấm dứt ở đây.

Mấy hôm sau vào buổi chiều Lan đến thăm mẹ Thắng, đón hai đứa con Thắng về nhà. Cả hai đứa trẻ, nhất là đứa con trai cứ quẩn lấy cô Lan không rời nửa bước. Đứa con trai giống bố như lột, cũng cặp mắt lim dim dưới hàng lông mày đậm, vùng trán nhô ra bướng bỉnh, mái tóc đen mượt, chân tay hơi gầy nóng nảy luôn luôn cử động không chịu để yên. Hễ giận dỗi, nó dậm chân xuống đất nghe bành bịch và la hét vỡ nhà cửa. Đứa con gái tròn trĩnh như hòn bột, khuôn mặt phẳng phất vài nét hơi nặng

nề, chắc thừa hưởng của người mẹ thuộc một giai cấp hơi thấp kém; tuy nhiên đôi môi chum chúm đỏ chót cặp mắt một mí đen láy, chiếc mũi nhỏ hơi hếch ngọ ngĩnh khiến nó có một vẻ đẹp sắc sảo, hơi thiếu phần thông minh thanh tú, nhưng bù lại rất lôi cuốn.

Lan thiên vị đứa con trai ra mặt. Lan trêu chọc nó, làm nó hét lên vung tay đập vào người Lan bồm bộp, để rồi lại ôm nó thật chặt nâng niu. Tô trái lại chỉ lưu ý đến đứa con gái, bế nó, hôn không chán cặp má phính, đặt nó ngồi vắt vẻo trên vai hay dắt nó tung tăng dạo chơi dọc theo hè phố.

Ngắm hai đứa trẻ dễ thương, lòng ông Hạ cũng nao nao.

Giá Tô đi lấy vợ đẻ con, ông sẽ có mấy đứa cháu quăn quít bên mình. Đối

với một người đàn ông, khi con cái đã trưởng thành, tự nhiên phần nào chúng không còn là con mình nữa. Hiện nay, cha con ông chỉ là những người lớn chống đối nhau, khinh ghét hoặc khâm phục nhau, những sự ràng buộc ruột thịt đã hầu mất hẳn! Những kỷ niệm cũ mờ mịt không còn có thể gây cho ông những xúc động êm dịu thành thật.

À! Nếu các con ông mang lại cho ông vài đứa cháu, không chừng cuộc sống gia đình sẽ dễ thở, thoải mái hơn.

Ông hỏi Lan, đang ngồi trên mặt đất, nhìn đăm đăm mặt đứa con trai, như cố tìm vài nét hay dáng quen thuộc của người yêu:

– Bao giờ bà chúng lại đón?

Lan ôm ghì đứa trẻ vào ngực, miễn cưỡng đáp:

– Đến tối ba ạ! Con muốn giữ chúng ở lại đây mãi mãi.

Ông Hạ vuốt làn tóc mượt đưa con trai, bàn tay ngập ngừng. Có lẽ ông nên vuốt sang cả làn tóc dài của con gái ông, ngay trong tầm tay. Giọng ông dịu dàng:

– Đâu có được! Bà chúng chỉ còn có chúng ở trên đời. Đời nào bà chịu rời bỏ. Con đừng nghĩ ngợi, mong ước vẫn vợ làm chi.

Lan bật nói:

– Anh Thắng không bao giờ ưng con anh ấy sống với bà và cái anh chàng S... Anh Thắng có lý!

– Nhưng Thắng chết rồi!

Khuôn mặt Lan sa sầm, Lan ôm đứa trẻ đứng phất dậy.

– Vâng, anh Thắng chết rồi. Nhưng con tin chắc nếu còn sống, không ai có thể khiến anh ấy đổi ý.

Tuy không muốn, giọng ông Hạ tự nhiên vẫn thoáng nghiêm khắc:

– Lan! Con nhớ rằng đối với gia đình Thắng, con chỉ là một người xa lạ! Dù con muốn, con cũng không thể làm gì hơn được!

Hàng lông mi cong dài của Lan sụp xuống. Lan không trả lời bố, lẳng lặng bế đứa trẻ ra ngoài hiên.

Bà Nam – mẹ Thắng – đến đón các cháu vào khoảng 8 giờ tối. Bà vào nhà cùng với một ả xẩm chắc mới mượn để trông nom hai đứa trẻ. Không thấy anh chàng Sâm.

Chỉ nghe lời Tô thuật về mẹ Thắng,

ông Hạ đã tưởng nếu gặp bà, ông không tránh được khinh ghét. Nhưng sự thật xảy ra trái hẳn lại; sau vài câu chuyện xã giao, ông khám phá ra một sự kiện khá ngạc nhiên. Riêng cá nhân ông, quả ông khó ghét được me Thắng.

Đó là một người đàn bà hiếm khi ông gặp trong xã hội. Bà Nam khéo đủ mọi đường. Ăn mặc khéo, nết nết và sang trọng; ăn nói khéo mềm mỏng lịch thiệp, đi đứng khéo, nhẹ nhàng khoan thai.

Mới gặp lần đầu, bà Nam đã chinh phục ngay được cảm tình của vợ chồng ông Hạ.

Ông kín đáo quan sát bà Nam khi bà trò chuyện về những kinh nghiệm nuôi trẻ với vợ. Ông thắc mắc tự hỏi: “Có phải chính người đàn bà ngồi kia đã phạm tội ngoại tình? Thật khó tin! Nếu không

được vợ ông kể lại câu chuyện mâu thuẫn của bà Nam, làm ông dám nghi ngờ một người đàn bà bề ngoài đoan trang như vậy.”

Me Thắng cũng nhắc lại mấy kỷ niệm về Thắng hồi nhỏ và khóc ngay được, cũng rất khéo. Cũng hơi lạ, Thắng được mẹ nuông chiều đến thế – mùa hè chạy ra đường chơi luôn luôn có người nhà theo bèn gót để quạt và lau mồ hôi – tại sao lớn lên hăn lại tỏ ra quá cứng rắn đối với mẹ?

Khi bà Nam từ biệt ra về, ông bà Hạ tiễn ra tận ngoài cửa. Tô bế đứa con gái Thắng trên tay, me Thắng ôm đứa con trai, Lan khuôn mặt lãnh đạm chỉ hơi gật đầu chào bà ta, không nói một lời.

– Chú Sâm vội xuống xe, mở cửa hàng ghế trước để me Thắng bước lên.

Sâm người dong dỏng cao, khuôn mặt thông minh, trán cao, mũi thẳng, cặp mắt lạnh lẽo lấp lánh sau cặp kính cận. Cách phục sức của Sâm hơi khác khổ, toàn những màu sẫm. Nhìn hắn, không hiểu sao người ta liên tưởng đến một thầy tu vừa bỏ đạo, quay về với đời sống trần tục.

Sâm giúp me Thắng lên xe, đóng cửa, vòng sang phía bên kia trèo lên xe ngồi vào trước tay lái, cử chỉ điềm đạm thận trọng. Hắn không chào bất cứ ai trong gia đình ông Hạ và hình như chỉ quan tâm đến sự có mặt của mỗi bà Nam.

Bà Nam trao đứa trẻ cho ả xẩm ngồi ở hàng ghế sau, vén áo ngồi dịch lại gần Sâm và hơi nghiêng đầu nói khẽ với Sâm một câu. Đầu hai người sát vào nhau. Cử chỉ rất tự nhiên đó hơi quá thân mật –

không lọt khỏi những cặp mắt quan sát soi mói của Lan và Tô.

Chẳng biết Sâm trả lời ra sao, mẹ Thắng vội quay người về phía sau và vì trong xe tối nên mọi người không thể theo dõi những biến chuyển trên vẻ mặt của người đàn bà ấy. Mãi đến khi bà ta ló đầu ra ngoài cửa xe, giơ bàn tay vẫy chào, mọi người mới thoáng nhận thấy một vẻ ngượng ngập và thiếu tự nhiên trong câu nói tha thiết một cách quá đáng, nên thành giả tạo của bà Nam:

– Xin kính chào ông bà! Hôm nào rảnh mời ông bà lại thăm chúng tôi và các cháu.

Chiếc xe của bà Nam đã khuất ở đầu phố. Tiếng Lan từ trong hiên vẳng ra nhẹ nhàng nhưng cay độc:

– Lại thăm chúng tôi và các cháu. Thật khéo nói!

Tô mỉm cười trước nhận xét sắc mắt của cô em gái. Hấn giơ tay lên xoa xoa chiếc cằm, nói một mình:

– Chà! Thói quen tai hại thật!

11

Tô nhẹ nhàng mở cửa. Chìm trong khoảnh khắc tối tranh sánh, căn phòng đã vắng lại vắng thêm. Lan chắc đi học chưa về. Ông bà Hạ đi thăm một người trong họ từ hồi chiều. Tô bỏ chiếc chìa khoá vào túi, đến cạnh chiếc ghế bành cũ độc nhất trong nhà, lặng lẽ ngồi xuống, ôm đầu nghĩ ngợi.

Ngồi được một lúc khá lâu, Tô chợt ngừng đầu. Hình thù trắng nhạt của một người đàn bà xuất hiện từ lúc nào trong

khung cửa thông xuống nhà dưới. Tô lên tiếng, giọng hơi khô.

– Ai đấy...?

– ...

– Lan phải không? Em về từ bao giờ vậy? Sao không thắp đèn lên?

Lan lại gần anh, dáng điệu hơi cứng, Tô giương mắt, cố phân biệt những nét trên khuôn mặt mờ ảo của em gái.

– Lan! Em vừa khóc đấy à?

Lan ghé ngồi xuống phản, người hơi nghiêng về phía trước. Lan gật gật đầu.

– Em đã nghĩ đến Thắng? Chắc vậy?

Lan ngồi thẳng hẩn dậy, cặp môi nhỏ ngậm chặt một lọn tóc đen. Sáu phút im lặng, Tô lại nói, giọng hơi lạc đi.

– Lan à! Em có muốn biết trong những giây phút cuối cùng Thắng có nói gì không? Nhắc đến tên em chẳng hạn?

Lan thở dài nhẹ, thu hai đầu gối vào ngực, cầm tì lên hai bàn tay, giọng yếu ớt trong hơi thở:

– Vâng, anh cứ nói đi! Đằng nào cũng một lần em phải nghe anh cho đến hết.

Mấy thớ thịt nhỏ bên cạnh môi Tô rung nhẹ. Cặp mắt hơi khép lại. Hắn ngập ngừng:

– Nhưng, trước hết anh muốn hỏi em một điều. Tình yêu của em có giảm bớt phần nào, sau khi Thắng chết hay không? Hay em càng yêu hắn hơn?

Lan đưa hai tay lên áp chặt lấy má, bắt đầu nói, những âm thanh chập chững?

– Vâng! Trong những ngày gần đây, em cũng đã nhiều lần bắn khoản tự hỏi như vậy. Nhưng, càng bắn khoản, em càng cảm thấy ngây ngất. Tất cả quay lộn như trong cơn bão lốc. Đúng thế, bão lốc. Em chỉ biết, hình như trong em một cái gì vừa đứt đoạn không thể chấp nối lại được, và cũng chẳng biết đầu mối ở đâu. Sau cái phút anh báo tin anh Thắng chết, người em rã rời từng mảnh. Không còn gì là quan trọng nữa. Bây giờ, anh có kể lể tỉ mỉ, ngày này qua ngày khác, về những giây phút hấp hối ghê khiếp của Thắng, em chắc sẽ cảm thấy đau đớn, những đau đớn vô vọng, không vì một cái gì cả.

Tô chậm rãi:

– Em nói phải. Chỉ còn sự đau khổ của em!

Lan cười khan một tiếng:

– Anh muốn em làm gì với sự đau khổ của em? Để đẩy em đến chỗ tự tử chết theo anh Thắng hay sao?

Tô hơi rùng mình.

– Thật Lan có ý định...?

Nước mắt trào ra hai bên khoé mắt Lan, nhưng trước sự lo ngại của anh, Lan vội tiếp:

– Không! Em chỉ nói vậy thôi. Em đâu có bán được sự đau khổ của em để lấy tiền giúp mẹ, giúp các anh, phải không anh!

Tô mỉm cười, một ánh khâm phục thoáng hiện trong cặp mắt. Tô dịu dàng nhìn em.

Hai anh em yên lặng một chút, đoạn Lan hỏi:

– Em thấy anh có vẻ buồn. Cũng vì anh Thắng hay sao?

Tô khoanh hai tay trước ngực, đẩy ghế ngả về phía sau, người đu đưa, mắt đăm đăm nhìn vào một điểm vô hình trong không gian.

Lan cúi đầu giọng thì thầm:

– Anh nói đi! Thà nghe anh nói đến anh Thắng còn hơn. Để mặc em nghĩ ngợi miên man, em điên lên mất.

Tô ngừng đập chân, người cứng nhắc. Hắn hình như không nghe Lan. Cặp mắt Tô thoáng một vẻ nửa sợ hãi, nửa thách thức khó tả. Với cặp mắt đó, Tô đang chú mục vào một cái gì chỉ riêng hắn thấy và chỉ khiến chính hắn sợ hãi

mà thôi. Tiếng hân như phát ra ở ngực.

– Em yêu Thắng. Thắng chết! Em mang sự đau đớn của em ở đây, trong tim. Anh ư cái nỗi đau khổ của em, của đàn bà. Đau bằng tim, bằng da thịt, tình cảm. Em đau, vì khi hồi tưởng lại những kỷ niệm say sưa, em hối tiếc tuyệt vọng. Nhưng, không hề tìm hiểu ý nghĩa cái chết của tất cả mọi người và cả chính em. Nghĩ, suy luận về cái chết hoàn toàn xa lạ đối với em. Phải vậy không?

Đôi mắt xé của Lan hơi cau lại. Lan cố gắng tập trung tư tưởng, theo dõi những câu trêu tượng của anh.

– Cái chết của Thắng gây cho em cảm tưởng ‘một cái gì đứt đoạn’, nhưng đối với anh – thật kỳ khôi và bất ngờ – Thắng chết lại đánh thức những ám ảnh ray rứt, ngủ say trong anh từ bao năm

nay. Hồi anh 17, 18, yêu đời, lý tưởng, hăm hở muốn cắn vào đời sống, ôm đời sống trong vòng tay tham lam, anh cũng đã nhiều phen bán khoản nghĩ ngợi cho đến gục đầu choáng váng về cái chết của anh. Chết là thế nào, kết liễu tất cả? Không còn được nghĩ, được lo lắng, e sợ, ham muốn? Anh muốn kêu lên. Anh muốn kêu lên. Em còn nhớ dạo ấy, cái bà già ở cùng với nàng dâu, cạnh nhà mình? Bà ta chửi mắng, rửa róc con dâu suốt ngày, nhưng đến thời kỳ nằm hấp hối một mình, không còn sức chửi mắng, bà ta nằm ngửa, mắt nhắm và nghiến răng ken két suốt mấy ngày mấy đêm. Cả khu phố sợ tiếng nghiến răng của bà ta. Con dâu bế con sang hàng xóm ngủ nhờ, không dám nằm cùng phòng với mẹ. Anh, có lần đi qua cửa nhà bà ta, đã đứng lại lắng nghe tiếng nghiến răng, anh vẫn tiếp tục nghe thấy những âm thanh quái ác đó,

mãi mãi về sau, trong anh...

Tô mỉm cười buồn, hỏi Lan:

– Có lẽ anh đã nghĩ đến cái chết sớm quá đối với tuổi đó chẳng? Tuy nhiên, lớn thêm vài tuổi nữa, cuộc đời quyến rũ đã mạnh hơn, làm mờ nhạt những ám ảnh cũ, cuộc đời rõ nét, và không luẩn quất hình bóng cái chết! Trong những năm gần đây, anh đã tưởng ám ảnh đó không có nữa, biến mất không dấu vết. Anh còn mãi bận bịu về những vấn đề sống, hành động, yêu ghét, gần gũi hơn, cấp bách hơn. Cho đến đêm, ôm thân hình quằn quại, đầm máu của Thắng trong tay, tất cả những ám ảnh cũ ùa đến, không làm sao ngăn nổi. Anh nhìn Thắng nhả nhỏ, chống cự với cái chết. Hắn cố mỉm cười, hỏn hển nói: “Merde! Tao đen quá, phải không mày!” Với bàn tay anh, anh đã sờ thấy, theo dõi cái chết lẫn dần,

lấn dần. Chân lạnh, rồi đùi, rồi bụng. Thắng nhắm mắt một lúc lâu, anh tưởng hần ngất đi. Bất chợt, hần mở mắt nhìn thẳng vào mặt anh. Không bao giờ anh quên nổi tia mắt Thắng, vào giây phút ấy. Thắng không dỗi dăng một câu, chỉ nhìn anh. Chỉ một người sắp chết nhìn một người đang sống, ánh mắt mới như vậy! Và anh, anh cũng không nói một câu. Không phải cổ họng anh tắc nghẹn mà vì đúng như em nói hôm nào, dù nói gì chẳng nữa cũng vô ích. Tất cả đều vô ích! Dù anh muốn phản đối, điên lên, dù em có mặt cạnh Thắng với tất cả lòng say mê cuồng nhiệt của em, không ai ngăn nổi Thắng chết! Tuy vậy, suốt trong khoảng thời gian quen biết, sống cạnh nhau, chưa lúc nào anh cảm thấy gần gũi Thắng như trong những giây phút cuối cùng đó của Thắng. Hai người lặng lẽ nhìn nhau. Cũng cái chết trói buộc một kẻ hấp hối

và một kẻ còn sống, nhưng cũng cái chết ngăn cách muôn trùng. Thật mâu thuẫn và phi lý phải không em? Nhưng mọi sự phải như vậy. Mặc dầu tất cả, người ta vẫn phải chết cái chết của riêng mình.

Lan rùng mình, ngập ngừng:

– Anh đã... Anh đã cảm thấy sợ?

Trán Tô nhăn lại.

– Anh không nghĩ là chỉ có sự sợ hãi không thôi, tệ hại hơn thế trăm lần: Anh còn cảm thấy cô độc, chơ vơ. Không còn gì có nữa đối với anh, ngoại trừ mình anh và cái chết.

Lan lắc lắc cái đầu. Tô ngừng nói, nhìn em.

– Em không giống anh! Em cũng đã cảm thấy sợ hãi, trước cái chết của anh

Thắng, nhưng em không cô độc. Còn các anh, me, mọi người chung quanh em, mà em yêu. Thú thật, em cũng có lần nghĩ đến chuyện tự tử. Nghĩ suông vậy thôi. Bây giờ em thấy em khó lòng có đủ can đảm hủy hoại thân mình, dù em muốn lắm đi chăng nữa.

Tô không tiếp lời em gái. Hai người ngồi yên lặng trong bóng tối khá lâu. Đoạn Lan đứng dậy, vào nhà trong, thắp chiếc đèn Hoa Kỳ, mang đặt lên chiếc bàn giữa phòng ngoài.

Lan nhìn khuôn mặt khắc khổ của anh, giọng êm dịu:

– Anh Tô à!

Tô ngược mắt lên.

– Anh không hiểu...

– Tại sao anh cứ sống một mình với anh nhiều như thế? Không tốt đâu.

– Cám ơn lời nhắc nhở của em!

Lan không lưu ý đến ý nghĩa chua chát trong câu nói của Tô, tiếp luôn, giọng nồng nhiệt:

– Không hiểu sao em lại có cảm tưởng anh không giống một ai trong gia đình. Anh không giống me, em; anh cũng không giống anh Di. Anh...

Tô mỉm một nụ cười khó hiểu. Miệng cười nhưng ánh mắt xa cách.

– Em nói thật câu này, anh đừng cười...

– Em nói đi! Úp mở hoài.

– Em muốn nói, anh Di mặc dầu say mê dữ dội như vậy, nhưng anh Di...

không! Me và em vẫn cảm thấy gần gũi anh Di hơn anh.

– Tại sao em không nói thẳng ra là em và me yêu Di hơn anh.

Khuôn mặt đẹp của Lan thoáng lộ vẻ bất mãn. Lan khoa tay làm một cử chỉ nóng nảy, giọng trách móc:

– Anh ác lắm! Chỉ thích bắt nạt và dồn người ta vào chỗ bí. Em cảm thấy gần gũi anh Di không thể có nghĩa là em yêu anh Di hơn anh!

– Em bào chữa khá đấy!

Lan mắt long lanh sáng, lạnh lẽ nhìn anh một giây, đoạn tự nhiên nghiêng người về phía anh, đặt nhẹ một bàn tay trắng xanh lên bàn tay ngón dài rám nắng của Tô. Tô mỉm cười, nắm ngón tay út của Lan giờ lên, nghịch ngợm:

– Này cô bé! Cái gì vậy?

Lan rút tay về, nói nho nhỏ.

– Em biết mà! Anh có bao giờ cần đến ai đâu.

Khuôn mặt Tô thoáng vẻ sững sờ. Hắn nói như một cái máy:

– Thật thế ư em?

Lan gật đầu khe khẽ, giọng đầy tin tưởng:

– Vâng! Từ xưa đến nay, anh vẫn sống không cần đến một ai.

– Căn cứ vào đâu mà em lại có ý nghĩa kỳ khôi vậy? Anh tưởng anh cũng yêu mọi người trong gia đình không kém bất cứ ai. Có lẽ nhìn bên ngoài, anh có vẻ lạnh lẽo hơi cứng rắn nhưng anh

thừa biết cũng nhiều tình cảm và dễ xúc động. Đâu đến nỗi tệ!

– Anh yêu mọi người, nhưng anh vẫn không cần đến mọi người. Em không có tài lý luận như anh và anh Di, em chỉ biết nói những điều em cảm thấy. Anh thường chẳng vẫn khuyên em phải thành thật là gì.

Tô ngẫm nghĩ. Lan chớp mắt nhẹ, hai bàn tay nóng nảy.

– Thôi! Chúng mình nói chuyện khác đi anh. Em biết là đã nêu vấn đề này ra...

Tô thẳng thắn:

– Em làm thế là phải! Nhận xét của em đúng đấy chứ.

Ánh sợ hãi thoáng qua cặp mắt to đen của Lan.

– Vì, vì em biết em đúng nên em càng cảm thấy có lỗi. Em không nên.... Em muốn hỏi anh, anh có quan niệm sống là phải cảm thấy mình cần đến mọi người, và mọi người cũng cần đến mình hay không?

Tô đáp ngay:

– Đến một giới hạn nào thôi!

Lan chấp hai tay vào nhau.

– Đấy! Anh khác em và mọi người ở chỗ ấy! Riêng em, em không thể nghĩ ra được một cách sống nào khác là cần đến mọi người và mọi người cần đến em. Em sẽ khổ sở đến chết được, nếu không một ai trên đời.

Giọng Lan nghen ngào, Lan ngừng lại.

– Em không thể quên câu chuyện giữa anh Di và em hôm nào. Anh ấy đã bảo em: “Em không hiểu cảm thấy mình lệ thuộc vào những người mình yêu nó kinh tởm đến mức nào”. Em thấy anh Di thật tội nghiệp. Anh Di khổ sở vì yêu mọi người quá đáng. Mặc dầu ngoài miệng anh ấy oán trách mọi người không yêu trả anh ấy mãnh liệt, và khinh bỉ chửi rủa sự yếu mềm đa cảm của chính mình. Nhưng, em không giận anh Di chút nào, vì em biết anh Di luôn cần đến mọi người. Em sợ cho anh Di!

Giọng Tô thoáng chế giễu:

– Em thương và sợ cho Di, nhưng anh sợ thay cho những kẻ chẳng may yêu phải thằng Di.

– Anh hơi quá lời đấy! Trong chuyện

anh Di và Thủy, em thấy chỉ anh Di là thiệt thòi.

– Anh không nghĩ vậy! Thủy đuổi Di ra cửa, không cho Di tất cả là phải lắm. Vì cho Di, để rồi được cái quái gì? Di nằm trong tù, mơ tưởng, ham muốn một người đàn bà, vừa được tự do hẳn yêu luôn người con gái đầu tiên hẳn gặp là vì hẳn tưởng hẳn sẽ tìm thấy tình yêu tuyệt đối ở một người đàn bà. Ảo tưởng! Dù chiếm được Thủy, hẳn cũng sẽ chán Thủy rất chóng! Rồi đây em xem...! Thực ra, Di chỉ khoái sự say sưa hẳn tìm thấy trong tình yêu. Hẳn không yêu Thủy, và hẳn cũng không thể yêu bất cứ người đàn bà nào.

Lan thốt lên, ghen ngào:

– Kể ra anh Di và anh Thắng giống nhau à?

– Không đúng lắm! Di tìm tuyệt đối trong tình yêu, mọi sự, không được hấn khổ sở, nổi loạn, oán hận. Còn Thắng, hấn giản dị nhiều hơn. Hấn chẳng có chú ý tìm cái quái gì hết! Vì thế Thắng không khổ sở như Di. Hơn nữa Thắng với anh, chơi với nhau ngang hàng. Sống cạnh anh nhưng không bao giờ Thắng tỏ vẻ cần đến những lời khuyên của anh. Thắng cũng không hề rập hành động, suy tưởng, coi anh như một người mẫu, và hấn cũng không cần anh phải công nhận hấn sống thế này là phải là hay, như Di. Còn Di, tại sao nó cần đến anh mới được chứ! Đàn bà cần đến anh, em và me chẳng hạn, còn được đi. Nhưng đàn ông mà bám víu vào anh, anh không chịu nổi. Nhất là Di!

Lan ngạc nhiên, ánh mắt thắc mắc.

– Anh biết anh Di cần đến anh mà anh lại cứng rắn như vậy với anh Di. Em không hiểu...

Tô dẫn giọng.

– Dĩ nhiên anh vẫn biết. Nhưng mặc xác nó! Đã đến lúc Di phải sống cho ra một người đàn ông. Anh rũ bỏ hoàn toàn mọi trách nhiệm về hân.

Lan nhìn anh. Tô nhìn lại em trong một giây đoạn đưa tay lên bóp trán.

– Anh biết em nghi ngờ câu nói cả quyết của anh. Tô thở dài nhẹ, – Không dễ mấy lúc rũ bỏ nổi trách nhiệm về một người nào. Em cũng như nhiều người cho rằng rũ bỏ trách nhiệm là hèn nhát. Tuy nhiên, đôi khi rũ bỏ một trách nhiệm còn khiến anh đau đớn hơn chấp nhận nó. Nhất là, anh lại tự biết –

nếu anh muốn – anh sẽ có thể làm trách nhiệm đó không đến nỗi dở.

Lan nhìn anh, làm như lần đầu tiên Lan gặp anh. Tô đứng dậy, chậm rãi lại gần cửa sổ thì khuỷu tay lên thành cửa, nhìn vu vơ ra ngoài trời đêm. Một lúc sau, Tô quay lại, tay nghịch với một chiếc lá khô vàng. Khuôn mặt xương xương của Tô, lẫn lộn bóng tối ánh sáng và những nét đầy sắc của đường mũi, gò má nổi bật lên. Tô nói với em giọng trầm trầm.

– Nhờ buổi nói chuyện với em, anh mới khám phá ra một điều anh không ngờ tới, hay không lưu ý tới, ở anh: Anh yêu mọi người nhưng, theo một lối riêng biệt của anh. Hình như, vì cái hình thức yêu của anh kỳ khôi sao ấy, nên anh có cảm tưởng anh càng yêu mọi người anh càng làm mọi người oán anh hơn, Di chẳng hạn! Và cả em nữa.

Lan lắc lắc đầu. Giọng Tô thoáng bí ẩn.

– Em cứ tin anh đi. Anh có tài làm những người anh yêu quay lại oán anh mà!

– Em ghét anh khi anh cứ cố ý nói những lời cay đắng và cứ làm ra bộ mình tiên tri được hết mọi sự.

Tô cười khẽ. Câu chuyện giữa Tô Lan chấm dứt ở đây.

✱

Khoảng một tuần sau ngày bà Nam đến thăm, buổi chiều đi làm về, ông Hạ lên tiếng gọi, khi thấy nhà cửa vắng lạnh.

– Mình có dưới nhà không đấy? Chúng nó đi đâu cả rồi?

Câu trả lời của bà Hạ vẳng lên:

– Tô đến thăm anh Bằng. Chắc nó cũng sắp về.

Ông lắng tai. Bà Hạ không nhắc đến Lan. Ông cau mặt khô khan:

– Còn Lan?

– Hồi chiều anh Vĩ có lại chơi, chắc Lan đi nhờ xe ra phố mua hộ tôi mấy thứ lặt vặt.

Ông kéo mạnh một chiếc ghế, giọng gắt gỏng:

– Bà để mọi thứ đấy! Lên đây ngay tôi hỏi cái này.

Bà Hạ lên nhà trên. Bà không nhìn ông, khuôn mặt thoáng đăm chiêu.

– Tại sao tôi đã căn dặn nhiều lần,

bà vẫn cứ để Lan đi chơi với Vĩ là nghĩa thế nào? Vĩ có vợ, vợ hẳn lại không phải tay vừa. Hừ! Còn cái con Lan, người tình vừa chết bất đắc kỳ tử đã lại cặp kè ngay với thằng khác. Được! Tôi sẽ “chỉnh” cho ông luật sư một trận.

Bà Hạ nhìn ông mà hình như không nhìn thấy ông, môi mấp máy, ngáp ngừng. Ông giục:

– Bà biết gì, nói ra đi!

– Ông, ông có thấy dạo này Lan làm sao ấy không?

– Làm sao? Nó khoẻ hẳn rồi mà!

Đầu bà Hạ lắc nhẹ nhẹ.

– Vẫn biết Lan khỏe rồi, đêm ngủ không mê, nhưng nó hình như chẳng lưu tâm đến làm ăn, học hành. Nó lăm

lầm lì lì, tôi có gọi chuyện nói vùng vằng, đôi khi gắt cả với tôi. Ông có để ý đến lối cười của nó không?

Ông gạt đi:

– Bà chỉ lẫn thần! Tôi thấy nó vẫn vậy!

Ông Hạ ngẫm nghĩ. Ông thâm đồng ý với nhận xét của vợ. Lan đã bắt đầu cười trở lại, tuy nhiên lối cười gay gắt, vụt vằng lên để rồi tắt đi bất chợt, khác hẳn trước, như chọc vào tai ông, khiến ông khó chịu, bức bối, Lan cười như thách thức mọi người chung quanh. Cử chỉ bộ điệu nóng nảy bất dứt, ngồi chưa ấm chỗ đã đứng dậy, cầm cuốn sách lật vài ba trang đã quay đi.

Lan không nhắc đến Di. Lan quên có người anh là Di, bỏ nhà đi biệt. Lan

lại hay đi chơi riêng với Vĩ, những buổi chiều đi học về sớm và ông đi làm chưa về. Ông Hạ nghi ngờ dám Lan gây áp lực, đòi Vĩ chiều theo ý muốn của Lan.

Đột nhiên ông bật nói:

– Đã đến lúc lo gả chồng cho Lan thì vừa. Lấy chồng là hết rắc rối.

Bà Hạ bất mãn:

– Gả chồng? Đâu có được. Thằng chết đã làm Lan suýt điên dại, ông không thấy hay sao?

Ông mỉa mai:

– Khỏi đưa con gái điên thật ra đấy mà gả chồng còn khỏi nữa là.

Người bà Hạ cứng đờ, hai bàn tay lóng ngóng chùi vào chiếc khăn quàng ngang người, liếc nhìn ông rất nhanh.

Ông có cảm tưởng bà e ngại ông. Ông nói tiếp và tuy không cố ý, giọng vẫn dịu lại, như muốn bào chữa biện minh.

– Đây là tôi bàn với bà thôi, chứ chuyện gả chồng cho Lan đâu dễ thực hiện ngay được.

Bà Hạ cúi nhìn xuống đất, giọng âm thầm, oán trách.

– Nhưng... Tại sao ông lại nghĩ đến chuyện đó vào lúc này? Ông không yêu con cái hay sao?

Cơn giận bùng lên trong tâm hồn ông Hạ.

– Bà, bà thật quá quắt! Hể tôi đã động đến các con bà là bà bệnh chầm chậm.

Bà Hạ ngẩng đầu nhìn ra phía cửa. Có tiếng xe hơi đỗ, cửa mở và Lan bước

vào nhà, tay cầm một bọc hàng gói giấy xanh đỏ. Lan mặc một chiếc áo dài mới, hàng đắt tiền mà ông bà Hạ trông thấy lần đầu. Khuôn mặt đẹp đẽ hơi xanh xao của Lan thoáng một mới. Lan nhìn qua khuôn mặt cau có của bố và khuôn mặt lo ngại của mẹ, Lan hơi mỉm cười.

Ông Hạ hất hàm, gay gắt:

– Đi đâu bây giờ mới về? Vĩ đâu? Sao hẩn không vào?

Trước câu căn vặn của bố, Lan ngược đầu nhìn ông một giây. Lan trả lời, giọng bình thản.

– Anh Vĩ trở lại văn phòng lo một vụ kiện dở dang. Ba cần gặp anh ấy à?

Lan trao gói đồ cho mẹ.

– Mẹ mở ra đi! Anh Tô chưa về hỏi mẹ?

Bà Hạ đỡ lấy, nhìn chồng, ngần ngại.

– Cái gì đây hở Lan?

Ông Hạ tiến lại gần vợ và Lan, giơ thẳng tay ra, dần giọng:

– Đưa gói ấy cho tôi!

Bà Hạ nhìn Lan. Lan giọng mệt mỏi, dịu dàng.

– Me cứ đưa cho ba đi! Chỉ có mấy hàng áo của me và con.

Ông Hạ xé mạnh lần giấy bọc ngoài. Ông nhìn chăm chăm mấy hàng áo len đắt tiền, cổ họng nghẹn ngào. Một giọng nói cay đắng văng lên trong tâm hồn: “Con gái ông nhận quà biết đắt tiền của người đàn ông. Nó đã mất hết tư cách! Thật nhục nhã! Không chừng nó đã nhận tiền là khác. Làm tiền. Con gái ông

làm tiền. Hàm răng ông thít lại, hai bàn tay nắm chặt lấy chất len mềm mại. Ông muốn xé nát, vứt xuống đất, gí chân lên.”

Ông quắc mắt, giọng hằn học, đe dọa, khinh bỉ.

– Tao còn sống đây mà mày dám làm thế à? Thật như chửi vào mặt tao!

Bà Hạ bất giác bước lại gần Lan, như muốn che chở bênh vực. Lan mặt hơi tái, cặp mắt mở rộng nhìn khuôn mặt bố, bàn tay bố nắm chặt mấy hàng áo. Ánh mắt Lan kinh hãi, xa lạ.

Một cảm giác tuyệt vọng, giận dữ, ghê tởm đến buồn nôn xâm chiếm lấy ông Hạ. A không! Ông sẽ không đánh Lan, cô con gái rượu mà ông đã yêu chiều.

Tuy nhiên ông Hạ vẫn làm một cử chỉ hơi trẻ con. Ông ném mạnh mấy hàng áo vào người vợ và Lan.

– Đem trả ngay mấy hàng áo khốn nạn này! Và cởi ngay cái áo may đang mặc kia ra! Bẩn mắt lắm! Xấu hổ lắm!

Hai gò má Lan ửng đỏ, mắt long lanh sáng, môi mím lại. Chiếc đầu nhỏ hơi ngửa về phía sau, cầm hất lên, ngực phập phồng; Lan nhìn bố lặng lẽ không chớp mắt.

Ông Hạ giận dữ quay đầu sang phía khác, tránh tia mắt Lan. Ông kéo một chiếc ghế ngồi phịch xuống. Ông nửa muốn cắt ngang mọi sự ở đây, nửa muốn tiếp tục đi xa hơn, gay gắt thô tục hơn. Đối với ông, lựa chọn thái độ lúc này thật nặng nhọc. Ông thầm mong Lan lộ vẻ sợ hãi, hối hận, vợ ông khuyên nhủ

Lan vâng lời ông. Ông sẽ dễ xử trí.

Nhưng Lan làm một hành động ông không thể tha thứ. Lan từ từ cúi người và tuy cử chỉ hơi cứng, bàn tay run nhẹ, Lan vẫn cố gắng làm ra vẻ ung dung thản nhiên, và cư xử y như tất cả những sự ồn ào la lối của bố đã không hề xảy ra, ông Hạ không có mặt trong phòng.

Lan lần lượt nhặt từng hàng lên, đứng thẳng người, không nhìn bố, chọn lựa đoạn trao cho mẹ một hàng mẫu vàng sẫm.

– Hàng này anh Vĩ biểu me. Màu này mặc vừa ấm vừa nhã.

Bà Hạ sững sờ, hai tay buông xuôi hai bên sườn, mắt chớp chớp. Lan cầm một bàn tay mẹ lên, đặt hàng áo vào, nhẹ nhàng thúc giục:

– Kìa me cầm lấy đi chứ!

Đột nhiên bà Hạ đưa hai tay lên bưng lấy mắt, nức một tiếng nhỏ, quay người đi thẳng xuống nhà dưới, bước chân như chạy trốn, để mặt hai bố con đối diện với nhau.

Lan vội vã theo gót mẹ, tay vẫn cầm hàng áo. Tuy nhiên, trước khi ra khỏi phòng, Lan ngoái lại nhìn ông Hạ rất nhanh, ánh mắt kết tội và oán hận.

Ông Hạ ngồi một mình trong căn phòng vắng lặng, thật giận dữ và cũng thật lẻ loi. Ông nhổ mạnh một bãi nước bọt xuống sàn nhà. Ông muốn phỉ nhổ lảng nhục cuộc đời. Với tất cả những tình tiết phức tạp trở trêu của nó – trong sự biểu lộ hơi kém phần thanh nhã đó. Đồng thời, ông cảm thấy khổ sở vì thái độ này của ông.

Có tiếng cửa mở. Ông quay đầu. Tô về.

Tô lại gần bàn làm việc, đặt xuống một tập giấy. Hẩn ngồi xuống ghế coi giấy. Đạo này Tô gầy đi nhiều, mắt trũng sâu. Hẩn hay làm việc rất khuya trước một tách cà phê đậm và bao thuốc lá đen. Mọi người trong nhà không ai rõ Tô viết lách những gì, vì tất cả những giấy tờ của hẩn, hễ làm việc xong Tô đều cất vào một ngăn kéo, tự tay khoá lại.

Nhìn thấy hàng áo vút ngổn ngang trên mặt bàn, Tô cầm lên ngắm nghía. Ông Hạ rình mò, chờ đợi phản ứng của Tô.

Tô gọi:

– Lan! Lên đây anh bảo.

Lan xuất hiện, bước chân thoăn thoắt, tay bưng một cốc nước chè đặc bốc khói. Lan vẫn mặc nguyên chiếc áo dài mới may.

Tô đỡ cốc nước, nhìn Lan từ đầu đến chân, đoạn hất hàm về phía mấy hàng áo, hỏi em:

– Lại của me-xù luật sư tặng phải không?

Lan môi dưới hơi bĩu, tựa người vào thành bàn, nhìn thẳng vào mặt anh.

Tô uống nước, một tay nghịch nghịch với những đầu ngón tay trắng muốt của Lan. Tô suy nghĩ một chút, đoạn lơ đãng cầm mấy hàng áo trao cho em, giọng thản nhiên:

– Em cất đi chứ! Em bây giờ ra bàn, anh lấy chỗ đâu mà làm việc.

Lan hơi ngạc nhiên, ông Hạ cũng vậy.

Ông Hạ bực bội, lên tiếng:

– Đấy! Anh về mà xem cô em gái yêu quý của anh. Thằng bố già này xin chịu thua rồi. Con gái lớn, con nhà, ai lại cứ cặp kè với thằng có vợ. Không biết nhục!

Tô ngừng đầu lên, cặp lông mày hơi cau lại. Hắn lấy bao thuốc trong túi ra, rút một điếu, châm hút, cử chỉ điềm đạm như trêu tức ông Hạ. Đoạn, Tô khô khan nói:

– Nếu ba muốn bàn chuyện với con, ba đừng nóng và cũng đừng vội dùng lời lẽ quá nặng nề. Cãi nhau to tiếng, quan trọng hóa một việc nhỏ nhặt chỉ tổ thêm hiểu lầm nhau.

– Hừ! Anh em chỉ được cái che đỡ cho nhau là giỏi. Chuyện đó mà coi là nhỏ nhặt được à? Anh là anh nhớn, anh phải bảo nó chứ?

Tô cầm một hàng áo lên, mím một nụ cười cay đắng.

– Ba đã hỏi con, con cũng xin hỏi lại ba một câu. Ba thử nhìn Lan đây này! Có phải Lan đã lớn... và đẹp hẳn ra hay không? Vậy mà thử hỏi cả ba, cả con, thằng Di, ba người đàn ông trong gia đình này, đã ai mua nổi cho Lan một hàng áo đẹp và đắt tiền như thế này không?

Tô đẩy ghế, đứng dậy lại gần chiếc cửa sổ trông ra đường. Đến lượt ông Hạ ngõ ngàng: Câu chuyện xoay hẳn sang một hướng ông không ngờ tới.

Tô giờ tay vịn vào chấn song cửa, những đường gậy nổi hằn, nói rõ từng chữ:

– Trong một gia đình, bất cứ chuyện gì xảy đến, lớn hay nhỏ, đều là lỗi của người đàn ông!

Giọng hằn chột trầm xuống, khắc khoải.

– Khi người ta có một trách nhiệm, đừng bao giờ tìm cách trốn tránh. Vì, nếu vậy, sẽ phải chịu một cực hình kéo dài.

Ông Hạ ảm ức bực bội trước lối suy luận của con trai. Ông bảo Tô:

– Nói như anh không nghe được! Bố mẹ không nuôi nổi con cái không phải lý do để con cái vịn vào để làm đi, trộm cắp.

Tô quay người lại, buông một câu:

– Nếu thế ba đừng lên giọng mắng mỏ, kết tội các con! Ba không làm tròn trách nhiệm về Lan thời ba cũng phải có can đảm đừng đụng chạm đến sự tự do của Lan chứ?

Câu nói của Tô vừa khiến ông Hạ cảm giận, vừa e ngại. Ông nói gần như quát:

– Không đời nào! Tao còn là chủ cái nhà này, tao còn có quyền đụng đến chúng mày. Muốn tự do thì bước khỏi đây rồi tha hồ tự do. Mày khinh bố mày đến thế kia à? Mày coi tao là một thú bù nhìn hay sao?

Tô không quan tâm đến lời lẽ hàm ý hăm dọa của bố. Tô nhìn Lan giọng chua xót.

– Ba có biết không? Thằng Di có lần nói với con: “Điều khó không phải là ra đi rút bỏ, mà là ở lại.” Vậy mà hắn đã chọn con đường dễ dàng. Chính con, đôi khi, cũng cảm thấy nên bắt chước Di.

Ông Hạ vùng dậy, mắt trừng lên giọng đanh thép:

– Đứa nào bước chân ra khỏi cái nhà này, không còn là con tao nữa!

Ông Hạ đi thẳng vào nhà trong.

Khi ông Hạ đã rời khỏi phòng, Tô lại gần em, ngồi xuống một chiếc ghế. Sau một phút yên lặng, Lan lên tiếng:

– Em tin chẳng chóng thì chầy anh Di sẽ trở về nhà.

Tô cười nhẹ, giọng châm biếm.

– Di bỏ đi nguyên nhân chỉ vì một người đàn bà, anh hùng thật! Hấn đã tự ý đi thời để mặc hấn tự ý về. Anh chắc chắn không bao giờ mất công đi tìm. Dù điều đó làm phiền lòng me.

Ánh mắt Lan trở lại tinh ranh, nghịch ngợm như trước đây.

– Anh giận anh Di lắm phải không?

– Dĩ nhiên là tôi giận nó rồi! Còn cô nữa đấy, cô Lan ạ! Cô thừa biết nếu cô muốn nô lệ cho sắc đẹp của cô, để mặc sắc đẹp của cô lôi cuốn cô, thời đó là cô muốn vậy. Vậy tôi không ngăn cấm cô đâu! Dù tôi sẽ có thể giận cô.

Khuôn mặt Lan tối lại. Lan liếc nhìn anh, nghi kỵ.

– Em... em không hiểu anh lôi sắc đẹp của em vào câu chuyện để làm gì?

Tô ngần ngại. Lan tiếp luôn, vừa thách thức vừa ngậy thơ vô tội.

– Thế anh không muốn em đẹp hay sao? Em đẹp đâu lỗi tại em! Ba mẹ sinh em ra vậy kia mà!

Tô không cười.

– Anh đâu có điên mà chê trách em đẹp! Sắc đẹp của đàn bà là điều rất đáng để say mê..., giọng Tô đổi sang khinh bỉ. “Nhưng, có nhiều hạng đàn bà suốt đời chỉ là nạn nhân, hoặc tệ hơn nữa, nô lệ cho sắc đẹp của mình. Sắc đẹp chẳng khác con dao hai lưỡi. Nếu cố gắng sẽ hy vọng làm chủ được nó, nếu để mặc nó sẽ cửa những vết sâu vào tâm hồn mình. Tùy ở mình hết! Em rõ chưa?”

Lan mở to cặp mắt nhìn anh, không nghĩ đến đối đáp vặn hỏi. Tô quay sang phía em, nét mặt dịu xuống.

– Lan à! Anh không làm em buồn đấy chứ! Em bận tâm về những lời nói của anh làm chi.

Lan thở dài, trách móc.

– Anh thật dễ ghét! Anh nêu ra những điều khiến người ta đau lòng thắc mắc, rồi anh bảo: “Đừng suy nghĩ bận tâm! Thật khó chiều nổi anh!”

– Anh đâu có bó buộc em, hay bắt cứ ai, chiều theo ý muốn của anh.

Lan cười hơi gắt.

– Cái lối không bó buộc của anh còn ác hơn anh ra mặt bó buộc!

Tô lảng sang chuyện khác.

– À! Còn cái anh chàng Vĩ của Lan dạo này ra sao? Khổ nhiều hay ít hơn trước?

– Anh, thế ra anh vẫn nhất định cho rằng anh Vĩ rất khổ khi yêu phải em?

– Anh không rõ lắm! Nhưng nếu hẳn sung sướng nổi nòng một tình yêu như vậy thời rất đáng ngạc nhiên!

Lan tiếp luôn:

– Và chắc anh cũng thâm trách em, “Cái con bé đến tệ, biết rằng làm người ta điêu đứng mà vẫn đùa rỡ với tấm tình chân thật của người ta?”

Tô nhún vai.

– Có lẽ!

Lan ngồi thẳng người, kiêu hãnh:

– Em không phải hạ con gái như Thủy!

– À ra thế! Cô em bé hành động cũng có chủ đích hẳn hoi. Càng hay!

Gò má Lan ửng hồng trước câu nói ám chỉ ngụ ý xúc phạm của anh. Hai bàn tay Lan nóng nẩy siết vào nhau.

– Có thực anh nghĩ em cậ em đẹp, lợi dụng anh Vĩ?

Tô hơi ngượng nhưng hấn nhún vai, nhìn em chăm chăm.

Lan cất cao giọng:

– Cứ ví dụ là em lợi dụng anh Vĩ đi, anh cũng để mặc em à?

Tô gật đầu. Giọng Lan lạc đi, xúc động:

– Ra đây là sự tự do anh dành cho em?

Tô chữa lại:

– Không riêng cho em mà cho tất cả mọi người.

Ngực Lan phập phồng, giận dữ, giọng như sắp khóc:

– Nhưng, nếu em không muốn thế? Em muốn anh khuyên bảo em, chỉ dẫn, bắt ép em...

Vẻ mặt Tô buồn bã, giọng cay đắng.

– Miệng em yêu cầu anh, nhưng thực ra đâu có chịu để anh ép buộc.

Tô lẩm nhẩm một câu tiếng Pháp:

– Reconnaître la liberté d'un autre, c'est lui donner raison contre sa propre souffrance... (Công nhận quyền tự do của người khác là đồng tình với họ trước nỗi đau khổ của chính họ.)

Lan thu người, đầu cúi nhìn những ngón tay nàng đan vào nhau, vẻ giận dữ đòi hỏi, lẫn lộn van xin, dần dần mờ nhạt trên khuôn mặt Lan.

Lan ngừng đầu lên, hơi mỉm cười, giọng bình tĩnh:

– Anh nói thế mà có lẽ đúng! Em thú nhận nhiều lần trong những ngày gần đây, em suy nghĩ rất nhiều về thái độ của các anh đối với em, và em cảm thấy rằng sau khi anh Thắng chết đi, chẳng trước thì sau em cũng sẽ có ngày làm những chuyện khiến các anh phiền lòng.

Lan càng nói, giọng càng lưu loát. Hình như nàng đã suy nghĩ kỹ càng đến những chuyện nàng đang giải bày cùng Tô.

– Từ dạo em lớn lên đến nay, mọi người trong gia đình không hiểu sao cứ vẫn tiếp tục coi em như một con bé con, ích kỷ, cứng đầu cứng cổ, hay đòi hỏi và thích làm đóm. Các anh cũng không chịu cho em dự vào việc lo lắng cho gia

đình. Hễ em đề nghị điều gì là các anh đã phản đối. “Lan mà đi làm ấy à? Anh còn đây, Lan không thể làm công cho ai được. Lan mà học đánh máy chữ? Điên đấy ư? Nữ thư ký xinh đẹp như Lan dễ bị lợi dụng lắm. Với lại, tay em đẹp thế kia, đánh máy hỏng đi. ” Các anh yêu chiều em quá đến nỗi thấy những tính xấu của em cũng đáng yêu. Em lười biếng, các anh bảo: “lười đẹp như mèo xiêm”, em vụng về các anh bảo: “vụng về một cách quý phái”. Em vừa khen một hàng áo đẹp – dĩ nhiên em thèm muốn được may, nhưng nếu em biết trước anh cậy cục đi Quân thú Lưu động mấy tháng trời mới để sang bên được một số tiền mua mấy hàng áo cho em và mẹ, thà em cầm còn hơn. Em biết lắm, mua cho mẹ được món quà các anh sung sướng không kém em. Các anh dắt em đi ngoài phố để mọi người chiêm ngưỡng sắc đẹp vô ích của

em và tự hào với nhau. Tha hồ thiên hạ giầu. Chúng ta vẫn đẹp và cao quý hơn họ. Kiêu mà làm gì! Anh Di sống bám vào một người đàn bà, me thì sức khoẻ càng ngày càng sút kém, già hẳn đi. Rồi đây, me sẽ chịu nổi không, nếu gia đình nghèo mãi?

Lan ngừng lại, mắt long lanh sáng hướng vào anh. Tô không ngắt lời, tiếp tục hút thuốc, cạnh môi hơi trễ xuống.

– Các anh đàn ông đâu rõ có nhiều chuyện đàn ông không thể hiểu được. Em vẫn dẫu, sợ nói ra các anh sẽ chê em tầm thường. Đó là những chuyện nợ nần vay mượn của me. Các anh tuy vẫn cố gắng giúp gia đình, nhưng các anh lo lắng nó – đàn ông thế nào ấy. Me và em lo lắng khác! Các anh chỉ tìm cách kiếm thêm tiền, trầm ngâm suy nghĩ hay lao đầu vào những chuyện đầu đầu. Chỉ có

thế thôi! Sự lo lắng của các anh vẫn xa xôi, nghĩa là...

Lan lúng túng, ngập ngừng.

– Em nói chưa được rõ phải không? Chẳng hạn, các anh chỉ lo đưa tiền để mẹ làm bếp, nhưng các anh đâu có biết làm bếp khó chịu đến mức nào. Các anh ăn, khen ngon, em mẹ hả dạ, nhưng mẹ và em mệt chết người. Các anh đâu có phải rờ tay vào soong chảo bù đầu toát mồ hôi trong bếp.

Chuyện vay nợ của mẹ cũng tựa tựa như vậy. Mẹ đẹp, mẹ hiền, cao quý nên nếp như thế mà anh có thể tưởng tượng được không, đã phải hạ mình van vỉ nói khó với những con mẹ buôn bán bận tiện, chỉ đáng làm công cho mình, để vay tiền, chăm sóc bù đắp cho các anh và em. Mới đầu, em ghét đi theo mẹ vì

sợ phải nhìn mặt họ. Thật kinh tởm! Me thời không kể, me càng nhần nhục me càng đáng yêu hơn.

Nhưng về sau, em thấy em có bốn phận phải kèm theo me, chia sẻ những nỗi nhục nhã đến cùng cực đó mà chỉ đàn bà mới cảm thấy thấm thía những nỗi chua chát.

Nhiều khi em khóc thầm, chẳng phải vì buồn hay tuyệt vọng mà đứng ra vì điên lên tức giận. Tại sao mọi sự lại bất công như vậy! Các anh đáng nhẽ phải được đi học, lo những chuyện lớn lao, công danh sự nghiệp. Vương me và em, các anh đành luẩn quẩn trong gia đình, bận chân cưỡng cẳng trong những mối lo sinh kế tùm mủn. Nếu như thế này mãi các anh sẽ ra sao! Me! Và, còn em nữa chứ? Em chán nghèo lắm rồi! Làm

bếp, giặt giũ mãi, em dần dần thấy em mệt mỏi đi, ngơ ngẩn.

Môi Lan hơi run run, giọng cảm động.

– Ngoài ra, em cũng không còn có thể mơ mộng hão huyền, chờ mong người tình lý tưởng đến với mình như trước kia. Anh Thắng chết, em già dặn hẳn lên. Thật vậy mà, em cảm thấy em lớn thêm hàng chục tuổi, anh đừng cười. Nhưng, điều...khiến em đau khổ lại không phải là ôm ấp hình ảnh một người yêu đã mất, mà là cảm thấy mình ham sống hơn bao giờ. Cứ nghĩ vậy, em lại xấu hổ...

Tô ngắt lời, nồng nhiệt:

– Em lẩn thẩn tẻ! Ham sống có gì đáng xấu hổ! Chỉ trừ khi em hèn nhát, trốn tránh thực tại trong những kỷ niệm,

than khóc vật vã, trách trời trách đất một cách ngu xuẩn mới đáng khinh.

Lan ngây thơ.

– Nhưng cũng phải lâu lâu một chút chú, đầu chóng như vậy được?

Tô nhìn thân hình nẩy nở của em gái, tủm tỉm cười.

– Nồng nàn như em, chóng thế đâu có gì đáng ngạc nhiên.

Khuôn mặt Lan ửng hồng nhưng nàng không lộ vẻ giận trước câu nói sống sượng của anh.

Lan thẳng thắn nói:

– Anh nói cũng đúng, nhưng có điều là em ham sống không có nghĩa là em chóng quên. Ngay vào giây phút này, em vẫn có cảm tưởng rõ rệt là anh Thắng

đang sống tại một nơi nào đó, mà vì một số lý do không thể hiểu nổi, em không còn được liên lạc gặp lại anh Thắng. Anh Thắng hình như lúc nào cũng luẩn quất trong tâm hồn em mà không bao giờ gặp lại! Em như bị đánh lừa, bội phản... còn người nào bội phản em không rõ.

Bối rối Lan ngừng lại, nhìn anh cầu cứu. Tô ngẫm nghĩ, cặp mắt lơ đãng, ngón tay gõ gõ trên mặt bàn. Mãi sau hẵn mới lên tiếng.

– Có lẽ sau khi cuộc đời đập vào đầu mình một cái choáng người, người ta thường có cảm tưởng bị đánh lừa. Anh cũng đã rơi vào một tình trạng như vậy, khi ôm xác còn nóng của Thắng trong tay. Nhưng giữa hai trường hợp anh và em có điều khác biệt. Em oán hận cuộc đời vì đã cướp mất, cắt đứt ngang mối tình cảm của em, còn anh là vì trong một

khoảng khắc ngắn ngủi, anh đã từ chối, không dám nhìn thẳng vào thực tại. Anh đã...

Hàm Tô cứng lại, không thể tiếp lời. Khuôn mặt Tô thoáng hiện nét đau đớn. Tô nặng nề giơ tay lên bóp trán.

Trước ánh mắt dò hỏi, thoáng lo ngại của em, Tô ngồi thẳng dậy khoa tay như muốn xua đuổi những ám ảnh thâm kín và trở lại câu chuyện dở dang.

– Nãy đến giờ anh nghe em giải thích hơi nhiều rồi đấy! Bây giờ chắc em sẽ cho anh biết ý kiến và kết luận của em.

Lan nhìn xuống chân giọng nhỏ nhưng bình tĩnh.

– Em sắp đi làm! Em sẽ nghỉ học hẳn.

– Làm thư ký riêng cho luật sư Vĩ?

Lan thở dài, nhìn anh trách móc.

– Anh đoán lại sai rồi! Em sẽ làm thư ký tại văn phòng Chương, nơi anh Vĩ đang tập sự.

Ngừng lại một chút, Lan tiếp:

– Anh đừng nghi ngờ anh Vĩ xui đẩy gì em. Chính em nảy ra ý kiến đi làm và chính em yêu cầu anh Vĩ giới thiệu giúp.

Tô khoanh hai tay trước ngực. Vẻ cứng rắn lẫn lộn mỉa mai thường xuất hiện trên khuôn mặt Tô trong những ngày gần đây, biến hẳn không để lại dấu vết. Tô có vẻ buồn rầu và lơ đãng một cách khác thường.

Lan rụt rè.

– Anh... anh bằng lòng cho em đi làm chứ?

Khuôn mặt Tô không lộ một dấu hiệu chứng tỏ hẳn nghe thấy câu hỏi của Lan.

Lan đặt một tay lên vai anh lay khẽ, thúc giục:

– Anh nói đi chứ anh! Anh mãi nghĩ gì vậy?

Tô cau mặt, mệt mỏi ngã mình dựa vào lưng ghế, giọng hơi gắt gỏng:

– Em đã quyết định rồi, em còn muốn gì nữa! Thôi! Thế cũng xong!

Tô uể oải đứng dậy và cũng không buồn ngó đến khuôn mặt ngỡ ngàng của em gái, lặng lẽ lại gần phản, nằm xuống, mắt nhắm lại.

Lan ngồi thẳng trên ghế, môi run run, cặp mắt mở to long lanh giận dữ. Lan liếc nhìn mấy hàng áo trên bàn, khuôn mặt đẹp để đau đớn, kinh tởm. Hai hàng nước mắt từ từ chạy xuống gò má.

Duy Lam

1964

